

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Právnická fakulta

Katedra trestního práva

Filip Svoboda

Trestněprávní aspekty pornografie

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Tomáš Gřivna, Ph.D.

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 17. listopadu 2014

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval samostatně, veškeré použité zdroje byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 17. listopadu 2014

Filip Svoboda

Terezce za všechno.

Všem ostatním za trpělivost.

Obsah

Úvod.....	6
1 Pojem pornografie	8
1.1 Vznik, vývoj a obsah pojmu pornografie	9
1.2 Pornografie jako právní pojem	12
1.3 Pojem tvrdé pornografie	18
1.4 Pojem dětské pornografie	23
1.5 Formy pornografického díla podle tr. zákoníku	29
1.6 Pojem pornografie ve slovenském tr. zákoně.....	31
1.7 Pojem obscenity v právu USA	32
1.8 Problematika virtuální pornografie	34
2 Postih pornografie v mezinárodněprávních a unijních dokumentech.....	38
2.1 Postih pornografie v pařížské dohodě z roku 1910	39
2.2 Postih pornografie v ženevské úmluvě z roku 1923.....	42
2.3 Postih dětské pornografie v dokumentech OSN.....	45
2.4 Postih dětské pornografie v dokumentech Rady Evropy	47
2.5 Některá další ustanovení uvedených mezinárodních smluv.....	49
2.6 Postih dětské pornografie v dokumentech EU	51
2.6.1 Postih dětské pornografie ve společné akci z roku 1997.....	51
2.6.2 Postih dětské pornografie v rámcovém rozhodnutí z roku 2003	53
2.6.3 Postih dětské pornografie ve směrnici z roku 2011	54
3 Vývoj právní úpravy trestního postihu pornografie	
na československém a českém území.....	61
3.1 Postih pornografie v rakouském tr. zákoníku z roku 1852.....	61
3.2 Postih pornografie v uherském tr. zákoníku z roku 1878.....	64
3.3 Rekodifikační snahy v období první republiky	65
3.3.1 Postih pornografie v přípravných osnovách tr. zákona z roku 1926	66
3.3.2 Postih pornografie v návrhu zákona na ochranu mládeže z roku 1927	68
3.3.3 Postih pornografie v osnově tr. zákona z roku 1937	69
3.4 Postih pornografie v tr. zákoně z roku 1950	71
3.5 Postih pornografie v tr. zákoně z roku 1961	73
3.6 Vývoj postihu pornografie v TZ po roce 1989.....	75

3.6.1	Novela TZ z roku 1990.....	75
3.6.2	Novela TZ z roku 1991.....	76
3.6.3	Novela TZ z roku 2002.....	78
3.6.4	Návrh tr. zákoníku z roku 2004.....	80
3.6.5	Novela TZ z roku 2007.....	81
4	Současná právní úprava trestního postihu pornografie v ČR.....	85
4.1	Přečin šíření pornografie podle § 191 TrZ.....	85
4.1.1	Název přečinu podle § 191 TrZ.....	85
4.1.2	Objekt přečinu podle § 191 odst. 1 TrZ.....	88
4.1.3	Objektivní stránka přečinu podle § 191 odst. 1 TrZ.....	89
4.1.4	Subjektivní stránka a subjekt přečinu podle § 191 odst. 1 TrZ.....	92
4.1.5	Objekt přečinu podle § 191 odst. 2 TrZ.....	93
4.1.6	Objektivní stránka přečinu podle § 191 odst. 2 TrZ.....	95
4.1.7	Subjektivní stránka a subjekt přečinu podle § 191 odst. 2 TrZ.....	99
4.2	Přečin výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 TrZ.....	100
4.2.1	Objekt přečinu podle § 192 TrZ.....	100
4.2.2	Objektivní stránka přečinu podle § 192 odst. 1 TrZ.....	101
4.2.3	Objektivní stránka přečinu podle § 192 odst. 2 TrZ.....	102
4.2.4	Objektivní stránka přečinu podle § 192 odst. 3 TrZ.....	104
4.2.5	Subjektivní stránka a subjekt přečinu podle § 192 TrZ.....	105
4.3	Zločin zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 TrZ	
	a přečin účasti na pornografickém představení podle § 193a TrZ.....	107
4.3.1	Skutková podstata zločinu podle § 193 TrZ.....	107
4.3.2	Skutková podstata přečinu podle § 193a TrZ.....	109
4.4	Tresty za spáchání tr. činů podle § 191 až § 193a TrZ.....	110
4.5	Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby	
	u tr. činů podle § 191 až § 193 TrZ.....	112
4.5.1	Pojmy organizované skupiny a značného prospěchu.....	113
4.5.2	Pojmy tisku, filmu, rozhlasu, televize	
	a jiného obdobně účinného způsobu.....	114
4.5.3	Pojem veřejně přístupné počítačové sítě a jeho vztah k e-mailu.....	118
4.6	Vztah tr. činů podle § 191 až § 193a TrZ k dalším ustanovením TrZ.....	130

4.7 Postih pornografie v dalších ustanoveních právního řádu ČR	132
5 Úvahy a návrhy de lege ferenda	134
5.1 Návrhy možné revize přístupu k pojmu pornografie a pojmům souvisejícím.....	134
5.2 Návrh možné revize ustanovení § 191 TrZ.....	137
5.3 Návrh možné revize ustanovení § 192 až §193a TrZ.....	139
5.4 Paragrafové znění návrhů de lege ferenda	141
Závěr	146
Seznam použité literatury a dalších zdrojů.....	148

Pozn.

Není-li uvedena bližší časová či jiná specifikace, rozumí se v této práci zkratkami tr. zákon a TZ zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a zkratkami tr. zákoník a TrZ zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

V pozn. pod čarou jsou u internetových odkazů pro přehlednost a usnadnění případného opisu z tištěné verze práce použita zkrácená URL. Původní URL jsou uvedena v seznamu použité literatury a dalších zdrojů.

Při citaci z judikatury je v pozn. pod čarou pro přehlednost uvedeno pouze zkrácené označení soudu spolu se sp. zn. a zkráceným URL. Plné citace jsou opět uvedeny v seznamu použité literatury a zdrojů.

Úvod

V tr. zákoníku je užito pojmů pornografie a pornografického díla jako souhrnného označení pro materiál, který zasahuje dle názoru zákonodárce do zájmů společnosti zejména v mravnostní sféře natolik, že je tím vyvolávána potřeba do určité míry regulovat jeho šíření, v některých případech i jeho výrobu či dokonce pouhé přechovávání. Svoboda projevu a právo na informace představují jeden ze základních pilířů právního státu. Každý má právo svobodně zastávat a vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, a dále pak právo přijímat a rozšiřovat veškeré informace a myšlenky, čímž je vyjádřen i zákaz cenzury.¹ Výkon těchto práv lze však omezit zákonem mimo jiné v případě, kdy jde o opatření v demokratické společnosti nezbytné pro ochranu mravnosti, resp. morálky.² Tím je položen ústavněprávní základ pro úpravu trestního postihu některých jednání souvisejících s pornografií (dále též jen „trestní postih pornografie“), jako vůbec nejzazšího možného prostředku ochrany uvedených hodnot.

Hlavním cílem této práce je představit fenomén pornografie z trestněprávního hlediska, poukázat na nedostatky současné české právní úpravy trestního postihu pornografie a navrhnout jejich možné řešení, především formou potenciálních legislativních změn. Předně je nezbytné na základě dostupných pramenů analyzovat a vymežit neurčitý právní pojem pornografie, včetně od něj odvozených pojmů tvrdé a dětské pornografie, a poukázat též na možné interpretační problémy či specifické jevy, jako je např. tzv. virtuální pornografie. Dále je nutné, vzhledem k tomu, že je příslušná národní právní úprava, zejména v oblasti trestního postihu dětské pornografie, úzce provázána s řadou mezinárodních smluv i právem Evropské unie, alespoň rámcově předestřít mezinárodněprávní a unijní východiska této problematiky. Současná právní úprava trestního postihu pornografie v tr. zákoníku pak samozřejmě nevznikla z ničeho, ale navazuje především na dlouhou tradici trestného činu ohrožování mravnosti, jehož kořeny spadají až do dob první republiky a rakousko-uherských trestních kodexů. Z toho důvodu se část této práce věnuje též historické genezi relevantních ustanovení právních

---

¹ Ustanovení čl. 17 odst. 1 až 3 Listiny základních práv a svobod a čl. 10 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod.

² Ustanovení čl. 17 odst. 4 Listiny základních práv a svobod a čl. 10 odst. 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod. Zejména v souvislosti s dětskou pornografií jsou však důležitá i hlediska ochrany zdraví a práv a svobod druhých.

předpisů na československém a českém území. Zcela stěžejním je pro dosažení cíle této práce důsledný rozbor a analýza znaků základních i kvalifikovaných skutkových podstat trestných činů podle § 191 až § 193a tr. zákoníku na základě dostupné odborné literatury i judikatury. V rámci dalšího výkladu je též třeba předestřít některé specifické otázky, jako je např. problematický pojem veřejně přístupné počítačové sítě a jeho vztah k e-mailu. Závěrečným výstupem této práce je shrnutí veškerých úvah a návrhů de lege ferenda, a to včetně paragrafového znění příslušných hypotetických ustanovení tr. zákoníku.

1 Pojem pornografie

Zákonodárce se rozhodl nevymezit samotný pojem pornografie přímo v zákoně, proto jeho definici nenalezneme ani ve výkladových ustanoveních ani ve zvláštní části tr. zákoníku či na jiném místě českého právního řádu. Je vhodné dodat, že i kdyby bylo k legální definici pornografie přistoupeno, což samo o sobě možné je, z podstaty věci by tak muselo být učiněno alespoň částečně prostřednictvím dalších neurčitých právních pojmů.³ Tak by sice bylo adresátům normy poskytnuto určité interpretační vodítko, ne však jednoznačný finální výklad. Při nevhodně zvoleném postupu by navíc mohlo hrozit i nebezpečí nežádoucí strnulosti legální definice odolávající celospolečenskému vývoji, se kterým je obecný i právní náhled na pornografii samozřejmě úzce svázán. Pojem pornografie nicméně tvoří nezbytný základ další interpretace a aplikace příslušných právních norem. Je tak „prakticky jediným klíčem k rozluštění toho, zda může být určité dílo nějakým způsobem ‚veřejnoprávně regulováno‘ v zájmu ochrany mravnosti“.⁴ Proto je jeho důsledné vymezení mimořádně důležité a neexistence legální definice klade zvýšené nároky na nauku i aplikační praxi.

Přestože je v českém právním prostředí přístup k pornografii jako neurčitému právnímu pojmu v převážné míře jednotný a konzistentní,⁵ vzhledem k jeho důležitosti a komplikovanosti si nemyslím, že by bylo pro účely této práce vhodné bez dalšího pouze opsat příslušnou definici z důvodové zprávy tr. zákoníku či z některé z dostupných učebnic trestního práva a dále se pojmem více nezabývat. Naopak je dle mého názoru pro dostatečné pochopení pojmu pornografie nutné nahlédnout na něj nejen v kontextu víceméně ustálené právní teorie a praxe, ale také z etymologického a sémantického hlediska v rámci obecného základu jazyka, ze kterého samozřejmě právní posouzení vychází a se kterým sdílí i obtížnost jednoznačného vymezení.

---

³ Např. legální definice pornografie ve slovenském tr. zákoně vymezuje tento pojem jednak tím, že se jedná vyobrazení vcelku jasně demonstrativně vypočtených sexuálních jednání, ale zároveň také spíše neurčitou podmínkou, že takové vyobrazení musí směřovat k vyvolání sexuálního uspokojení jiné osoby.

⁴ BARTOŇ, Michal. *Svoboda projevu: principy, garance, meze*. 1. vyd. Praha: Leges, 2010. S. 284.

⁵ Dle návrhatele TrZ „posuzování takového pojmu nečiní v praxi potíží“. Parlament ČR, Poslanecká sněmovna 2006–2010. Tisk č. 410. Vládní návrh na vydání zákona trestní zákoník. Důvodová zpráva ze dne 19. 12. 2007. Dostupné na goo.gl/neZPzv (zobrazeno 31. 10. 2014). S. 257.

1.1 Vznik, vývoj a obsah pojmu pornografie

Slovo pornografie pochází z francouzského „pornographie“, které je odvozeno od řeckého „pornographos“ („ten, který popisuje/znázorňuje prostitutky“) jako složeniny slov „porné“ („prostitutka“, původně „zakoupená, pořízená“, pravděpodobně ve smyslu „ženské otrokyně prodané k prostituci“), případně „porneia“ („smilstvo“), a „graphein“ („psát“).⁶ Jako (možná vůbec jediný) antický zdroj tohoto slova bývá uváděn fragment díla Depnosofistai („Hostina mudrců“) řeckého autora Athenáia z konce 2. století našeho letopočtu, ve kterém je právě postava autora příběhů o prostitutkách označena termínem „pornographoi“.⁷ Lze se setkat také s pozoruhodným, avšak ojedinělým názorem, že byly slovem „pornographo“ v antice označovány krátké vzkazy, jakési propagační letáky, určené potenciálním zákazníkům nevěstinců, obsahující specifikaci služeb poskytovaných konkrétními prostitutkami i s určením výše požadované odměny.⁸ Skutečnost, že možná právě pornografie (byť v poněkud jiném významu, než jak ji známe dnes) do značné míry předběhla v oblasti obchodní propagace svou dobu,⁹ je s ohledem na současnou přísnou právní regulaci výskytu pornografie v reklamě a v médiích obecně¹⁰ jistě poměrně zajímavá.

Dříve pod pojem pornografie spadaly nebeletristické texty pojednávající o prostituci, jako společenském jevu, o možnostech její regulace apod., přičemž od užívání daného pojmu v tomto kontextu bylo zcela upuštěno někdy počátkem 20. století.¹¹ Svého moderního významu začal pojem nabývat od první poloviny 19. století, kdy jej německý archeolog Karl Otfried Müller použil jako označení pro díla se sexuální tematikou pocházející z Pompejí a jiných archeologických nalezišť antických památek.¹²

---

⁶ *Pornography*. Online Etymology Dictionary. Douglas Harper, © 2001–2013. Dostupné na goo.gl/EGtKcc (zobrazeno 31. 10. 2014).

⁷ POŠTULKA, Vladimír. *Dějiny pornografie*. 1. vyd. Praha: XYZ, 2007. S. 21.

⁸ Ibid.

⁹ K nejpoužívanějším prostředkům reklamy od antiky až do vynálezu knihtisku patřily především primitivnější způsoby jako vystavování zboží, vývěsné štíty, obchodní značky či vyvolávání. HORŇÁK, Pavel. *História reklamy*. In: HORŇÁK, Pavel et al. *Marketingová komunikácia*. 1. vyd. Bratislava: Book & Book, 2007. S. 20.

¹⁰ K tomu bližší zmínka v oddílu 4.7 této práce.

¹¹ CLARKE, John R. *Roman Sex*. 1. vyd. New York: Harry N. Abrams, 2003. S. 12.

¹² Ibid.

Pro pojem pornografie je typická jeho nejednoznačnost. Obtížnost jasného a nesporného vymezení pornografie pramení z její komplexní provázanosti se společenskými normami, jejichž obsah je sám o sobě nesnadno definovatelný a v závislosti na místě, čase a přístupu konkrétní osoby nejednotný.¹³ Přesto se samozřejmě nelze spokojit s pouhým konstatováním, že je obecně aplikovatelné vymezení tohoto pojmu nemožné. Dle mého názoru je použitelnost jakékoliv neprávni definice pornografie podmíněna dvěma nezbytnými vlastnostmi – nadčasovostí a absencí absolutního hodnotícího prvku. Taková definice by tak měla být především dostatečně obecná, aby bez větších problémů dokázala odolávat všemožným společenským změnám, a zároveň by se měla zdržet negativně (ale i pozitivně, nicméně takový přístup se, minimálně v odborné literatuře, nevyskytuje) zbarvených dogmat degradujících výklad pojmu na pouhý osobní názor konkrétního autora definice, třebaže podložený míněním větší části celé společnosti. Právě v neschopnosti zbavit se absolutního hodnotícího prvku selhává mnoho slovníkových a encyklopedických publikací, zejména historických, často však i současných. Pro vyloučení pochybností je však třeba zdůraznit, že může být naopak vhodné, pokud je součástí definice pornografie hodnotící prvek relativní, typicky vyjádřený vztahem k tzv. normám konvenční morálky. S tím souvisí i další výše naznačený společný znak valné většiny dostupných definic pornografie, kterým je jejich návaznost na jiné obtížně vymežitelné hodnotové pojmy jako mravnost, mravopověstnost, morálka, cudnost, oplzlost, chlípnost či umění.

V češtině se slovo pornografie objevilo někdy koncem 19. století a nejstarší související záznam Novočeského lexikálního archivu Ústavu jazyka českého Akademie věd ČR pochází z roku 1897 („pornografický“), resp. 1904 („pornografie“).¹⁴ Navzdory tomu, že archeolog Müller užil pojmu pornografie v souvislosti s nástěnnými malbami a sochařskými výrobky, v českém prostředí byl ještě začátkem 30. let spojován především s tvorbou literární na úkor jiných možných forem. Zřejmě se tak dělo vlivem etymologie

---

¹³ UZEL, Radim. *Pornografie*. In: WEISS, Petr et al. *Sexuologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. S. 573.

¹⁴ JANOVEC, Ladislav. *Porno v současné češtině*. Naše řeč. 2006, roč. 89, č. 3. Dostupné na goo.gl/qBWbXY (zobrazeno 31. 10. 2014).

pojmu a snad i skutečnosti, že slovesná díla tehdy patřila, vedle postupně nastupující fotografie a později i filmu, k těm nejběžnějším formám pornografie.¹⁵

V odborné neprávnické literatuře se přístup k pojmu pornografie od jeho prvotního průniku do českého jazyka až do konce 20. století nijak zásadně nevyvíjel. Při pokusu o syntézu různých definic pojmu pornografie obsažených v česky a slovensky psaných slovnících cizích slov a encyklopediích vydaných v letech 1935 až 1989¹⁶ lze dojít k závěru, že je pornografie pseudoumělecký kýčářský brak nemravného, necudného, oplzlého a pohoršlivého obsahu i zpracování, který vybočuje z norem konvenční morálky a naturalistickým a morální citění urážejícím způsobem zdůrazňuje pohlavní život ve snaze vydráždit a ukojit primitivní pohlavní pudy a budit samoučelnou tělesnou smyslnost.¹⁷

Po roce 1989, kdy byla provedena částečná dekriminalizace a legalizace pornografie, se začaly již objevovat definice o něco přívětivější.¹⁸ V současných publikacích je tak výše specifikovaný nežádoucí absolutní hodnotící prvek omezen většinou pouze na vágně formulovanou „zpravidla neuměleckou“ povahu pornografie.¹⁹ Přesto jsou některé současné definice stále víceméně nepoužitelné, protože se nejen nezvládají dostatečně vypořádat s hodnotícím prvkem, ale postrádají jakékoliv vyjádření

---

¹⁵ Významový vývoj dobře ilustrují další záznamy Novočeského lexikálního archivu Ústavu jazyka českého k heslu „pornografie“: nemravné písemnictví (1903), nemravné spisování (1906), literární svinstvo (1913), nemravná literatura (1918), oplzlý tisk (1927), necudné spisovatelství (1932), necudná literatura (1933), literární a obrazové publikace pohlavně nemravného obsahu (1937), publikace nemravného obsahu, necudná díla literární, grafické a necudné předměty vůbec (1937). *Kartotéka lexikálního archivu (1911–1991)*. Ústav pro jazyk český, v. v. i., 2007–2008. Dostupné na goo.gl/Pm0t4Q (zobrazeno 31. 10. 2014).

¹⁶ Z trestněprávního hlediska se jednalo o období generální kriminalizace šíření pornografie.

¹⁷ *Příruční slovník jazyka českého (1935–1957)*. Ústav pro jazyk český, v. v. i., 2007–2008. Dostupné na goo.gl/WSIgKR (zobrazeno 31. 10. 2014). ŠETKA, Otakar. *Nový slovník cizích slov v moderní češtině*. 1. vyd. Třebíč: Jindřich Lorenz, 1935. S. 270. CHABR, Václav. *Slovník cizích slov*. Praha: Jos. Hokr, 1940. S. 145. *Masarykův slovník naučný: lidová encyklopedie všeobecných vědomostí. Díl V*. Praha: Československý kompas, 1937. S. 887. TAUŠ, Karel, ed. *Slovník cizích slov, zkratok, novinářských šifer, pseudonymů a časopisů pro čtenáře novin*. 2. vyd. Blansko: Karel Jelínek, 1947. S. 608. REJMAN, Ladislav. *Slovník cizích slov*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1971. S. 295. *Malá československá encyklopedie. Svazek V. Pom-S*. 1. vyd. Praha: Academia, 1987. S. 25.

¹⁸ Na druhou stranu existují i archaické výjimky, např. „Vulgární, zvrácené znázorňování sexu (intimních částí těla, zejména pohlavních orgánů, sexuálního styku apod.) na prodejné, zvrhlé, pokoutné cíle.“ ŠALING, Samo et al. *Velký slovník cudzích slov*. 3. vyd. Bratislava: Samo, 2003. S. 998.

¹⁹ Určitou bezobsažnost v různých publikacích přebíraného pojmu neuměleckost dobře ilustruje následující nekoherentní definice: „Zpravidla neumělecké zdůraznění sexu v literatuře a umění (...)“ KRAUS, Jiří et al. *Nový akademický slovník cizích slov: A–Ž (studentské vydání)*. 1. vyd. Praha: Academia, 2006. S. 640. Dále např. *Internetový slovník současné češtiny*. Lingea s.r.o., 2013. Dostupné na goo.gl/j7uYyL (zobrazeno 31. 10. 2014).

účelu pornografie (většinou formulovaného jako podněcování sexuálního pudu či touhy) jako snad vůbec nejdůležitějšího definičního znaku,²⁰ nebo sice pornografii nijak nehodnotí (ani relativně), ale jsou příliš vágní a zobecňující.²¹ Důležité však je, že lze v současné literatuře nalézt i definici pornografie, která víceméně odpovídají výše nastíněným podmínkám použitelnosti: „Pornografie je dílo zdůrazňující sexualitu a podněcující sexuální vzrušení, které překračuje obecně uznávané normy morálky a slušnosti. Pornografické dílo může mít podobu literární, výtvarnou, filmovou, zvukovou apod. Samotné zobrazení nahého lidského těla však není pornografickým dílem. To platí například pro umělecká díla moderní i díla historické hodnoty, studijní materiály, odbornou literaturu apod. Rozhodnutí, zda se jedná o pornografii, závisí na posouzení díla v jeho komplexnosti, způsobu a formě jeho užití apod.“²² Vyjma lehce nadbytečné pasáže týkající se zobrazení nahého lidského těla, jejíž potřeba pramení ze všeobecného zaměření zdrojového díla určeného zejména laikům, právě takové prosté vymezení splňuje dle mého názoru veškeré nároky, které by měly být na moderní definici pojmu pornografie kladeny. Důležité je i uvedení základních východisek pro posouzení možné pornografické povahy díla, ke kterému lze snad jen dodat, v anglicky psané literatuře užívanou klasickou frází, že rozhodnutí o tom, zda je konkrétní dílo dílem pornografickým, záleží především na subjektivním pohledu.²³

1.2 Pornografie jako právní pojem

Legální definici pojmu pornografie či pornografického díla neobsahovaly ani právní předpisy, které platily na území dnešní ČR v minulosti. Do pozitivní trestněprávní úpravy pronikl samotný pojem pornografie, resp. pornografického díla, až v roce 1991, při druhé novelizaci souvisejícího ustanovení tr. zákona.²⁴ Do té doby

---

²⁰ „Obscenní, jednostranné užití motivů sexu a pohlaví.“ VÁCLAVÍK, Karel et al. *Praktický slovník cizích slov*. 1. vyd. Praha: XYZ, 2011. S. 366.

²¹ Např. „Znázorňování lidského těla či sexuálního chování vytvořeného s cílem podněcovat sexuální pud. Dílo mající tento charakter.“ BARTÁK, Matěj, ed. et al. *Nový slovník cizích slov pro 21. století*. 1. vyd. Praha: Plot, 2008. S. 270.

²² Nové universum: všeobecná encyklopedie A-Ž. 1. vyd. Praha: Knižní klub, 2003.

²³ „To adapt a cliché, pornography is very much in the eye of the beholder.“ Pornography. *Encyclopædia Britannica Online*. Encyclopædia Britannica Inc., © 2014. Dostupné na goo.gl/wDGGKe (zobrazeno 31. 10. 2014).

²⁴ Ustanovení čl. I bodu 35 zákona č. 557/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon. K dalšímu obsahu novely více v oddílu 3.6.2 této práce.

zákon používal pouze obecnější pojem předmětu ohrožujícího mravnost.²⁵ Dle tehdejší literatury je pornografické dílo charakteristické tím, že vtíravým způsobem podněcuje sexuální pud a zřejmě překračuje podle převládajících názorů ve společnosti uznávané hranice sexuální slušnosti.²⁶ Proti tomuto vymezení nelze mít větších námitek. Snad jen v použití obratu „vtíravým způsobem“ osobně shledávám poněkud přebytečné negativní zabarvení a volil bych raději neutrálnější synonymum, např. „neodbytným způsobem“. Uvedené vymezení je dodnes tradičně zastáváno zejména v učebnicích trestního práva autorských kolektivů vedených prof. Otou Novotným. Později byla tato definice doplněna v tom smyslu, že pornografické dílo zároveň uráží neakceptovatelným způsobem cit pro sexuální slušnost.²⁷ Dle mého názoru se jedná o určité zúžení definice, jakési zpřísnění podmínek, které je nutné zkoumat při tzv. testu pornografické povahy díla. Zatímco může určité dílo podněcovat sexuální pud i překračovat společensky obecně uznávané hranice sexuální slušnosti, nemusí zároveň přímo urážet neakceptovatelným (pravděpodobně neakceptovatelným opět z hlediska převládajícího společenského názoru) způsobem cit pro sexuální slušnost. Je však otázkou, zda by měla být při posuzování pornografického díla (např. v kontextu šíření pornografie mezi osoby mladší 18 let) podmínka způsobivosti takové urážky považována za nezbytnou, pokud by byly zároveň naplněny ostatní uvedené znaky.

Poněkud odlišný přístup lze nalézt v řadě komentářů k tr. zákonu autorských kolektivů vedených prof. Pavlem Šámalem, kde se „za pornografické dílo považuje jakýkoli předmět, který je-li pozorován ať přímo, nebo prostřednictvím technického zařízení, zvláště intenzivním a vtíravým způsobem zasahuje a podněcuje samotný sexuální pud. Současně takové dílo podle převládajících názorů většiny členů společnosti hrubě porušuje uznávané morální normy dané společností a vyvolává pocit studu.“²⁸ Toto vymezení přejal s odvoláním na blíže nespecifikovanou „platnou judikaturu“ i zákonodárce²⁹ a shoduje se též s definicí dle stanoviska Sexuologické společnosti České

---

²⁵ K tomu více v oddílech 3.4 a 3.5 této práce.

²⁶ DOLENSKÝ, Adolf. *Trestné činy hrubě narušující občanské soužití*. In: NOVOTNÝ, Oto et al. *Trestní právo hmotné. II., Zvláštní část*. 1. vyd. Praha: Codex – Hugo Grotius, 1992. S. 100.

²⁷ GRIVNA, Tomáš. *Trestné činy hrubě narušující občanské soužití*. In: NOVOTNÝ, Oto et al. *Trestní právo hmotné. II. Zvláštní část*. 5. vyd. Praha: ASPI, 2007. S. 275.

²⁸ ŠÁMAL, Pavel. § 205. In: ŠÁMAL, Pavel a RIZMAN, Stanislav. *Trestní zákon: Komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 1994. S. 734.

²⁹ Tisk č. 410, důvodová zpráva, 2007, op. cit., s. 257.

lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně určeného pro potřeby soudně znalecké praxe.³⁰ Pornografické dílo musí tedy sexuální pud nejen podněcovat, ale zároveň i zasahovat, a to ne pouze vtíravým způsobem, ale také způsobem zvláště intenzivním. Nemusí pak překračovat jen pouhé hranice sexuální slušnosti, ale musí hrubě porušovat uznávané morální normy a konečně vyvolávat pocit studu. Dle mého názoru je tato definice, na rozdíl od dříve uvedené, možná až zbytečně rozsáhlá a rozmělněná výskytem zvýšených důrazů, čímž vyvolává dojem, že má být za (prostou) pornografii z trestněprávního hlediska považováno něco opravdu nepřijatelného až ohavného, co úplně vybočuje z běžných společenských pravidel. Rozšíření dotčené sféry sexuální slušnosti na širší pojem uznávaných morálních norem pak považují za poměrně nevhodné. I přes nejasnost pojmů morálky či mravnosti se prostá pornografie (na rozdíl od pornografie tvrdé a dětské) zcela jistě pohybuje uvnitř souvisejících morálních norem, tedy alespoň v rámci dnešní západní civilizace, která její výskyt s určitými výjimkami víceméně toleruje. Pro úplnost je vhodné uvést, že s novým tr. zákoníkem byla v navazující řadě komentářů autorských kolektivů vedených prof. Pavlem Šámalem definice pornografie částečně obměněna a je jakousi syntézou obou dříve uvedených vymezení.³¹

V komentářích a učebnicích autorských kolektivů vedených prof. Jiřím Jelínkem je tradičně za pornografické dílo považováno takové dílo, jehož „jediným účelem je vyvolat (zvyšovat) sexuální vzrušení“³² (a dříve též „současně vzbuzovat stud a ošklivost“³³). O praktické použitelnosti takto sice jednoduché, avšak zároveň příliš zjednodušené, pozitivně formulované definici mám jisté pochybnosti. Lze poukázat především na sporný znak jediného účelu. Pokud tedy bude mít dané dílo ještě jakýkoliv další účel než vyvolání sexuálního vzrušení, nelze ho považovat za pornografické?³⁴ Vedle tradičně uváděného uměleckého či vědeckého účelu, o kterých bude ještě dále zmínka, by se mohlo jednat např. i o pouhý účel dosažení zisku či pobavení diváka, což by samozřejmě nemělo mít jakýkoliv vliv na posouzení pornografické povahy díla.

---

³⁰ UZEL, op. cit., s. 576.

³¹ Tato skutečnost je zřejmě spojena se změnou autora relevantních pasáží. GŘIVNA, Tomáš. § 191 *Šíření pornografie*. In: ŠÁMAL, Pavel et al. *Trestní zákoník: komentář, sv. II*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. S. 1883.

³² JELÍNEK, Jiří. § 205. In: JELÍNEK, Jiří et al. *Trestní zákon a trestní řád*. 1. vyd. Praha: Linde, 1993. S. 193.

³³ Ibid. V pozdějších vydáních bylo od uvádění tohoto znaku upuštěno.

³⁴ BARTOŇ, op. cit., s. 286.

Na druhou stranu se pak, vzhledem k absenci podrobnějšího vymezení obsahu, může tato definice vztahovat i na okruh děl, jejichž jediným účelem je sice vyvolat sexuální vzrušení (tedy pokud taková díla vůbec existují), ale přitom nenaplnují další obsahové charakteristiky pornografického díla či dříve uvedené znaky (např. překročení uznávané hranice sexuální slušnosti apod.).

Snad všichni autoři se shodují v tom, že je o pornografickém charakteru díla rozhoduje jeho celý obsah, celková tendence, ne pouze určitá část, výseč, úryvek apod. Pokud je však takové část mající pornografickou povahu užito samostatně, zřejmě je ji nutné posuzovat odděleně od kontextuálního díla. Poněkud archaicky pak působí, v literatuře vždy neopomenutý závěr, že pouhé zobrazení nahého lidského těla v přiměřené situaci (typicky se uvádí např. při koupání, modelu v ateliéru, v reklamě) není pornografií. Dle mého názoru mohla být tato informace relevantní před několika desítkami let, ale v současnosti o takové skutečnosti snad již nikdo nepochybuje. Jako další příklady zužující pojem pornografických děl bývají uváděna umělecká díla nebo díla svou povahou určená k vědeckým či osvětovým cílům, která nelze za pornografii považovat, byť by u někoho mohla vyvolávat sexuální vzrušení či vzbuzovat pocit studu nebo ošklivosti. Výjimku představují i historicky cenné předměty, které by jinak splňovaly veškeré definiční znaky pornografie. Pro objektivní posouzení pornografické povahy díla může být důležitý způsob užití díla a souvislosti, v jakých je dílo předkládáno, ne však záměr autora, ani to, komu je předkládáno.³⁵ V tomto ohledu byl pro účely právní úpravy trestního postihu pornografie zřejmě příhodnější starší pojem předmětu ohrožujícího mravnost. Z logického hlediska se zdá totiž vhodnější v konkrétním případě konstatovat, že určitý předmět (dílo) za jistých okolností mravnost ohrožuje a za jiných nikoliv, než že je určité dílo za jistých okolností pornografické a za jiných takovou povahu nemá.

Role kontextu použití dotčeného díla má mimořádný význam zejména ve vztahu k šíření pornografie mezi osoby mladší 18 let, protože může za určitých okolností dle mého názoru relativizovat hranice výše zmiňovaných obecně uznávaných výjimek.

---

³⁵ Např. GRIVNA, 2012, op. cit., s. 1882. ŠČERBA, Filip. *Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti*. In: JELÍNEK, Jiří et al. *Trestní právo hmotné*. 3. vyd. Praha: Leges, 2013. S. 608. Skutečnost, že nezáleží na tom, komu je dílo předkládáno (např. dětem), je v literatuře možná poněkud nepřesně formulována. Jak je uvedeno dále, právě věk dotčené osoby je podstatná okolnost, kterou je třeba v konkrétním případě vzít v úvahu.

Tuto skutečnost lze ilustrovat na následujícím hypotetickém příkladu. Je otázkou, jak by se soud postavil např. k situaci, kdy pachatel z webového článku s tématem japonského umění 19. století stáhnul reprodukce historických obrazů s pornografickou tematikou, mezi které patří např. známý obraz Sen rybářovy ženy, na němž je explicitně vyobrazen pohlavní styk ženy a chobotnice, a následně ji prostřednictvím e-mailu rozeslal většímu počtu žáků základní školy. Jednalo by se o výseč nepornografického díla vytrženou z kontextu, navíc s nepochybnou uměleckou i historickou hodnotou, pachatel však zároveň zřejmě formálně naplnil znaky obou základních skutkových podstat uvedených v § 191 odst. 1 a 2 písm. a) tr. zákoníku, možná i za okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby podle odst. 3 písm. b) citovaného ustanovení. Mohlo by vést částečné nedodržení některého z nejasných definičních znaků pornografického díla v daném případě k vyloučení odpovědnosti pachatele za daný trestný čin? Pokud by pachatel postupoval stejně, avšak místo reprodukce stvořil vlastní dílo se stejným tématem bez objektivně rozpoznatelné umělecké hodnoty, měl by být případ posuzován jinak? Dle mého názoru nikoliv, protože by byl takový útok na zájmy chráněné příslušným ustanovením zákona srovnatelný s předchozí situací.

V judikatuře Nejvyššího soudu lze nalézt především druhé z výše uvedených vymezení,³⁶ případně jeho určité modifikace.³⁷ Faktem nicméně je, že Nejvyšší soud otázku definice pornografie často vůbec nezkoumá, protože zřejmě ve většině případů není o pornografické povaze děl dotčených příslušným rozhodnutím z jeho pohledu sporu. Stejně tak se Nejvyšší soud staví ve shodě s odbornou literaturou k výše zmiňovaným výjimkám z definice pornografického díla.

Naproti tomu Ústavní soud v ojedinělém, navíc bohužel nemeritorním, rozhodnutí týkajícím problematiky regulace šíření pornografie jako zásahu do svobody projevu a svobody umělecké tvorby uvedl, že je dle jeho přesvědčení pro účely tr. zákona „jakákoliv věc pornografickým dílem, pokud uráží, způsobem, který lze stěží akceptovat, cit pro sexuální slušnost. Pornografické dílo může u normální osoby vyvolávat sexuální

---

³⁶ Rozsudek NS 4 Tz 79/2010. Dostupné na goo.gl/tDbqpX (zobrazeno 31. 10. 2014). Usnesení NS 3 Tdo 414/2011. Dostupné na goo.gl/Izsnni (zobrazeno 31. 10. 2014).

³⁷ Např. usnesení NS 7 Tdo 1077/2004, uveřejněné pod číslem 35/2005 Sb. rozh. tr. Dostupné na goo.gl/uyMJc2 (zobrazeno 31. 10. 2014). Usnesení NS 8 Tdo 1002/2012. Dostupné na goo.gl/K5rh2V (zobrazeno 31. 10. 2014).

vzrušení, vedle toho však může tuto osobu sexuálně znechucovat či odpuzovat. Test pornografické povahy díla, který by měl být aplikován obecným soudem, spočívá na posouzení, zda celkový dojem díla způsobuje morální pohoršení osobě s běžným cítěním.³⁸ Dále se Ústavní soud v tomto rozhodnutí vyjádřil ke vztahu pornografie a umění, kdy z výše uvedeného pohledu „jsou případné znalecké posudky o ‚uměleckém charakteru‘ díla či o jeho ‚osvětové a společensky prospěšné povaze‘ pro posouzení obecným soudem nerozhodné. Ústavní soud neakceptoval ani názor stěžovatele, že umělecká díla nemohou mít pornografický charakter ve smyslu § 205 tr. zákona. Ustanovení čl. 15 odst. 2 Listiny, zaručující svobodu umělecké tvorby, totiž nelze vykládat izolovaně, bez přihlídnutí k mezím svobody projevu zakotvených v čl. 17 odst. 4 Listiny, resp. čl. 10 odst. 2 Úmluvy.“³⁹

Uvedený poměrně restriktivní postoj se stal v souladu s výše nastíněným přístupem autorů odborné literatury i Nejvyššího soudu předmětem kritiky v tom smyslu, že by se právě umělecké a pornografické charaktery díla měly navzájem vylučovat.⁴⁰ Avšak třeba ve světle výše uvedeného příkladu nelze ani tento závěr dle mého názoru bez dalšího akceptovat. Je tak zřejmé, že veškeré teoretické úvahy o hranicích mezi pornografií a uměním či o problematických výjimkách z definice pornografie již z povahy věci nemohou nikdy, bez aplikace na konkrétní případ, vést k jednoznačnému obecně platnému závěru. Určité řešení možných nejasností, které při snaze o definici pornografického díla přinášejí subjektivní pojmy jako mravnost, umění, stud či ošklivost lze spatřovat v přístupu, kdy je ve větší míře brán v úvahu skutečný obsah potenciálně pornografické díla (zachycený děj či situace),⁴¹ než pouhé pocity vyvolané v osobě, která dílo sleduje, jakkoliv samozřejmě určitý subjektivní prvek nikdy nebude možné zcela vyloučit.

Konečně lze ještě dodat, že dle obdobných hledisek by měl být pojem pornografie vykládán také v rámci správního trestání, samozřejmě s přihlídnutím k jeho užití

---

³⁸ Usnesení ÚS IV. ÚS 606/03. Dostupné na goo.gl/Xu0wve (zobrazeno 31. 10. 2014).

³⁹ Ibid.

⁴⁰ BARTOŇ, op. cit., s. 362.

⁴¹ Jako je tomu již ve dříve zmiňované definici pornografie ve slovenském tr. zákoně nebo v níže zmíněných mezinárodněprávních dokumentech ve vztahu k dětské pornografii. Z již dříve uvedených důvodů je však při bližší konkretizaci vymezení pornografie nutné zároveň stále dbát na soulad s aktuálními trendy a předcházet tak riziku strnulosti takového přístupu.

v konkrétních ustanoveních příslušných předpisů.⁴² Nejvyšší správní soudu pak poměrně trefně poznamenal, že „hranice mezi pornografií, materiálem se zákonem nedovolenými prvky pornografie a erotikou není nijak jasně vymezena, je nestálá a odvíjí se od kulturních, náboženských a jiných zvyklostí společnosti i od osobních zkušeností každého jedince. Pornografií se rozumí především znázorňování lidského těla či sexuálního chování, vytvořené především s cílem podněcovat sexuální pud. Jako pornografické se zpravidla označují pouze materiály, které překračují morální normy společnosti a vzbuzují u výrazné části stud, slabší formy podobných zobrazení se v takovém případě označují jako erotika. Erotika naopak nezobrazuje lidskou sexualitu jako dominantní motiv, může sexuálně vzrušovat, není to však její primární cíl, takovéto vzrušení není primární a záměrné, erotika nepřekračuje soudobé standardy společnosti.“⁴³

1.3 Pojem tvrdé pornografie

Pojem tzv. tvrdé pornografie je v českém právním prostředí (a obdobně i v dalších evropských zemích) používán jako souhrnné označení pro pornografická díla, v nichž se projevuje násilí či neúcta k člověku, nebo které popisuje, zobrazuje nebo jinak znázorňuje pohlavní styk se zvířetem, a jejichž výroba a šíření je v současnosti postihováno podle § 191 odst. 1 tr. zákoníku.⁴⁴ Především v komentářích a učebnicích autorských kolektivů vedených prof. Jiřím Jelínkem a okrajově i v jiných dílech, je používán alternativní pojem zvrácené či deviantní pornografie.⁴⁵ Byť lze jistě souhlasit s názorem, že je v tvrdé (a dětské) pornografii „sexuální orientace formována určitou sexuálně deviační motivací“,⁴⁶ uvedené označení může dle mého názoru vzbuzovat nesprávný dojem, že jsou trestnímu postihu vystavena i další než výslovně uvedená

---

⁴² Např. Rozsudek NSS 5 As 15/2011. Dostupné na goo.gl/3Buxf6 (zobrazeno 31. 10. 2014). K souvisejícím správním deliktům více v oddílu 4.7 této práce.

⁴³ Usnesení NSS 5 As 32/2007. Dostupné na goo.gl/JGxuwg (zobrazeno 31. 10. 2014).

⁴⁴ Např. GRIVNA, 2012, op. cit., s. 1883. VANTUCH, Pavel. *Trestní zákoník s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. S. 669. CHROMÝ, Jakub. *Kriminalita páchaná na mládeži*. 1. vyd. Praha: Linde, 2010. S. 125. Usnesení NS 8 Tdo 1002/2012, op. cit. Usnesení ÚS III.ÚS 4244/12. Dostupné na goo.gl/YU61aV (zobrazeno 31. 10. 2014).

⁴⁵ JELÍNEK, Jiří. § 191. In: JELÍNEK, Jiří et al. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 4. vyd. Praha: Leges, 2013. S. 271. FENYK, Jaroslav. § 191. In: FENYK, Jaroslav et. al. *Trestní zákoník a trestní řád: průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou. 1. díl. Trestní zákoník*. 1. vyd. Praha: Linde, 2010.

⁴⁶ CHROMÝ, op. cit., s. 125.

pornografická díla obsahující praktiky související s některou ze známých sexuálních deviací (parafilií).⁴⁷ Nicméně i tvrdá pornografie se jako právní pojem svým významem značně vzdaluje obvyklému užívání tohoto označení mimo právní jazyk.

V běžné komunikaci či v ne odborných médiích bývá pornografie v základu dělena na tvrdou a lehkou (též měkkou) v návaznosti na rozšířené anglické výrazy „hardcore“ a „softcore“. Hranice mezi těmito kategoriemi samozřejmě opět není ve všech případech úplně zřejmá a objektivně určitelná. Obecně bývá za tvrdou označována taková pornografie, která obsahuje explicitní popis či zobrazení sexuálních aktivit včetně detailních pohledů na pohlavní orgány, zatímco lehká pornografie je v tomto směru podstatně zdrženlivější, nedosahuje takové intenzity otevřenosti a může se i blížit spíše k erotickému pojetí lidské sexuality. V trestněprávním kontextu se bude takto vymezená tvrdá pornografie pravděpodobně vždy krýt minimálně s právním pojmem (prostého) pornografického díla, naopak lehká pornografie se často může vyskytovat zcela mimo jeho hranice. Na druhou stranu není vyloučeno, aby i lehká pornografie za určitých okolností obsahovala projevy násilí či neúcty k člověku. I přes výše uvedené výtky se tato práce nicméně nadále drží zažitě terminologie a za tzv. tvrdou pornografii jsou tak v následujícím textu považována výhradně pornografická díla obsahově vymezená v § 191 odst. 1 tr. zákoníku, není-li výslovně uvedeno jinak.

Autoři odborné literatury se snad bez výjimky shodují v tom, že se násilím v daném kontextu myslí pouze násilí páchané na člověku v souvislosti se sexuálními aktivitami či chováním, a to výhradně násilí skutečné.⁴⁸ Příkladem může být například bití, propichování genitálií, pálení apod.⁴⁹ Není nijak rozhodné, zda násilí směřuje vůči osobě odlišné od jeho původce, nebo vůči původci samému ve formě sexuálně motivovaného sebetržnění. Stejně tak nezáleží na tom, zda bylo násilí prováděno se souhlasem zúčastněných osob, nebo proti jejich vůli. Zřejmě se pak jedná toliko o násilí fyzické, tedy faktické užití fyzické síly, zatímco tzv. psychické násilí (včetně hrozby

---

⁴⁷ V této souvislosti je vhodné upozornit na skutečnost, že dle tr. zákona ve znění od 1. 1. 1992 do 30. 6. 2002, bylo oproti pozdější úpravě postiženo také šíření pornografických děl znázorňujících „jiné sexuální patologické praktiky“. K tomu více v oddílech 3.6.2 a 3.6.3 této práce.

⁴⁸ GRIVNA, 2012, op. cit., s. 1883. VANTUCH, op. cit., s. 670. ŠČERBA, op. cit., s. 609. KROULÍK, Pavel. § 191 Šíření pornografie. In: NOVOTNÝ, František et al. *Trestní zákoník 2010: komentář, judikatura, důvodová zpráva*. Praha: Eurounion, 2010. S. 348.

⁴⁹ KALVODOVÁ, Věra. *Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti*. In: KUČHTA, Josef et al. *Kurs trestního práva: Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. S. 96.

fyzického násilí), při dosažení potřebné míry intenzity, spadá spíše pod pojem neúcty k člověku.

Určitý aplikační problém může představovat, v literatuře jednoznačně přijímaná, dříve zmíněná skutečnost, že projev násilí musí být skutečný, nikoliv pouze předstíraný (tzv. markýrovaný). Pokud však bude násilí simulováno natolik věrně (např. prostřednictvím uvěřitelných hereckých výkonů, maskovacích technik, postprodukčních počítačových úprav apod.), že vnější pozorovatel nebude schopen rozpoznat, že se nejedná o násilí skutečné, je sporné, zda není závažnost takového materiálu srovnatelná s pornografickým dílem, ve kterém se projevuje skutečné násilí na člověku.⁵⁰ Přesto by takové případy dle ustáleného výkladu neměly spadat pod vymezení tvrdé pornografie ve smyslu § 191 odst. 1 tr. zákoníku, zřejmě s ohledem na skutečnost, že požadovaný zásah do sféry mravnosti nemůže být v případě pouhého simulovaného násilí natolik intenzivní, aby tím byl odůvodněn jeho trestní postih.

Neúcta k člověku je spojena zejména se sexuálně motivovanými aktivitami, při kterých dochází k ponižování. Zřejmě se musí jednat o případy, kdy jsou projevy neúcty k člověku intenzivní a objektivně společensky neakceptovatelné, čímž by měl být vyloučen trestní postih pornografie obsahující např. pouhé verbální ponižování. Typicky uváděným příkladem jsou některé případy tzv. bondage,⁵¹ které je některými autory překládáno, dle původního významu anglického výrazu, jako otroctví či nevolnictví,⁵² nicméně v běžném jazyce je tento termín spojován s konkrétní sexuální praktikou spočívající ve svazování člověka. Jako další příklad bývá uváděna koprofilie, případně koprofagie, jako jedna z jejích variant.⁵³

Určení „tvrdoosti“ některých pornografických děl může být často velmi nesnadné. V literatuře je tento problém ilustrován na příkladu stimulace prostřednictvím klystýru.⁵⁴ Sporné může být i postavení pornografického díla zobrazujícího pohlavní styk člověka s mrtvolou, nicméně dle mého názoru by takové aktivity mohly být označeny za projev

---

⁵⁰ Obdobný problém může představovat realistická virtuální tvrdá pornografie. K tomu více v oddílu 1.8 této práce.

⁵¹ GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1883. VANTUCH, op. cit., s. 670. KROULÍK, op. cit., s. 348.

⁵² ŠČERBA, op. cit., s. 609. KALVODOVÁ, op. cit., s. 96. KROULÍK, op. cit., s. 348. JELÍNEK, *Trestní zákoník...*, op. cit., s. 271.

⁵³ GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1883. VANTUCH, op. cit., s. 670.

⁵⁴ CHROMÝ, op. cit., s. 125.

neúcty k člověku.⁵⁵ V této souvislosti lze dále poukázat také na potenciálně sporný příklad zobrazení ženské ejakulace, která může být vnějším pozorovatelem nesprávně považována za močení. Pornografické dílo zobrazující močení aktérů v současnosti spadá do americké koncepce obscenity a v ČR by takové chování zřejmě bylo považováno za projev neúcty k člověku. Naproti tomu zobrazení ženské ejakulace, s ohledem na její srovnatelnost s ejakulací mužskou a skutečnost, že se jedná o nijak nebezpečný stav sexuálního uspokojení, nepředstavuje obscénní projev⁵⁶ a pravděpodobně ani projev neúcty k člověku ve smyslu § 191 odst. 1 tr. zákoníku.

Starší trestněprávní koncepce tvrdé pornografie byla svázána s podmínkou, že se v pornografickém díle muselo projevat násilí a neúcta k člověku kumulativně, od novelizace tr. zákona v roce 2007 postačuje pouze alternativní splnění jednoho z těchto znaků.⁵⁷ Praktický dopad uvedené změny lze tak spatřovat zejména v rozšíření trestnosti na některé případy pornografie, ve kterých se projevuje pouze samotná neúcta k člověku, protože v pornografickém díle, ve kterém se projevuje násilí, se bude zřejmě vždy z povahy věci zároveň projevat také neúcta k člověku. Úzkou provázanost těchto jevů lze ilustrovat např. na sexuálních praktikách souhrnně označovaných obecně používanou zkratkou BDSM.⁵⁸ Příkladem z judikatury Ústavního soudu, kdy dotčená pornografická díla naplňovala oba uvedené znaky, jsou „videokazety, jejichž obsahem bylo především trestání mladých dívek oblečenými muži, v jednom případě ženou, kteří poškozené s obnaženými genitáliemi a prsy za použití různých pomůcek bili přes hýždě takovým způsobem, že to vyvolávalo krvavé šrámy, zhmoždění, bolest, která se projevuje z reakcí dívek mimikou i křikem“.⁵⁹

Pohlavním stykem se zvířetem se rozumí jakékoliv nakládání se zvířetem směřujícím k ukájení pohlavního pudu člověka.⁶⁰ K tomuto závěru je nutné dojít

---

⁵⁵ Podle § 205 odst. 1 TZ, ve znění účinném od 1. 7. 2002 do 30. 11. 2007, byl však postih nekrofilní pornografie vyloučen, a to s ohledem na dále zmíněnou podmínku kumulativnosti znaků neúcty k člověku a násilí u tvrdé pornografie. K tomu též v oddílu 3.6.3 této práce.

⁵⁶ CUSACK, M. Carmen. *Obscene Squirting: If the Government Thinks it's Urine, Then They've Got Another Thing Coming*. *Texas Journal of Women and the Law*. 2012, Vol. 22, Issue 1, s. 68–69.

⁵⁷ Ustanovení čl. I bodu 1 zákona č. 271/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁸ *Bondage & Discipline/Domination & Submission/Sadism & Masochism*.

⁵⁹ Usnesení ÚS IV. ÚS 606/03, op. cit.

⁶⁰ CHROMÝ, op. cit., s. 125–126.

především teleologickým výkladem, protože jednak není přímo v zákoně výslovně uvedeno, že se musí jednat o pohlavní styk člověka se zvířetem a jednak je nutné zjednodušený pojem pohlavního styku vykládat extenzivně. Nauka rozlišuje sodomii, jako pohlavní styk v užším slova smyslu, tedy spojení pohlavních orgánů člověka a zvířete (zřejmě včetně análního pohlavního styku), a zoofilii, jako dotyk a hlazení zvířete vedoucí k pohlavnímu ukojení.⁶¹ Toto rozdělení zřejmě směřuje k určitému základnímu odstupňování škodlivosti takové pornografie dle povahy jejího obsahu, nicméně terminologicky opět není příliš vhodné. Ze sexuologického pohledu se zoofilním chováním rozumí různé sexuální aktivity člověka se zvířetem (bez ohledu na skutečnost, zda se jedná pravou parafilii, nebo pouze o situační chování), přičemž v historii různě chápaný pojem sodomie je, spolu s bestiofilii či bestialitou, považován pouze za archaické synonymum k zoofilii.⁶²

Specifickou variantou zoofilie je formikofilie, která se může projevovat příkládáním malých živočichů na lidské tělo, především genitálie.⁶³ V literatuře se lze setkat s názorem, že šíření pornografie znázorňující takové chování (např. ve vztahu ke šnekům, hmyzu, žábám apod.) není vystavené trestnímu postihu podle § 191 odst. 1 tr. zákoníku, protože zvířetem je podle zákona na ochranu zvířat pouze živý obratlovec, kromě člověka.⁶⁴ ⁶⁵ Osobně jsem však toho názoru, že nelze z pouhé definice uvedené v jiném předpise vyvozovat takovýto jednoznačný závěr.⁶⁶ Pojem zvířete by tak měl být v této souvislosti, zejména s ohledem na objekt předmětného trestného činu, vykládán opět extenzivně.⁶⁷

---

⁶¹ GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1883. ŠČERBA, op. cit., s. 610. VANTUCH, op. cit., s. 670. KROULÍK, op. cit., s. 348.

⁶² SLAVOJ, Bricheín Radim. *Soudní psychologie*. In: WEISS, op. cit., s. 544.

⁶³ Ibid.

⁶⁴ Ustanovení § 3 písm. a) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁵ CHROMÝ, op. cit., s. 126.

⁶⁶ Autor sám si navíc protirečí, když v příkladném výčtu uvedl žáby, které obratlovcem samozřejmě jsou.

⁶⁷ V souvislosti s dále nastíněnou problematikou virtuální pornografie lze ještě poukázat na nejasný vztah pojmu zvířete v daném kontextu k pornografickým dílům zobrazujícím např. antropomorfní tvory vykazující více či méně akcentované znaky skutečných zvířat či dílům využívajícím koncept tzv. „chlapadlové erotiky“.

1.4 Pojem dětské pornografie

Trestní represe dětské pornografie je úzce spojena s řadou mezinárodněprávních a unijních dokumentů týkajících se ochrany dětí před sexuálním vykořisťováním a zneužíváním, z nichž některé obsahují vlastní definice daného pojmu.⁶⁸

Podle Opčního protokolu k Úmluvě o právech dítěte o prodeji dětí, dětské prostituci a dětské pornografii z roku 2000 se dětskou pornografií rozumí jakékoliv zobrazování dítěte libovolnými prostředky při skutečných nebo předstíraných zřejmých sexuálních aktivitách či jakékoliv zobrazování pohlavních orgánů dítěte k primárně sexuálním účelům.⁶⁹

Podle Úmluvy o počítačové kriminalitě z roku 2001 termín dětské pornografie zahrnuje pornografický materiál, který vizuálně znázorňuje nezletilou osobu, která se účastní sexuálně jednoznačného chování, osobu, jež se zdá být nezletilou, která se účastní sexuálně jednoznačného chování a realistické zobrazení představující nezletilou osobu, která se účastní sexuálně jednoznačného chování.⁷⁰

Podle Úmluvy Rady Evropy o ochraně dětí před sexuálním vykořisťováním a sexuálním zneužíváním z roku 2007 se dětskou pornografií rozumí jakýkoli materiál, který vizuálně zobrazuje dítě, které se účastní skutečného nebo předstíraného zřejmého sexuálního jednání nebo jakékoli zobrazení pohlavních orgánů dítěte k primárně sexuálním účelům.⁷¹

Podle již zrušeného rámcového rozhodnutí Rady EU 2004/68/SVV o boji proti pohlavnímu vykořisťování dětí a dětské pornografii z roku 2003 se dětskou pornografií rozumí materiál, který zobrazuje skutečné dítě, které se aktivně nebo pasivně účastní jednoznačně sexuálního jednání, a to včetně dráždivého vystavování přirození nebo ohanbí dítěte, nebo který zobrazuje skutečnou osobu se vzhledem dítěte nebo realistické znázornění neexistujícího dítěte, které se aktivně nebo pasivně účastní výše specifikovaného jednání.⁷²

---

⁶⁸ Bližší informace k jednotlivým mezinárodněprávním a unijním dokumentům jsou uvedeny ve druhé kapitole této práce.

⁶⁹ Ustanovení čl. 2 písm. c) Opčního protokolu.

⁷⁰ Ustanovení čl. 9 odst. 2 Úmluvy o počítačové kriminalitě.

⁷¹ Ustanovení čl. 20 odst. 2 Úmluvy Rady Evropy o ochraně dětí před sexuálním vykořisťováním a sexuálním zneužíváním.

⁷² Ustanovení čl. 1 písm. b) rámcového rozhodnutí 2004/68/SVV.

Konečně podle směrnice 2011/93/EU o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii z roku 2011, která je zatím posledním aktuálně účinným unijním předpisem týkajícím se dané problematiky, se dětskou pornografií rozumí jakýkoli materiál, který zobrazuje dítě, které se účastní skutečného nebo předstíraného jednoznačně sexuálního jednání, nebo jakékoli zobrazení pohlavních orgánů dítěte prvotně k sexuálním účelům, a dále též jakýkoli materiál, který zobrazuje osobu se vzhledem dítěte, která se účastní skutečného nebo předstíraného jednoznačně sexuálního jednání, nebo každé zobrazení pohlavních orgánů osoby se vzhledem dítěte k prvotně sexuálním účelům, a konečně realistické obrázky dítěte, které se účastní jednoznačně sexuálního jednání, nebo realistické obrázky pohlavních orgánů dítěte k prvotně sexuálním účelům.⁷³

Ve všech zmíněných dokumentech se dítětem, resp. nezletilou osobou, v zásadě rozumí osoba mladší 18 let.⁷⁴ Z výše uvedeného pak vyplývá, že jsou použité definice dětské pornografie, z důvodu potřeby vzájemného souladu téměř shodné, nebo alespoň velmi podobné.

Dětská pornografie je tedy pojmem používaným v mezinárodním kontextu, který je, na rozdíl o pojmu tvrdé pornografie, přímo uveden i v tr. zákoníku, konkrétně v názvu trestného činu upraveného v § 192 a nově též přímo ve skutkové podstatě § 192 odst. 2 tr. zákoníku. Dle odst. 1 i 3 tohoto ustanovení se pak za dětskou pornografii považuje pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě nebo osobu, jež se jeví být dítětem. Dítětem se, shodně s výše zmiňovanými mezinárodněprávními dokumenty, rozumí osoba mladší 18 let.⁷⁵ Postih výroby a šíření dětské pornografie byl v tr. zákoně upraven v rámci trestného činu ohrožování mravnosti podle § 205 do roku 1991 (v literatuře byla v té době pokládána za jednu z kategorií tvrdé pornografie⁷⁶). Nejprve byla zákonná definice dětské pornografie omezena pouze na pornografické dílo, které zobrazuje sexuální styk s dítětem. Po novelizaci v roce 2002 byla pak rozšířena na pornografické dílo, které zobrazují dítěte, a v roce 2007 na pornografické dílo,

---

⁷³ Ustanovení čl. 2 písm. b) směrnice 2011/93/EU.

⁷⁴ Ustanovení čl. 1 Úmluvy o právech dítěte, čl. 9 odst. 3 Úmluvy o počítačové kriminalitě, čl. 1. 3 písm. a) Úmluvy Rady Evropy o ochraně dětí před sexuálním vykořisťováním a sexuálním zneužíváním, čl. 1 písm. a) rámcového rozhodnutí 2004/68/SVV a čl. 2 písm. a) směrnice 2011/93/EU.

⁷⁵ Ustanovení § 126 TrZ.

⁷⁶ DOLENSKÝ, op. cit., s. 101.

keré zobrazuje nebo jinak využívá dítě,⁷⁷ přičemž tato koncepce byla přejata i do tr. zákoníku a následně v roce 2011 doplněna o pojem osoby, jež se jeví být dítětem.⁷⁸

Přestože výše zmíněné mezinárodněprávní a unijní dokumenty obsahují poměrně jasné a určité definice dětské pornografie, v ČR zákonodárce poskytl pouze obecnou sekundární legální definici tohoto pojmu a opět ponechal jeho bližší vymezení na odborné literatuře a rozhodovací praxi soudů. Vágní formulace pornografického díla, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě, má pak jistý negativní vliv na určitost celého ustanovení a je nutné, oproti tvrdé pornografii, klást ještě větší důraz na teleologický výklad. Účelem § 192 tr. zákoníku je samozřejmě postih pornografie, ve které se děti vyskytují jako objekt sexuálního zájmu, ne však postih pornografických děl, ve kterých jsou takové osoby zobrazovány např. jako nezúčastnění pozorovatelé sexuálně motivovaného jednání nebo pouze ve scénách nepornografického charakteru apod.⁷⁹

Je třeba zdůraznit, že i bez ohledu na zmíněnou neurčitost vymezení samotného obsahu dopadá pojem dětské pornografie dle tr. zákoníku na podstatně širší okruh materiálů, než jako je tomu u mezinárodněprávních a unijních alternativ. Ty jsou totiž omezeny pouze na různé formy zobrazení, zatímco tr. zákoník používá též pojem jiného využití a s ním svázané další možné formy pornografického díla, kterými může být např. nahrávka dětského hlasu či popis účasti dítěte na sexuálních aktivitách v rámci písemného pornografického díla.⁸⁰

Zatímco význam pojmu dítěte je vzhledem příslušnému výkladovému ustanovení tr. zákoníku zcela jasný, pojem osoby, jež se jeví být dítětem, můžou doprovázet určité interpretační a aplikační problémy pramenící opět z nepřilíš zdařilé transpozice souvisejících unijních předpisů a mezinárodněprávních dokumentů, kde jsou odpovídající pojmy jasně rozděleny na samostatné kategorie (skutečné) osoby se vzhledem dítěte a realistického zobrazení (neexistujícího) dítěte. Určitou nejistotu zákonodárce ohledně tohoto pojmu lze spatřovat i ve skutečnosti, že se v návaznosti na rámcové rozhodnutí

---

⁷⁷ K uvedeným novelám TZ více v oddílu 3.6 této práce.

⁷⁸ Ustanovení čl. 1 bodu 15 zákona č. 330/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁹ Samozřejmě nelze zcela vyloučit možnou trestněprávní odpovědnost za jednání, které by k takové nepřímé účasti v pornografickém díle vedlo, např. za přečin ohrožování výchovy dítěte podle § 201 odst. 1 TrZ.

⁸⁰ KROULÍK, op. cit., s. 350. Trestnost písemné dětské pornografie je však předmětem sporů. K tomu více v následujícím oddílu této práce.

2004/68/SVV počítalo s jeho zakotvením do českého právního řádu již v nepřijatém vládním návrhu tr. zákoníku z roku 2004 i v původním poslaneckém návrhu novely tr. zákona z roku 2007. Není pak zřejmé, proč nebyl upraven též ve vládním návrhu tr. zákoníku z roku 2009 a byl do příslušných ustanovení včleněn až o dva roky později, aniž by se danou úpravou členové obou komor Parlamentu ČR v rámci legislativního procesu blíže zabývali.

Daný pojem by pak měl být vykládán právě v kontextu mezinárodněprávních závazků.⁸¹ Za osobu, jež se jeví být dítětem, je tak nutno považovat zejména osobu starší 18 let, u které je předstíráno, že tohoto věku nedosáhla, a vzhledem (třeba i podpořeným např. maskováním či líčením) připomíná dítě. Podobnost s dítětem musí být jednoznačná natolik, aby uváděla většinu vnějších pozorovatelů v omyl, že se jedná o skutečné dítě.⁸² Pod tento pojem by nicméně jistě neměly být zahrnovány případy, kdy sice samotný vzhled osoby může vyvolat dojem, že se jedná o osobu mladší 18 let, ale zároveň z dalších okolností nevyplývá, že je u této osoby předstíráno nedosažení potřebného věku. Určitou relevanci tak může mít ve sporných případech též původcem pornografického díla poskytnuté upozornění (např. na začátku filmu, na webové stránce apod.), že všechny zobrazené osoby dosáhly věku 18 let.⁸³ Druhým případem osoby, jež se jeví být dítětem, je pak spojen s výše zmíněné realistickým zobrazením (neexistujícího) dítěte, tedy realistickou virtuální pornografií.⁸⁴ Důvodem trestního postihu pornografie, která zobrazuje nebo jinak zneužívá osobu, jež se jeví být dítětem, je zřejmě především prevence možné účelové obhajoby pachatele v případech týkajících se skutečné dětské pornografie postavené na argumentu, že sporný materiál pokládal za běžnou pornografii, ve které účinkují skutečné osoby se vzhledem dítěte, nebo pouze za realistický počítačový výtvar.⁸⁵ Nicméně určitou roli může hrát i ochrana mravnosti, resp. souvisejících společenských hodnot.⁸⁶

Podle ustáleného kazuistického výkladu Nejvyššího soudu lze za dětskou pornografii pokládat „např. snímky obnažených dětí v polohách vyzývavě předvádějících

---

⁸¹ GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1891.

⁸² GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1891. ŠČERBA, op. cit., s. 612. JELÍNEK, *Trestní zákoník...*, op. cit., s. 273.

⁸³ Pro vyloučení vzniku odpovědnosti za související trestný čin musí být samozřejmě takové upozornění v souladu se skutečností.

⁸⁴ GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1892.

⁸⁵ BARTOŇ, op. cit., s. 309.

⁸⁶ CHROMÝ, op. cit., s. 134.

pohlavní orgány za účelem sexuálního uspokojení, dále pak snímky dětí zachycující polohy skutečného či předstíraného sexuálního styku s nimi, popř. i jiné obdobně sexuálně dráždivé snímky dětí. Nejde-li o takové snímky, pak závěr o pornografickém charakteru díla nelze bez dalšího dovozovat jen z toho, že jsou za účelem uspokojení osob trpících sexuální deviací (tj. osob, pro které jsou sexuálně atraktivní nedospělé osoby) zpřístupňovány takovými prostředky, které tyto osoby vyhledávají.⁸⁷ V návaznosti na obecné vymezení pornografického díla je dle Nejvyššího soudu nutné přistupovat k dětské pornografii specificky, protože „obrazová prezentace dítěte, zejména nižšího věku, zpravidla u normálního jedince, nevede k vybavení sexuálních asociací. Nutno však brát v úvahu i skutečnost, že za dítě (...) v souladu s mezinárodními dokumenty sloužícími k jejich ochraně považuje osoba mladší než osmnáct let (...). Přitom je nutno brát v úvahu i místo, čas, formu a kontext, v nichž je dílo prezentováno.“ V souladu s výše uvedeným tak nelze za pornografické označit „snímky zachycující oblečené dětské modely ani modely částečně či plně obnažené, které shora uvedená kritéria nenaplnují, takže u normálního jedince nevzbuzují sexuální asociace a působí sexuálně stimulujícím způsobem toliko na jedince pohlavně deviantního“.⁸⁸

Pro úplnost je vhodné poznamenat, že byly výše uvedené závěry Nejvyššího soudu tvořeny za odlišné právní úpravy, kdy byl postih výroby a šíření dětské pornografie pouze jednou z možných forem souhrnného trestného činu ohrožování mravnosti podle § 205 tr. zákona, jehož objektem byla „ochrana společnosti před útoky vzbuzujícími stud a odpor a atakujícími její morální standardy“. Z toho důvodu nedocházelo „prezentací děl, která u normálního jedince nevzbuzují žádné (tedy ani pozitivní ani negativní) sexuální asociace k porušení tohoto chráněného zájmu, byť sexuálně deviantního jedince stimulují“.⁸⁹ Jakkoli je tedy zřejmé, že např. fotografie nahých dětí v rodinných albech nelze považovat za dětskou pornografii z důvodu absence výše uvedených znaků,⁹⁰ za současné právní úpravy může být (bez)trestnost použití takového materiálu za určitých okolností dosti sporná. Je otázkou, jak by mělo být posuzováno např. jednání osoby, která by taková primárně nepornografická díla získávala např. na profilech chlubících se rodičů

---

⁸⁷ Usnesení NS 7 Tdo 1077/2004, op. cit.

⁸⁸ Ibid.

⁸⁹ Ibid.

⁹⁰ BARTOŇ, op. cit., s. 300.

na sociálních sítích a následně je šířila v pedofilní komunitě za účelem působení na sexuální pud členů takové komunity.

Z novější judikatury Nejvyššího soudu pak vyplývá, že „aby mohlo být nějaké dílo zobrazující dítě podle tr. zákoníku považováno za pornografické (...), musí jednak u normálního jedince vyvolávat aktualizaci sexuálního pudu a za druhé překračovat uznávané morální normy příslušné společnosti, a tedy u většiny jejich členů vzbuzovat stud“ a je tak zcela zřejmé, že „v našem kulturním prostředí jednoznačně definici pornografie splňují“ např. „fotografie dívky mladší osmnácti let provádějící felaci“ nebo fotografie „osob zjevně mladších osmnácti (...) i patnácti let, situovaných v polohách vyzývavě předvádějících obnažené pohlavní orgány za účelem sexuálního uspokojení“.⁹¹ Naopak za dětskou pornografii zřejmě nemusí být za určitých okolností považovány např. fotografie zobrazující nezletilou dívku ve spodním prádle či v nezapnuté poodhalené košili s viditelným jedním nadrem.⁹²

Konečně lze upozornit též na rozhodnutí Nejvyššího soudu o zaznamenání údajů o odsouzení občana ČR cizozemským soudem ve smyslu § 4 odst. 2 zákona o Rejstříku trestů,⁹³ který byl rozsudkem chorvatského soudu „uznán vinným trestným činem proti pohlavní svobodě a mravům – zneužití dětí nebo mladistvých pro pornografii“, protože „na pláži (...) za účelem pořízení snímků s pornografickou tematikou pomocí digitálního fotoaparátu (...) vyfotil 37 neznámých dívek a 3 neznámé chlapce ve věku dva až osm let, kteří se koupali na uvedené pláži, při tom se soustředil na jejich nahá těla, pohlavní orgány a hýždě, přičemž pořídil celkem 1877 takových snímků“, v čemž Nejvyšší soud v návaznosti na rozhodnutí chorvatského soudu shledává naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 tr. zákoníku (bez bližší specifikace odpovídajícího odstavce příslušného ustanovení).⁹⁴

---

⁹¹ Usnesení NS 8 Tdo 1002/2012, op. cit.

⁹² Usnesení NS 7 Tdo 1068/2012. Dostupné na goo.gl/ILfdyP (zobrazeno 31. 10. 2014). Z rozhodnutí NS však není zřejmé, zda nalézací soud v daném případě neshledal spáchání souvisejících trestných činů právě s ohledem na obsah dotčených fotografií nebo spíše s ohledem na jejich malé množství. Jednalo se pouze o jeden z celkem čtrnácti skutků, z nichž některé byly spojeny s větším množstvím obdobných fotografií, které však obsahovaly také např. detailní záběry přirození nezletilých dívek, přičemž v těchto dalších případech soud daný materiál posoudil jako dětskou pornografii. Více k tomuto případu ještě v oddílu 4.3.1. této práce.

⁹³ Zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁴ Usnesení NS 11 Tcu 6/2013. Dostupné na goo.gl/UxrKMU (zobrazeno 31. 10. 2014).

1.5 Formy pornografického díla podle tr. zákoníku

V příslušných ustanoveních tr. zákoníku je pojem pornografického díla (ať už prostého nebo v případě tvrdé a dětské pornografie dále obsahově vymezeného) rozšířen o demonstrativní výčet jeho možných druhů či forem. Osobně souhlasím s názorem, že úprava poněkud nedůsledně směšuje příklady druhu díla (dílo fotografické, filmové), jeho původu (dílo počítačové, tedy patrně dílo vytvořené pomocí počítače) a formy (dílo elektronické, tedy dílo čitelné pouze strojově).⁹⁵ Uvedený demonstrativní výčet tak postrádá hlubší koncepci. Nicméně vzhledem ke skutečnosti, že má zákonný výčet pornografických děl pouze demonstrativní povahu, mají nastíněné úvahy význam spíše z hlediska formální dokonalosti právní normy.

Důvodem pro výslovné uvedení fotografického a filmového díla je zřejmě skutečnost, že právě tyto druhy pornografie patří k těm nejrozšířenějším. Pojem počítačového díla je pak značně neurčitý a jeho užitečnost v daném ustanovení je dosti diskutabilní, přičemž ani závěr, že se jedná o dílo vytvořené pomocí počítače, příliš nenapomáhá k jednoznačnému vymezení jeho obsahu.⁹⁶ O něco kvalitnější, byť obecnější, za to však takřka všeobjímající, vymezení nabízí důvodová zpráva k tr. zákoníku, ve které je uvedeno, že může být závadný obsah vyjádřen slovně, písemně, zvukem, obrazem, zobrazením (plošným i prostorovým) nebo i kombinací těchto způsobů.⁹⁷

Lze se setkat s názorem, že podle § 191 odst. 1 a § 192 odst. 1 a 3 tr. zákoníku, není kriminalizováno šíření ani jiné nakládání s písemnou tvrdou a dětskou pornografií, a to s ohledem na skutečnost, že na rozdíl od předchozí úpravy v § 205 odst. 1 tr. zákona, není písemné pornografické dílo výslovně uvedeno v příslušných ustanoveních, kdežto v § 191 odst. 2 tr. zákoníku je trestnost šíření písemného pornografického díla výslovně zakotvena z důvodu zvýšené ochrany dětí před pornografií.⁹⁸ Je třeba poznamenat, že některé skutečnosti opravdu naznačují tendenci zákonodárce nekriminalizovat výrobu a jiné nakládání s písemnými pornografickými díly, které by jinak mohla mít povahu

---

⁹⁵ Ibid., s. 1883–1884.

⁹⁶ Pod neurčitý pojem počítače může spadat i např. digitální fotoaparát, videokamera či mobilní telefon.

⁹⁷ Tisk č. 410, důvodová zpráva, 2007, op. cit., s. 258.

⁹⁸ KALVODOVÁ, op. cit., s. 91.

tvrdé či dětské pornografie, při zachování trestnosti šíření všech písemných pornografických děl mezi osoby mladší 18 let.⁹⁹ S ohledem na text zákona by však dle mého názoru ve vztahu k ustanovení § 191 odst. 1 tr. zákoníku takový výklad akceptován být spíše neměl, protože písemné pornografické dílo bezpochyby spadá do kategorie jiného pornografického díla (což ostatně potvrzuje i výše zmíněné znění důvodové zprávy). Navíc je právě v rámci postihu tvrdé pornografie výslovně uveden také popis pohlavního styku se zvířetem, přičemž předchozí úprava v tr. zákoně se týkala pouze zobrazení nebo jiného znázornění.¹⁰⁰ Z hlediska dětské pornografie bych se však, vzhledem k jejímu zákonnému vymezení, naopak přikláněl spíše k beztrestnosti výroby či jiného nakládání s písemným pornografickým dílem, resp. veškerou nerealistickou virtuální dětskou pornografií. Je však zřejmé, že text zákona není v tomto směru zcela jasný.

Dále lze pod jiná pornografická díla zahrnout jakýkoliv předmět pornografické povahy bez ohledu na jeho druhové vymezení, původ či formu. V literatuře se typicky uvádí plastické modely a sošky,¹⁰¹ ale může to jistě být prakticky jakýkoliv výsledek lidské tvůrčí činnosti nemající povahu výslovně uvedeného fotografického nebo filmového díla. Byť pojem pornografického díla nijak nesouvisí s pojmem autorského díla,¹⁰² lze si právě prostřednictvím autorského zákona dopomoci k vyčerpávajícímu výčtu podob, v jakých se pornografie může vyskytovat a s největší pravděpodobností, třebaže v některých případech pouze okrajově, i vyskytuje.¹⁰³

---

⁹⁹ Vedle uvedených rozdílů v textaci souvisejících ustanovení byla tato problematika okrajově zmíněna např. v kontextu dále zmiňované novely TZ z roku 2007, kdy v rámci legislativního procesu došlo k „vypuštění písemného díla“ z úpravy trestného činu přechovávání dětské pornografie podle § 205a TZ. Parlament ČR, Poslanecká sněmovna 2006–2010. Stenoprotokol z 15. schůze ze dne 5. 6. 2007. Řeč M. Bičíka. Dostupné na goo.gl/1TBJbg (zobrazeno 31. 10. 2014). Také z této skutečnosti bylo v odborné literatuře vyvozováno, že šíření písemné dětské pornografie bylo podle § 205 TZ trestné, kdežto její přechovávání ne. HERCZEG, Jiří. *Virtuální pornografie: Zločin bez oběti?* In: VANDUCHOVÁ, Marie, ed. a GŘIVNA, Tomáš, ed. *Pocta Otovi Novotnému k 80. narozeninám*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2008. S. 42.

¹⁰⁰ Obdobně se k dané problematice staví také např. GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1884.

¹⁰¹ Např. GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1883. VANTUCH, op. cit., s. 670.

¹⁰² GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1882.

¹⁰³ Dle ustanovení § 2 odst. 1 a 2 zákona č. 121/2000, o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, je dílem „zejména dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo choreografické a dílo pantomimické, dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské, dílo architektonické včetně díla urbanistického, dílo užitého umění a dílo

Pornografickým dílem pak nejsou sexuální pomůcky,¹⁰⁴ které jinak v minulosti zřejmě mohly spadat pod pojem předmětu ohrožujícího mravnost.

1.6 Pojem pornografie ve slovenském tr. zákoně

Již výše bylo zmíněno, že je ve slovenském tr. zákoně¹⁰⁵ upravena legální definice prosté (a dětské) pornografie, což je v evropském kontextu poměrně unikátní skutečnost. Pornografií se v něm rozumí zobrazení soulože, jiného způsobu pohlavního styku nebo jiného obdobného sexuálního styku nebo zobrazení obnažených pohlavních orgánů směřující k vyvolání sexuálního uspokojení jiné osoby. Dětskou pornografií se pak rozumí zobrazení skutečné nebo předstírané soulože, jiného způsobu pohlavního styku, nebo jiného obdobného sexuálního styku s dítětem nebo osobou vypadající jako dítě nebo zobrazení obnažených částí těla dítěte nebo osoby vypadající jako dítě směřující k vyvolání sexuálního uspokojení třetí osoby.¹⁰⁶

Je zřejmé, že mají obě uvedené definice mezinárodněprávní kořeny. Přestože by se z výše uvedeného mohlo zdát, že je za pornografii považováno pouze zobrazení, v literatuře je tento pojem vykládán extenzivně, ne pouze jako vizuální znázornění, ale jako vyjádření či popis různými vyjadřovacími prostředky zachycený na hmotném substrátu umožňujícím opakované vnímání obsahu, a to včetně slovního popisu v písemné i zvukové podobě.¹⁰⁷ Pojem je tedy vykládán značně extenzivně, v podstatě na hranici analogie, přičemž dle mého názoru takový výklad do značné míry narušuje určitost souvisejících ustanovení. Dále je v literatuře přístup k pojmu pornografie, jistě též vzhledem ke společné minulosti v oblasti trestního práva a z toho vyplývajících blízkých skutkových podstat trestných činů, obdobný jako v ČR, včetně typických výjimek („umělecká díla, historická, vědecké, osvětová či reklamní umělecká zobrazení“)

---

kartografické. (...) Za dílo se považuje též počítačový program, je-li původní v tom smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvořem.“ Snad pouze s výjimkou děl urbanistických a kartografických může mít pornografie veškeré výše uvedené podoby.

¹⁰⁴ KALVODOVÁ, op. cit., s. 96.

¹⁰⁵ Zákon č. 300/2005 Z. z., trestný zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „slovenský TZ“).

¹⁰⁶ Ustanovení § 132 odst. 3 a 4 slovenského TZ.

¹⁰⁷ BURDA, Eduard. § 132 Prostitúcia a pornografia. In: BURDA, Eduard et al. Trestný zákon. Všeobecná časť. Komentár. I. diel. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. S. 1003.

či dokonce odkazů na českou judikaturu.¹⁰⁸ Bez zajímavosti pak není ještě např. názor, že se konkrétní dílo může stát pornografií ve smyslu legální definice až v návaznosti na způsob, jakým je s ním nakládáno.¹⁰⁹

1.7 Pojem obscenity v právu USA

Určitou obdobou pojmu tvrdé pornografie je v právním prostředí Spojených států amerických pojem obscenity. Zatímco (prostá) pornografie požívá ústavní ochrany podle Prvního dodatku Ústavy USA, obscenita, vedle dětské pornografie, představuje dle rozhodovací praxe Nejvyššího soudu USA jednu z výjimek z jinak širokého pojetí svobody projevu. Nesnáze, které provázely nemožnost jasného vymezení obscenity a souvisejících pojmů,¹¹⁰ vedly Nejvyšší soud USA k aplikaci tzv. testů obscenity. Starší, postupně modifikovaný, test Roth¹¹¹ byl později nahrazen testem Miller,¹¹² který je užíván dodnes. Pro to, aby bylo dílo označeno za obscénní, je nutné při jeho posouzení zvážit následující tři okruhy otázek. Zda „průměrná osoba při použití současných komunitních standardů“ shledává, že dané dílo jako celek působí na chlípný zájem („prurient interest“), zda dané dílo zobrazuje nebo popisuje zjevně pohoršujícím způsobem („in a patently offensive way“) sexuální chování vymezené právem dotčeného státu a zda dané dílo jako celek postrádá skutečnou literární, uměleckou, politickou nebo vědeckou hodnotu. Z uvedeného je zřejmé, že je koncepce obscenity širší než tuzemský pojem tvrdé pornografie, protože se může vztahovat i na materiál zobrazující či popisující aktivity nezahrnující projevy násilí či neúcty k člověku nebo pohlavní styk člověka se zvířetem.

---

¹⁰⁸ ŠÁNTA, Ján. § 132 Prostitúcia, pornografia a detské pornografické predstavenie. In: ČENTÉŠ, Jozef. Trestný zákon: veľký komentár. 1. vyd. Bratislava: Eurokodex, 2013. S. 250.

¹⁰⁹ Typicky např. v případě, kdy je soukromá videonahrávka sexuálních aktivit zpřístupněna dalším osobám. BURDA, op. cit., s. 1006.

¹¹⁰ Nelze opomenout slavný výrok soudce Pottera Stewarta v případě Jacobellis v. Ohio: „Nehodlám se dnes pokoušet o bližší vymezení tohoto druhu materiálu, který z mého pohledu ono označení [tvrdá („hard core“) pornografie] zahrnuje, a pravděpodobně by se mi to ani dostatečně srozumitelně nepodařilo. Ale poznám to, když to vidím, a film týkající se tohoto případu tím není.“ Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA ve věci Jacobellis v. Ohio, 378 U.S. 184 (1964). Dostupné na goo.gl/Ho3lv2 (zobrazeno 31. 10. 2014).

¹¹¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA ve věci Roth v. United States, 354 U.S. 476 (1957). Dostupné na goo.gl/UH9hho (zobrazeno 31. 10. 2014).

¹¹² Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA ve věci Miller v. California, 413 U.S. 15 (1973). Dostupné na goo.gl/2J68y1 (zobrazeno 31. 10. 2014).

Test Miller je kritizován mimo jiné proto, že jeho zastaralá koncepce není schopna dostatečně reagovat na aktuální problémy související především s masivním rozmachem pornografie na internetu, v jehož světle hledisko místních společenských standardů, vztahujících se k jednotlivým státům USA, postrádá smysl. Určité východisko tohoto problému lze pak spatřovat v adaptaci širších, byť stále subjektivních a vágních, národních společenských standardů, případně pružnějších a více objektivních tzv. vyvíjejících se standardů slušnosti („evolving standards of decency“), vycházejících z Osmého dodatku Ústavy USA a umožňujících nahlížet na danou problematiku v potřebném mezinárodním kontextu.¹¹³ Další možné východisko by mohlo představovat zachování místních společenských standardů při využití technologií tzv. geotargetingu,¹¹⁴ který spočívá v cílení obsahu na určité regiony za současného znemožnění přístupu z jiných oblastí.¹¹⁵ Krajně radikálním řešením by pak mohlo být vyloučení možné aplikace zavedené koncepce obscenity, resp. testu Miller, na veškerý internetový obsah.¹¹⁶

Dětská pornografie představuje v USA další samostatnou výjimku z garantované svobody projevu, bez ohledu na skutečnost, zda je zároveň konkrétní dotčené dílo obscénní či nikoliv, a to s ohledem na nezbytnou potřebu ochrany tělesného a duševního zdraví nezletilých.¹¹⁷ V současnosti je pak dětská pornografie spolu se souvisejícími pojmy podrobně a víceméně v souladu se relevantními mezinárodními normami¹¹⁸ legislativně definována na federální úrovni.¹¹⁹

---

¹¹³ ADAMS, J. Ryan. *An Objective Approach to Obscenity in the Digital Age*. St. John's Law Review. 2012, Vol. 86 Issue 1, s. 246–247.

¹¹⁴ KJAR, J. Mason. *2 Obscenity Standards, 1 Neat Solution: How Geotargeting Extends Traditional Obscenity Law to the Internet*. Case Western Reserve Journal of Law, Technology & the Internet. 2012, Vol. 3, Issue 1, s. 25–27.

¹¹⁵ Tato metoda se používá např. v internetovém marketingu či ve službách souvisejících s regionálně omezeným autorským obsahem. Ze strany uživatele lze nicméně cílení obsahu pomocí běžně dostupných nástrojů (např. proxy server) poměrně snadno obejít, protože bývá většinou vázáno pouze na umístění IP adresy.

¹¹⁶ LAIRD, E. Morgan. *The Internet and the Fall of the Miller Obscenity Standard: Reexamining the Problem of Applying Local Community Standards in Light of a Recent Circuit Split*. Santa Clara Law Review. 2012, Vol. 52, No. 4, s. 1529.

¹¹⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA ve věci *New York v. Ferber*, 458 U.S. 747 (1982). Dostupné na goo.gl/Bsm9J7 (zobrazeno 31. 10. 2014).

¹¹⁸ USA jsou mj. smluvní stranou Úmluvy o počítačové kriminalitě.

¹¹⁹ Ustanovení 18 U.S. Code § 2256.

1.8 Problematika virtuální pornografie

Pornografii lze nad rámec výše nastíněné klasifikace dále rozdělit do dvou kategorií, které mohou mít při jejím posouzení z trestněprávního hlediska poměrně zásadní význam. Jednak existuje pornografie zachycující skutečnost, tedy taková, která zobrazuje reálného člověka jako účastníka nějaké situace či nějakého skutečně proběhnuvšího děje. Typicky se bude jednat o pornografické fotografie a filmy, ve kterých účinkují skutečné osoby. Druhou kategorií tvoří tzv. virtuální pornografie zachycující osoby (ale třeba i nelidská stvoření) a situace, které neexistují a které jsou pouhým výsledkem fantazie autora daného díla. Virtuální pornografie může mít samozřejmě nepřehledné množství forem a podob, může se jednat např. o literaturu, plošná vyobrazení (kresba, malba, různé grafické techniky apod.), prostorová vyobrazení, komiksy, animované filmy či videohry. Je zřejmé, že před vynálezem fotografie a filmu mohla mít pornografie, stejně jako veškerá jiná autorská tvorba, právě pouze virtuální charakter.¹²⁰

V souvislosti s virtuální pornografií lze poukázat na relevantní rozhodovací praxi Nejvyššího soudu USA. Federální definice dětské pornografie zakotvená zákonem CPP z roku 1996¹²¹ zahrnovala mimo jiné jakékoliv vizuální znázornění zobrazující, nebo zdánlivě zobrazující, nezletilého účastníka se sexuálně explicitního chování, a dále též jakékoliv vizuální znázornění, které je inzerováno, propagováno, předkládáno, popisováno nebo rozšiřováno způsobem, který vzbuzuje dojem, že daný materiál je vizuálním znázorněním nezletilého účastníka se sexuálně explicitního chování. Uvedená část definice dětské pornografie byla Nejvyšším soudem USA shledána jako protiústavní, protože zásah do svobody projevu spočívající v takto široce pojatém zákazu virtuální dětské pornografie není ospravedlněn ani zájmem na ochraně společnosti před obscenitou ani zájmem na ochraně dětí před sexuálním zneužíváním.¹²² Následně byla federální definice dětské pornografie v souvislosti s její virtuální podobou upravena zákonem PROTECT z roku 2003¹²³ tak, že se vztahuje pouze na takové vizuální

---

¹²⁰ BARTOŇ, op. cit., s. 302.

¹²¹ Child Pornography Prevention Act of 1996.

¹²² Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA ve věci *Ashcroft v. Free Speech Coalition* 535 U.S. 234 (2002). Dostupné na goo.gl/u5Gjte (zobrazeno 31. 10. 2014). K tomuto rozhodnutí více např. HERCZEG, op. cit., s. 46n. BARTOŇ, op. cit., s. 302n.

¹²³ *Prosecutorial Remedies and Other Tools to end the Exploitation of Children Today of 2003*.

znázornění, které je digitálním, počítačovým nebo počítačově generovaným vyobrazením zobrazujícím, nebo které je k nerozeznání od takového zobrazení, nezletilého účastníčoho se sexuálně explicitního jednání. Pojem nerozeznatelného („indistinguishable“) znamená virtuálně nerozeznatelný, kdy je dané vyobrazení takového charakteru, že by běžná osoba při jeho sledování došla k závěru, že se jedná o vyobrazení skutečného nezletilého účastníčoho se sexuálně explicitního chování. Výslovně se daná definice nevztahuje na vyobrazení mající povahu kreseb, kreslených děl, plastik či maleb („drawings, cartoons, sculptures, or paintings“) zobrazujících nezletilé nebo dospělé.¹²⁴

Jedním z aspektů virtuální pornografie, který by měl mít zásadní význam při jejím posuzování v trestněprávním kontextu, je tedy míra realističnosti díla. Obecně je problém realistické virtuální pornografie zřejmě chápán především v souvislosti s možností tvorby realistických modelů či animací vytvořených prostřednictvím odpovídajícího (3D) modelovacího software.¹²⁵ Zde je však třeba poznamenat, že právě tyto obavy, které byly v posledních letech promítnuty do mezinárodních i vnitrostátních norem týkajících se dětské pornografie, do značné míry předběhly dobu. Jakkoliv lze snad předpokládat, že v budoucnu bude možné vytvořit takový materiál, jehož obsah bude i v případě počítačových modelů lidí nerozeznatelný od skutečnosti, troufám si tvrdit, že za současných technologických možností je to v praxi takřka neuskutečnitelné.¹²⁶ Mnohem aktuálnější se v tomto směru může jevit počítačová fotomanipulace,¹²⁷ jejíž realizace rozhodně není zdaleka tak náročná jako tvorba realistických počítačových modelů či animací. Typicky se může jednat např. o montáž fotografií obličeje skutečného dítěte a těla skutečného dospělého, různé retuše (např. úprava vzhledu sekundárních

---

¹²⁴ Ustanovení 18 U.S. Code § 2256 odst. 8 písm. B) a odst. 11.

¹²⁵ BARTOŇ, op. cit., s. 302.

¹²⁶ Zatímco tvorba realisticky vyhlížejících modelů věcí, prostředí apod. je v současnosti již často poměrně běžná, i ty nejzdařilejší statické modely člověka lze v naprosté většině případů na první pohled odlišit od reality. U pohybové animace je tato skutečnost ještě markantnější, mj. s ohledem na efekt tzv. uncanny valley. Navíc je taková alespoň zdánlivě realistická tvorba velmi náročná (z hlediska schopností autora, výpočetního výkonu apod.) a může být i finančně nákladná. Ostatně i v hollywoodských filmech s miliardovými rozpočty jsou „počítačový herci“ často jednoduše odlišitelní od skutečnosti. Z toho důvodu je poněkud diskutabilní argument, že by při vyloučení trestnosti realistické virtuální dětské pornografie potenciální pachatelé ztratili motivaci vytvářet a šířit skutečnou dětskou pornografii.

¹²⁷ YAMADA, Brian. *Pornoshopped: Why California Should Adopt the Federal Standard for Child Pornography*. Loyola of Los Angeles Entertainment Law Review. 2012, Vol. 32, No. 2, s. 229.

pohlavních znaků zobrazované osoby) apod. Svým charakterem takové fotomontáže či jinak upravované fotografie stojí někde na pomezí skutečné a virtuální pornografie.

Český tr. zákoník nijak nerozlišuje mezi reálnou a virtuální pornografií. Z některých již dříve zmiňovaných skutečností je však zřejmé, že zákonodárce s trestním postihem virtuální pornografie počítá,¹²⁸ nicméně výklad příslušných ustanovení může v tomto směru působit nemalé obtíže. Nejasné postavení virtuální pornografie mimo jiné dobře ilustruje problematický vztah primárního a možného sekundárního objektu souvisejících trestných činů postihujících tvrdou a dětskou pornografii, tedy ochrany mravnosti na jedné straně a ochrany dotčených, v pornografickém díle účinkujících, osob na straně druhé.¹²⁹

Ve vztahu k trestnímu postihu šíření pornografie mezi osoby mladší 18 let podle § 191 odst. 2 tr. zákoníku je situace v tomto směru asi nejjednodušší. Mravní vývoj takových osob může dle zákonodárce zřejmě ohrozit veškerá pornografie, a to i v případě, že se jedná o pornografii pouze virtuální, třebaže na první pohled nerealistickou. Nicméně míra realističnosti může mít samozřejmě vliv na posouzení závažnosti či přímo společenské škodlivosti souvisejícího jednání. U dětské pornografie lze, především s ohledem na mezinárodní kontext i pojem osoby, jež se jeví být dítětem, jazykovým a teleologickým výkladem dojít k závěru, že by se trestní postih ve smyslu § 193 tr. zákoníku měl týkat virtuální pornografie pouze za podmínky, že je realistická, tedy nerozeznatelná od skutečnosti (včetně zmiňované realistické fotomanipulace).¹³⁰

Nejméně jasný je vztah virtuální pornografie k postihu tvrdé pornografie podle § 191 odst. 1 tr. zákoníku. Jak již bylo výše zmíněno, pokud se v pornografickém díle projevuje násilí pouze předstírané, nejedná se o tvrdou pornografii. Tím spíše by pak měl být vyloučen trestní postih pornografie, ve které projevy násilí nejsou skutečné a dokonce se ani nevztahují k reálnému člověku, přestože by takové dílo mohlo při sledování vzbudit jiný dojem. Na druhou stranu je nutné za tvrdou pornografii považovat i pornografické

---

¹²⁸ Uvedené částečně vyplývá z demonstrativního výčtu druhů a forem pornografických děl uvedených v příslušných ustanoveních TrZ a v důvodové zprávě, a dále z trestnosti tvrdé pornografie jinak znázorňující nebo popisující pohlavní styk se zvířetem i z trestnosti dětské pornografie zobrazující nebo jinak zneužívající osobu, jež se jeví být dítětem.

¹²⁹ BARTOŇ, op. cit., s. 311. K objektům daných trestných činů více v oddílech 4.1.2 a 4.2.1 této práce.

¹³⁰ Řešení této otázky je však za současného znění § 193 nejasné, což vyplývá i z výše zmiňované sporné povahy písemné dětské pornografie.

dílo, které pouze popisuje pohlavní styk se zvířetem. Není ani zřejmé, z jakého důvodu použil zákonodárce v souvislosti s vymezením tvrdé pornografie ve vztahu k násilí a neúctě k člověku obecnější sloveso projevovat, zatímco ve vztahu k pohlavnímu styku se zvířetem s formou díla více související slovesa zobrazovat, popisovat, nebo jinak znázorňovat.¹³¹ Dle mého názoru nelze tento zřejmý vnitřní rozpor zcela uspokojivě překlenout pouhým výkladem a nejvhodnější řešení by představovala odpovídající úprava příslušného ustanovení.¹³²

---

¹³¹ Možné řešení této otázky by mohlo poskytnout přijetí závěru, že záměrem zákonodárce bylo nevystavovat trestnímu postihu veškerou virtuální pornografii, ve které se pouze zdánlivě projevuje násilí a neúcta k člověku, jakkoliv to může působit realisticky, kdežto v případě zvířecí pornografie je postih přísnější a vztahuje se tak i na zcela nerealistickou (a to i pouze slovně vyjádřenou) virtuální pornografii. Nicméně takový výklad není nijak podpořen důvodovou zprávou ani odbornou literaturou a je samozřejmě sporný i z hlediska objektu souvisejícího trestného činu.

¹³² K tomu více v oddílu 5.1 této práce.

2 Postih pornografie v mezinárodněprávních a unijních dokumentech

Právní úprava trestního postihu pornografie v českém a dříve též československém právním řádu vždy byla a stále je relativně úzce spojena s mezinárodněprávními normami. Relevantní dokumenty lze pak dle jejich zaměření rozdělit do dvou na sobě víceméně nezávislých okruhů. První okruh představují mezinárodněprávní dokumenty, které se týkají trestního postihu šíření pornografie jako celku bez bližšího vymezení jejího obsahu. Mezi ně patří především pařížská dohoda z roku 1910 a ženevská úmluva z roku 1923. Obě tyto mezinárodní smlouvy jsou i přes určitou archaickou a do jisté míry snad i obsoletní povahu některých ustanovení dodnes platné, což je dáno pravděpodobně tím, že jsou v otázkách terminologie koncipovány velmi obecně a mohou tak existovat i ve společenském a právním klimatu, který se značně odlišuje od toho, který panoval v době jejich vzniku.

Postupem času se zájem na plošném potírání veškeré pornografie s ohledem na aktuální problémy více diverzifikoval. Spíše okrajově je na půdě mezinárodních organizací řešena problematika tvrdé pornografie,¹³³ o poznání větší pozornosti se však dostává pornografii dětské. Druhý okruh relevantní mezinárodněprávní úpravy tak tvoří dokumenty (včetně předpisů a jiných právních dokumentů EU) týkající se oblasti postihu komerčního sexuálního zneužívání, jinak též sexuálního vykořisťování, dětí. Dané téma si vzhledem ke své závažnosti a stále znatelnější naléhavosti postupem času získává stále větší pozornost, což se mimo jiné projevuje také ve snaze mezinárodních organizací stanovit minimální standardy (trestněprávní) ochrany dětí před touto specifickou formou jejich zneužívání.

Komplexní problematika sexuálního vykořisťování dětí podstatně překračuje hranice tématu trestněprávních aspektů pornografie a vzhledem ke své aktuálnosti je mu věnována řada odborných i studentských prací.¹³⁴ Obsah této práce je proto v tomto

---

¹³³ Určitou snahu o postih rozšiřování tvrdé pornografie lze pozorovat v činnosti Rady Evropy: Např. rezoluce Parlamentního shromáždění 2001 (2014) *Násilí v médiích* či 1835 (2011) *Násilná a extrémní pornografie*.

¹³⁴ Např. CHROMÝ, op. cit. BLATNÍKOVÁ, Šárka. *Pachatelé komerčního sexuálního zneužívání dětí*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009. MILFAIT, René. *Komerční sexualizované násilí na dětech*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008. VANÍČKOVÁ, Eva. *Dětská prostituce*. 2. vyd. Praha: Grada, 2007. DUNOVSKÝ, Jiří et al. *Problematika dětských práv a komerčního sexuálního*

směru zaměřen pouze na důležitá relevantní ustanovení těch nejvýznamnějších dokumentů přímo souvisejících s regulací produkce a šíření dětské pornografie, jako jedné z forem sexuálního vykořisťování dětí. Valná většina z uvedených dokumentů pak byla krátce zmíněna již v předchozím textu v rámci pojednání o pojmu dětské pornografie.

2.1 Postih pornografie v pařížské dohodě z roku 1910

Koncem 19. století vznikalo v Evropě (centrem těchto aktivit byla především Paříž a Ženeva) mnoho veřejně činných organizací (nestátních, ale často za účasti politicky exponovaných osob), jejichž cílem bylo ve jménu křesťanské morálky ochránit společnost před různými nežádoucími jevy, zhoubný vliv tzv. necudných publikací nevyjímaje. Právě takové spolky pak v rámci své činnosti poukazyvaly mimo jiné též na důležitost mezinárodní jednoty při boji s pornografií.¹³⁵ Na konferenci, které se pod patronátem těchto nevládních organizací konaly v roce 1896 v Bernu a v roce 1908 v Paříži, navázala, za značného přispění francouzského senátora Reného Bérengera, na jaře roku 1910 opět v Paříži další konference, tentokrát pořádaná přímo francouzskou vládou, které se zúčastnili zástupci celkem 15 států.¹³⁶ Na té byla přijata Dohoda o potlačování rozšiřování necudných publikací,¹³⁷ ke které Československo přistoupilo v roce 1921 na základě závazků vyplývajících z tzv. minoritní saint-germainské

---

zneužívání dětí u nás a ve světě. 1. vyd. Praha: Grada, 2005. UCHYTILOVÁ, Soňa. *Komerční sexuální zneužívání dětí*. Praha, 2013. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Právnická fakulta. VALENTOVÁ, Jana. *Sexuální kriminalita páchaná na dětech (trestněprávní, kriminologické a kriminalistické aspekty)*. Praha, 2011. Rigorózní práce. Univerzita Karlova v Praze. Právnická fakulta. KUREČKOVÁ, Zuzana. *Komerční sexuální zneužívání dětí*. Praha, 2011. Rigorózní práce. Univerzita Karlova v Praze. Právnická fakulta.

¹³⁵ STORA-LAMARRE, Annie. *Censorship in Republican Times*. In: SIGEL, Lisa Z., ed. *International Exposure: Perspectives on Modern European Pornography, 1800–2000*. New Brunswick: Rutgers University Press, 2005. S. 58n.

¹³⁶ League of Nations. *Trade in obscene publications*. League of Nations - Official Journal. Vol. 3, Issue 11, Part II, Annex 429, 1922. S. 1428.

¹³⁷ Dohoda o potlačování rozšiřování necudných publikací, přijata 4. 5. 1910 v Paříži, v platnost vstoupila 15. 9. 1911, v rakouském říšském zákoníku publikována pod č. 116/1912 ř. z., ČSR byla recipována notou ministra zahraničních věcí ze dne 16. 5. 1921, pro území ČSR vstoupila v platnost 8. 12. 1921 a byla publikována vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 184/1922 Sb. z. a n. (dále též jen „pařížská dohoda“). Český název je v různých zdrojích používán nejednotně. V říšském zákoníku a uvedené vyhlášce ministra zahraničních věcí je pařížská dohoda označena jako „Úmluva o tom, která potírá rozšiřování necudných publikací“, v tzv. minoritní saint-germainské smlouvě jako „Úmluva o potlačení pornografických publikací“, v databázi Evidence mezinárodních smluv na webové stránce MZV ČR (Dostupné na goo.gl/v6z2Zk (zobrazeno 31. 10. 2014)) pak jako „Dohoda o potlačování rozšiřování necudných publikací“.

smlouvy¹³⁸ a která je, ve znění později přijatého dodatkového protokolu,¹³⁹ v současnosti stále platná.

Podle pařížské dohody je vláda každého smluvního státu povinna zřídit či určit úřad, který vykonává v úmluvě specifikovanou působnost. Jeho úkolem je především provádět sběr veškerých informací, které mohou usnadnit postih činů spočívajících v šíření pornografie („necudných spisů, kreseb obrazů nebo předmětů“), pokud splňují podmínky vnitrostátní trestnosti a mezinárodního prvku.¹⁴⁰ Dále úmluva zakotvuje základní principy spolupráce smluvních států na úseku potírání šíření pornografie. Pověřený úřad si má navzájem se svými zahraničními protějšky sdělovat všechna relevantní zjištění, která mohou vést k zamezení přeshraničního rozšiřování pornografického materiálu, případně k zajištění jeho zabavení dále má informovat též o platných i plánovaných právních předpisech týkajících se dané oblasti a, není-li to v rozporu s právním řádem smluvního státu, též o provedených odsouzeních.¹⁴¹ Depozitářem pařížské dohody byla původně Francie, která také prostřednictvím určeného úřadu zajišťovala vzájemnou spolupráci obdobných úřadů ostatních smluvních států. Od roku 1950, kdy vstoupil v plnou platnost dodatkový protokol, tyto funkce přešly na OSN.

Smlouva samotná nijak nevynezuje pojem necudnosti,¹⁴² určité výkladové vodítko nicméně přináší zpráva komise pařížské konference: „Dobré mravy uráží v nejširším slova smyslu vše, co uráží cudnost, vše co směřuje k bezuzdnosti a prostopášnosti. Z toho plyne, že posouzení této otázky je svěřeno rozumnému uvážení soudcovu. Obscenním je to, co jsouc prostopášně hrubě se staví na odív úmyslným vyhledáváním látky, obrazu nebo situace, směřujících přímo k probuzení nezdravých

---

¹³⁸ Smlouva mezi čelnými mocnostmi spojenými i sdruženými a Československem, podepsaná 10. 9. 1919 v Saint-Germain-en-Laye, v platnost vstoupila 16. 7. 1920., publikována pod č. 508/1921 Sb. z. a n. Dle čl. 20 se Československo zavázalo ve lhůtě dvanácti měsíců ode dne uzavření této smlouvy přistoupit k celkem šestnácti mezinárodním smlouvám uvedeným v příslušné příloze, mezi kterými se nacházela právě i pařížská dohoda z roku 1910.

¹³⁹ Protokol doplňující Dohodu o potlačování rozšiřování necudných publikací, podepsanou v Paříži dne 4. května 1910, přijat 4. 5. 1949 v Lake Success, New York, v plnou platnost vstoupit 1. 3. 1950.

¹⁴⁰ Ustanovení čl. 1 bodu 1 pařížské dohody.

¹⁴¹ Ustanovení čl. 1 bodu 2 a 3 a čl. 2 a 3 pařížské dohody.

¹⁴² V dohodě je pojem používán výhradně ve formě adjektiva „necudný“, v originále „obscène/obscene“. Český překlad není v různých dokumentech jednotný, lze se setkat i s variantami „oplzlý“ či „obscenní“. K tomu víc též ve výkladu k osnově tr. zákona z roku 1937 v oddílu 3.3.3 této práce.

představ a svědčících o zlém úmyslu obracet se hlavně k chlípnosti a prostopášnosti. Podle toho každé zobrazení oplzlé ohrožuje zároveň dobré mravy, naproti tomu může sice některé zobrazení urážeti dobrý mrav, ale nemusí dosahovati oplzlosti.¹⁴³ Na první pohled uvedený text budí dojem snahy vykládat pojem necudnosti poměrně restriktivně, navíc v důvěře v „rozumné uvážení soudcovo“, je však otázkou, co přesně si autoři v dané souvislosti představovali pod pojmy jako „bezuzdnost“, „nezdravé představy“ či „zlý úmysl“.

Již výše bylo uvedeno, že jednou ze základních podmínek, od které se výkon povinností vyplývajících z pařížské úmluvy odvíjí, je vnitrostátní trestnost souvisejících činů. Smluvní strany tak vlastním zákonodárstvím utvářejí rámec, ve kterém tato smlouva působí. Proto ani stát, který postih šíření pornografie ze svých trestních zákonů úplně vyloučí, nijak neporušuje své závazky z této smlouvy. Tato zdánlivá bezzubost pařížské dohody je založena na skutečnosti, že byl na příslušné konferenci vyhotoven též návrh upravující hmotněprávní otázky. Jeho konečné zpracování bylo však, zřejmě vzhledem ke složitosti problematiky, odloženo. Po zdržení zapříčiněném první světovou válkou se tento koncept stal základem pro ženevskou úmluvu z roku 1923.¹⁴⁴

Československé Ministerstvo vnitra v roce 1921, tedy ještě před přistoupením nově vzniklého státu k pařížské dohodě, vyzvalo výnosem pražské policejní ředitelství, aby učinilo potřebná opatření k převzetí funkce úřadu ve smyslu dohody. Svou činnost pak zahájil Ústřední úřad pro potírání pornografie, opět na základě výnosu Ministerstva vnitra, v létě roku 1922. Vedle povinnosti specifikovaných v pařížské dohodě měl úřad vést evidenci pachatelů a osob podezřelých z „rozšiřování nebo oznamování oplzlých výrobků“ a evidenci „soudy zakázaných tiskopisů oplzlého obsahu“, dále měl vykonávat dohled nad veřejným vystavováním „nemravných obrazů, knih, předmětů atd.“ a sledovat v tomto ohledu též noviny a časopisy. V roce 1929 působnost úřadu přešla na nově vzniklou Všeobecnou kriminální ústřednu.¹⁴⁵ V současnosti v ČR žádná zvláštní instituce vykonávající úkoly prvorepublikového Ústředního úřadu pro potírání pornografie

---

¹⁴³ Ministerstvo spravedlnosti. *Osnova zákona, kterým se vydává trestní zákon*. Praha: Státní tiskárna, 1937. S. 386.

¹⁴⁴ League of Nations. *Suppression of the circulation of and traffic in obscene publications*. Annex 2. Final act of the international conference for the suppression of the circulation of and traffic in obscene publications. League of Nations - Official Journal. Vol. 4, Issue 10, 1923. S. 1159.

¹⁴⁵ Veškeré faktografické údaje týkající se Ústředního úřadu pro potírání pornografie vycházejí z informací poskytnutých na mou žádost dne 18. 3. 2013 PhDr. Jiřím Vokušem, pověřeným vedením oddělení tisku a prevence Police ČR. Dostupné na goo.gl/fmdHSA (zobrazeno 31. 10. 2014).

neexistuje. Odhalování a vyšetřování souvisejících trestních činů tak standardně spadá do působnosti služby kriminální policie a vyšetřování místně a věcně příslušných krajských policejních ředitelství. Povinnosti vyplývající z pařížské dohody pak ČR, zřejmě stejně jako další smluvní státy, nijak nedodrжуje. Dle názoru Ministerstva vnitra i Ministerstva zahraničních věcí je pak pařížská dohoda „dokument tak starý, že se v jeho případě lze odvolávat na institut vyjití z užívání“.¹⁴⁶ Na druhou stranu je zřejmé, že zákonodárce s pařížskou dohodou stále počítá.¹⁴⁷ Nepopíratelným faktem však je, že archaické postupy zakotvené v pařížské byly postupem času překonány modernějšími instituty mezinárodní policejní a justiční spolupráce v trestních věcech.¹⁴⁸

2.2 Postih pornografie v ženevské úmluvě z roku 1923

Již výše bylo zmíněno, že v roce 1910 byl v Paříži vedle přijaté dohody upravující některá administrativní a procesní pravidla vypracován též koncept úmluvy, která by zakotvovala základní legislativní standardy v oblasti postihu šíření pornografie. Po první světové válce pak na tyto práce navázala nově vzniklá Společnost národů.¹⁴⁹ Po provedení revize původního návrhu byla v létě roku 1923 v Ženevě uspořádána další mezinárodní konference, na které byla přijata Mezinárodní úmluva o potlačování rozšiřování necudných publikací a obchodu s nimi.¹⁵⁰ Obdobně jako v případě pařížské

---

¹⁴⁶ Sděleno v informacích poskytnutých na mou žádost dne 18. 11. 2013 Mgr. Kateřinou Flaigovou, vrchní ředitelkou sekce pro mezinárodní vztahy, strategie a koncepce Ministerstvem vnitra.

¹⁴⁷ Např. v důvodové zprávě k návrhu zákona č. 496/2012 Sb., o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie a o změně některých zákonů (zákon o audiovizu), ve znění pozdějších předpisů, je v souvislosti s nemožností poskytnout filmovou pobídku na realizaci audiovizuálních děl pornografické povahy podle § 42 odst. 1 písm. c) bodu 3 a nemožnosti udělit takovému dílu koprodukční status podle § 53 odst. 2 citovaného zákona, uvedeno, že se jak pařížská dohoda z roku 1910, tak ženevská úmluva z roku 1923 vztahují mj. také na kinematografická díla a zavazují smluvní strany k tomu, aby přijaly opatření proti šíření pornografie, přičemž navrhovaná úprava je s těmito dokumenty v souladu. Parlament ČR, Poslanecká sněmovna 2010–2013. Tisk č. 620. Vládní návrh zákona o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie a o změně některých zákonů (zákon o audiovizu). Důvodová zpráva ze dne 29. 2. 2012. Dostupné na goo.gl/UaL5kF (zobrazeno 31. 10. 2014). S. 49.

¹⁴⁸ Daná problematika je aktuálně mj. upravena v zákoně č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů. Také v důvodové zprávě k návrhu tohoto zákona je pařížská dohoda z roku 1910 spolu s ženevskou úmluvou z roku 1923, zařazena mezi multilaterální mezinárodní smlouvy, kterými je ČR v dané oblasti vázána. Parlament ČR, Poslanecká sněmovna 2010–2013. Tisk č. 646. Vládní návrh zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních. Důvodová zpráva ze dne 14. 3. 2012. Dostupné na goo.gl/7bd0Xv (zobrazeno 31. 10. 2014). S. 182.

¹⁴⁹ League of Nations, 1922, op. cit., s. 1428.

¹⁵⁰ Mezinárodní úmluva o potlačování obchodu s necudnými publikacemi a jejich rozšiřování, přijata 12. 9. 1923 v Ženevě; v platnost vstoupila 7. 8. 1924, publikována pod č. 96/1927 Sb. z. n. (dále též jen „ženevská úmluva“). Po přijetí dále zmíněného dodatkového protokolu bylo z názvu úmluvy odstraněno

dohody z roku 1910 se jediné úpravy ženevská úmluva dočkala přijetím dodatkového protokolu, podle kterého funkce náležející původně Společnosti národů přešly na OSN, v jehož znění je úmluva v současnosti stále platná.

Za necudné publikace jsou považovány „necudné spisy, výkresy, rytiny, malby, tiskoviny, obrazy, návěští, odznaky, fotografie, kinematografické filmy nebo jiné necudné předměty“.¹⁵¹ Účastníci konference se znovu zabývali otázkou, zda by bylo možné do úmluvy zahrnout definici pojmu necudný (v originále opět obscène/obscene), která by byla přijatelná pro všechny smluvní státy, nicméně stejně jako na pařížské konferenci došli k závěru, že musí být každému státu umožněno, aby tomuto pojmu přiřítal takový význam, jaký uzná vhodný.¹⁵²

Ženevská úmluva zavazuje smluvní strany k tomu, aby učinily veškerá opatření k vypátrání, stíhání a potrestání všech osob, které se dopustí dále vymezeného jednání. Celkem jsou v dokumentu obsaženy čtyři vzorové skutkové podstaty. Trestné tak má být zhotovení a přechovávání pornografie za účelem obchodování s ní, jejího rozšiřování nebo veřejného vystavování, dále její dovoz, přeprava, vývoz a jiné způsoby uvádění v oběh za výše uvedeným účelem, a to i zprostředkovaně. Dále má být předmětném trestního postihu obchodování (i neveřejné) s pornografií, sjednávání takového obchodu, její rozšiřování, veřejné vystavování či pronajímání, a konečně rozšiřování informací o tom, kdo se dopouští výše uvedených jednání, a informací týkajících se možností opatření si pornografie, je-li tak činěno v úmyslu podporovat její obchod a šíření.¹⁵³ Cílem ženevské úmluvy je tedy postihnout vedle šíření pornografie též veškeré činnosti, které k takovému šíření mohou vést, ne však jednání spočívající v opatrování (včetně výroby) či přechovávání pornografie pro osobní potřebu. Úmluva upravuje také obecné procesněprávní podmínky a zásady spolupráce mezi členskými státy, zejména příslušnost soudů a vydávání pachatelů. Zakotvena je též povinnost smluvních stran provést

---

slovo „mezinárodní“. Český název je opět v různých zdrojích uváděn nejednotně. Ve Sb. z. n. je ženevská úmluva označena jako „Mezinárodní úmluva o potlačování obchodu s necudnými publikacemi a jich rozšiřování“, v databázi Evidence mezinárodních smluv na webové stránce MZV ČR (Dostupné na goo.gl/v6z2Zk (zobrazeno 31. 10. 2014)) pak jako „Mezinárodní úmluva o potlačování obchodu s necudnými publikacemi a jejich rozšiřování“, resp. ve znění dodatkového protokolu jako „Úmluva o potlačování rozšiřování necudných publikací a obchodu s nimi“.

¹⁵¹ Ustanovení čl. 1 odst. 1 ženevské úmluvy.

¹⁵² League of Nations, 1923, op. cit., s. 1159.

¹⁵³ Ustanovení čl. 1 odst. 1 až 4 ženevské úmluvy.

odpovídající zákonodárná opatření (možnost prohlídky prostor spojených z výše uvedenou trestnou činností a možnost zabavení, propadnutí a zničení pornografického materiálu), pokud by jejich stav plně nedostačoval k plné platnosti úmluvy.¹⁵⁴

Účastníci ženevské konference se mimo jiné shodli na potřebě zvýšené ochrany nezletilých před pornografií, avšak zároveň došli k závěru, že není nutné pro tyto účely začleňovat do úmluvy zvláštní ustanovení. Případné stanovení věkové hranice i konkrétní způsob zpřísnění trestu tak zůstal čistě na legislativě smluvních států.¹⁵⁵ Vzhledem ke skutečnosti, že v ženevské úmluvě nejsou stanoveny žádné minimální sankční standardy, byl takový postup logický. Bez zajímavosti není, že se účastníci konference také zabývali návrhem francouzské vlády zapracovat do úmluvy ustanovení týkající se propagace potratů a antikoncepce. Vzhledem ke složitosti této problematiky a okrajové souvislosti s hlavním účelem úmluvy, byl však tento návrh většinou zamítnut.¹⁵⁶

Pro potřeby případné revize ženevské úmluvy měl být členským státům pravidelně zasílán dotazník za účelem zjištění vybraných poznatků z praxe v oblasti potírání pornografie,¹⁵⁷ ve skutečnosti byl tento institut využit pravděpodobně pouze jednou, v roce 1926.¹⁵⁸ Z československých odpovědí se lze pak dozvědět, že od října roku 1923 proběhlo v dané souvislosti 44 trestních řízení. Z toho byl v 18 případech vynesena odsuzující rozsudek, 11 osob bylo zproštěno viny, v 11 případech bylo řízení zastaveno a ve 4 přerušeno. Závadný materiál byl v letech 1924 až 1926 zabaven v celkem 82 případech, z čehož 25 případů se týkalo pornografickým fotografií a vyobrazení a zbytek periodických publikací a jiného tištěného materiálu. Co se týče mezinárodní spolupráce, československý Ústřední úřad pro potírání pornografie spolupracoval se svými protějšky v Berlíně a ve Vídni, přičemž příslušné úřady upozornil na celkem 20 případů inzerátů v československém tisku, u kterých existovalo podezření, že se jedná o nabídky pornografie. Na závěrečnou otázku týkající se možných obecných postřehů o rozsahu a povaze šíření pornografie československá strana odpověděla, že na základě tří a půl roku dlouhé zkušenosti se zdá, že obchod s pornografií není v Československu

---

¹⁵⁴ Ustanovení čl. 2 až 6 ženevské úmluvy.

¹⁵⁵ Ibid., s. 1161.

¹⁵⁶ Ibid.

¹⁵⁷ Ibid.

¹⁵⁸ League of Nations. *Obscene publications*. League of Nations Official Journal. Vol. 9, Issue 5, 1928. S. 712.

nijak zvlášť aktivní.¹⁵⁹ V roce 1929 Rada Společnosti národů přijala rezoluci hodnotící ustanovení ženevské úmluvy z roku 1923 jako dostatečně komplexní a, pokud jsou uvedena do praxe, schopná se vypořádat se „zly“ obchodu s necudnými publikacemi. Dle Rady tak nebyly jakékoliv změny ve znění úmluvy potřeba, stejně tak nebylo nutné pořádat další mezinárodní konference k dané problematice.¹⁶⁰

2.3 Postih dětské pornografie v dokumentech OSN

Starší dokumenty Organizace spojených národů věnované ochraně lidských práv, jakými jsou např. Všeobecná deklarace lidských práv z roku 1948, Deklarace práv dítěte z roku 1959 či Mezinárodní pakt o občanských a politických právech z roku 1966, se věnují pouze obecné ochraně dětí, a nepřipustnost jejich zneužití při výrobě pornografie lze tak dovést pouze nepřímo.

Stále spíše okrajově se touto problematikou zabývá Úmluva o právech dítěte z roku 1989,¹⁶¹ která v současnosti představuje základní pilíř mezinárodněprávní ochrany dětí. V té se smluvní strany mimo jiné zavazují chránit dítě před všemi formami sexuálního vykořisťování a sexuálního zneužívání a k zabezpečení tohoto závazku mají přijímat nezbytná vnitrostátní, dvoustranná a mnohostranná mezinárodní opatření zabraňující, vedle dalších forem sexuálního vykořisťování, též využívání dětí v pornografii a při výrobě pornografických materiálů za účelem finančního obohacování.¹⁶² Úmluva o právech dítěte tedy zakotvuje pouhou obecně formulovanou povinnost ochrany dětí před jejich zneužitím k výrobě pornografie blíže nespécifikovanými prostředky. Ačkoliv je Úmluva o právech dítěte právně závazným dokumentem, vzhledem k její celkové zobecňující koncepci a slabým kontrolním mechanismům, bývá některými autory řazena spíše do kategorie tzv. soft law.¹⁶³

K provádění některých článků Úmluvy o právech dítěte, včetně výše citovaného, byl v roce 2000 přijat Opční protokol týkající se prodeje dětí, dětské prostituce a dětské

---

¹⁵⁹ Ibid., s. 713–718.

¹⁶⁰ League of Nations. *Obscene publications*. League of Nations Official Journal. Vol. 11, Issue 1, 1930. S. 14.

¹⁶¹ Úmluva o právech dítěte, přijata 20. 11. 1989 v New Yorku, v platnost vstoupila 2. 9. 1990, za ČSFR byla podepsána 30. 9. 1990 a ratifikována 7. 1. 1991, pro ČSFR vstoupila v platnost 6. 2. 1991, publikována sdělením federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb.

¹⁶² Ustanovení čl. 34 písm. c) Úmluvy o právech dítěte.

¹⁶³ CHROMÝ, op. cit., s. 95.

pornografie.¹⁶⁴ Právě Opční protokol má představovat jedno ze základních mezinárodněprávních východisek současné úpravy přečinu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 tr. zákoníku.¹⁶⁵ Za ČR byl Opční protokol podepsán již v roce 2005, avšak k jeho ratifikaci došlo až v srpnu 2013. Toto prodlení bylo zapříčiněno především absencí úpravy trestní odpovědnosti právnických osob v českém právním řádu.¹⁶⁶

V Opčním protokolu se smluvní strany mimo jiné zavázaly zakázat dětskou pornografii.¹⁶⁷ Každá smluvní strana má zajistit, aby její trestní právo v plném rozsahu postihovalo specifikovaná jednání, bez ohledu na to, zda jsou spáchána vnitrostátně či mezinárodně, jednotlivcem či organizovanou skupinou. Mimo jiné má být zajištěna trestnost výroby, distribuce, šíření, dovozu, vývozu, nabízení, prodeje či držení dětské pornografie k uvedeným účelům.¹⁶⁸ Opční protokol tedy nezakotvuje trestnost držení dětské pornografie, není-li držena za účelem jejího dalšího šíření, byť návrhové zavedení trestnosti přechovávání dětské pornografie do tr. zákona poněkud nesprávně naznačoval, že se povinnost trestnosti, obdobně jako v rámcovém rozhodnutí 2004/68/SVV, týká držení dětské pornografie i pro osobní potřebu.¹⁶⁹

Krátkou zmínku si zaslouží ještě Úmluva o zákazu a okamžitých opatřeních k odstranění nejhorších forem dětské práce,¹⁷⁰ která byla v roce 1999 v Ženevě přijata Mezinárodní organizací práce. Pro její účely výraz „nejhorší formy dětské práce“ zahrnuje též užívání, získávání nebo nabízení dětí k výrobě pornografie nebo pro pornografická představení.¹⁷¹ Cílem Úmluvy o nejhorších formách dětské práce

---

¹⁶⁴ Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte týkající se prodeje dětí, dětské prostituce a dětské pornografie, přijat 25. 5. v New Yorku, v platnost vstoupil 18. 1. 2002, za ČR byl podepsán 26. 1. 2005 a ratifikován 26. 8. 2013, pro ČR vstoupil v platnost 26. 9. 2013, publikován byl sdělením Ministerstva zahraničních věcí č. 74/2013 Sb. m. s. (dále též jen „Opční protokol“).

¹⁶⁵ Tisk č. 410, důvodová zpráva, 2007, op. cit., s. 257.

¹⁶⁶ Parlament ČR, Poslanecká sněmovna 2010–2013. Stenoprotokol z 54. schůze ze dne 18. 6. 2013. Řeč J. Kubiceho. Dostupné na goo.gl/7A9D66 (zobrazeno 31. 10. 2014).

¹⁶⁷ Ustanovení čl. 1 Opčního protokolu.

¹⁶⁸ Ustanovení čl. 3 odst. 1 písm. c) Opčního protokolu.

¹⁶⁹ Parlament ČR, Poslanecká sněmovna 2006–2010. Tisk č. 114. Návrh poslanců (...) na vydání zákona, kterým se mění zákon číslo 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. Důvodová zpráva ze dne 14. 12. 2006. Dostupné na goo.gl/9p4sJ9 (zobrazeno 31. 10. 2014).

¹⁷⁰ Úmluva č. 182 o zákazu a okamžitých opatřeních k odstranění nejhorších forem dětské práce, přijatá 17. 6. 1999 v Ženevě, v platnost vstoupila 19. 11. 2000, za ČR byla podepsána a ratifikována 19. 6. 2011, pro ČR vstoupila v platnost 19. 6. 2002, publikována sdělením ministerstva zahraničních věcí č. 90/2002 Sb. m. s. (dále též jen „Úmluva o nejhorších formách dětské práce“).

¹⁷¹ Ustanovení čl. 3 písm. b) Úmluvy o nejhorších formách dětské práce.

je zejména zabezpečení potřebné prevence (tvorba akčních programů) a mezinárodní spolupráce v oblasti dětské práce a mimo jiné je v ní zakotvena též povinnost smluvních stran přijmout potřebná opatření k zajištění účinné implementace a prosazování jejich ustanovení, včetně stanovení a aplikace trestních nebo jiných sankcí.¹⁷²

2.4 Postih dětské pornografie v dokumentech Rady Evropy

Od konce 80. let 20. století byla Parlamentním shromážděním a Výborem ministrů Rady Evropy přijata řada právně nezávazných dokumentů vztahujících se více či méně též k problematice dětské pornografie a souvisejícím základním trestněprávním standardům, samozřejmě opět v rámci širšího okruhu otázek (komerčního) sexuálního zneužívání dětí.¹⁷³ Po roce 2000 pak byly na úrovni Rady Evropy uzavřeny dvě mezinárodní úmluvy, které jsou z hlediska závazků smluvních stran týkajících se trestní represe výroby a šíření dětské pornografie velmi důležité.

V roce 2001 byla v Budapešti přijata Úmluva o počítačové kriminalitě,¹⁷⁴ jejímž účelem je harmonizovat národní právní úpravy ve specifické oblasti postihu kybernetické kriminality, pro kterou je mimo jiné typický její přeshraniční rozměr.¹⁷⁵ Úmluva o počítačové kriminalitě v rámci vzorových skutkových podstat upravuje též trestné činy související s dětskou pornografií, jako jedinou skupinu činů spadajících do oddílu „Trestné činy související s obsahem“. Podle Úmluvy o počítačové kriminalitě každá smluvní strana přijme taková legislativní a jiná opatření, která budou nezbytná k tomu, aby podle jejích vnitrostátních právních předpisů byla trestným činem, pokud jsou spáchána úmyslně a neoprávněně, mimo jiné následující jednání: výroba dětské

---

¹⁷² Ustanovení čl. 7 odst. 1 Úmluvy o nejhorších formách dětské práce.

¹⁷³ Jedná se zejména o následující doporučení a rezoluce Parlamentního shromáždění, případně Výboru ministrů Rady Evropy: 1065 (1987) o obchodování s dětmi a dalších formách vykořisťování dětí, R (91) 11 o pohlavním vykořisťování, pornografii, prostituci a obchodování s dětmi a mladistvými, 1099 (1996) o pohlavním vykořisťování dětí, 1371 (1998) o zneužívání a zanedbávání dětí, (2001) 16 o ochraně dětí před pohlavním vykořisťováním a 1307 (2002) Pohlavní vykořisťování dětí: nulová tolerance. K jejich obsahu více např. HEJČ, Karel. *Analýza a komparace mezinárodních dokumentů v oblasti boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí*. In: DUNOVSKÝ, Jiří et al. *Problematika dětských práv a komerčního sexuálního zneužívání dětí u nás a ve světě*. 1. vyd. Praha: Grada, 2005. S. 40–57.

¹⁷⁴ Úmluva o počítačové kriminalitě, přijata 23. 11. 2001 v Budapešti, v platnost vstoupila 1. 7. 2004, za ČR byla podepsána 9. 2. 2005 a ratifikována 22. 8. 2013, pro ČR vstoupila v platnost 1. 12. 2013, publikována sdělením Ministerstva zahraničních věcí č. 104/2013 Sb. m. s.

¹⁷⁵ GRIVNA, Tomáš. K ustanovením Úmluvy o počítačové kriminalitě. In: GRIVNA, Tomáš a POLČÁK, Radim (eds.). *Kyberkriminalita a právo*. 1. vyd. Praha: Auditorium, 2008. S. 103.

pornografie za účelem její distribuce prostřednictvím počítačového systému, nabízení nebo zpřístupňování dětské pornografie prostřednictvím počítačového systému, distribuce nebo přenos dětské pornografie prostřednictvím počítačového systému opatřování dětské pornografie prostřednictvím počítačového systému pro sebe nebo pro jiného a konečně uchovávání dětské pornografie v počítačovém systému nebo na médiu pro ukládání počítačových dat.¹⁷⁶ Počítačovým systémem se pak pro účely Úmluvy o počítačové kriminalitě rozumí jakékoli zařízení nebo skupinu propojených nebo přidružených zařízení, z nichž jedno nebo více provádí automatické zpracování dat podle programu.¹⁷⁷

V roce 2007 byla v Lanzarote přijata Úmluva o ochraně dětí proti sexuálnímu vykořisťování a pohlavnímu zneužívání,¹⁷⁸ jejímž účelem je přispět „k realizaci společného cíle ochránit děti před sexuálním vykořisťováním a pohlavním zneužíváním, ať již bylo spácháno kýmkoliv, a poskytnout pomoc obětem“ a která má představovat „srozumitelný mezinárodní instrument zaměřený na aspekty prevence, ochrany a trestního práva v oblasti boje proti všem formám sexuálního vykořisťování a pohlavního zneužívání dětí, a dávající vzniknout zvláštnímu systému kontroly“.¹⁷⁹ Skutečnost, že ČR poměrně dlouhou dobu s podpisem Lanzarotské úmluvy otálela,¹⁸⁰ se stala předmětem opakované kritiky.¹⁸¹

Smluvní strany Lanzarotské úmluvy se zavazují přijmout vedle řady preventivních a osvětových opatření též legislativní nebo jiná nezbytná opatření s cílem učinit trestnými mimo jiné následující úmyslná jednání, pokud jsou činěna v rozporu s právem: výroba dětské pornografie, nabízení a zpřístupňování dětské pornografie, šíření a předávání dětské pornografie, získávání a zprostředkování dětské pornografie, držení dětské pornografie a vědomé získávání přístupu k dětské pornografii prostřednictvím

---

¹⁷⁶ Ustanovení čl. 9 odst. 1 Úmluvy o počítačové kriminalitě.

¹⁷⁷ Ustanovení čl. 1 písm. a) Úmluvy o počítačové kriminalitě.

¹⁷⁸ Úmluva Rady Evropy o ochraně dětí proti sexuálnímu vykořisťování a pohlavnímu zneužívání, přijata 25. 7. 2007, v platnost vstoupila 1. 7. 2010, za ČR byla podepsána 17. 7. 2014 a zatím nebyla ratifikována (dále též jen „Lanzarotská úmluva“).

¹⁷⁹ Preambule Lanzarotské úmluvy.

¹⁸⁰ Zřejmě opět s ohledem na povinnost zajištění odpovědnosti právnických osob za příslušné trestné činy.

¹⁸¹ Např. Parlament ČR, Poslanecká sněmovna 2013–. Stenoprotokol z 10. schůze ze dne 12. 6. 2014. Interpelace G. Peckové. Dostupné na goo.gl/PborC4 (zobrazeno 31. 10. 2014).

komunikačních a informačních technologií (dále též jen „ICT“).¹⁸² Dále se smluvní strana zavazuje přijmout opatření s cílem učinit trestnými následující úmyslná jednání: zprostředkování dítěte k účasti na pornografických představeních nebo zapříčinění účasti dítěte na těchto představeních, nucení dítěte k účasti na pornografických představeních nebo profitování z nich, nebo vykořisťování dítěte jakýmkoliv způsobem za tímto účelem a konečně vědomá účast na pornografických představeních, kde vystupují děti.¹⁸³ Lanzarotská úmluva neobsahuje, na rozdíl od pojmu dětské pornografie, bližší definici pojmu pornografického představení.

2.5 Některá další ustanovení uvedených mezinárodních smluv

Opční protokol, Úmluva o počítačové kriminalitě i Lanzarotská úmluva obsahují, vedle již citovaných vzorových skutkových podstat trestných činů, také některá další, z hlediska postihu dětské pornografie relevantní, hmotněprávní i procesněprávní pravidla, která si zaslouží v rámci tohoto výkladu alespoň krátkou zmínku. Byť má mnoho takových obecných ustanovení, vzhledem k již dříve zmíněné potřebě vzájemného souladu mezinárodněprávních nástrojů, často obdobný obsah napříč různými dokumenty, lze u některých z nich vysledovat i určité, více či méně podstatné, rozdíly.

Mezi taková ustanovení patří možnost smluvních stran vyhradit si určité výjimky z trestnosti, působnosti apod. Tak např. dle Úmluvy o počítačové kriminalitě může smluvní strana pro účely postihu dětské pornografie stanovit nižší věkovou hranici spojenou s pojmem dítěte (dle dikce úmluvy „nezletilé osoby“) než je předepsaných 18 let, která však nesmí být nižší než 16 let.¹⁸⁴ Dále si smluvní strana může vyhradit právo vyloučit jako celek nebo část povinnost trestnosti opatřování dětské pornografie prostřednictvím počítačového systému pro sebe nebo pro jiného a uchovávání dětské pornografie v počítačovém systému nebo na médiu pro ukládání počítačových dat a konečně nevztahovat pojem dětské pornografie na pornografický materiál, který vizuálně znázorňuje osobu, jež se zdá být nezletilou, účastníci se sexuálně jednoznačného chování nebo realistické zobrazení představující nezletilou osobu účastníci se sexuálně jednoznačného chování.¹⁸⁵ Obdobně dle Lanzarotské úmluvy může smluvní strana

---

¹⁸² Ustanovení čl. 20 odst. 1 Lanzarotské úmluvy.

¹⁸³ Ustanovení čl. 21 odst. 1 Lanzarotské úmluvy.

¹⁸⁴ Ustanovení čl. 9 odst. 3 Úmluvy o počítačové kriminalitě.

¹⁸⁵ Ustanovení čl. 9 odst. 4 Úmluvy o počítačové kriminalitě.

vyločit zcela nebo z části trestnost výroby a držení pornografického materiálu založeného výhradně na simulovaných zobrazeních nebo realistických znázorněních neexistujícího dítěte, nebo takového, v němž účinkují děti, které dosáhly věku pohlavní dospělosti dle práva smluvní strany, pokud jsou tato zobrazení vyráběna a držena jimi samými s jejich souhlasem a pouze pro jejich soukromé účely.¹⁸⁶ Bez dalších podmínek pak může smluvní strana Lanzarotské úmluvy též vyločit zcela nebo z části trestnost vědomého získávání přístupu k dětské pornografii prostřednictvím ICT a konečně si též může vyhradit právo omezit trestnost vědomé účasti na pornografických představeních pouze na situace, kde bylo vystupující dítě k účasti najímáno nebo nuceno.¹⁸⁷

Všechny tři výše uvedené mezinárodní smlouvy zakotvují povinnost smluvních stran zajistit trestnost pokusu a jakékoliv formy účastenství na spáchání dříve uvedených trestných činů.¹⁸⁸ V Úmluvě o počítačové kriminalitě se to však ve vztahu k pokusu týká pouze výroby dětské pornografie za účelem její distribuce prostřednictvím počítačového systému a dále distribuce nebo přenosu prostřednictvím počítačového systém, navíc lze vůči této povinnosti učinit výhradu.¹⁸⁹ Obdobně Lanzarotská úmluva umožňuje smluvní straně povinnost trestnosti pokusu zcela nebo z částí takové ustanovení neuplatnit ve v souvislosti s pokusem všech trestných činů týkajících se dětské pornografie s výjimkou výroby, šíření a předávání dětské pornografie, a dále s pokusem vědomé účasti na pornografickém představení, kde vystupují děti.¹⁹⁰

Dále se předmětné mezinárodní smlouvy shodují též v povinnosti smluvních stran přijmout opatření k zajištění odpovědnosti právnických osob za takové činy, nicméně v souladu s vnitrostátním právem může být tato odpovědnost nejen trestněprávní, ale i občanskoprávní či správněprávní.¹⁹¹ Co se týče sankcí, jsou smluvní strany předmětných mezinárodních smluv povinny přijmout opatření nezbytná k zajištění účinných, přiměřených trestů a odrazujících trestů s ohledem na závažnost upravených

---

¹⁸⁶ Ustanovení čl. 20 odst. 3 Lanzarotské úmluvy.

¹⁸⁷ Ustanovení čl. 20 odst. 4 a čl. 21 odst. 2 Lanzarotské úmluvy.

¹⁸⁸ Ustanovení čl. 3 odst. 2 Opčního protokolu, čl. 11 odst. 1 a 2 Úmluvy o počítačové kriminalitě a čl. 24 odst. 1 a 2 Lanzarotské úmluvy.

¹⁸⁹ Ustanovení čl. 11 odst. 2 a 3 Úmluvy o počítačové kriminalitě.

¹⁹⁰ Ustanovení čl. 24 odst. 3 Lanzarotské úmluvy.

¹⁹¹ Ustanovení čl. 3 odst. 4 Opčního protokolu, čl. 12 Úmluvy o počítačové kriminalitě a čl. 26 Lanzarotské úmluvy.

trestných činů.¹⁹² Ani v jednom z uvedených dokumentů nicméně nejsou stanoveny žádné minimální hranice trestních sazeb.

2.6 Postih dětské pornografie v dokumentech EU

Od druhé poloviny 90. let 20. stol. se aktivita orgánů EU v oblasti boje proti sexuálnímu zneužívání a vykořisťování dětí zdatně zvyšovala. Vedle činnosti zaměřené na výměnu zkušeností, osvětu, prevenci apod.¹⁹³ se tato skutečnost projevila především v úsilí o harmonizaci národních právních úprav členských států. Jak byly postupem času v důsledku změn primárního práva posilovány související pravomoci orgánů EU, byly i v oblasti boje proti sexuálnímu zneužívání a vykořisťování dětí využívány silnější harmonizační nástroje, do společné akce,¹⁹⁴ přes rámcové rozhodnutí¹⁹⁵ až po aktuálně platnou směrnici.

2.6.1 Postih dětské pornografie ve společné akci z roku 1997

Prvním důležitým harmonizačním dokumentem EU blíže se týkajícím trestního postihu dětské pornografie byla společná akce 97/154/SVV o boji proti obchodování

---

¹⁹² Ustanovení čl. 3 odst. 3 Opčního protokolu, čl. 13 Úmluvy o počítačové kriminalitě a čl. 27 Lanzarotské úmluvy.

¹⁹³ Jednalo se například o programy STOP I–II zaměřené na podporu a výměnu osob odpovědných za boj proti obchodu s lidmi a pohlavnímu vykořisťování dětí či programy DAPHNE I–III zaměřené na prevenci a potírání násilí páchaného na dětech, mladých lidech a ženách, na ochranu obětí a ohrožených skupin. Dále lze zmínit též Rozhodnutí Rady EU ze dne 29. května 2000 o boji proti dětské pornografii na internetu, které je však v literatuře považováno za „utopistický prostředek“ bez zásadnějšího vlivu. KLIMEK, Libor. *Boj proti sexuálnímu vykořisťování dětí a dětské pornografii: minulost, současnost a (očekávaná) budoucnost v legislativě EÚ*. Trestní právo. 2012, roč. 16, č. 1, s. 29.

¹⁹⁴ Společné akce představovaly právně nezávazný legislativně harmonizační nástroj, který mohla podle čl. K.3 odst. 2 písm. b.) Smlouvy o Evropské unii (ve znění Maastrichtské smlouvy) z podnětu kteréhokoliv členského státu (v případě uvedené společné akce to bylo Belgické království) přijímat Rada EU v určitých vymezených oblastech (mj. též soudní spolupráci v trestněprávních věcech a v policejní spolupráci za účelem prevence a boje proti závažným formám mezinárodního zločinu), pokud bylo možné s ohledem na rozměr či účinky společné akce dosáhnout cílů EU lépe než samostatným postupem jednotlivých členských států.

¹⁹⁵ Rámcové rozhodnutí mohla podle čl. 34 odst. 2 písm. a) Smlouvy o Evropské unii (ve znění smlouvy z Nice) přijímat Rada EU za účelem sblížení právních předpisů členských států v oblasti tehdejšího III. pilíře, který se vztahoval mj. i na policejní a soudní spolupráci v oblasti trestné činnosti proti dětem. Rámcové rozhodnutí byla závazná pro členské státy co do výsledku, kterého má být dosaženo, přičemž volba forem a prostředků se ponechává vnitrostátním orgánům. Byť rámcové rozhodnutí neměla, na rozdíl od směrnic, přímý účinek ani v případě neprovedení jejich transpozice, vzhledem ke své závaznosti byly považovány za „směrnice III. pilíře“. KLIMEK, op. cit., s. 31.

s lidmi a pohlavnímu vykořisťování dětí.¹⁹⁶ Dle této společné akce je jedním z druhů pohlavního vykořisťování ve vztahu k dětem také dětská pornografie, přesněji „vykořisťování dětí k pornografickým představením nebo zobrazením, a to včetně výroby, prodeje a distribuce nebo jiné formy obchodování s takovými materiály a držení takových materiálů“.¹⁹⁷

Společná akce 97/154/SVV upravuje povinnosti členských států přezkoumat právní předpisy v dané oblasti a přijmout odpovídající opatření s cílem zajistit dodržení stanovených minimálních hmotněprávních i procesněprávních standardů. Za zmínku stojí především povinnost zajistit, aby uvedená jednání byla klasifikována jako trestné činy, aby za ně byly stanoveny účinné, přiměřené a odstrašující tresty či aby byla ve vhodných případech upravena též odpovědnost právnických osob za taková jednání.¹⁹⁸

Ve vztahu k držení dětské pornografie je ve společné akci 97/154/SVV výslovně zakotvena, v rámci dokumentu jinak ojedinělá, výjimka z povinnosti zajištění trestnosti pokusu a účastenství,¹⁹⁹ a dále též možnost částečného omezení soudní pravomoci, konkrétně zásady aktivní personality²⁰⁰ (zásada teritoriality musí být dodržena u všech druhů sexuálního vykořisťování dětí v plném rozsahu).

Vzhledem k chybějící právní závaznosti a vymahatelnosti lze přínos společné akce 97/154/SVV spatřovat především ve skutečném otevření problému sexuálního vykořisťování dětí (včetně dětské pornografie) na úrovni EU a v nastínění směru dalšího vývoje legislativní úpravy této oblasti.²⁰¹

---

¹⁹⁶ Společná akce ze dne 24. února 1997 o boji proti obchodování s lidmi a pohlavnímu vykořisťování dětí, přijatá Radou na základě čl. K.3 Smlouvy o Evropské unii (97/154/SVV).

¹⁹⁷ Hlava I část A bod ii) písm. c) společné akce 97/154/SVV.

¹⁹⁸ Hlava II část A písm. a) až d) společné akce 97/154/SVV.

¹⁹⁹ Hlava II část A písm. b) společné akce 97/154/SVV. České znění tohoto ustanovení je vzhledem k nevhodnému umístění přívlastku nepřesné, protože lze jeho jazykovým výkladem dojít k závěru, že se výjimka z povinnosti stanovit odpovídající trest vztahuje též na spáchaný trestný čin spočívající v držení pornografie, ne pouze na účastenství a pokus tohoto činu, což samozřejmě nebyl záměr autorů této společné akce. Pro zajímavost lze poznamenat, že např. ve slovenském znění je v dané souvislosti odklon od původního významu ještě znatelnější a předmětná výjimka by se dle něj měla týkat vedle spáchaného činu držení pornografie také účastenství a pokusu všech zbývajících upravených trestných činů.

²⁰⁰ Hlava II části A písm. f) bod ii) společné akce 97/154/SVV.

²⁰¹ KLIMEK, op. cit., s. 29.

2.6.2 Postih dětské pornografie v rámcovém rozhodnutí z roku 2003

Zcela zásadní dokument EU týkající se mimo jiné i oblasti trestního postihu dětské pornografie představovalo s ohledem na svou závaznost pro členské státy rámcové rozhodnutí 2004/68/SVV o boji proti pohlavnímu vykořisťování dětí a dětské pornografii.²⁰² Dle preambule tohoto rámcového rozhodnutí je dětská pornografie, jako zvlášť závažná forma pohlavního vykořisťování dětí, „díky využívání nových technologií a internetu stále rozšířenější“.²⁰³

Předně byl dle rámcového rozhodnutí 2004/68/SVV každý členský povinen mimo jiné přijmout opatření k zajištění trestnosti výroby, prodeje, rozšiřování nebo dalšího předávání, nabízení nebo zpřístupňování a konečně též pořizování nebo držení dětské pornografie.²⁰⁴ Dále měl každý členský stát zajistit trestnost donucování dítěte k účasti na pornografických představeních nebo kořistění prostřednictvím dítěte nebo jiné vykořisťování dítěte k takovým účelům, a k trestnosti najímání dítěte k účasti na pornografických představeních.²⁰⁵ Zde je vhodné podotknout, že oficiální české znění rámcového rozhodnutí používá v této souvislosti zavádějící a zřejmě nesprávný pojem pornografického díla.²⁰⁶

Rámcové rozhodnutí 2004/68/SVV, obdobně jako výše zmiňované mezinárodní smlouvy, zároveň výslovně upravovalo tři možné výjimky, podle kterých mohl členský stát za určitých podmínek trestní odpovědnost za výše uvedená jednání vyloučit. Za prvé tak mohl učinit, pokud skutečně osobě se vzhledem dítěte bylo v době zobrazení 18 let nebo více. Druhým případem byla výroba a držení dětské pornografie vyobrazující děti, které dosáhly pohlavní dospělosti, byla-li vyráběna a držena s jejich souhlasem a výhradně pro jejich vlastní soukromé užívání. Na uvedený souhlas však neměl být brán zřetel, pokud byl za účelem získání uvedeného souhlasu zneužit např. vyšší věk, dospělost, situace, postavení nebo zkušenosti pachatele nebo závislost oběti na pachateli.

---

²⁰² Rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV ze dne 22. prosince 2003 o boji proti pohlavnímu vykořisťování dětí a dětské pornografii.

²⁰³ Důvod č. 5 přijetí rámcového rozhodnutí 2004/68/SVV.

²⁰⁴ Ustanovení čl. 3 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2004/68/SVV.

²⁰⁵ Ustanovení čl. 2 písm. a) a b) rámcového rozhodnutí 2004/68/SVV.

²⁰⁶ Např. v anglickém znění je použit pojem „performance“, ve slovenském „predstavenie“, v polském „przedstawienie“ atd. K možným důsledkům nevhodného překladu více ve výkladu k související novele TrZ v oddílu 3.6.5 této práce.

Třetí možnost vyloučení trestnosti byla členskému státu dána, pokud by bylo v případě dětské pornografie zobrazující realistické znázornění neexistujícího dítěte prokázáno, že byla vyrobena a držena výrobcem výhradně pro jeho vlastní soukromé užívání, že k její výrobě nebyla použita dětská pornografie zobrazující skutečné dítě nebo skutečnou osobu se vzhledem dítěte a že nehrozilo další rozšiřování materiálu.²⁰⁷

Z dalších ustanovení rámcového rozhodnutí 2004/68/SVV stojí za zmínku povinnost členských států zajistit trestnost účastenství na spáchání výše uvedených jednání. Stejně tak měla být zajištěna trestnost pokusu o jejich spáchání, s výjimkou nabízení nebo zpřístupňování dětské pornografie, a dále jejího pořízování nebo držení. Rámcové rozhodnutí 2004/68/SVV obecně stanovilo také minimální sankce včetně některých okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby a zásady trestní odpovědnosti právnických osob a jejich trestání.²⁰⁸

Co se týče příslušnosti orgánů činných v trestním řízení a s tím související místní působnosti hmotněprávních norem, obdobně jako v případě společné akce 97/154/SVV, byla dána absolutní povinnost zajištění zásady teritoriality. Ve vztahu k trestným činům týkajícím se dětské pornografie spáchaným prostřednictvím počítačového systému to platilo i v případě, že by bylo do takového systému vstoupeno z území členského státu, byť by se systém samotný na jeho území nenacházel. Naopak užití zásady aktivní personality (včetně spáchání činu ve prospěch tuzemské právnické osoby), mohl nově členský stát, v případě spáchání činu mimo své území, omezit nebo vyloučit, a to ve vztahu ke všem dotčeným trestným činům. Tento postup nicméně nemohl být uplatněn, pokud podle vnitrostátních předpisů členský stát nevydával své státní příslušníky.²⁰⁹

2.6.3 Postih dětské pornografie ve směrnici z roku 2011

Evropská komise v roce 2009 vypracovala návrh nového rámcového rozhodnutí, které by dostatečně reagovalo na aktuální situaci v oblasti boje proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a též uvedlo evropskou legislativu

---

²⁰⁷ Ustanovení čl. 3 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2004/68/SVV.

²⁰⁸ Ustanovení čl. 4 až 7 rámcového rozhodnutí 2004/68/SVV.

²⁰⁹ Ustanovení čl. 8 rámcového rozhodnutí 2004/68/SVV.

do souladu se souvisejícími mezinárodními dokumenty.²¹⁰ Z příprav tohoto rámcového rozhodnutí stojí za zmínku, že bylo zvažováno, zda dosavadní pojem dětské pornografie nenahradit pojmem vyobrazení sexuálního zneužívání dětí („child sexual abuse images/materials“). Dle Evropské komise by navrhovaná změna lépe odrážela závažnost souvisejících trestných činů, protože pojem dětské pornografie je zavádějící a naznačuje, že se jedná pouze o zvláštní druh pornografie, která je sama o sobě legální. Protože je však daný pojem používán na mezinárodněprávní úrovni a zákonodárci členských států by po navrhované změně mohli čelit terminologickým problémům, pojem dětské pornografie měl být i nadále v nových předpisech EU zachován.²¹¹ Po změnách způsobených přijetím Lisabonské smlouvy se sexuální vykořisťování dětí stalo jednou z oblastí trestné činnosti, ve které mohou Evropský parlament a Rada stanovit formou směrnic minimální pravidla týkající se vymezení trestných činů a sankcí.²¹² Zmíněný návrh rámcového rozhodnutí, které jako legislativní institut EU úplně zaniklo, se tak stal podkladem pro směrnici 2011/93/EU o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii.²¹³ Důvodem pro přijetí této směrnice byla mimo jiné skutečnost, že rámcové rozhodnutí 2004/68/SVV sice splnilo svůj harmonizační účel, avšak vykazovalo určité nedostatky v oblasti katalogu trestných činů (zejména co se týče nových činů souvisejících s rozvojem informačních technologií)

---

²¹⁰ V relevantních výstupech Evropské komise je v tomto směru znatelný především obsahový i terminologický vliv Lanzarotské úmluvy.

²¹¹ Evropská komise. SEC (2009) 355. Pracovní dokument útvarů komise. Doprovodný dokument návrhu Rámcového rozhodnutí Rady o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterým se zrušuje rámcové rozhodnutí 2004/68/SVV. Posouzení dopadů. Dostupné na goo.gl/39nRIE (zobrazeno 31. 10. 2014). S. 19.

²¹² Ustanovení čl. 82 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské Unie. Nad rámec tématu této práce lze upozornit na skutečnost, že z citovaného článku SFEU jasně vyplývá, že je jednou z relevantních oblastí „obchod s lidmi a sexuální vykořisťování žen a dětí“. Přitom pro sexuální vykořisťování (sexual exploitation) je dle ustálené terminologie, na rozdíl od nadřazeného pojmu sexuálního zneužívání (sexual abuse), nezbytný komerční prvek. Toto dělení je ostatně dodrženo i v samotné směrnici 2011/93/EU, ta se přesto týká i jiných než komerčních forem sexuálního zneužívání dětí. Vyvstává tak otázka, zda není část uvedené směrnice v rozporu s primárním právem EU.

²¹³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV. Tato směrnice byla původně publikována pod označením 2011/92/EU (pod kterým je uvedena též v poznámce k § 419a TrZ), to však nedopatřením kolidovalo s jinou nesouvisející směrnicí a bylo tak následně upraveno na 2011/93/EU.

i v oblasti překážek přeshraničního stíhání, specifických potřeb dětských obětí a přiměřených preventivních opatření.²¹⁴

Oproti rámcovému rozhodnutí 2004/68/SVV doznala určitých změn a zpřesnění již samotná definice dětské pornografie,²¹⁵ čímž měl být zajištěn soulad s dalšími aktuálními mezinárodními dokumenty.²¹⁶ Směrnice 2011/93/EU již nepoužívá pojem skutečného a neexistujícího dítěte, ale pouze dítěte (obdobně je to s osobou se vzhledem dítěte). Nově také postačí, aby se dítě účastnilo pouze předstíraného sexuálního jednání. Nepříliš vhodné slovní spojení dráždivého vystavování přirození nebo ohanbí dítěte bylo nahrazeno jednoznačnější formulací zobrazení pohlavních orgánů dítěte prvotně k sexuálním účelům. Co se týče realistické virtuální dětské pornografie, původní návrh směrnice počítal u realistického zobrazení dítěte, resp. pohlavních orgánů dítěte, s textem „bez ohledu na to, zda takové dítě skutečně existuje“, nicméně ten do platného znění zapracován nebyl. Za nepřijetelný osobně považuji český oficiální překlad „realistic images of child“ jako „realistické obrázky dítěte“.

Přepřepočítány a rozšířeny byly též vzorové skutkové podstaty i odpovídající sankce. Pořizování nebo držení dětské pornografie a nově též vědomé získávání přístupu k dětské pornografii prostřednictvím ICT má být trestáno odnětím svobody s horní hranicí trestní nejméně jeden rok. Postih posledně uvedeného jednání směřuje „na případy, ve kterých prohlížení dětské pornografie na internetových stránkách bez stahování či uchovávání obrazů nenaplňuje skutkovou podstatu „držení“ nebo „zprostředkovávání“ dětské pornografie“.²¹⁷

Za distribuci, šíření nebo předávání dětské pornografie, a dále její nabízení, dodávání nebo zpřístupňování je stanoven trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně dva roky. Konečně výroba dětské pornografie má být trestána odnětím svobody nejméně až na tři roky (v původním návrhu směrnice bylo pět let). Je otázkou, z jakého důvodu není, na rozdíl od většiny ostatních upravených vzorových trestných

---

²¹⁴ Evropská komise. KOM (2010) 94. Návrh Směrnice Evropského parlamentu a Rady o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se zrušuje rámcové rozhodnutí 2004/68/SVV. Důvodová zpráva ze dne 29. 3. 2010. Dostupné na goo.gl/v6W4e0 (zobrazeno 31. 10. 2014). S. 3.

²¹⁵ Obě definice jsou v plném znění uvedeny v oddílu 1.4 této práce.

²¹⁶ Evropská komise. KOM (2010) 94, op. cit., s. 6.

²¹⁷ Evropská komise. KOM (2010) 94, op. cit., s. 7.

činů, u dětské pornografie přímo v rámci stanovených minimálních sankcí brán zřetel na věk pohlavní dospělosti zobrazovaného dítěte.²¹⁸

V oblasti postihu pornografických představení, ve kterých účinkuje dítě, došlo především k zakotvení definice pojmu a dále k rozpracování navazujících skutkových podstat. Pornografickým představením se rozumí živé vystoupení určené určitému publiku, a to i prostřednictvím ICT, dítěte, které se účastní skutečného nebo předstíraného jednoznačně sexuálního jednání, nebo pohlavních orgánů dítěte k prvotně sexuálním účelům.²¹⁹ Lze opět poukázat na poněkud nepatřičné oficiální české znění definice s ohledem na nevhodný slovosled i nelogické slovní spojení „živé vystoupení (...) pohlavních orgánů dítěte“.²²⁰ V preambuli směrnice 2011/93/EU je pak uvedeno, že je jejím účelem kriminalizovat pornografická představení ve smyslu organizovaných živých vystoupení určených určitému publiku, a proto je z definice vyloučen osobní styk mezi osobami v rovnocenném postavení (vrstevníky), kteří k takovým aktivitám poskytlí dobrovolný vzájemný souhlas,²²¹ stejně tak mezi dětmi ve věku pohlavní dospělosti a jejich partnery.²²²

Zapříčinění účasti dítěte na pornografických představeních, najímání dítěte k takové účasti, prospěch z takové účasti dítěte nebo jiné vykořisťování dítěte k takovým účelům se má trestat odnětím svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně pět let, resp. dvě léta, jestliže dítě dosáhlo věku pohlavní dospělosti. Donucení dítěte násilím

---

²¹⁸ V čl. 9 odst. 1 písm. a) původního návrhu směrnice byla upravena obecná přitěžující okolnost spočívající v tom, že dítě nedosáhlo podle právních předpisů členského státu věku pohlavní dospělosti. Ve výsledném znění směrnice 2011/93/EU tato okolnost upravena není. Ve vztahu k postihu dětské pornografie je tak určitá důležitost věku pohlavní dospělosti vyjádřena pouze v rámci dále zmíněné výjimky z trestnosti.

²¹⁹ Ustanovení čl. 2 písm. e) směrnice 2011/93/EU.

²²⁰ V anglickém znění směrnice 2011/93/EU je použit pojem „live exhibition“, jehož význam je širší („ukázka, předvedení, vystavení, vystoupení“). Příhodněji se jeví slovenské znění: „pornografické predstavenie je živé predstavenie určené publiku (...), v ktorom (...) sú pohlavné orgány dieťaťa obnažované primárne na sexuálne účely“. Dle § 132 odst. 5 slovenského TZ je pak v tomto ohledu „detským pornografickým predstavením (...) živé predstavenie určené publiku, (...) v ktorom sú obnažované časti tela dieťaťa smerujúce k vyvolaniu sexuálneho uspokojenia inej osoby.“

²²¹ V anglickém znění je použito spojení „personal face-to-face communication between *consenting peers*“, český ekvivalent je pak „bezprostřední osobní styk mezi *přihlížejícími osobami ve věku pohlavní dospělosti*“, přičemž je zcela zřejmé, že v rámci překladu došlo ke znatelnému sémantickému odklonu pramenícího z mnohovýznamovosti anglických výrazů „*consenting*“ a „*peers*“ a nepochopení kontextu jejich použití. Obdobný problém lze vysledovat i např. ve slovenské jazykové verzi („osobný priamy styk medzi *plnoletými osobami v rovnocennom postavení*“).

²²² Důvod č. 8 přijetí směrnice 2011/93/EU.

k účasti na pornografických představeních nebo pohrůžkou násilí vůči dítěti se má trestat odnětím svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let, resp. pět let. Konečně vědomá účast na pornografických představeních, v nichž účinkuje dítě, se má trestat odnětím svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně dvě léta, resp. jeden rok. Je vhodné zmínit, že dle původního návrhu měly být trestné činy související s pornografickým představením formulovány poněkud odlišně (např. jednání spočívající v zapříčinění účasti dítěte, najímání dítěte a kořistění bylo upraveno ve třech samostatných skutkových podstatách), a to včetně sankcí, kdy především nebyl v konkrétních skutkových podstatách brán zřetel na věk pohlavní dospělosti dítěte.

Takřka shodně jako v rámcovém rozhodnutí 2004/68/SVV je ve směrnici 2011/93/EU formulováno možné vyloučení trestnosti u dětské pornografie zobrazující osobu se vzhledem dítěte a dále u realistické virtuální pornografie vyrobené a držené výlučně pro osobní použití.²²³ Je zajímavé, že tyto výjimky nebyly součástí původního návrhu směrnice, resp. předcházejícího návrhu nového rámcového rozhodnutí, protože dle navrhovatelů „zkreslovaly jasný závěr, že dětská pornografie ve skutečnosti představuje zobrazení sexuálního zneužívání dětí a měla by tak být potírána“ a zároveň „vyjadřovaly myšlenku, že určité formy dětské pornografie mohou být považovány za přípustné“, a měly by tak být z důvodu celistvosti a jasnosti právní úpravy odstraněny.²²⁴

Obdobně byla zachována možná výjimka z trestnosti u výroby, držení a nově též pořizování materiálu majícího povahu dětské pornografie, do kterého jsou zapojeny děti, jež dosáhly věku pohlavní dospělosti, jestliže je tento materiál vyráběn a držen s jejich souhlasem a výlučně pro soukromé použití zúčastněných osob a pokud při tomto jednání nedochází ke zneužívání.²²⁵ Stejně tak je na členských státech, zda budou trestat vědomou

---

²²³ Ustanovení čl. 5 odst. 7 a 8 směrnice 2011/93/EU.

²²⁴ Evropská komise. SEC (2009) 355, op. cit., s. 24. V souvislosti s uvedenými výjimkami byla otázka možné přílišné volnosti dané členským státům okrajově předestřena i v české odborné literatuře. POREMSKÁ, Michaela. *Trestní postih šíření dětské pornografie*. In: GRIVNA, POLČÁK, op. cit., s. 157.

²²⁵ Ustanovení čl. 8 odst. 3 směrnice 2011/93/EU. Nově je tato výjimka zařazená pod nadpis „Sexuální praktiky prováděné se souhlasem zúčastněných osob“. Jedná se o prováděcí ustanovení k důvodu č. 20 přijetí směrnice, podle kterého směrnice „neupravuje politiku členských států, pokud jde o sexuální praktiky prováděné se souhlasem zúčastněných stran, kterých se mohou účastnit děti a které lze považovat za normální objevování sexuality při vývoji lidského jedince s přihlédnutím k různým kulturním a právním tradicím, a také k novým formám navazování a udržování vztahů u dětí

účast na pornografickém představení, v nichž dochází k praktikám uskutečňovaným se souhlasem zúčastněných osob, kdy dítě dosáhlo věku pohlavní dospělosti, nebo mezi vrstevníky podobného věku i stupně duševního a tělesného vývoje či zralosti, pokud při tomto jednání nedochází ke zneužití nebo vykořisťování a jestliže za pornografické představení není vyplácena peněžitá odměna či jiná forma odměny nebo úhrady.²²⁶

V rámci úpravy postihu navazování kontaktu s dětmi k sexuálním účelům (tzv. grooming) má být zajištěna také trestnost jednání, kdy dospělá osoba prostřednictvím ICT navrhne setkání dítěti, které nedosáhlo věku pohlavní dospělosti, s cílem spáchat některý z taxativně uvedených trestných činů včetně výroby dětské pornografie a učiní po tomto návrhu konkrétní kroky vedoucí k tomuto setkání, a to s trestem odnětí svobody minimálně až na jeden rok.²²⁷ V této souvislosti je dále výslovně upravena povinnost trestnosti pokusu dospělé osoby o spáchání trestných činů pořizování nebo držení dětské pornografie nebo vědomého získávání přístupu k dětské pornografii ICT, pokud se taková osoba snaží navázat prostřednictvím ICT kontakt s dítětem, které nedosáhlo věku pohlavní dospělosti, za účelem pořizování dětské pornografie obsahující vyobrazení tohoto dítěte.²²⁸

Členské státy jsou opět povinni zajistit trestnost všech forem účastenství na spáchání výše specifikovaných trestných činů. Povinnost zajistit trestnost pokusu se pak mimo jiné netýká vědomé účasti na pornografickém představení, ve kterém účinkuje dítě, ani pořizování nebo držení dětské pornografie a vědomého získávání přístupu k ní prostřednictvím ICT. Z dalších, z hlediska tématu této práce relevantních ustanovení, směrnice 2011/93/EU lze bez bližších podrobností upozornit ještě na úpravu již zmíněných přitěžujících okolností, zásad trestní odpovědnosti právnických osob a jejich sankcionování, zásad vyšetřování předmětných trestných činů či zásad ochrany jejich obětí.

Co se týče působnosti, je každý členský stát povinen obecně aplikovat zásadu teritoriality a aktivní personality, přičemž by měl informovat Evropskou komisi, pokud

---

a dospívající mládeže, mimo jiné prostřednictvím informačních a komunikačních technologií. Uvedené otázky nespádají do oblasti působnosti této směrnice. Jestliže členské státy využijí možnosti uvedených v této směrnici, činí tak v rámci výkonu svých pravomocí.“

²²⁶ Ustanovení čl. 8 odst. 2 směrnice 2011/93/EU. Jedná se o prováděcí ustanovení k výše zmiňovaným důvodům č. 8 a 20 přijetí směrnice.

²²⁷ Ustanovení čl. 6 odst. 1 směrnice 2011/93/EU.

²²⁸ Ustanovení čl. 6 odst. 2 směrnice 2011/93/EU.

hodlá svou působnost rozšířit i na trestné činy spáchané mimo jeho území jinou osobou než státním příslušníkem tohoto státu. Ve vztahu k trestným činům týkajících se dětské pornografie je výslovně upraveno, že se má zásada teritoriality vztahovat na případy spáchání těchto činů prostřednictvím ICT použitých z jeho území, bez ohledu na to, zda jsou tyto technologie provozovány na jeho území či nikoliv. V souvislosti s trestnými činy týkajícími se pornografických představení (s výjimkou vědomé účasti na nich) a s výrobou dětské pornografie je pak vyloučeno, aby si členský stát podmínil uplatnění zásady aktivní personality trestností činu v místě, kde byl spáchán.

Z řady ustanovení týkajících se prevence lze zmínit z praktického hlediska poněkud problematickou povinnost členského státu přijmout opatření nezbytná k zajištění odstranění webových stránek obsahujících nebo šířících dětskou pornografii, které jsou spravovány na jejich území, a dále usilovat o odstranění i těch stránek, které jsou spravovány mimo jejich území. V té souvislosti mohou členské státy přijmout opatření umožňující zablokovat uživatelům internetu na svém území přístup k takovým webovým stránkám, avšak za podmínky dodržení zásad transparentnosti, subsidiarity a proporcionality, včetně možnosti soudní nápravy.

3 Vývoj právní úpravy trestního postihu pornografie na československém a českém území

Česká a československá trestněprávní regulace šíření pornografie se v minulosti, především pak na přelomu dvacátého a jednadvacátého století, dočkala podstatných změn. Nutno podotknout, že se současná relevantní literatura historickému vývoji této oblasti věnuje, pokud vůbec, pouze okrajově.²²⁹ Ani cílem této práce není provést vyčerpávající historickou komparaci, přesto by měla, v návaznosti na předchozí část týkající se mezinárodního kontextu, poskytnout alespoň základní přehled o historických kořenech současné české právní úpravy trestního postihu pornografie.

Následující historický exkurz tak představuje shrnutí relevantní právní úpravy již od dob rakouského tr. zákoníku z roku 1852 a uherského tr. zákoníku z roku 1878, jako nejstarších trestních kodexu platících dlouhá léta na území samostatného československého státu, přes nepřijaté rekodifikační návrhy z období první republiky a socialistické tr. zákony z roku 1950 a 1961, až k novelám tr. zákona provedeným po roce 1989.

3.1 Postih pornografie v rakouském tr. zákoníku z roku 1852

V rakouském tr. zákoníku z roku 1852²³⁰ byla ve zvláštní části („O přečinech a přestupcích“²³¹) zařazena hlava „O přečinech a přestupcích proti veřejné mravopočestnosti“, jejíž součástí byly činy, „které samy sebou vzbuditi mohou ošklivost a veřejné pohoršení“ a činy, „ježto dle povahy své přičiňují k rozšíření zkázy mravů, jakož i takové, kteréž mají obyčejně za následek nepořádky a prostopášnosti“.²³² Konkrétně předmětná hlava upravovala přečiny a přestupky týkající se smilstva (např. cizoložství, homosexuální styk, prostituce, kuplířství apod.), žebroty, hazardu a konečně také

---

²²⁹ Např. AULICKÝ, Petr. Historicky komparativní náhled na některé trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. Státní zastupitelství. Praha: Novatrix, 2010, roč. 8, č. 1, s. 26–29.

²³⁰ Zákon trestní o zločinech, přečinech a přestupcích, vyhlášený císařským patentem č. 117/1852 ř. z. (dále též jen „RTZ 1852“).

²³¹ Rakouský tr. zákoník byl založen na tripartici trestných činů (zločin, přečin, přestupek) dle jejich závažnosti. Rozdělení mělo funkci hmotněprávní (druhy trestů, promlčení apod.) i procesněprávní (příslušnost soudů), avšak nebylo v systému zákona důsledně dodržováno. K tomu více např. MÍŘICKÁ, August. *Trestní právo hmotné: část obecná i zvláštní*. Praha: Spolek československých právníků Všehrd, 1934. S. 38n. KALLAB, Jaroslav. *Trestní právo hmotné platné v zemi české a moravskoslezské: (část obecná i zvláštní)*. Praha: Melantrich, 1935. S. 34n.

²³² Ustanovení § 500 RTZ 1852.

samostatný přestupek, resp. přečin hrubého uražení mravopočestnosti nebo stydlivosti, jež je příčinou veřejného pohoršení²³³ (dále též jen „urážka mravopočestnosti“).

Objektivní stránka urážky mravopočestnosti spočívala v tzv. smilném činu (což není synonymum pro pojem smilstva), kterým pachatel hrubě urazí mravopočestnost nebo stud způsobem budícím veřejné pohoršení. Smilným činem se rozumělo jakékoliv „jednání necudné ve směru pohlavním, tedy takové, které vyplývá ze smyslnosti nebo ji má podrážditi“.²³⁴ Přestože bylo v zákoně ke smilnému činu uvedeno alternativně vyobrazení („vyobrazením nebo smilnými činy“), v literatuře bylo vyobrazení považováno za jeden z druhů smilného činu²³⁵ a dále byly jako možné uváděny ústní projevy.²³⁶ Pojem vyobrazení bylo nutno chápat jak ve smyslu vyobrazení plošného, tak prostorového. Dále připadaly v úvahu především písemná díla a jiné hmotné předměty (pravděpodobně včetně sexuálních pomůcek). Vedle již zmiňovaných verbálních projevů bylo možné smilný čin spáchat jistě i jinými projevy konanými prostřednictvím lidského těla, např. pohyby, ale také nevhodným obnažováním, koupáním bez oděvu či přímo (veřejně provozovaným) pohlavním stykem. Dané ustanovení tak dopadalo na mnohem širší okruh jednání než na pouhé šíření pornografie, přestože právě s ním bývá v literatuře nejčastěji spojováno.²³⁷

Smilný čin musel být způsobilý vzbudit veřejné pohoršení, přičemž postačovala pouze samotná způsobilost daná okolnostmi konkrétního případu, aniž by veřejné pohoršení skutečně vzniklo.²³⁸ To mimo jiné znamená, že čin nemusel být spáchán přímo veřejně, ale stačilo, když se o jeho spáchání mohl dozvědět, byť postupně, větší počet lidí, přičemž pachatel o takové možnosti věděl nebo musel vědět, případně dokonce, že k veřejnému pohoršení došlo až na základě, pachatelem alespoň předpokládaného, dodatečného odhalení případu.²³⁹ Smilný čin nebyl trestný, byl-li spáchán v přítomnosti

---

²³³ Ustanovení § 516 RTZ 1852.

²³⁴ MIŘIČKA, op. cit., s. 287.

²³⁵ Ibid.

²³⁶ Ibid. SOLNAŘ, Vladimír. *Trestní právo hmotné. Část zvláštní*. 1. vyd. Praha: Knihovna Sborníku věd právních a státních, 1948. S. 41.

²³⁷ Do určité míry lze v daném ustanovení vysledovat určitou podobnost se současným přestupkem proti veřejnému pořádku podle § 47 odst. c) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, kterého se dopustí ten, kdo vzbudí veřejné pohoršení. K jeho skutkové podstatě více např. Usnesení NSS 2 As 69/2003. Dostupné na goo.gl/FfwkQd (zobrazeno 31. 10. 2014).

²³⁸ MIŘIČKA, op. cit., s. 287.

²³⁹ SOLNAŘ, 1948, op. cit., s. 41.

jedné osoby v uzavřené místnosti nebo i na veřejném místě bez možnosti vzbudit veřejné pohoršení (např. na jinak prázdné veřejné cestě).²⁴⁰ V souladu s výše uvedeným je třeba dodat, že minimálně v prvním případě za jistých okolností určitá možnost způsobivosti vzbudit veřejné pohoršení existovala (např. pokud by prostřednictvím přítomné osoby došlo k dalšímu šíření poskytnuté pornografie), proto by pro beztrestnost takového jednání bylo zřejmě nutné vyloučit přímý i nepřímý úmysl pachatele vzbudit veřejné pohoršení alespoň dodatečně.

Samotný pojem pohoršení je zřejmě třeba chápat jako obligatorní složku každého smilného činu v tom smyslu, že takový čin objektivně ohrožuje veřejnou mravopověstnost bez ohledu na to, zda by se jím skutečně někdo mohl cítit pohoršen. Pachatel poskytující jiným osobám pornografii často neměl v úmyslu vzbudit pohoršení ve smyslu pobouření či odporu (na druhou stranu např. umělec mohl záměrně vyvolávat kontroverzi) a stejně tak konzumenti pornografie si ji zřejmě neopatřovali za účelem být pohoršeni. Přesto pachatel takovým jednáním bezpochyby naplnil znaky uvedené skutkové podstaty. Z těchto důvodů bylo tedy nutné se při posuzování konkrétního případu zaměřit především na to, zda byla z hlediska oné způsobivosti splněna podmínka veřejnosti, protože pohoršující byla vzhledem k účelu zákona zřejmě jakákoliv urážka mravopověstnosti, a tedy i jakékoliv pornografické dílo.

Naplněním výše popsané základní skutkové podstaty byl spáchán přestupek a trestem bylo tuhé vězení v délce od osmi dnů do šesti měsíců. Byl-li daný čin spáchán tiskopisem,²⁴¹ tedy za okolnosti, která mohla být spojena typicky právě s některými případy šíření pornografie, jednalo se o přečin. Trestem bylo pak tuhé vězení v délce od šesti měsíců do jednoho roku.²⁴² V průběhu let došlo k marginálním jazykovým

---

²⁴⁰ DUŠEK, Josef, ed., LELEK, Lumír, ed. a POLÁČEK, František, ed. *Československé trestní zákony platné v zemích české a moravskoslezské*. 2. vyd. Praha: V. Linhart, 1947. S. 238.

²⁴¹ Dle čl. II uvozovacího patentu RTZ 1852 se za tiskopisy považovaly „nejen věci tištěné, nýbrž i plody ducha a výtvarného umění (díla literární a umělecká) rozmnožené kamenotiskem, kovotiskem nebo dřevotiskem, ražením, odléváním, nebo jakýmikoliv jinými prostředky mechanickými a chemickými“. Dle § 7 RTZ 1852 byli v případě spáchání činu tiskopisem též vinní spisovatel, překladatel, vydavatel, nakladatel, obstaravatel prodeje, knihkupec, tiskař, při periodických tiskopisech i odpovědný redaktor, a dále všechny osoby, které při tisku nebo při rozšiřování trestného tiskopisu spolupůsobily, pokud byly zároveň dány obecné podmínky pro vznik trestní odpovědnosti.

²⁴² Tuhé vězení, jako nejpřísnější druh trestu, který byl za přestupek či přečin možné uložit, se od (prostého) vězení prvního stupně lišilo především tím, že se způsob obstarávání stravy a případné pracovní povinnosti neodvíjely od vůle vězně, ale od příslušných právních předpisů, resp. režimu věznice. Obecně bylo stanoveno, že nejdelší možné vězení trvá šest měsíců, pokud k základní skutkové podstatě

změnám oproti původnímu oficiálnímu českému znění (zejména bylo slovní spojení „způsobem, že se tím dá příčina k veřejnému pohoršení“ nahrazeno „způsobem budícím veřejné pohoršení“),²⁴³ žádné jiné aktualizace se však až do zrušení celého předpisu příslušné ustanovení nedočkalo.

3.2 Postih pornografie v uherském tr. zákoníku z roku 1878

Ochrana mravnosti byla v uherském tr. zákoníku z roku 1878²⁴⁴ řešena již dvěma samostatnými ustanoveními zvláštní části („O druzích zločinů a přečinů a o jejich trestech“), která se nacházela v hlavě „Zločiny a přečiny proti studu“. Jejich znění vycházelo z německého tr. zákoníku z roku 1871,²⁴⁵ což byl vůbec hlavní inspirační zdroj celého uherského trestního kodexu,²⁴⁶ a také z výše popsané rakouské úpravy.

Nejprve je vhodné uvést, že bylo dle uherského tr. zákoníku postihováno blíže nespecifikované zapříčinění veřejného pohoršení veřejným spácháním činu urážejícího stud.²⁴⁷ Úprava se do značné míry podobala rakouské urážce mravopochestnosti, v uherském případě nicméně z textu jasně vyplývalo, že musel být čin spáchán veřejně a následné veřejné pohoršení muselo skutečně vzniknout. Neměla by tak stačit pouze způsoblost ho vyvolat, ale je otázkou, zda bylo dané ustanovení v tomto smyslu skutečně vykládáno.

Zajímavější je z hlediska tématu této práce ustanovení, které postihovalo přímo šíření pornografie a které v souladu s tím, co bylo uvedeno výše, představovalo víceméně pouhý překlad související skutkové podstaty z německého tr. zákoníku z roku 1871. Tzv. přečinu proti studu se dopustil ten, kdo prodával nebo rozšiřoval, případně vystavil

---

nepřístupuje v zákoně výslovně uvedená okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby, jehož následkem bylo zostření trestu, což byl právě případ urážky mravopochestnosti, byla-li spáchána tiskopisem. Ustanovení § 244, 245, 247 a 250 RTZ 1852.

²⁴³ Zákon č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících ke dni 1. 1. 1927.

²⁴⁴ Zák. čl. V/1878, Trestní zákoník o zločinech a přečinech („a magyar büntetőtörvénykönyv a büntettekrol és vétségekröl“). Pro účely této práce byl použit překlad Michala Slávika. *Uhorský trestný zákoník o zločinech a přečinech*. 2. vyd. Bratislava: Comenius, 1921.

²⁴⁵ Trestní zákoník pro Německou říši z 15. 5. 1871 („Strafgesetzbuch für das Deutsche Reich vom 15. Mai 1871“).

²⁴⁶ KALLAB, op. cit., s 18. SOLNAR, Vladimír. *Trestní právo hmotné. Část obecná*. 1. vyd. Praha: Knihovna Sborníku věd právních a státních, 1947. S. 26.

²⁴⁷ Ustanovení § 249 UTZ 1878.

na veřejném místě spisy, tiskopisy nebo vyobrazení smilného obsahu.²⁴⁸ Spáchání takového činu se trestalo věznicí od třech měsíců a peněžitý trestem do sto zlatých.²⁴⁹ Možný trest byl ve srovnání s německou předlohou i rakouskou urážkou mravopočestnosti znatelně mírnější,²⁵⁰ navíc je spáchání činu tiskopisem součástí základní skutkové podstaty. Pokud se však rozmnožování, šíření nebo vystavení pornografie na veřejném místě dělo za vědomí tvůrce, výrobce nebo tiskaře, měly být takové osoby potrestány až šestiměsíčním vězením a peněžitým trestem do výše pěti set zlatých.

Záměr zákonodárce přísněji postihnout osoby účastnící se přímo procesu výroby pornografie, jejichž činnost byla nezbytnou podmínkou pro její šíření mezi veřejnost, je tak více než zřejmý. S výjimkou systémové změny výše peněžitých trestů souvisejících se přechodem na novou měnu a později s vyrovnáním vlivu inflace,²⁵¹ nebylo příslušné ustanovení uherského tr. zákoníku až do zrušení jeho účinnosti pro slovenskou část území ČSR nijak novelizováno.

3.3 Rekodifikační snahy v období první republiky

Vznik ČSR byl spojený s recepcí rakousko-uherských právních předpisů a se zachováním právního dualismu i na území nového samostatného státu. Tato skutečnost sebou přinesla potřebu unifikace a celkové reformy právního řádu. Rekodifikační pokusy vedly mimo jiné k vypracování návrhu nového trestního kodexu, jehož původcem byla komise odborníků zřízená při Ministerstvu spravedlnosti a vedená prof. Augustem Miříčkou. Již v roce 1921 byl vydán „Zatímní návrh obecné části trestního zákona“. Tento materiál byl následně upraven, doplněn o zvláštní část a v roce

---

²⁴⁸ Ustanovení § 248 UTZ 1878.

²⁴⁹ Věznice byla nejmírnější druh trestu odnětí svobody a bylo ji možné uložit pouze za přečin, peněžitý trest bylo pak možné uložit jako samostatný i jako vedlejší trest. Ustanovení § 20n UTZ 1878.

²⁵⁰ Za obdobný čin bylo podle německého tr. zákoníku z roku 1871 možné uložit až šest měsíců vězení nebo peněžitý trest do 300 marek (dle tehdejšího kurzu cca 150 zlatých). Po novelizaci v roce 1900, kterou bylo relevantní ustanovení podstatně přepracováno, se horní hranice zvýšily dokonce na jeden rok vězení a 1000 marek.

²⁵¹ Po měnové reformě v roce 1892 byl zlatý nahrazen Rakousko-uherskou korunou při kurzu 1:2. Po vzniku ČSR došlo podle § 5 odst. 1 zákona č. 31/1929 Sb., kterým se mění a doplňují trestní zákony a trestní řády, k plošnému navýšení zákonných sazeb peněžitých trestů na pětinasobek a následně podle § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 88/1948 Sb., jímž se mění trestní zákony a trestní řády, opět na pětinasobek.

1926 vydán pod názvem „Přípravné osnovy trestního zákona o zločinech a přečinech a zákona přestupkového“.²⁵² Je třeba připomenout, že přípravné osnovy z roku 1926 byly výsledkem soukromé práce členů výše zmíněné komise, kterým Ministerstvo spravedlnosti poskytlo pouze personální a materiální zajištění, avšak na samotný obsah osnov nemělo žádný vliv.²⁵³ Navzdory nepopíratelným kvalitám i celkově modernímu pojetí²⁵⁴ nebyly přípravné osnovy nikdy převedeny do podoby platného práva, dle oficiálního zdůvodnění za tím stály především příliš vysoké nároky na personální a ekonomické zajištění, které by si poměrně radikální reforma vyžádala.²⁵⁵

Ve třicátých letech na přípravné osnovy z roku 1926 navázala justiční správa a jako výsledek její práce byla v roce 1937 vydána již dříve citovaná „Osnova zákona, kterým se vydává trestní zákon“. Dle autorů byly při tvorbě nového návrhu trestního kodexu oproti předchozímu pokusu mnohem více brány v úvahu praktické problémy, které unifikace a modernizace trestního práva přináší a které by naopak mohla přílišná snaha o reformní změny ještě podstatně prohloubit. Přesto měl být návrh koncipován tak, aby odpovídal požadavkům moderního právního státu, a v případě potřeby měl místo pouhého převzetí úpravy z některého do té doby platného předpisu obsahovat zcela nově vypracovaná ustanovení.²⁵⁶ To se týkalo i úpravy postihu šíření pornografie, která byla, zvláště s ohledem na poválečný vývoj této problematiky v československém platném právu, na svou dobu skutečně moderní.

3.3.1 Postih pornografie v přípravných osnovách tr. zákona z roku 1926

Ve zvláštní části přípravných osnov se měl v hlavě „Trestné činy proti mravnosti“ nacházet katalog tří skupiny trestných činů. K tomu je v navazujícím odůvodnění uvedeno, že „jednak jsou to útoky na pohlavní svobodu a čest k ukojení vlastního chtíče, jednak jest to nadřzování smilstvu osoby jiné, zejména a účely zisťnými, a konečně jsou

---

²⁵² Komise pro reformu československého trestního zákona. *Přípravné osnovy trestního zákona o zločinech a přečinech a zákona přestupkového*. Praha: Ministerstvo spravedlnosti, 1926. S. 5n

²⁵³ Ibid.

²⁵⁴ SOLNAŘ, Vladimír. *Trestní právo a trestní zákony*. In: SOLNAŘ, Vladimír, Jaroslav FENYK, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Marie VANDUCHOVÁ. *Systém českého trestního práva*. 1. vyd. Praha: Novatrix, 2009. S. 49.

²⁵⁵ Ministerstvo spravedlnosti, op. cit., s. 162.

²⁵⁶ Ibid. 161n.

to činy necudné, jimiž se pohoršuje neb ohrožuje veřejná mravnost“.²⁵⁷ Právě do poslední skupiny měl patřit, vedle přečinu veřejného necudného jednání,²⁵⁸ které by navázalo na rakouskou urážku mravopočestnosti i její uherskou obdobu, také přečin ohrožení veřejné mravnosti postihující přímo šíření pornografie.²⁵⁹

Ohrožení veřejné mravnosti se měl dopustit ten, kdo by prodával nebo jinak rozšiřoval, za účelem rozšiřování zhotovoval, nechával zhotovit, odebíral, dovážel, měl na skladě nebo na prodej, veřejně oznamoval, vystavoval, předváděl nebo půjčoval spisy, vyobrazení nebo jiné věci způsobilé hrubě urazit stud. Takové jednání se mělo trestat vězením²⁶⁰ od čtrnácti dnů do šesti měsíců nebo peněžítým trestem. Pokud by pachatel prodal, nabídnul ke koupi, půjčil nebo jinak zpřístupnil takovou věc osobě mladší 18 let, měl být peněžitý trest vyloučen jako trest hlavní.

Základním východiskem daného ustanovení byla úprava uherského tr. zákoníku z roku 1878 modifikovaná „za účelem účinnějšího potlačování pornografie“ dle švýcarského, rakouského a německého trestního kodexu.²⁶¹ Autoři přípravných osnov skutečně užili moderních termínů „pornografie“ a „pornografické výrobky“, i když se tak nestalo přímo v návrhu zákonného ustanovení, ale pouze v navazujícím odůvodnění. Znatelný pokrok oproti tehdy platnému právu by pak představovalo také promítnutí „všeobecně uznané potřeby účinnější ochrany osob nedospělých před zhoubným vlivem necudné literatury“ do kvalifikované skutkové podstaty daného trestného činu.²⁶² Je však zajímavé, že by se taková skutečnost měla projevit pouze na vyloučení možnosti peněžitého trestu jako trestu hlavního, ne však na zvýšení horní hranice trestní sazby. Celkově by však došlo ke zpřísnění trestní sazby, včetně stanovení její dolní hranice na čtrnáct dnů.

---

²⁵⁷ Komise pro reformu československého trestního zákona, op. cit., s. 136.

²⁵⁸ Ibid. Ustanovení § 269 osnov z roku 1926.

²⁵⁹ Ibid. Ustanovení § 268 osnov z roku 1926.

²⁶⁰ Vězení mělo představovat mírnější stupeň odnětí svobody (oproti žaláři, kterým měly být trestány zločiny). V případě trvání vězení do jednoho roku (což měl být i případ přečinu ohrožení veřejné mravnosti) měl být trest vykonán v soudní trestnici (nejmírnější typ zařízení pro výkon trestu odnětí svobody). Ibid. Ustanovení § 14 odst. 2, § 43 odst. 3 a § 121 osnov z roku 1926.

²⁶¹ Ibid., s. 145.

²⁶² Ibid.

3.3.2 Postih pornografie v návrhu zákona na ochranu mládeže z roku 1927

Pro úplnost lze zmínit, že nad rámec snah o kompletní rekodifikaci trestního práva předložila v roce 1927 skupina senátorů Národního shromáždění návrh zákona na ochranu mládeže před zhoubným tiskem a na potírání oplzlých tiskovin, písemností, děl výtvarných, fotografických nebo filmových.²⁶³ Účelem návrhu bylo navázat na výše zmiňovaná ustanovení tehdy platných trestních zákoníků, pařížskou dohodu z roku 1910 a též prováděcí nařízení vlády k zákonu o veřejných knihovnách obecních z roku 1919,²⁶⁴ podle kterého nesměly být pojaty do veřejných knihoven mj. „výtvary nemravného rázu (díla pornografická)“²⁶⁵.²⁶⁶ Dle navrhovatele však „institute veřejných knihoven obecních nechrání nedospělou mládež od zhoubné četby mimoknihovnické. Kromě toho z důvodů mravnostních jest potřeba, aby nejen mládež nedospělá, nýbrž obyvatelstvo vůbec chráněno bylo od výtvorů pornografických.“²⁶⁷

Vedle omezení šíření tzv. škváru²⁶⁸ návrh upravoval též zákaz oplzlé tiskoviny, písemnosti nebo oplzlá díla výtvarná neb fotografická nebo filmová kdekoliv, komukoliv a jakýmkoliv způsobem prodávat, nabízet, ohlašovat, rozdávat, rozšiřovat, rozlašovat, úplatně nebo bezplatně přenechat, opatřovat jiným osobám, vyvolávat je, sbírat nebo přijímat pro ně předplatitele nebo upisovatele, vyvěšovat je nebo přibíjet po ulicích nebo na jiných místech veřejných a vystavovat je v prodejních místnostech nebo ve výkladech nebo na jiných místech viditelných z venku.²⁶⁹

Pokud by soud uznal, že byla takovým dílem hrubě urážena mravnost nebo stud, mělo se porušení příslušného ustanovení trestat jako přečin vězením od čtrnácti dnů do šesti měsíců s možnou pokutou do 10 000 Kč jako trestem vedlejším. Stejným trestem

---

²⁶³ Senát Národního shromáždění R. Čs. r. 1927. Tisk. č. 356. Návrh senátorů (...), aby senát Národního shromáždění usnesl se na zákonu na ochranu mládeže před zhoubným tiskem u na potírání oplzlých tiskovin, písemností, děl výtvarných, fotografických neb filmových. Dostupné na goo.gl/Z5dWd1 (zobrazeno 31. 10. 2014).

²⁶⁴ Nařízení vlády č. 607/1919 Sb. z. n., jímž se provádí zákon o veřejných knihovnách obecních č. 430/1919 Sb. z. a n.

²⁶⁵ Ibid. Ustanovení Čl. 3 citovaného nařízení.

²⁶⁶ Tisk. č. 356, odůvodnění, op. cit.

²⁶⁷ Ibid.

²⁶⁸ Ibid. Podle § 5 tohoto návrhu by za škváry ve shodě s výše citovaným nařízením bylo „nutno prohlásiti tiskopisy umělecky a obsahově bezcenné, zejména t. zv. krváky, detektivní a indiánské povídky, které sensačním způsobem dráždí fantasii čtenářovu, hanopisy urážející hrubě náboženské přesvědčení lidu, pamflety snižující tendenčně celé stavy, třídy a vrstvy obyvatelstva“. O tom, zda by byl konkrétní tiskopis škvárem měl rozhodovat příslušný ústřední výbor knihovní, odvolacím orgánem mělo být Ministerstvo školství a národní osvěty, které také mělo vést seznam tiskopisů prohlášených za škvár.

²⁶⁹ Ibid. Ustanovení § 2 citovaného návrhu.

měl být postižen původce, zhotovitel či tiskař, pokud by se porušení zákazu dělo za jejich vědomí. V případě, že by zároveň byla oplzlým dílem zavedena příčina k veřejnému pohoršení, mělo být trestem tuhé vězení od šesti měsíců do jednoho roku a pokuta do 20 000 Kč. Návrh měl tak provést značné upřesnění i určité zpřísnění tehdejší platné úpravy, nebyl však nikdy přijat.

3.3.3 Postih pornografie v osnově tr. zákona z roku 1937

Dle nové osnovy měla být ve zvláštní části tr. zákona upravena hlava „Trestné činy proti mravnosti“. Obdobně jako v přípravných osnovách z roku 1926 se autoři rozhodli v ní obsažené trestné činy rozdělit do tří skupin, na „činy směřující k ukojení nebo podráždění vlastního pohlavního pudu, dále trestné činy směřující k nadržování smilstvu jiné osoby a konečně necudné činy, ohrožující veřejnou mravnost“.²⁷⁰ Do třetí skupiny měl patřit přečin obchodu s oplzlými výtvy a také přečin ohrožení veřejné mravnosti. Druhý uvedený čin sice nesl shodný název s ustanovením postihujícím šíření pornografie v přípravných osnovách z roku 1926, avšak obsahově se kryl s dříve zmiňovaným veřejným necudným jednáním, resp. rakouskou urážkou mravopočestnosti.²⁷¹ Přečin obchodu s oplzlými výtvy měl pak obsahovat ve třech odstavcích hned čtyři podrobné alternativní skutkové podstaty postihující různá stádia a formy šíření pornografie („oplzlých spisů, tiskovin, filmu, zobrazení nebo jiného takového výtvoru nebo předmětu“).²⁷²

Daný přečin měl spáchat ten, kdo by oplzlý výtvor nebo předmět v úmyslu, aby sám nebo někdo jiný s ním obchodoval, jej rozšiřoval, veřejně vystavoval nebo jinak činil veřejně přístupným, vyrobil, dal vyrobit, dovezl, přepravil, vyvezl, dal dovézt, přepravit nebo vyvézt anebo měl na skladě, a dále ten, kdo by takový předmět nebo výtvor dále prodal, měl na prodej, rozšiřoval, veřejně vystavil, veřejně předvedl, po živnostensku půjčoval nebo pronajímal nebo jinak činil veřejně přístupným. Trestem mělo být tuhé vězení v rozmezí od jednoho měsíce do šesti měsíců. Stejně měl být potrestán i ten, kdo by za účelem, aby podporoval rozšiřování nebo oběh takového výtvoru nebo předmětu, oznamoval nebo jakýmkoliv způsobem uváděl ve známost, že se někdo zabývá

---

²⁷⁰ Ministerstvo spravedlnosti, op. cit., s. 374.

²⁷¹ Ibid. Ustanovení § 346 osnovy z roku 1937.

²⁷² Ibid. Ustanovení § 345 osnovy z roku 1937.

výše uvedenou činností anebo jak nebo kým může být takový výtvar nebo předmět přímo nebo nepřímo opatřen.

Dle autorů osnovy bylo účinné potírání pornografie možné pouze v případě, pokud by byla postižena již ve stádiu přípravy a ne teprve až ve stádiu rozšiřování.²⁷³ První ze skutkových podstat se tak vztahovala na přípravná jednání spočívající v různých formách obstarávání pornografického materiálu s úmyslem dalšího šíření. Z teoretického hlediska by se jednalo o předčasně dokonany trestný čin. Druhá skutková podstata se měla týkat především samotného šíření a třetí měla postihovat rozšiřování informací o možnostech, jak a kde si lze pornografii obstarat. Rozšiřováním se mělo rozumět zpřístupňování oplzlého výtvaru nebo předmětu individuálně určitému počtu osob a předvádění mělo význam především pro divadelní a kinematografická díla.²⁷⁴ Dle příslušného výkladového ustanovení měl být čin spáchán veřejně, pokud se by se tak stalo obsahem tiskoviny nebo rozšiřovaného spisu anebo před více než dvěma lidmi (to se však nemělo vztahovat na tzv. těsný rodinný kruh).²⁷⁵

Zvýšená potřeba ochrany mládeže před pornografií měla být promítnuta do stejného paragrafu, avšak, obdobně jako je tomu dnes v § 191 odst. 2 tr. zákoníku, v podobě samostatné skutkové podstaty. Přečin obchodu s oplzlými výtvar tak měl spáchat také ten, kdo by oplzlý spis, tiskovinu, film, zobrazení nebo jiný takový výtvar nebo předmět jakýkoliv způsobem učinil přístupným osobě mladší 18 let. Trestem mělo být tuhé vězení od jednoho měsíce do jednoho roku, horní hranice trestní sazby měla být tedy oproti jiným formám šíření pornografie dvojnásobná.

Účelem navrhované úpravy bylo mimo jiné dostání závazku učinit opatření nutná k uvedení právního řádu do souladu s pařížskou úmluvou z roku 1910 a zejména pak ženevskou úmluvou z roku 1923. Zastaralá a příliš stručná ustanovení rakouského tr. zákoníku z roku 1852 a uherského tr. zákoníku z roku 1878 totiž vedle eventuálních výkladových problémů týkajících se možných forem pornografie především vůbec neumožňovala stíhat některá v úmluvě upravená (zejména přípravná) jednání.²⁷⁶

Oproti obsahu ženevské úmluvy návrh částečně zobecňoval až příliš konkrétní vymezení forem pornografie a naopak zpřesňoval některá možná jednání. Struktura

---

²⁷³ Ibid., s. 387.

²⁷⁴ Ibid.

²⁷⁵ Ibid. Ustanovení § 19 odst. 6 osnovy z roku 1937.

²⁷⁶ Ibid., s. 386.

daného ustanovení pak měla být znatelně přehlednější než poněkud neuspořádané znění vzorových skutkových podstat v ženevské úmluvě. Zajímavostí je odklon od oficiálního českého znění úmluvy, ve kterém je pojem „obscène“ přeložen jako „necudný“, kdy navrhovaná úprava měla používat z dnešního pohledu spíše negativně zabarvený pojem „oplzlý“, který dle autorů nejlépe vystihoval původní smysl originálního znění a vylučoval by omezení nebo ohrožení svobody umělecké tvorby.²⁷⁷

3.4 Postih pornografie v tr. zákoně z roku 1950

Ve zvláštní části tr. zákona z roku 1950²⁷⁸ se nacházela hlava „Trestné činy proti svobodě a důstojnosti člověka“. Do druhého oddílu této hlavy, „Trestné činy proti důstojnosti člověka“, pak spadaly činy, „jimiž se chrání důstojnost člověka, zejména v pohlavní sféře“.²⁷⁹ Obsah této části tr. zákona z roku 1950 se do značné míry podobal obsahu hlavy „Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti“ obsažené v účinném tr. zákoníku. Základní odlišností byla podstatně nižší podrobnost a propracovanost jednotlivých skutkových podstat. Samotný katalog trestných činů byl však až na výjimky takřka totožný.²⁸⁰ Již v tr. zákoně z roku 1950 byl trestný čin spočívající v šíření pornografie poprvé upraven pod názvem „ohrožení mravnosti“²⁸¹ (čímž se zákonodárce částečně vrátil k přípravným osnovám z roku 1926), který byl následně (po úpravě vidu na „ohrožování“) převzat i do tr. zákona z roku 1961 a vydržel v této podobě až do zásadní novelizace v roce 2007.

Odhlédneme-li od zařazení do systému zvláštní části,²⁸² lze konstatovat, že se na trestných činech předmětné hlavy nijak výrazněji neprojevila skutečnost, že byl trestní kodex z roku 1950 plně poplatný dobovému pojetí trestního práva lidově demokratické

---

²⁷⁷ Ibid., s. 387.

²⁷⁸ Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon.

²⁷⁹ Národní shromáždění ČSR 1948–1954. Tisk č. 472. Vládní návrh trestního zákona. Důvodová zpráva ze dne 23. 5 1950. Dostupné na goo.gl/5ATo2J (zobrazeno 31. 10. 2014).

²⁸⁰ Oproti TrZ je upraven postih homosexuálního styku, chybí pak obdoba přečinů sexuálního nátlaku podle § 186 TrZ a prostituce ohrožující mravní vývoj dětí podle § 190 TrZ.

²⁸¹ Ustanovení § 244 tr. zákona z roku 1950.

²⁸² „Trestné činy proti svobodě a důstojnosti člověka“ jsou hlavou sedmou TZ z roku 1950. „(...) trestné činy proti individuálním zájmům občanů jsou zařazeny až za trestnými činy, které se přímo dotýkají zájmů celku, zájmů celé společnosti.“ Kolektiv spolupracovníků kateder trestního práva právnických fakult Karlovy univerzity v Praze a Komenského univ. v Bratislavě. *Československé trestní právo. Svazek II., Zvláštní část*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1957. S. 9.

ČSR jako „typu socialistického trestního práva, práva nového a vyššího typu, které se svým třídním obsahem a svou formou zásadně liší od trestního práva kteréhokoli buržoasního státu“.²⁸³

Trestný čin ohrožení mravnosti spáchal ten, kdo uváděl do oběhu nebo činil veřejně přístupným nebo za takovým účelem vyrobil či přechovával tiskovinu, film, vyobrazení nebo jiný předmět ohrožující mravnost. Trestem pak bylo odnětí svobody až na šest měsíců. Okolnostmi podmiňující použití vyšší trestní sazby, jejíž horní hranice se v takovém případě zvyšovala na jeden rok, bylo spáchání takového činu ve značném rozsahu nebo spáchání takového činu výdělečně. Přestože mělo dané ustanovení též provádět mezinárodní závazky,²⁸⁴ byla skutková podstata o mnoho stručněji než vzorová úprava ženevské úmluvy z roku 1923, resp. odpovídající ustanovení navrhované v osnově z roku 1937.

Předmětem ohrožujícím mravnost se rozuměl každý předmět, který byl způsobilý urazit lidský stud,²⁸⁵ tedy především předmět týkající se pohlavního života.²⁸⁶ Při určování toho, zda nějaký konkrétní předmět pod uvedené vymezení skutečně spadal, bylo nutné přihlídnout k okolnostem daného případu, zejména k účelu zpřístupnění takového předmětu veřejnosti. Tím byla umožněna ochrana předmětů sloužících k vědeckým účelům a předmětů, u nichž umělecká či historická hodnota opravňuje k jejich zpřístupnění veřejnosti.²⁸⁷ Bylo však třeba zároveň zkoumat, zda nebylo takového „chráněného“ předmětu zneužito např. nevhodnou formou zveřejnění v (alespoň nepřímém) úmyslu ohrozit mravnost. Trestné mohlo být též šíření záměrně vybrané části z jinak nezávadného díla, která ztrátou kontextu nabyla samostatného významu a způsobilosti ohrozit mravnost.²⁸⁸ Jako možné formy předmětu ohrožující mravnost zákon demonstrativně uváděl tiskovinu, film a vyobrazení, přičemž hranice těchto pojmů zřejmě nebyly nijak ostré. Zatímco podle některých autorů bylo vyobrazení jakékoliv výtvarné vypočtení, plošné i prostorové, bez ohledu na způsob zhotovení,²⁸⁹

---

²⁸³ Ibid., s. 5.

²⁸⁴ Tisk č. 472, důvodová zpráva, 1950, op. cit.

²⁸⁵ ŠIMÁK, Jaroslav, ed. et al. Trestní zákon: komentář k zákonu ze dne 12. 7. 1950, č. 86 Sb. 1. vyd. Praha: Orbis, 1953. S. 438.

²⁸⁶ Československé trestní právo, op. cit., s. 321.

²⁸⁷ Ibid. ŠIMÁK, op. cit., s. 438.

²⁸⁸ ŠIMÁK, op. cit., s. 439.

²⁸⁹ Ibid., s. 438.

lze se setkat i s názorem, že sochařské, dřevařské či kovářské výrobky spadaly pod zbytkovou kategorii jiných předmětů ohrožující mravnost.²⁹⁰ Jako další příklad formy takového předmětu býval uváděn např. nosič zvukového záznamu („gramofonová deska s nemravnou básní“²⁹¹). Jakkoliv byl účelem daného ustanovení zejména postih šíření pornografie, lze si pravděpodobně opět představit ještě další předměty ohrožující mravnost, např. sexuální pomůcky.

Z hlediska jazykového výkladu je zajímavé, že byla ve skutkové podstatě použita nedokonavá slovesa „uvádět“ a „činit“ (veřejně přístupným), což by mohlo poukazovat na podmínku trvání či mnohosti útoků. Dle literatury však tato skutečnost zřejmě neměla žádný význam („uvedením do oběhu se myslí (...)“²⁹²) a objektivní stránka trestného činu byla naplněna jak v případě, kdy by pachatel jednorázově rozeslal více počtů exemplářů jednoho předmětu (např. kopie fotografie) více osobám, tak v případě, kdy by umožnil, aby se k jednomu jedinému předmětu dostalo postupně více osob (např. půjčováním), a to bez ohledu na to, zda tak činí zjevně nebo tajně.²⁹³ Trestnost výroby a přechovávání předmětu ohrožujícího mravnost pak byla podmíněna tím, že musela být daná činnosti prováděna za účelem uvedení takového předmětu do oběhu nebo jeho zpřístupnění veřejnosti.

3.5 Postih pornografie v tr. zákoně z roku 1961

Přestože byly v tr. zákoně z roku 1961²⁹⁴ oproti předcházejícímu kodexu provedeny určité úpravy týkající se systematiky zvláštní části, které se dotkly i trestného činu ohrožování mravnosti, jeho základní skutková podstata zůstala totožná. Trestný čin ohrožování mravnosti²⁹⁵ byl nově zařazen v hlavě „Trestné činy hrubě narušující občanské soužití“ a byl tak, společně s kuplířstvím, oddělen od ostatních sexuálně motivovaných trestných činů. Jednalo se o tzv. sběrnou hlavu nemající společný druhový

---

²⁹⁰ GLOGAR, Rudolf et al. *Trestní zákon: Komentář*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1958. S. 602.

²⁹¹ Československé trestní právo, op. cit., s. 321.

²⁹² ŠIMÁK, op. cit., s. 438.

²⁹³ Ibid.

²⁹⁴ Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon.

²⁹⁵ Ustanovení § 205 TrZ.

objekt.²⁹⁶ V důvodové zprávě je pak, obdobně jako v důvodové zprávě tr. zákona z roku 1950, bez dalších podrobností uvedeno, že je postih ohrožování mravnosti upraven též jako důsledek mezinárodních závazků.²⁹⁷

Nově byla v rámci kvalifikované skutkové podstaty daného trestného činu zakotvena okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby spočívající v ohrožení mravnosti osoby mladší než 18 let. Přísnější postih šíření pornografie mezi nezletilé, který byl v určitých formách navržen již v rámci obou prvorepublikových osnov, se tak konečně projevil také v platném právu, čímž byl položen základ pro dnešní úpravu trestného činu šíření pornografie podle § 191 odst. 2 tr. zákoníku. Jistých změn se dočkaly též tresty. Za spáchání činu v základní skutkové podstatě bylo, vedle trestu odnětí svobody až šesti měsíců (tedy shodně jako v tr. zákoně z roku 1950), nově možné uložit jako hlavní také trest nápravného opatření, peněžité trest nebo propadnutí věci. V kvalifikovaných skutkových podstatách byla pak zvýšena horní hranice trestu odnětí svobody na dvě léta.

Zatímco v platném právu, až na výše uvedené výjimky, k žádným významným změnám nedošlo, v literatuře lze postupem času vysledovat určitý posun k modernějšímu pojetí dané problematiky. Především byla podrobněji rozpracována doktrinární definice předmětu ohrožujícího mravnost jako předmětu, který podle uznávaných morálních norem dané společnosti hrubě porušoval pocit studu, a jehož účelem bylo vzbuzovat sexuální vzrušení. Na to, zda by měl být určitý předmět považován za předmět ohrožující mravnost, měla pak vliv nejen sama jeho povaha, ale i způsob použití.²⁹⁸ Takové vymezení se tak již do značné míry podobá současnému právnímu pojetí pojmu pornografie, resp. pornografického díla.

---

²⁹⁶ DOLENSKÝ, op. cit., s. 91. Obsahově se hlava „Trestné činy hrubě narušující občanské soužití“ kryje především s hlavou „Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných“ současného TrZ, jsou v ní však zařazeny i např. trestné činy pomluvy či neposkytnutí pomoci.

²⁹⁷ Národní shromáždění ČSSR 1960–1964. Tisk č. 65. Vládní návrh trestního zákona. Dostupné na goo.gl/v4CBA5 (zobrazeno 31. 10. 2014).

²⁹⁸ MATYS, Karel. *Trestní zákon: komentář. 2. díl. Část zvláštní*. 2. vyd. Praha: Panorama, 1980. S. 660.

3.6 Vývoj postihu pornografie v TZ po roce 1989

3.6.1 Novela TZ z roku 1990

Trestný čin ohrožování mravnosti se dočkal určitých změn již na základě první zásadní polistopadové novelizace tr. zákona v roce 1990.²⁹⁹ Jejím účelem byla co nejširší deideologizace trestního kodexu v návaznosti na zrušení ústavního zakotvení vedoucí úlohy KSČ. Dle návrhatele tak měla novela odstranit „nejzávažnější nedostatky bránící prohloubení pomocné úlohy trestního práva“ a „ustanovení, která by mohla překážet rozvoji nově vznikajících vztahů demokratické společnosti, zejména vztahů ekonomických“.³⁰⁰ Později přijatá změna trestného činu ohrožování mravnosti nicméně nevycházela z původního vládního návrhu (s výjimkou systémového zrušení trestu nápravného opatření), ale až ze společných pozměňovacích návrhu dotčených poslaneckých výborů.³⁰¹ Jaké konkrétní důvody zákonodárce k této úpravě vedly, není vzhledem k chybějícímu odůvodnění zřejmé. Snad jen z úvodní řeči pověřeného zpravodaje výborů Sněmovny národů na příslušné schůzi Federálního shromáždění lze dovodit, že byla předmětná změna provedena v rámci úpravy některých trestných činů tak, aby „odpovídaly současným podmínkám“.³⁰²

Novelizace spočívala v začlenění všech dosavadních okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby přímo do základní skutkové podstaty a zároveň v úplném zrušení kvalifikované skutkové podstaty. Uvádění do oběhu nebo veřejné zpřístupnění předmětu ohrožující mravnost, resp. jeho výroba nebo přechovávání za výše uvedeným účelem, tak bylo nadále trestné, pouze pokud pachatel takový čin spáchal ve značném rozsahu, výdělečně, nebo jím ohrozil mravnost osoby mladší 18 let. Spáchání takového činu se trestalo, shodně s původní základní skutkovou podstatou, odnětím svobody až na šest měsíců nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci. Vyjmut byl trest

---

²⁹⁹ Ustanovení čl. I bodu 71 zákona č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon.

³⁰⁰ Federální shromáždění ČSSR 1986–1990. Tisk č. 325. Vládní návrh zákona, kterým se mění a doplňuje trestní zákon. Důvodová zpráva ze dne 26. 3. 1990. Dostupné na goo.gl/ez3ign (zobrazeno 31. 10. 2014).

³⁰¹ Je zajímavé, že v rámci pozměňovacích návrhů bylo právě ohrožování mravnosti jediným v původním zákoně obsaženým trestným činem, který se měl dočkat kompletně nového znění a ne pouze dílčích změn. Federální shromáždění ČSSR 1986–1990. Tisk č. 434. Společná zpráva výborů (...) Sněmovny lidu a Sněmovny národů k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění a doplňuje trestní zákon. Dostupné na goo.gl/ywYJeA (zobrazeno 31. 10. 2014).

³⁰² Federální shromáždění ČSSR 1986–1990. Stenoprotokol z 28. schůze ze dne 2. 5. 1990. Řeč J. Oleje. Dostupné na goo.gl/3bscvu (zobrazeno 31. 10. 2014).

nápravného opatření, který byl novelou úplně zrušen z důvodu jeho nekompatibility se specifiky postsocialistického pojetí trhu práce.³⁰³

Provedená změna zcela jasně vyjadřovala úmysl zákonodárce zmírnit přísnost postihu šíření pornografie, nicméně výsledné řešení nebylo dle mého názoru obsahově ani formálně příliš zdařilé. Textace především znemožňovala provedení jasného jazykového výkladu, protože nebylo zcela zřejmé, zda se podmínky značného rozsahu, ohrožení mravnosti osoby mladší 18 let a výdělečnosti vztahují také na uvádění do oběhu a veřejné zpřístupnění předmětu ohrožujícího mravnost, nebo pouze na jeho, za takovým účelem provedenou, výrobu a přechovávání.³⁰⁴ Nicméně teleologickým výkladem lze dojít k závěru, že záměrem zákonodárce bylo vztáhnout uvedené podmínky k celému předchozímu textu ustanovení. Daná úprava také nijak nediferencovala pornografii podle závažnosti či možné společenské škodlivosti, což se za situace, kdy došlo k částečnému uvolnění původního absolutního zakázku šíření pornografie, jevílo jako velmi nevyhovující.

3.6.2 Novela TZ z roku 1991

Již ke konci roku 1991 byl trestný čin ohrožování mravnosti kompletně přepracován.³⁰⁵ Změna opět nevzešla s návrhu příslušné novely tr. zákoníku, ale až z připomínkového řízení. Důvodová zpráva tedy opět chybí, nicméně celkem jasnou představu o účelu změny si lze vytvořit na základě obsahu stenozáznamu z příslušné schůze Federálního shromáždění. Zákonodárce si byl bezpochyby vědom nedokonalosti a zastaralosti dosavadního znění příslušného ustanovení tr. zákona, které na jednu stranu postihovalo příliš široký okruh jednání, na druhou stranu neumožňovalo postih některých jednání skutečně škodlivých.

Uvolnění společenských poměrů mělo mimo jiné přinést také „nárůst a zcela volné šíření pornografických děl v nejrůznějším provedení“ vyvstávající z „kombinace mnoha záporných vlivů, jako je praktická absence podnikatelské etiky, nedostatečná

---

³⁰³ Tisk č. 325, důvodová zpráva, 1990, op. cit.

³⁰⁴ Výsledné znění se v tomto směru částečně lišilo od původního pozměňovacího návrhu, kde za slovem „přechovává“ nebyla žádná spojka ani interpunkční znaménko a u písm. a) až c) upravujících zmiňované okolnosti podmiňující trestní odpovědnost tak chyběla jednoznačná návaznost na předchozí text.

³⁰⁵ Ustanovení čl. I bodu 35 zákona č. 557/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon.

legislativní úprava pravidel podnikání, ochromení činnosti orgánů trestního řízení, zejména policie, a v neposlední řadě morální nepřipravenost a mnohdy lhostejnost veřejnosti“. Přílišná obecnost a nejasnost právní úpravy tak vedla, kvůli aplikačním a interpretačním problémům, v konečném důsledku k nepoužitelnosti a „mizivé účinnosti“ ustanovení § 205 tr. zákona.³⁰⁶

Dle první novelizované skutkové podstaty trestný čin ohrožování mravnosti spáchal každý, kdo uváděl do oběhu, rozšiřoval, činil veřejně přístupnými, vyráběl nebo dovážel pornografická díla písemná, nosiče zvuku nebo obrazu, zobrazení nebo jiné předměty ohrožující mravnost, v nichž se projevuje neúcta k člověku a násilí, nebo které zobrazují sexuální styk s dítětem, se zvířetem nebo jiné sexuálně patologické praktiky. Trestem za takové jednání bylo odnětí svobody až na jeden rok, peněžitý trest nebo propadnutí věci. Na základě druhé skutkové podstaty byl stejně potrestán ten, kdo pornografická díla písemná, nosiče zvuku nebo obrazu nebo zobrazení přenechával nebo zpřístupňoval osobě mladší 18 let, nebo je na místě, které je osobám mladším 18 let přístupné, vystavoval nebo jinak zpřístupňoval. Je zajímavé, že zákonodárce zvolil v prvním odstavci v zákoně blíže nespecifikovaný pojem dítěte, který tak bylo nutné vykládat např. ve smyslu Úmluvy o právech dítěte,³⁰⁷ kdežto v druhém jednoznačnější pojem osoby mladší 18 let.

Změny tak spočívaly především ve výslovném zakotvení pojmu pornografického díla, v plošné kriminalizaci výroby (byť by byla prováděna pouze pro osobní potřebu) a šíření tvrdé pornografie a konečně ve vyčlenění postihu ohrožování mravnosti osob mladších 18 let. Horní hranice trestní sazby byla zvýšena na jeden rok odnětí svobody. Naopak trestnosti úplně pozbylo šíření výslovně neuvedené (prosté) pornografie ve vztahu k osobám starším 18 let a přechovávání jakékoliv pornografie za účelem jejího šíření. Byly také vyjmuty podmínky velkého rozsahu a výdělečnosti, přitom přepracované ustanovení neobsahovalo ani žádnou kvalifikovanou skutkovou podstatu. Pojem jiného předmětu ohrožujícího mravnost v ustanovení zůstal, nicméně poněkud nelogicky pouze v první skutkové podstatě postihující tvrdou pornografii. Návrhy na jeho zpřesnění

---

³⁰⁶ Federální shromáždění ČSSR 1990–1992. Stenoprotokol z 19. schůze ze dne 10. 12. 1991. Řeč E. Novákové. Dostupné na goo.gl/bBg2kR (zobrazeno 31. 10. 2014).

³⁰⁷ ŠÁMAL, 1994, op. cit., s. 736.

(„s cílem stimulace sexuálního pudu“),³⁰⁸ popřípadě úplné vypuštění, nebyly z neznámých důvodů přijaty.

Pojem tvrdé (nebo též agresivní) pornografie byl chápán širěji než dnes, když dále zahrnoval nejen pornografii dětskou, která se později stala v zákoně samostatnou kategorií, ale také pornografická díla ve kterých se projevují vedle výslovně uvedených i jiné sexuálně patologické praktiky. Tato koncepce byla, též vzhledem k již zmíněnému užití pojmu jiného předmětu ohrožujícího mravnost, kritizována s poukazem na přílišnou nejasnost, která by mohla vést k „libovolným výkladům, nebo k dalšímu upřesňování podle těch, či oněch osobních názorů“ a v konečném důsledku např. k trestnosti homosexuality. Dle nepřijatého pozměňovacího návrhu měly být jiné sexuálně patologické praktiky nahrazeny sexuálními styky na mrtvolách.³⁰⁹

Určité změny však oproti původnímu návrhu novely v rámci legislativního procesu provedeny byly. Jednalo se především o vypuštění některých nevhodných důrazů (text „hrubá neúcta k člověku, vysoký stupeň násilí a brutality“ byl, jako součást demonstrativního výčtu sexuálně patologických praktik, upraven na text „neúcta k člověku a násilí“, čímž však byla, pravděpodobně nechtěně, založena podmínka kumulativnosti obou uvedených znaků) a o změnu plurálu na singulár (slova „sexuální styky s dětmi“ byla změněna na „sexuální styk s dítětem“ apod.). I přes určité, výše nastíněné výhrady, lze předmětnou novelizaci trestného činu ohrožování mravnosti i z dnešního pohledu hodnotit spíše pozitivně, zejména s ohledem na dřívější velmi nevyhovující stav.

3.6.3 Novela TZ z roku 2002

Další podstatné úpravy se trestný čin ohrožování mravnosti dočkal v roce 2002 prostřednictvím tzv. euronovely tr. zákona,³¹⁰ jejímž cílem bylo zejména promítnout do českého právního řádu některé závazky vyplývající v trestněprávní oblasti z práva EU či mezinárodních smluv a dále provést změny, s kterými nebylo nutné čekat

---

³⁰⁸ Stenoprotokol, 1991, op. cit., řeč J. Pobežala. Dostupné na goo.gl/H2DznU (zobrazeno 31. 10. 2014).

³⁰⁹ Ibid.

³¹⁰ Ustanovení čl. I bodu 16 zákona č. 134/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

na rekodifikaci trestního práva hmotného.³¹¹ Do úpravy trestného činu ohrožování mravnosti tak byla mimo jiné částečně promítnuta i společná akce (dle důvodové zprávy „společný postup“) 97/154/SVV.³¹²

Nově byla základní skutková podstata rozšířena o další možné formy jednání, přičemž k provedení této úpravy lze mít opět určité výhrady. Zatímco v důvodové zprávě je uvedeno, že se „způsoby jednání (...) doplňují o další formy, a to průvozu, vývozu nebo přechovávání za účelem dovozu, průvozu nebo vývozu“,³¹³ přímo z textu daného ustanovení vyplývá, že bylo přechovávání trestné vždy, pokud bylo prováděno za účelem jakéhokoli uvedeného jednání (tedy i uvádění do oběhu, výroby atd.).³¹⁴ Konečně ani s ohledem na společnou akci 97/154/SVV nebyla úprava přesná, protože podle té mělo být držení dětské pornografie předmětem trestního postihu bez ohledu na jeho účel.

Výčet podkategorií tvrdé pornografie byl z celistvého odstavce přemístěn pod samostatná písmena. Zároveň došlo k další nepříliš zdařilé změně, již výše zmíněné v souvislosti s vymezením pojmu dětské pornografie, kdy se místo pornografických děl, která „zobrazují sexuální styk s dítětem“, postih nově týkal pornografických děl, která „zobrazují dítě“. Úplně dekriminalizováno bylo šíření pornografických děl, která zobrazují jiné sexuálně patologické praktiky. Tím na jednu stranu došlo k vítanému zpřesnění úpravy, na druhou stranu zákonodárce absencí jakékoliv náhrady daného znaku prakticky znemožnil postih pornografie, jejíž závažnost by mohla být srovnatelná nebo i vyšší než u nadále postihované tvrdé či dětské pornografie, zejména vzhledem k nutné kumulativnosti znaků neúcty k člověku a násilí u prvního druhu tvrdé pornografie.³¹⁵

Sankce byly u první základní skutkové podstaty zachovány, u druhé, postihující šíření pornografie mezi osoby mladší 18 let, byla horní hranice trestu odnětí svobody

---

³¹¹ Parlament ČR, Poslanecká sněmovna 1998–2002. Tisk č. 972. Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů. Důvodová zpráva ze dne 13. 6. 2001. Dostupné na goo.gl/e5v3Ed (zobrazeno 31. 10. 2014).

³¹² Ibid.

³¹³ Ibid.

³¹⁴ Tento výklad volí také např. ŠÁMAL, Pavel. § 205. In: ŠÁMAL, Pavel, RIZMAN, Stanislav. *Trestní zákon: komentář*. 6. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004. S. 1228. Jazykově by bylo možné připustit i variantu, že je trestné pouze přechovávání za účelem vývozu, který je uveden ve výčtu jednání jako poslední, to však samozřejmě nekoresponduje s účelem daného ustanovení.

³¹⁵ Postih se tak netýkal např. pornografického díla zobrazujícího pohlavní styk člověka s mrtvolou. ŠÁMAL, 2004, op. cit. s. 1229.

zvýšena z jednoho roku na dvě léta. Tím dal zákonodárce zcela jasně najevo, že považuje takové jednání za závažnější než např. výrobu dětské pornografie, což je dle mého názoru závěr takřka absurdní. Zcela nově přibýly zvláště přitěžující okolnosti vztahující se k oběma základním skutkovým podstatám. Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo peněžitým trestem měl být pachatel potrestán, pokud čin spáchal jako člen organizované skupiny, nebo pokud ho spáchal tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem. Úpravy trestních sazeb zákonodárce odůvodnil potřebou přísněji trestat „typově nejzávažnější projevy šíření pornografie“.³¹⁶

3.6.4 Návrh tr. zákoníku z roku 2004

Pro zachování celkového kontextu stojí alespoň za zmínku relevantní právní úprava obsažená v návrhu tr. zákoníku z roku 2004,³¹⁷ pro který se po zamítnutí v Senátu nenašla v opětovném hlasování v Poslanecké sněmovně potřebná většina hlasů. Nově pojmenovaný trestný čin šíření pornografie a přechovávání nacházející se v § 165 návrhu vycházel z tehdejší platné úpravy ohrožování mravnosti i ze souvisejících mezinárodněprávních dokumentů.³¹⁸

Mimo jiné byla zamýšlena úprava demonstrativního výčtu pornografických děl, kdy měla být díla písemná, nosiče zvuku nebo obrazu dále doplněna, možná zbytečně rozsáhle, o díla filmová, fotografická, počítačová, elektronická nebo jiná zobrazení. Zároveň mělo být zcela upuštěno od pojmu jiného předmětu ohrožujícího mravnost. Nad rámec tehdejší platné úpravy návrh předpokládal bezvýjimečnou trestnost přechovávání nejen dětské, ale i tvrdé pornografie, a to bez ohledu na účel takového přechovávání. Již výše bylo v souvislosti s vymezením pojmu dětské pornografie zmíněno, že mělo být za dětskou pornografií nově považováno též pornografické dílo, které zobrazuje osobu, jež se jeví být dítětem. Konečně mělo dané ustanovení obsahovat též zcela novou (již třetí) základní skutkovou podstatu spočívající v kořistění z tvrdé či dětské pornografie nebo z účasti dítěte na pornografickém díle nebo jiném vykořisťování či zneužívání dítěte „v té souvislosti“.

---

³¹⁶ Tisk č. 972, důvodová zpráva, 2001, op. cit.

³¹⁷ Parlament ČR, Poslanecká sněmovna 2002–2006. Tisk č. 744. Vládní návrh na vydání trestního zákoníku. Dostupné na goo.gl/GrqGIS (zobrazeno 31. 10. 2014).

³¹⁸ Ibid., důvodová zpráva, s. 245.

Sankce měly být oproti tehdejší platné úpravě přísnější, byť ne tak znatelně jako v později přijaté novele z roku 2007. Měla být také zakotvena nová okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby spočívající ve spáchání činu na dítěti mladším 15 let. Ta, vzhledem ke znění základních skutkových podstat, možná působí koncepčně a jazykově poněkud nevhodně (u některých druhů postihovaných jednání je možná existence osoby jako předmětu útoku přinejmenším sporná nebo úplně vyloučená), lze však ocenit snahu navrhovatele, že se potřebou zvýšené ochrany osob, které nedosáhly věku pohlavní dospělosti, na rozdíl od dalšího legislativního vývoje, vůbec zabýval.

3.6.5 Novela TZ z roku 2007

V roce 2007 byla prostřednictvím monotematické novely tr. zákona provedena poslední změna trestného činu ohrožování mravnosti.³¹⁹ Cesta k novelizaci však byla poměrně složitá a zdlouhavá. Původní návrh skupiny poslanců³²⁰ předpokládal v první řadě přejmenování dosavadního trestného činu na výrobu, šíření a přechovávání pornografie. Trestnost jednání vztahujících se k tvrdé pornografii měla být rozšířena na opatřování pro sebe nebo pro jiného a také na přechovávání bez ohledu na jeho účel, obdobně jako u nepřijatého vládního návrhu tr. zákoníku z roku 2004. Vydělením části ustanovení z § 205 tr. zákona měl pak vzniknout zcela nový § 205a upravující ve třech samostatných základních skutkových podstatách trestný čin výroby, šíření a přechovávání dětské pornografie. Za tu mělo být opět považováno i pornografické dílo, které zobrazuje osobu, jež se jeví být dítětem.

Návrh byl značně kritizován Vládou ČR. Dle jejího stanoviska „nadbytečně rozděluje trestné jednání do dvou skutkových podstat trestných činů“³²¹ a trestní sazby u nově navrženého trestného činu výroby, šíření a přechovávání dětské pornografie „nekorespondují s trestními sazbami u dalších závažných trestných činů“. Dále byla

---

³¹⁹ Ustanovení čl. I bodů 1 a 2 zákona č. 271/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

³²⁰ Tisk č. 114, důvodová zpráva, 2006, op. cit.

³²¹ Autor stanoviska používá pojem skutkové podstaty trestného činu nevhodně. Ve skutečnosti měla navrhovaná změna z jedné ze dvou základních skutkových podstat upravených v rámci jednoho trestného činu vyčlenit určitou část jednání a následně ji upravit ve třech základních skutkových podstatách jiného trestného činu.

kritizována absence bližší vnitřní diferenciacie přechovávání (pro sebe či pro jiného) a chybějící okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby k tomuto jednání.³²²

Po prvním čtení byly práce na novele při projednávání návrhu v Ústavněprávním výboru dokonce na čas pozastaveny s plánem sečkat na ukončení projednávání vládního návrhu nového tr. zákoníku v Poslanecké sněmovně.³²³ Avšak vzhledem k tomu, že návrh novely souvisel především s rámcovým rozhodnutím 2004/68/SVV, jenž mělo být transponováno do národních právních řádů členských států nejpozději začátkem roku 2006, bylo rozhodnutí o přerušení projednávání návrhu po necelých dvou měsících revokováno.³²⁴ Následně byla novela schválena Poslaneckou sněmovnou, avšak ve znění komplexního pozměňujícího návrhu. Ten byl výsledkem jakési syntézy původního poslaneckého návrhu a příslušného ustanovení nepřijatého vládního návrhu tr. zákoníku z roku 2004, dle předkladatelů byl konzultován s Ministerstvem spravedlnosti a prof. Pavlem Šámalem a měl předjímat budoucí úpravu obsaženou v novém tr. zákoníku.³²⁵

Na rozdíl od původního návrhu byla, nově pod zkráceným názvem šíření pornografie, zachována jednotnost většiny postihovaných jednání týkajících se prosté, tvrdé i dětské pornografie v rámci pouze mírně přepracovaného § 205 tr. zákona. Částečně byl upraven demonstrativní výčet pornografických děl. Původní návrh předpokládal jeho převzetí z vládního návrhu tr. zákoníku z roku 2004 za současného ponechání pojmu jiného předmětu ohrožujícího mravnost. Ve výsledném ustanovení bylo výslovně uvedeno pornografické dílo písemné, fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné takové dílo (v § 205 odst. 1 tr. zákona), resp. fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo (v § 205 odst. 2 a § 205a tr. zákona),³²⁶ zároveň bylo též upuštěno od pojmu předmětu ohrožujícího mravnost.

Obdobně jako ve vládním návrhu tr. zákoníku z roku 2004 bylo upraveno pořadí základních skutkových podstat. V prvním odstavci byl zakotven postih šíření pornografie ve vztahu k dětem (ustanovení již neobsahovalo pojem osoby mladší osmnácti let, pouze

---

³²² Parlament ČR, Poslanecká sněmovna 2006–2010. Tisk č. 114/1. Stanovisko vlády k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, ze dne 17. ledna 2007. Dostupné na goo.gl/ASdnOq (zobrazeno 31. 10. 2014).

³²³ Parlament ČR, Poslanecká sněmovna 2006–2010. Ústavně právní výbor. Zápis z jednání č. 13 (4. 4. 2007).

³²⁴ Stenoprotokol, 2007, op. cit., řeč J. Rybínové. Dostupné na goo.gl/1TBJbg (zobrazeno 31. 10. 2014).

³²⁵ Ibid.

³²⁶ K problematice forem pornografického díla, včetně díla písemného, více v oddílu 1.5 této práce.

pojmem dítěte, přestože stále nebyla upravena generální legální definice tohoto pojmu³²⁷) a ve druhém pak postih výroby a šíření tvrdé a dětské pornografie.

Zatímco dle do té doby platného znění bylo trestné přechovávání tvrdé pornografie za účelem další výroby či šíření a podle původního poslaneckého návrhu i staršího vládního návrhu měla být zavedena dokonce trestnost jejího opatřování a přechovávání bez ohledu na účel, přijatá novela se v tomto směru vrátila ke stavu před tzv. euronovelou a postih přechovávání tvrdé pornografie byl opět zcela vyjmut. Zákodárce k tomuto kroku neposkytl žádné odůvodnění a v literatuře se tak lze setkat s určitými pochybami stran skutečných příčin této úpravy.³²⁸ Nově byla zavedena trestnost kořistění z tvrdé či dětské pornografie.

U šíření pornografie mezi osoby mladší 18 let byla zachována dvouletá horní hranice trestu odnětí svobody. U výroby a šíření tvrdé a dětské pornografie byl trest podstatně zpřísněn na šest měsíců až tři roky odnětí svobody, tedy na úroveň do té doby platné kvalifikované skutkové podstaty. U obou základních skutkových podstat byl peněžitý trest nahrazen zákazem činnosti, trest propadnutí věci (a nově též jiné majetkové hodnoty, což vyplývalo ze systémové změny) byl zachován. Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby se opět vztahovaly k oběma základním skutkovým podstatám a nově byly podle závažnosti rozděleny do dvou odstavců. Spáchání daného činu členem organizované skupiny, tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo obdobně účinným způsobem, nebo v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, bylo trestáno odnětím svobody na dvě léta až šest let. Pokud by byl pachatel členem organizované skupiny působící ve více státech, nebo měl v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, měl být potrestán odnětím svobody na tři léta až osm let.

Snaha o transpozici příslušných ustanovení rámcového rozhodnutí 2004/68/SVV se patrně nejvíce projevila v úpravě dvou zcela nových trestných činů. Přechovávání dětské pornografie podle § 205a tr. zákona spáchal ten, kdo přechovával fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě. Trestem bylo odnětí svobody až na dva roky, horní hranice trestní

---

³²⁷ Přitom navrhovatel v této souvislosti výslovně uvedl, že došlo k „ujasnění terminologie vztahující se k dětem“. Stenoprotokol, 2007, op. cit., řeč M. Bičíka. Dostupné na goo.gl/1TBJbg (zobrazeno 31. 10. 2014).

³²⁸ CHROMÝ, op. cit., s. 134.

sazby tak byla oproti výrobě a šíření dětské (a tvrdé) pornografie v návaznosti na menší závažnost mírnější. Možná poněkud paradoxně nebylo umožněno za přechovávání dětské pornografie uložit samostatně trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Druhou novinkou byl trestný čin zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 205b tr. zákona, který spáchal ten, kdo přiměl, zjednal, najmul, zlákal, svedl nebo zneužil dítě k výrobě pornografického díla nebo kořistil z účasti dítěte na takovém pornografickém díle. Takové jednání se trestalo odnětím svobody na jeden rok až pět let. Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby byly co do obsahu i sankcí obdobné jako u trestného činu šíření pornografie. Již výše byla zmíněna skutečnost, že tam, kde rámcové rozhodnutí 2004/68/SVV používá ve většině jazykových verzí pojem pornografického představení, se v českém znění nachází pojem pornografického díla. Samotné rámcové rozhodnutí pak výslovně neupravovalo postih jednání, které by odpovídalo českému trestnému činu zneužití dítěte k výrobě pornografického díla. Zřejmě tak nastala poněkud kuriózní situace, kdy se úsilí zákonodárce o řádnou transpozici jaksí „ztratilo v překladu“ a vedlo k úpravě nového samostatného trestného činu, přestože to, navzdory tvrzení navrhovatelů, nebylo harmonizačním předpisem vůbec vyžadováno.

4 Současná právní úprava trestního postihu pornografie v ČR

Aktuálně platná a účinná úprava trestných činů souvisejících s pornografií vychází především z tr. zákona ve znění výše zmiňované novely z roku 2007. Od počátku účinnosti tr. zákoníku byl novelizován pouze přečin výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 tr. zákoníku. Jednak došlo v rámci vymezení dětské pornografie k již dříve zmiňovanému zakotvení pojmu osoby, jež se jeví být dítětem, a zcela aktuálně pak byla provedena úprava nové skutkové podstaty spočívající v získání přístupu k dětské pornografii prostřednictvím informační nebo komunikační technologie v odst. 2 citovaného ustanovení. Stejnou novelou, jejímž účelem bylo mimo jiné zajistit soulad národních předpisů se směrnicí 2011/93/EU, byly dále do zvláštní části tr. zákoníku přidány zcela nové trestné činy, mimo jiné též přečin účasti na pornografickém představení podle § 193a tr. zákoníku.³²⁹

Úkolem následující části práce je poskytnout zevrubný rozbor přečinů šíření pornografie podle § 191 tr. zákoníku a výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 tr. zákoníku, a v omezenější míře též popis zločinu zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 tr. zákoníku a přečinu účasti na pornografickém představení podle § 193a tr. zákoníku. Závěr této části práce je pak věnován vztahu těchto trestných činů k dalším ustanovením tr. zákoníku i jiných právních předpisů.

4.1 Přečin šíření pornografie podle § 191 TrZ

4.1.1 Název přečinu podle § 191 TrZ

Odborná literatura se obecně nijak hlouběji nezabývá názvy trestných činů a omezuje se v tomto směru na prosté konstatování faktu, že každý trestný čin má svůj vlastní název a definiční znaky tvořící v souhrnu jeho skutkovou podstatu.³³⁰ Lze nicméně dojít k závěru, že je název trestného činu právní pojem, jehož hlavní funkcí je jednoznačné vzájemné odlišení jednotlivých trestných činů v rámci celého katalogu.

---

³²⁹ Ustanovení čl. II bodů 3 až 5 zákona č. 141/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění zákona č. 105/2013 Sb.

³³⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Obecně ke zvláštní části*. In: ŠÁMAL et al., 2012, op. cit., s. 1451.

Zároveň má název trestného činu funkci praktickou, protože představuje zjednodušené shrnutí skutkové podstaty.

Z názvů valné většiny trestných činů obsažených ve zvláštní části tr. zákoníku bez dalšího vyplývá jejich protiprávnost, nebo alespoň jejich společenská škodlivost. Průměrně rozumná osoba je tak ve většině případů schopna i bez bližší znalosti trestního práva právě z takového názvu odvodit rozpor činu se zákonem, nebo alespoň vytušit jeho společensky škodlivý charakter, což se odvíjí ze znalosti jazyka i skutečnosti, že člen lidské společnosti v rámci soustavně probíhajícího rozumového vývoje postupně nabývá obecné povědomí nejdříve o morálních hodnotách a později i o platném právu.³³¹ Vražda, podvod, či nedovolené ozbrojování, takové činy budou i laikem, aniž by kdy nahlédl do tr. zákoníku, snad vždy považovány za protiprávní, v méně zřejmých případech (např. provozování nepoctivých her a sázek) alespoň za společensky škodlivé.

Jasnost a srozumitelnost textu by jistě měla být jednou z elementárních vlastností všech právních předpisů, jakkoliv tomu tak v praxi často nebývá. Požadavek na určitost trestněprávní normy je vyjádřen klasickou zásadou *nullum crimen sine lege certa*, která bývá vykládána zejména jako nutnost dostatečně určitých definic obsažených v katalogu trestných činů³³² a jako naplnění nezbytného požadavků předvídatelnosti a právní jistoty.³³³ Konkrétní výtky týkající se možného prolamování této zásady v tr. zákoníku pak směřují zejména proti vágním pojmům obsažených v některých skutkových podstatách.³³⁴ Nicméně i název trestného činu je nedílnou součástí související právní normy, a proto by se i na něj měla výše uvedená zásada určitosti vztahovat.

Ve zvláštní části tr. zákoníku lze mezi názvy trestných činů najít několik málo více či méně sporných případů, u kterých nelze bez dalšího seznámení se skutkovou podstatou dost dobře vyvozovat nejen protiprávnost či společenskou škodlivost, ale dokonce ani pouhou morální závadnost. Názvy těchto činů samy o sobě označují činnost mimo trestněprávní oblast často nejen dovolenou, ale i běžně vykonávanou. Jedná se např. o názvy trestných činů pomoci těhotné ženě k umělému přerušení těhotenství, svádění k pohlavnímu styku či právě šíření pornografie.

---

³³¹ KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 1995. S. 23.

³³² NOVOTNÝ, Oto. Trestní právo hmotné, jeho funkce a jeho místo v právním řádu. In: NOVOTNÝ, Oto et al. Trestní právo hmotné. Obecná část. 6. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR. 2010, S. 56.

³³³ JELÍNEK, Jiří. Pojem trestního práva, jeho funkce, zásady trestního práva. In: JELÍNEK, Trestní právo hmotné, op. cit., s. 30–31.

³³⁴ Ibid.

Faktem, je, že samotné popisy skutkových podstat trestných činů nejsou ve většině případů natolik složité, aby i úplný laik po zběžném seznámení s nimi nezískal alespoň rámcovou představu o daném trestném činu. Je však nutné počítat s tím, že velká část populace považuje pozitivní právo za něco komplikovaného a běžnému životu vzdáleného a podrobnější seznamování s právními předpisy pro ni často představuje fatální problém. Mimo odbornou veřejnost pak může být obsah právních předpisů často předmětem mnoha dezinterpretací pramenících třeba právě i ze zjednodušeného vnímání trestných činů prostřednictvím jejich pouhého názvu, což je typické zejména v neoborných médiích. Z těchto důvodů můžou výše uvedené příklady sporných názvů trestného činu u některých osob vzbudit rozpaky a otázky typu „u nás jsou potraty zakázané?“ či „šíření pornografie je trestné, proč se tedy pornočasopisy běžně prodávají v trafikách?“ nemusí být žádnou vzácností.

Řešení tohoto problému by většinou nemuselo být nijak složité. Po vzoru názvů jiných trestných činů lze navrhnout jednoduché úpravu sporných případů, např. neoprávněná pomoc těhotné ženě k umělému přerušení těhotenství, svádění dítěte k pohlavnímu styku apod. U šíření pornografie je situace poněkud komplikovanější. Již dříve bylo uvedeno, že tradice názvu trestného činu ohrožování mravnosti vedla až někdy od dob první republiky. Vzhledem k podstatným změnám provedených v předmětných skutkových podstatách po roce 1989 lze jistě souhlasit s tím, že bylo nutné provést „technickou úpravu sledující přesnější vystižení názvu (...) v souvislosti s jeho obsahem“.³³⁵ Nicméně název šíření pornografie (stejně tak původně navrhovaná varianta výroby, šíření a přechovávání pornografie), později převzatý i do tr. zákoníku, dle mého názoru rozhodně nepředstavuje nejvhodnější řešení. Vedle absence zmiňovaného vyjádření protiprávnosti či společenské škodlivost především dostatečně nekoresponduje s obsahem obou základních skutkových podstat, což pramení mimo jiné i z jejich nevhodného zahrnutí pod jeden trestný čin, přestože postihují různá jednání a chrání poněkud odlišné zájmy.³³⁶

---

³³⁵ Tisk č. 114, důvodová zpráva, 2006, op. cit., s. 7.

³³⁶ Podle § 191 odst. 1 tr. zákoníku je jednak postihováno i jednání, které nepředstavuje formu šíření (především výroba) a jednak se postih týká pouze specifického druhu pornografie. Ve vztahu k odst. 2 citovaného ustanovení je název sice přiléhavější, chybí však jasné vyjádření podmínky věku dotčených osob.

4.1.2 Objekt přečinu podle § 191 odst. 1 TrZ

Předně je vhodné uvést, že ze zařazení přečinu šíření pornografie i všech dalších trestných činů, o kterých tato práce blíže pojednává, ve zvláštní části tr. zákoníku vyplývá, že je jejich druhovým objektem ochrana lidské důstojnosti v sexuální oblasti. Autoři odborné literatury se pak vcelku jednoznačně shodují v tom, že je individuálním objektem přečinu šíření pornografie podle § 191 odst. 1 tr. zákoníku zájem na ochraně mravopočestnosti dospělých před útoky určitého druhu, tedy před obtěžováním tvrdou pornografií,³³⁷ jinak též zájem na ochraně před zvláštním druhem obtěžování v oblasti mravnosti,³³⁸ zcela obecně pak zájem na ochraně mravnosti.³³⁹ Potřeba všeobecného postihu tvrdé pornografie pramení z její vysoce škodlivé povahy.³⁴⁰ V minulosti byla tomuto trestnému činu (resp. dřívějšímu ohrožování mravnosti) jako objekt sekundární přisuzována též ochrana základních hodnot manželství a rodiny.³⁴¹

Z uvedeného tedy jasně plyne, že je primárním účelem dané právní úpravy ochrana mravnosti, ne ochrana konkrétního člověka, vůči kterému by směřoval projev násilí nebo neúcty, resp. zvířete se kterým by byl provozován pohlavní styk.³⁴² Ta může být považována maximálně za objekt sekundární, navíc pouze v případech, kdy pornografické dílo znázorňuje skutečného člověka nebo skutečné zvíře. Je otázkou, či mravnost zamýšlí zákonodárce chránit. Jedná se o mravnost celé lidské společnosti nebo pouze o mravnost osob, které se cítí šířením tvrdé pornografie přímo dotčeni? Má stát zájem i na ochraně mravnosti samotných pachatelů či „obětí“ (v uvozovkách proto, že může k problematickým sexuálním aktivitám docházet s jejich souhlasem či přímo pro jejich uspokojení) trestného činu?

S ohledem na skutečnost, že ve výše zmíněné literatuře je použit při vymezení objektu trestného činu pojem obtěžování, mohlo by se zdát, že je účelem úpravy zamezit

---

³³⁷ GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1881. VANTUCH, op. cit., s. 669.

³³⁸ ŠČERBA, op. cit., s. 608. CHMELÍK, Jan. *Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti*. In: CHMELÍK, Jan et al. *Trestní právo hmotné: zvláštní část: s aplikačními příklady*. Praha: Linde, 2010. S 93. KROULÍK, op. cit., s. 347.

³³⁹ KALVODOVÁ, op. cit., s. 95.

³⁴⁰ CHROMÝ, op. cit., s. 126.

³⁴¹ DOLENSKÝ, op. cit., s. 100.

³⁴² Komplexní trestněprávní ochrana takových osob je zajištěna postihem celé řady jiných trestných činů, zejména těch zařazených v hlavách I–III TrZ, ochrana zvířat je pak zajištěna úpravou trestného činu týrání zvířat podle § 302 TrZ.

šíření tvrdé pornografie mezi osoby, které ji sami nevyhledávají, případně které takové jednání přímo obtěžuje nebo alespoň může obtěžovat (v případech, kdy bude spáchán přečin šíření pornografie podle § 191 odst. 1 tr. zákoníku vůči neurčitému okruhu osob).³⁴³ To by však bylo v rozporu s textem zákona a skutečností, že u některých postihovaných jednání (např. výroba, dovoz aj.) není rozhodné, zda jsou spáchána pro soukromou nebo cizí potřebu.³⁴⁴ Z uvedeného plyne, že je účelem daného ustanovení především ochrana mravnosti jako celospolečenského abstraktního jevu, bez ohledu na skutečnost, zda individuální osoby v konkrétním případě takovou ochranu skutečně vyžadují.

4.1.3 Objektivní stránka přečinu podle § 191 odst. 1 TrZ

Přečin šíření pornografie podle § 191 odst. 1 tr. zákoníku spáchá ten, kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, v němž se projevuje násilí či neúcta k člověku, nebo které popisuje, zobrazuje nebo jinak znázorňuje pohlavní styk se zvířetem.

Ohledně pojmu pornografického díla bez dalšího odkázat na předchozí výklad. Na rozdíl od již dříve zmíněného diskutabilního výčtu druhů a forem pornografických děl obsahuje § 191 odst. 1 tr. zákoníku vcelku detailní výčet postihovaných jednání spočívajících v různých způsobech nakládání s takovým dílem. Ta se v některých případech vzájemně překrývají, nebo naopak vylučují, případně mezi nimi existuje poměr subsidiarity.³⁴⁵

Pod pojmem výroby se rozumí jakékoliv zhotovování tvrdé pornografie, přičemž nemusí jít jen o průmyslovou nebo řemeslnou výrobu,³⁴⁶ ustanovení se tedy vztahuje i na výrobu amatérskou, jednorázovou apod. Stejně tak není výrobou myšlen pouze proces, na jehož základě vzniklo původní pornografické dílo (např. vyfotografování či natočení sexuálních aktivit skutečných osob, výroba virtuální pornografie), ale také

---

³⁴³ Např. podle § 184 odst. 1 bodu 6 německého tr. zákoníku se trestného činu šíření pornografických písemností dopustí i ten, kdo umožní, aby se dostaly k jinému, aniž by k tomu od něho byl vyzván. Obdobně je koncipován též Art. 202 § 1 polského tr. zákoníku.

³⁴⁴ GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1883.

³⁴⁵ GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1884.

³⁴⁶ Ibid., s. 1883.

zhotovování odvozených děl zpracováním či kopírováním původního díla (např. rozmnožování fotografií, tisk časopisu s fotografiemi, střih a jiné zpracování filmu, výroba nosičů z již hotového původního materiálu apod.).³⁴⁷ Výrobou je i ukládání záznamu z webové kamery na pevný disk počítače prostřednictvím počítačové sítě.³⁴⁸

Dovozem, vývozem a provezením se v dané souvislosti obecně rozumí jednání, kdy pachatel dopraví tvrdou pornografii přes státní hranice. V literatuře jsou pak tyto pojmy vykládány, obdobně jako u jiných ustanovení tr. zákoníku, ve kterých jsou obsaženy,³⁴⁹ výhradně ve vztahu k území ČR,³⁵⁰ případně (celnímu či daňovému) území EU.³⁵¹ Za dovoz, vývoz nebo provezení nelze považovat stahování tvrdé pornografie prostřednictvím internetu, byť by se tak dělo za použití serverů umístěných v zahraničí.³⁵²

Nabídnutím se rozumí nabídka zpřístupnění tvrdé pornografie jiné osobě bez ohledu na formu nabídky a míru konkretizace adresáta (např. osobní sdělení, inzerce v médiích) či důvod takového zpřístupnění (např. prodej, směna, darování, výpůjčka, pronájem, poskytnutí audiovizuální služby na vyžádání). Není rozhodné, zda oslovená osoba nabídku přijme.³⁵³ Jedná se tak o výslovnou kriminalizaci přípravného jednání směřujícího ke skutečnému šíření tvrdé pornografie, k němuž však fakticky vůbec nemusí dojít, tedy o předčasně dokonáný trestný čin.

Činění veřejně přístupným je dle judikatury jakákoliv činnost, kterou je umožněno, aby se tvrdá pornografie stala přístupnou více osobám, např. umístěním ve výkladní skříni, v okně bytu, ve veřejných místnostech apod., přičemž se nepoužije zákonné výkladové ustanovení pojmu veřejně jako způsobu spáchání trestného činu.³⁵⁴ Tohoto jednání se pachatel dopustí též v případě uveřejnění tvrdé pornografie na webových stránkách.

---

³⁴⁷ Tisk č. 410, důvodová zpráva, 2007, op. cit., s. 257.

³⁴⁸ GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1883.

³⁴⁹ Jedná se zejména o přečin porušení předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 261 TrZ.

³⁵⁰ KROULÍK, op. cit., s. 347.

³⁵¹ ŠÁMAL, Pavel. § 261 Porušení předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou. In: ŠÁMAL, 2012, op. cit., s. 2662.

³⁵² GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1884.

³⁵³ Ibid.

³⁵⁴ Rozhodnutí NS ČSR uveřejněné v Bulletinu Nejvyššího soudu ČSR. B 6/1975-55. GŘIVNA, op. cit., s. 1889.

Uvedením do oběhu se rozumí každá činnost vedoucí ke zpřístupnění tvrdé pornografie více lidem, např. prodej více osobám nebo předávání jiné osobě s vědomím, že tato ji předá dalším osobám apod.,³⁵⁵ pokud takové jednání není prováděno pouze v uzavřené společnosti.³⁵⁶ Vzhledem k tomu, že je přečin šíření pornografie ohrožovacím trestným činem, k naplnění pojmu uvedení do oběhu postačí, aby se předmět stal přístupným více lidem, přičemž není třeba, aby se s jeho obsahem více lidí seznámilo.³⁵⁷ Uvedení tvrdé pornografie do oběhu je v podstatě obdobou jejího činění veřejně přístupnou, avšak s nižší intenzitou útoku na chráněný zájem. Při subsumpci konkrétního skutku pod některý z uvedených pojmů může být rozhodný též úmysl pachatele.³⁵⁸

Zprostředkováním se rozumí opatření tvrdé pornografie prostřednictvím další osoby, přičemž se může jednat o zprostředkování nabídky i poptávky.³⁵⁹ Uvedený pojem lze zřejmě vyložit extenzivně (mimo jiné s ohledem na závazky vyplývající z ženevské úmluvy z roku 1923) v tom smyslu, že se jedná i pouhé rozšiřování informací o tom, kde si lze tvrdou pornografií opatřit (včetně např. poskytnutí odkazu na příslušné webové stránky na diskuzním fóru).

Prodejem se rozumí odevzdání za úplatu. Dle literatury lze za prodej označovat též umožnění přístupu na webové stránky s tvrdou pornografií po zaplacení požadované částky (např. pomocí prémiové SMS či platební karty).³⁶⁰ Takové služby nicméně mohou mít často spíše povahu časově omezeného předplatného a předmětem prodeje vlastně nejsou přímo pornografická díla, ale samotný přístup k nim, typicky svázaný s unikátními přihlašovacími údaji. Do zbytkové kategorie jiného opatření jinému lze zařadit veškerá dříve neuvedená jednání spočívající v poskytování tvrdé pornografie další osobě, např. směna, darování, výpůjčka,³⁶¹ pronájem atd.

Některé možné způsoby nakládání s tvrdou pornografií vůbec nejsou předmětem trestního postihu. Trestné tak není nejen přechovávání tvrdé pornografie, ale ani opatřování tvrdé pornografie pro sebe jinými než výslovně uvedenými způsoby. Co se týče nabídky, zprostředkování, uvádění do oběhu, prodeje nebo jiného opatření

---

³⁵⁵ Ibid.

³⁵⁶ ŠČERBA, op. cit., s. 610.

³⁵⁷ Rozhodnutí NS ČSR 1 Tz 33/1986. GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1889.

³⁵⁸ GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1884.

³⁵⁹ Ibid.

³⁶⁰ Ibid.

³⁶¹ Ibid.

tvrdé pornografie jinému, měla by být taková jednání zřejmě spojena s předáním, resp. s úmyslem předání, takového díla do, alespoň dočasné, dispozice další osoby. Proto je sporná např. otázka trestnosti neveřejné projekce tvrdé pornografie určené pouze velmi omezenému okruhu diváků.

Je zajímavé, že právní úprava vůbec nesleduje, na rozdíl např. od původního znění tr. zákona či ženevské úmluvy z roku 1923, účel postihovaných jednání. Tedy zejména, zda se pachatel některého z uvedených jednání dopustí za účelem opatřit tvrdou pornografii výhradně pro osobní potřebu, nebo naopak za účelem jejího dalšího šíření. To by mělo mít dle mého názoru určitou relevanci u výroby, dovozu, vývozu a provedení, a dále i u zmíněného neupraveného opatrování a přechovávání tvrdé pornografie. Současná právní úprava, kdy je tak trestnímu postihu vystaven např. dovoz tvrdé pornografie pro osobní potřebu, nikoliv však její (vnitrostátní) nákup za účelem dalšího prodeje, v tomto ohledu vykazuje určitý vnitřní rozpor a nekonzistenci.

4.1.4 Subjektivní stránka a subjekt přečinu podle § 191 odst. 1 TrZ

Ke spáchání přečinu šíření pornografie podle § 191 tr. zákoníku je, stejně jako u všech ostatních trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, vyžadováno úmyslné zavinění. Z hlediska subjektu není nezbytná žádná zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení pachatele ve smyslu § 114 odst. 1 tr. zákoníku, proto jím může být kdokoliv. Z taxativního výčtu trestných činů podle § 7 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob³⁶² vyplývá, že pachatelem přečinu šíření pornografie podle § 191 tr. zákoníku nemůže být právnická osoba. To je dáno skutečností, že byl katalog trestných činů, u kterých přichází v úvahu trestní odpovědnost právnické osoby, tvořen především s ohledem na mezinárodní dokumenty a unijní předpisy.³⁶³ Přestože je tedy pravděpodobnost, že bude daný přečin spáchán jménem právnické osoby nebo v jejím zájmu nebo v rámci její činnosti za podmínek stanovených v § 8 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob, poměrně vysoká (může se jednat např. o provozování

---

³⁶² Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „ZTPO“).

³⁶³ Parlament ČR, Poslanecká sněmovna 2010–2013. Tisk č. 285. Vládní návrh na vydání zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Důvodová zpráva ze dne 23. 2. 2011. Dostupné na goo.gl/KiAXLH (zobrazeno 31. 10. 2014). S. 40.

webových stránek obsahujících tvrdou pornografií), případná trestní odpovědnost za takové jednání může vzniknout pouze u fyzické osoby.

Nutno poznamenat, že byly nastíněné nedostatky této koncepce předmětem určité kritiky i na parlamentní půdě³⁶⁴ a vyústily v září 2014 ve vládní návrh novely zákona o trestní odpovědnosti právnických osob, ve které byl z možných variant zvolen přesně opačný princip, tedy že se právnická osoba může dopustit všech trestných činů podle tr. zákoníku s výjimkou těch taxativně vypočtených. Přečin šíření pornografie podle § 191 tr. zákoníku pak dle tohoto návrhu pod takovou výjimku nespadá.³⁶⁵

Pachatelem či alespoň účastníkem přečinu šíření pornografie podle § 191 odst. 1 tr. zákoníku může být jistě i osoba, která účinkuje v pornografickém díle (typicky model/modelka u fotografického díla či herec/herečka u hraného filmového díla), protože se svým jednáním bezpochyby podílí na jeho výrobě. U takové osoby je však nutné důrazněji zkoumat subjektivní stránku trestného činu, tedy zda jednala v úmyslu spáchat daný přečin, nebo zda jednala při absenci alespoň volní složky zavinění.³⁶⁶

4.1.5 Objekt přečinu podle § 191 odst. 2 TrZ

Individuální objektem přečinu podle § 191 odst. 2 tr. zákoníku je zájem na ochraně mravního rozvoje a výchovy dětí, resp. mládeže, před negativním působením pornografie.³⁶⁷ Dítětem se rozumí osoba mladší 18 let.³⁶⁸ Pojem dítěte zde není zúžen žádnou podmínkou nižšího věku, jako je tomu u některých dalších trestných činů.³⁶⁹ S tím souvisí skutečnost, že není předmětný trestný čin nijak provázán s věkovou hranicí

---

³⁶⁴ Např. Parlament ČR, Senát, 9. funkční období. Stenoprotokol z 22. schůze ze dne 19. 6. 2014. Řeč M. Antla. Dostupné na goo.gl/UN7Uwe (zobrazeno 31. 10. 2014).

³⁶⁵ Parlament ČR, Poslanecká sněmovna 2013 –. Tisk č. 304. Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné goo.gl/l4RGfV (zobrazeno 31. 10. 2014).

³⁶⁶ V této souvislosti přichází v úvahu zejména využití účinkující osoby jako tzv. živého nástroje, např. v případech, kdy by byla ke svému jednání donucena nebo kdy by byla nevědomě natočena skrytou kamerou v BDSM salónu apod.

³⁶⁷ GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1882. VANTUCH, op. cit., s. 670. ŠČERBA, op. cit., s. 608. CHMELÍK, op. cit., s. 93. KALVODOVÁ, op. cit., s. 97.

³⁶⁸ Ustanovení § 126 TrZ.

³⁶⁹ Z trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti je tomu tak u nově upraveného přečinu navazování nedovolených kontaktů s dítětem podle § 193b TrZ a dále u též u kvalifikovaných skutkových podstat zvlášť závažných zločinů znásilnění podle § 185 odst. 3 písm. a) a sexuálního nátlaku podle § 186 odst. 5 písm. a) TrZ, obdobně též u přečinu svádění k pohlavnímu styku podle § 202 odst. 2 písm. a) TrZ.

způsobilosti k pohlavnímu styku zakotvenou v rámci zločinu pohlavního zneužití podle § 187 odst. 1 tr. zákoníku. Zákonodárce tak zřejmě považuje možné negativní důsledky působení pornografie na mravní vývoj osob mladších 18 let v zásadě za srovnatelné u všech věkových kategorií této široce vymezené skupiny. Prostá pornografie pak představuje v současnosti také jediný druh informací, jejichž šíření mezi osoby mladší 18 let je kriminalizováno, aniž by takové trestněprávní omezení svobody projevu a práva na informace zároveň platilo obecně bez ohledu na věk adresáta.³⁷⁰ Je však otázkou, do jaké míry a zda vůbec bylo při tvorbě příslušného ustanovení tr. zákoníku k výše uvedeným souvislostem přihlíženo. S největší pravděpodobností je jeho současná podoba spíše postavena na bezmála dvacet let staré právní úpravě, která byla později do tr. zákoníku převzata bez hlubší analýzy její praktické použitelnosti a vynutitelnosti v aktuálních společenských a technologických podmínkách.

V roce 1991 bylo účelem daného ustanovení chránit osoby mladší 18 let před negativními vlivy pornografie, která „je u dětí a mládeže způsobila hrubě narušit nebo ohrozit jejich zdraví, morálně etický a sexuálně etický rozvoj. Je nutno vycházet z toho, že není možné spoléhat se na samostatný úsudek a odpovědnost mladistvých a odpovědné působení jejich vychovatelů“.³⁷¹ Tehdejší mládež, „která neměla po celých 40 let příležitost být vychovávána v ideálech mravnosti, v ideálech křesťanské morálky“, měla být „náchylná přijímat všechno, co se jí předloží. Jestliže přijde mladý člověk do puberty, neví co se s ním děje, je velice otevřen pro vnímání všech jevů, proto je velmi důležité, abychom střežili a chránili naši mládež před vlivem všech negativních a pornografických časopisů. Je potřeba jim ukazovat, jak je krásný lidský vztah, co to znamená láska a že sexuální spojení má být vyvrcholením toho stavu, nikoliv samoučelným, nízkým a hrubým prožitkem.“³⁷²

Z uvedeného je zřejmé, že související změna tr. zákona vycházela ze společenských, mravních i technologických východisek, která v následujících letech doznala překotného vývoje. Zákonodárce však zřejmě tyto skutečnosti při tvorbě nového trestního kodexu vůbec nevzal v potaz, jakkoliv by měl být trestněprávní rámec šíření

---

³⁷⁰ Jako je tomu, vedle výroby a šíření tvrdé pornografie, např. u přečinů založení, podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka podle 403 TrZ nebo šíření toxikomanie podle § 287 TrZ.

³⁷¹ Stenoprotokol, 1991, op. cit., řeč E. Novákové. Dostupné na goo.gl/bBg2kR (zobrazeno 31. 10. 2014).

³⁷² Ibid. Řeč poslankyně M. Kaplanové. Dostupné na goo.gl/FREk7k (zobrazeno 31. 10. 2014).

pornografie mezi osoby mladší 18 let jistě tvořen v širších souvislostech (ostatně jako veškerá legislativa), především pak s ohledem na celkovou informovanost a sexuální vyspělost dotčených osob či aktuální trendy v sexuální výchově a osvětě. Právě tyto aspekty jsou při posouzení možného negativního vlivu pornografie na mravní a sexuální vývoj osob mladších 18 let naprosto klíčové.³⁷³

4.1.6 Objektivní stránka přečinu podle § 191 odst. 2 TrZ

Přečin šíření pornografie podle § 191 odst. 2 tr. zákoníku spáchá ten, kdo písemné, fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo nabízí, přenechává nebo zpřístupňuje dítěti (písm. a) citovaného ustanovení), nebo takové dílo na místě, které je dětem přístupné, vystavuje nebo jinak zpřístupňuje (písm. b) citovaného ustanovení). Omezení možnosti nakládání s pornografií v tomto případě není vyjádřeno jejím obsahem, jako je tomu u tvrdé či dětské pornografie, ale toliko okruhem adresátů, kterými jsou osoby mladších 18 let. Z pohledu naplnění znaků skutkové podstaty jsou pak zcela nerozhodné sexuální zkušenosti dotčených nezletilých osob.³⁷⁴ Ohledně pojmu pornografického díla a jeho možných forem lze bez dalšího odkázat na předchozí výklad, včetně dříve popsané skutečnosti, že demonstrativní výčet pornografických děl v daném ustanovení výslovně obsahuje, na rozdíl od souvisejících ustanovení, také dílo písemné.

K pojmu nabízení lze nad rámec již dříve uvedeného zmínit, že zákonodárce použil v první skutkové podstatě přečinu šíření pornografie pro popis jednání spočívající v nabídce pornografie slovesný vid dokonavý (nabídne), kdežto u druhé skutkové podstaty nedokonavý (nabízí). Vzhledem k charakteru takového jednání však tento jazykový rozdíl zřejmě nemá žádné praktické opodstatnění a nabízením se tedy rozumí i jednorázová nabídka, což potvrzuje také shodný výklad těchto pojmů v literatuře.³⁷⁵

Přenecháváním pachatel předává pornografické dílo přímo do (byť třeba jen krátkodobě) dispozice dítěte.³⁷⁶ Takové jednání může následovat nejen po předchozí nabídce a jejím následném přijmutí ze strany dítěte, ale může jistě vycházet i přímo z popudu samotného dítěte (např. nákup pornografického časopisu v trafice).

---

³⁷³ UZEL, op. cit., s. 575.

³⁷⁴ Usnesení NS 4 Tdo 886/2012. Dostupné na goo.gl/su0DQr (zobrazeno 31. 10. 2014).

³⁷⁵ Např. GRIVNA, 2012, op. cit., s. 1885. VANTUCH, op. cit., s. 671.

³⁷⁶ ŠČERBA, op. cit., s. 608.

Určité výkladové nejasnosti může doprovázet rozlišení, kdy pachatel pornografické dílo zpřístupňuje dítěti a kdy ho vystavuje nebo jinak zpřístupňuje na místě, které je dětem přístupné, přičemž pro řešení této otázky je nutné zkoumat okolnosti konkrétního případu a zřejmě též formu zavinění, tedy úmysl pachatele.

Pod pojem zpřístupňování lze zahrnout veškerá jednání, na jejichž základě je dítěti umožněno seznámit se pornografickým dílem, aniž by došlo k dříve popsanému přenechávání takového díla. Jako typické příklady zpřístupňování se uvádí např. filmová projekce či zvuková reprodukce.³⁷⁷ Spíše sporný je, vzhledem písm. b) daného ustanovení, příklad umístění pornografického díla „na takovém místě, kde se s ním mohou seznamovat osoby mladší 18 let“ (např. nezabezpečené internetové stránky³⁷⁸ či klubovna mladých ochránců přírody).³⁷⁹ Přestože je pojem zpřístupňování užší než pojem činění veřejně přístupným, uvedený v § 191 odst. 1 tr. zákoníku, autoři odborné literatury se většinou, pravděpodobně s ohledem na význam a tradiční způsoby užívání slovesa zpřístupňovat, shodují v tom, že se přesto musí s pornografickým dílem seznámit více osob mladších 18 let, ať už najednou, nebo postupně.³⁸⁰ Osobně mám proti tomuto pojetí určité výhrady, které jsou dle mého názoru částečně podpořeny i samotným textem zákona, ve kterém je v dané souvislosti použit singulár („kdo (...) pornografické dílo (...) zpřístupňuje dítěti“). Lze si jistě představit situaci, kdy např. benevolentní otec svému synovi (ale žádnému jinému dítěti) na jeho žádost ukáže obsah pornografického časopisu, a to aniž by mu zároveň časopis přenechal. Z výše uvedeného přitom vyplývá, že by takové jednání nemělo být bez dalšího posuzováno podle § 191 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, a to ani v případě, že by tak činil opakovaně. To se však dle mého názoru neslučuje se skutečným účelem daného ustanovení.³⁸¹

Místem, které je dětem přístupné, se myslí jakékoliv místo, na které je osobám mladším 18 let umožněn přístup, resp. které je (ne výlučně) těmito osobami obvykle

---

³⁷⁷ Např. GRIVNA, 2012, op. cit., s. 1885. VANTUCH, op. cit., s. 671. ŠČERBA, op. cit., s. 611. CHROMÝ, op. cit., s. 126.

³⁷⁸ Ke spornému významu pojmu nezabezpečených internetových stránek více níže.

³⁷⁹ ŠČERBA, op. cit., s. 611.

³⁸⁰ GRIVNA, 2012, op. cit., s. 1885. ŠČERBA, op. cit., s. 611. CHROMÝ, op. cit., s. 126.

³⁸¹ Pro úplnost je vhodné dodat, že dle konkrétních okolností a následků takového jednání by dále bylo na zvážení, zda takový otec nespáchal také přečin ohrožování výchovy dítěte podle § 201 odst. 1 písm. a) nebo b) a odst. 3 písm. b) nebo c) TrZ.

navštěvováno.³⁸² Příkladů takových míst je samozřejmě bezpočet, běžně se v daném kontextu uvádí ulice, stánky s tiskovinami a další prodejny apod.³⁸³ Naopak typickým příkladem místa, které není dítěti přístupné, je sexshop.³⁸⁴ Jistě se však může jednat i o jiná zařízení s omezenou věkovou přístupností (noční kluby, herny apod.), nebo i o místa, u kterých takové omezení platí přechodně, např. pouze po dobu vystavování nebo jiného zpřístupňování pornografického díla (sál kina, galerie apod.). Pokud by pachatel přesto úmyslně umožnil dítěti na takové místo přístup v úmyslu, aby se mohlo seznámit s pornografickým dílem, bylo by jeho jednání pravděpodobně považováno za zpřístupňování podle § 191 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku.³⁸⁵ Obdobně jako u nabídky pornografického díla lze pohlížet i na výslovně uvedené nakládání s pornografickým dílem na místě, které je dětem přístupné, jako na předčasně dokonaný trestný čin, když ke skutečnému ohrožení chráněného zájmu vůbec nemusí dojít. Konečně lze upozornit na skutečnost, že zatímco v písm. a) daného ustanovení zákonodárce, jak bylo již výše uvedeno, použil pojem dítěte v jednotném čísle, místo ve smyslu písm. b) musí být přístupné (více) dětem.

Vystavováním se myslí umístění pornografického díla v prostoru, např. ve výloze obchodu, na jevišti či ve výstavním sále, s cílem na takové dílo upozornit a seznámit s ním širší okruh lidí.³⁸⁶ Jiné zpřístupňování zahrnuje veškerá další jednání, která nejsou vystavováním, přesto spočívají v takovém umístění pornografického díla, které umožňuje dítěti se s ním seznámit. Jako příklad bývá uváděno, asi nepřilíš aktuální, promítání pornografických filmů ve volně přístupných kabinách, případně umístění pornografických knih ve volně přístupných regálech knihkupectví, i když nejsou na první pohled viditelné.³⁸⁷ Konečně pod tento pojem bývá zahrnováno i zpřístupnění pornografických děl na internetu či jiné veřejné počítačové síti,³⁸⁸ případně by se též mohlo jednat o umístění na úložišti v rámci lokální neveřejné počítačové sítě, ke které však mají děti přístup (např. lokální síť základní školy přístupná prostřednictvím počítačů umístěných v učebnách). V souvislosti s internetem je za místo ve smyslu daného

---

³⁸² GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1885. ŠČERBA, op. cit., s. 611. CHROMÝ, op. cit., s. 126. KROULÍK, op. cit., s. 348. VANTUCH, op. cit., s. 671.

³⁸³ ŠČERBA, op. cit., s. 611. KROULÍK, op. cit., s. 348.

³⁸⁴ GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1885. KROULÍK, op. cit., s. 348.

³⁸⁵ GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1885.

³⁸⁶ GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1885. ŠČERBA, op. cit., s. 611. VANTUCH, op. cit., s. 671.

³⁸⁷ GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1885. VANTUCH, op. cit., s. 671.

³⁸⁸ GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1885. VANTUCH 2011 op. cit., s. 671. ŠČERBA, op. cit., s. 608.

ustanovení nutno z logiky věci považovat ne celý internet, jako spíše abstraktní virtuální prostor, ale přímo umístění konkrétních dat, ke kterým lze získat prostřednictvím internetu dálkový přístup. Jedná se tak především o webové stránky a úložiště a dále třeba o lokální umístění, ze kterých jsou požadovaná data sdílána např. prostřednictvím FTP nebo různých P2P protokolů.

Problém je samozřejmě v tom, že pokud je nějaké místo prostřednictvím internetu dosažitelné pro plnoleté osoby, bude tak ve valné většině případů fakticky přístupné také dětem. Zatímco na místo v reálném prostoru lze nežádoucím osobám zamezit přístup relativně jednoduše (např. obsluha provozovny může takovou osobu ihned po vstupu vykázat), provozovatel webových stránek může obdobným situacím čelit pouze různými více či méně účinnými omezeními. Úplné vyloučení takového přístupu lze zajistit pravděpodobně pouze důsledným ověřením věku a totožnosti (např. poskytnutí přístupového kódu prostřednictvím dopisu určeného výhradně do vlastních rukou adresáta). Naopak např. pouhá samotná skutečnost, že je přístup k pornografickým webovým stránkám určitou formou zpoplatněn, přímo možnost přístupu dítěte (byť jistě omezenou) nevylučuje, protože potřebnými platebními prostředky (prémiová SMS, platební karta, účet na internetové platební službě typu PayPal) mohou osoby mladší 18 let v současnosti již běžně disponovat.

Na základě výše uvedeného lze dojít k závěru, že je v internetovém kontextu nutné pojem místa, které je dětem přístupné, vykládat především s ohledem na účel konkrétních webových stránek či jiného úložiště a skutečnost, že děti taková místa obvykle nenavštěvují. Samotná neschopnost či nemožnost zamezení přístupu dítěte na pornografické webové stránky či jiné úložiště by tak neměla být kryta úmyslným zaviněním původce obsahu takového internetového umístění, pouhá nedbalost (kterou lze naopak v mnoha případech vyloučit jen těžko) pak nezakládá trestní odpovědnost. V praxi bývá uvedené podpořeno např. nutností souhlasu s (věkovými) podmínkami konkrétních pornografických webových stránek před zpřístupněním samotného obsahu, nicméně míra vynutitelnosti pravdomluvnosti uživatele, a tedy skutečná účinnost takových opatření, je samozřejmě poměrně nízká.

Na závěr výkladu jednotlivých pojmů se lze ještě vrátit k výše nastíněnému rozdílu mezi zpřístupňováním pornografického díla dítěti a zpřístupňováním takového díla na místě, které je dětem přístupné. Jejich rozlišení je přitom důležité z hlediska

správného hmotněprávního posouzení případu. Pro ilustraci může posloužit příklad vyvěšení (vystavení) pornografického plakátu. Umístí-li někdo takový plakát na stěnu uvnitř sexshopu, přirozeně se bez dalšího nedopustí trestného činu. Pokud pachatel takový plakát umístí do výlohy obchodu směřujícího na ulici, bude se se s největší pravděpodobností jednat o vystavování pornografie na místě, které je dětem přístupné. Pokud však pornografický plakát umístí na vchodové dveře základní školy, mohlo by se jednat již přímo o zpřístupňování pornografie dítěti.

Obdobný příklad lze uvést i v souvislosti s výše řešenou problematikou webových stránek. Zpřístupnění pornografické fotografie na webových stránkách výhradně se zabývajících pornografií by z logiky věci pravděpodobně nemělo být trestné. Umístění takové fotografie na webových stránkách navštěvovaných širokou veřejností včetně dětí (např. v článku na zpravodajském serveru jako Novinky.cz) by mělo být považováno minimálně za zpřístupňování pornografického díla na místě, které je dětem přístupné. Umístění pornografické fotografie na webovou stránku určenou primárně dětem (např. dětský portál České televize TýYó.cz) by pak mohlo být posuzováno již přímo jako zpřístupňování pornografického díla dítěti.

4.1.7 Subjektivní stránka a subjekt přečinu podle § 191 odst. 2 TrZ

Přečin šíření pornografie podle § 191 odst. 2 tr. zákoníku lze opět spáchat pouze úmyslně, přičemž úmysl musí zahrnovat i věk osoby, vůči které se pachatel příslušného jednání dopustil.³⁸⁹ Obdobně jako např. u zločinu pohlavního zneužití podle § 187 odst. 1 tr. zákoníku tak negativní skutkový omyl pachatele o věku takové osoby zcela vylučuje jeho trestní odpovědnost a naopak pozitivní skutkový omyl zakládá odpovědnost za pokus daného trestného činu. Jistě nelze jednoznačně generalizovat, nicméně zatímco jednání spadající pod písm. a) daného ustanovení bude zřejmě většinou kryto zaviněním ve formě přímého úmyslu, jednání podle písm. b) se naopak pachatel dopustí spíše v úmyslu nepřímém. To lze částečně vypořádat i na dříve uvedených příkladech.

Pachatelem může být kdokoliv, přičemž platí to, co bylo o subjektu a trestní odpovědnosti právnických osob obecně uvedeno ve výkladu k přečinu šíření pornografie podle § 191 odst. 1 tr. zákoníku.

---

³⁸⁹ VANTUCH 2011 op. cit., 671.

4.2 Přečin výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 TrZ

4.2.1 Objekt přečinu podle § 192 TrZ

Nad určením individuálního objektu všech tří základních skutkových podstat přečinu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 tr. zákoníku nepanuje mezi autory odborné literatury jednoznačná shoda. Jednak bývá uváděn zájem společnosti na ochraně mravního vývoje dětí a ochraně před jejich sexuálním zneužíváním,³⁹⁰ jednak zájem na ochraně některých morálních hodnot spočívajících v odsuzování dětské pornografie, přičemž ochrana dětí před jejich zneužíváním pro pornografické účely je až objektem sekundárním.³⁹¹

Oba uvedené přístupy spolu samozřejmě úzce souvisí, protože zájem společnosti, aby dětská pornografie vůbec nevznikala a nebylo s ní nijak nakládáno, pramení právě z její bezprostřední provázanosti s možným zneužíváním dětí.³⁹² Dle mého názoru je na přečin výroby i jiného nakládání s dětskou pornografií nutno pohlížet v kontextu s příbuznými ustanoveními § 191 a § 193 tr. zákoníku. Z toho důvodu souhlasím spíše se závěrem, že primárním objektem je ochrana souvisejících celospolečenských morálních hodnot. Pod tyto hodnoty lze bezpochyby zahrnout i zájem společnosti omezit, v ideálním případě úplně eliminovat, možnost opatrování a přechovávání dětské pornografie, samozřejmě zejména osobám s příslušnou sexuální deviací. Oproti přečinu šíření pornografie podle § 191 odst. 1 tr. zákoníku se důraznější ochrana příslušných zájmů, pramenící z vyšší závažnosti dětské pornografie, projevuje především tím, že se zákonodárce snaží postihnout vedle nabídky také takřka veškerou poptávku a vůbec existenci daného druhu pornografie.³⁹³

Ochrana dětí před jejich sexuálním zneužíváním, která je samozřejmě také úzce spojena i s ochranou jejich mravního a tělesného vývoje, pak představuje spíše objekt sekundární, mimo jiné z toho důvodu, že je tento zájem výslovně chráněn především prostřednictvím úpravy zločinu zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 tr. zákoníku. Je však třeba poznamenat, že důležitost tohoto sekundárního objektu je

---

³⁹⁰ GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1891. VANTUCH, op. cit., s. 675. KROULÍK, op. cit., s. 349.

³⁹¹ ŠČERBA, op. cit., s. 611.

³⁹² KALVODOVÁ, op. cit., s. 97. CHROMÝ, op. cit., s. 130.

³⁹³ GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1892. VANTUCH, op. cit., s. 675.

podstatně vyšší, než jak je tomu u ochrany dotčených osob a zvířat v rámci přečinu šíření pornografie podle § 191 odst. 1 tr. zákoníku. Konečně i z předchozího výkladu vyplývá, že má současná úprava postihu dětské pornografie v tr. zákoníku zřetelné kořeny v mezinárodních a unijních dokumentech, jejichž účelem je právě účinný boj s pohlavním zneužíváním a vykořisťováním dětí.

4.2.2 Objektivní stránka přečinu podle § 192 odst. 1 TrZ

Přečin podle § 192 odst. 1 tr. zákoníku spáchá ten, kdo přechovává fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě nebo osobu, jež se jeví být dítětem. K vymezení pojmů dětské pornografie, resp. pornografického díla a jeho forem, lze opět odkázat na předchozí výklad.

Přechováváním se rozumí jakýkoliv způsob držení dětské pornografie, přičemž je nutné tento pojem vykládat poměrně extenzivně. Pachatele se daného jednání dopustí vždy, pokud má dětskou pornografii ve své, třebaže ne bezprostřední, moci. Nezáleží na účelu a délce doby přechovávání,³⁹⁴ způsobu umístění, vzdálenosti od pachatele či postupu, jakým pachatel k přechovávanému materiálu přistupuje, pokud tak vůbec činí. Trestné je tedy úmyslné přechovávání jakékoliv formy dětské pornografie např. v tašce, ve stole, doma, u známých, na pracovišti, na skladě, v bankovním depozitu, v e-mailové schránce nebo na serveru se vzdáleným přístupem či na webovém úložišti atd.³⁹⁵ Z důvodu chybějícího znaku dispozice ze strany uživatele nelze za přechovávání naopak považovat pouhé prohlížení dětské pornografie na webových stránkách a s tím spojené možné automatické ukládání dat do vyrovnávací paměti, případně ukládání dočasných internetových souborů či cookies.³⁹⁶ V literatuře se lze setkat s názorem, že by se o přechovávání mohlo jednat, pokud by prohlížení dětské pornografie na webových stránkách bylo cílené a opakované.³⁹⁷ Jakkoliv je zřejmé, že může být závažnost takového jednání v mnoha případech srovnatelná s přechováváním, z výše uvedených důvodů takto výklad daného pojmu dle mého názoru možný není. To konečně

---

³⁹⁴ Délka doby přechovávání může mít však význam z hlediska jejího posouzení jako přitěžující okolnosti. Usnesení NS 6 Tdo 551/2014. Dostupné na goo.gl/iBER5Q (zobrazeno 31. 10. 2014).

³⁹⁵ GRÍVNA, 2012, op. cit., s. 1891. ŠČERBA, op. cit., s. 612.

³⁹⁶ GRÍVNA, 2012, op. cit., s. 1893.

³⁹⁷ CHROMÝ, op. cit., s. 134.

potvrzuje i skutečnost, že je trestnost obdobných případů nově přímo upravena v dalším odstavci § 192 tr. zákoníku.

Z teoretického hlediska je zajímavé, že se jedná o trestný čin trvajících, jehož iniciační jednání, tedy opatření dětské pornografie, není za určitých okolností (pokud není zároveň naplněn znak získání přístupu podle § 192 odst. 2 tr. zákoníku nebo znak výroby či jiného způsobu nakládání podle § 192 odst. 3 tr. zákoníku) samo o sobě trestné. Nicméně vzhledem k již zmiňovanému faktu, že na vznik trestní odpovědnosti není nijak ovlivněn délkou doby přechovávání dětské pornografie, nemá tato skutečnost zřejmě žádný praktický význam.

4.2.3 Objektivní stránka přečinu podle § 192 odst. 2 TrZ

Přečin výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 odst. 2 tr. zákoníku spáchá ten, kdo prostřednictvím informační nebo komunikační technologie získá přístup k dětské pornografii.³⁹⁸ Důvodová zpráva se nijak nezabývá obsahem nového ustanovení, pouze konstatuje nutnost jeho zakotvení do tr. zákoníku.³⁹⁹ Až na formální úpravy se pak jedná o přepis příslušného článku směrnice 2011/93/EU.⁴⁰⁰ Z preambule této směrnice se lze mimo jiné dozvědět, že je odpovědnost za výše uvedené jednání podmíněna úmyslným vstupem na webovou stránku obsahující dětskou pornografii a existencí vědomí o tom, že se takový obsah na dané stránce nachází. Osoby, které takovou stránku navštívily neúmyslně, by neměly být trestány, přičemž úmysl lze dle autorů směrnice vyvodit zejména ze skutečnosti, že k danému jednání dochází opakovaně nebo že bylo provedeno prostřednictvím služby za úplatu.⁴⁰¹

---

³⁹⁸ Pojem (dětské) pornografie, který byl do té doby použit výhradně v názvech souvisejících trestných činů, se tak vůbec poprvé objevil přímo v textu samotného ustanovení, což považují, s ohledem na narušení konzistence § 193 TrZ (odst. 1 a 3 obsahují plnou definici navazující na dosavadně užívaný pojem pornografického díla, odst. 2 pouze blíže nevymezenou dětskou pornografií), za značně nevhodné.

³⁹⁹ Parlament ČR, Poslanecká sněmovna 2013–. Tisk č. 45. Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění zákona č. 105/2013 Sb. Důvodová zpráva ze dne 20. 11. 2013. Dostupné na goo.gl/Z9Bq9m (zobrazeno 31. 10. 2014). S. 16.

⁴⁰⁰ Ustanovení čl. 5 odst. 3 směrnice 2011/93/EU.

⁴⁰¹ Důvod č. 18 přijetí směrnice 2011/93/EU.

Dle původního návrhu novely měla nová skutková podstata obsahovat též poněkud nesmyslnou výslovnou úpravu pokusu jako alternativní formy jednání („získá nebo se pokusí získat“).⁴⁰² Bez ohledu na skutečnost, že se jedná o projev ignorance obecného ustanovení o pokusu v § 21 tr. zákoníku, nejsou důvody k tomuto kroku zřejmé, protože příslušná pravidla směrnice 2011/93/EU o trestnosti pokusu se týkají pouze některých taxativně vymezených vzorových trestných činů, přitom právě vědomé získávání přístupu k dětské pornografii prostřednictvím ICT mezi ně nepatří.⁴⁰³ V prvním čtení návrhu byla tato skutečnost kritizována, paradoxně však ne z výše uvedených důvodů, ale kvůli absurdní obavě z možné aplikace daného ustanovení na jednání spočívající v neúmyslném získání přístupu k dětské pornografii „omylem“, která očividně pramenila z elementární neznalosti právních i faktických aspektů celé problematiky.⁴⁰⁴ Lze samozřejmě jen uvítat, že byla v průběhu legislativního procesu výslovná úprava pokusu z novely zcela odstraněna.

Pojem získání přístupu prostřednictvím ICT bude jistě v následujících letech upřesněn v odborné literatuře či judikatuře, nicméně již teď je zřejmé, že může být provázen určitými výkladovými problémy. Předně bude nutné přisoudit jednoznačný význam, v tr. zákoníku zcela novému, pojmu informační nebo komunikační technologie.⁴⁰⁵ Tato problematika byla s odvoláním na stanovisko blíže nespécifikovaného „legislativního odboru“ okrajově zmíněna při projednávání novely v Senátu, když bylo poukázáno na nejednotnost terminologie v souvislosti se zavedeným pojmem veřejně přístupné počítačové sítě, odpovídající pozměňovací návrh však podán nebyl. Dle mého názoru nicméně nelze nový pojem vykládat jako synonymum k pojmu veřejně přístupné počítačové sítě. Zatímco veřejně přístupnou počítačovou sítí se rozumí funkční propojení počítačů do sítí s cílem vytvořit informační systém s tzv. dálkovým přístupem,

---

⁴⁰² Tisk č. 45, 2013, op. cit., s. 3.

⁴⁰³ Ustanovení čl. 7 odst. 2 směrnice 2011/93/EU.

⁴⁰⁴ Parlament ČR, Poslanecká sněmovna 2013 –. Stenoprotokol z 6. schůze ze dne 5. 2. 2014. Řeč M. Bendy. Dostupné na goo.gl/6m2Lwh (zobrazeno 31. 10. 2014).

⁴⁰⁵ Lze upozornit na skutečnost, že na rozdíl od směrnice 2011/93/EU, kde je pojem používán v plurálu se spojkou „a“ (také bez bližší definice), je v TrZ uveden v singuláru se spojkou „nebo“. Dále se pojem ICT týká také nových přečinů účasti na pornografickém představení podle § 193a TrZ a navazování nedovolených kontaktů s dětmi podle § 193b TrZ, které byly též doplněny výše zmíněnou novelou. V jejich kontextu je však uveden pouze ve směrnici 2011/93/EU, ne přímo v TrZ.

v praxi především internet,⁴⁰⁶ neurčitý pojem ICT je určitě rozsáhlejší, už jen z důvodu chybějící podmínky veřejné přístupnosti, a spíše se svým významem blíží k pojmu počítačového systému ve smyslu Úmluvy o počítačové kriminalitě.⁴⁰⁷ Navíc se pojem veřejně přístupné počítačové sítě v tr. zákoníku pojí výhradně se zvláštním způsobem veřejného spáchání trestného činu jako okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby,⁴⁰⁸ což nijak nesouvisí se znakem použití ICT jako prostředku k získání přístupu k závadnému obsahu.

Co se týče pojmu získání přístupu, je zřejmé, že je účelem příslušného ustanovení postihnout zejména prohlížení (či jiné smyslové vnímání) dětské pornografie prostřednictvím ICT, typicky na webových stránkách či jiném vzdáleném úložišti nespádajícím do dispozice pachatele. Daný trestný čin by tak neměl být spáchán v případech, kdy by ony technologie byly využívány pouze nepřímo. Pokud by si tedy např. pachatel prostřednictvím internetového objednávkového formuláře, e-mailu či telefonu objednal zásilku obsahující dětskou pornografii na fyzickém nosiči, která by mu měla být následně doručena přepravní službou, bylo by jeho jednání kvalifikováno zřejmě pouze jako přechovávání dětské pornografie podle § 192 odst. 1 tr. zákoníku (pokud by došlo k doručení zásilky), nebo jako pokus takového trestného činu (pokud by k doručení nedošlo). Závěrem lze uvést, že obdobně jako ve směrnici 2011/93/EU není podle tr. zákoníku postihováno prohlížení dětské pornografie, pokud zároveň nejsou naplněny znaky podle § 192 odst. 1 a 2 tr. zákoníku (např. účast na projekci filmu majícího povahu dětské pornografie, ať už se jedná o projekci soukromou či veřejnou⁴⁰⁹).

4.2.4 Objektivní stránka přečinu podle § 192 odst. 3 TrZ

Přečin výroby a přechovávání dětské pornografie podle § 192 odst. 3 tr. zákoníku spáchá ten, kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě nebo osobu, jež se jeví být dítětem, anebo kdo kořistí z takového pornografického

---

⁴⁰⁶ GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1887.

⁴⁰⁷ Nahrazení pojmu ICT pojmem počítačového systému by se ostatně jevilo jako vhodnější i vzhledem k jeho užití v jiných ustanoveních TrZ. V úvahu by též přicházel pojem sítě elektronických komunikací.

⁴⁰⁸ K tomu více v oddílu 4.5.3 této práce.

⁴⁰⁹ Takové jednání nelze kvalifikovat ani jako účast na pornografickém představení podle § 193a TrZ. K tomu více v oddílu 4.3.2 této práce.

díla. Vzhledem ke značné podobnosti skutkové podstaty se skutkovou podstatou přečinu šíření pornografie podle § 191 odst. 1 tr. zákoníku lze ohledně vymezení jednotlivých pojmů opět odkázat na předchozí výklad.

Kořistěním se rozumí jakýkoliv vědomé získávání majetkového prospěchu z dětské pornografie. Kořistění se tak pachatel dopustí např. pronájmem technického vybavení či prostoru k výrobě dětské pornografie, poskytnutím placené inzerce či získáním podílu na zisku z prodeje dětské pornografie.⁴¹⁰ V souvislosti s provozem webových stránek s dětskou pornografií a jinými způsoby nakládání s takovým materiálem na internetu, jako je např. ukládání na webových úložištích, lze uvést příklad poskytnutí serveru či diskového prostoru na serveru, přičemž samotný majetkový prospěch může být získáván přímo i nepřímo, např. v případech, kdy je samotné poskytování příslušné služby zdarma a provozovatel získává příjem z pronájmu reklamního prostoru. Pokud pak získá pachatel majetkový prospěch (kořistí) ze samotné účasti dítěte na díle, spáchá zločin zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 tr. zákoníku.⁴¹¹

4.2.5 Subjektivní stránka a subjekt přečinu podle § 192 TrZ

Ve vztahu ke všem třem skutkovým podstatám přečinu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 tr. zákoníku je vyžadováno úmyslné zavinění, které musí zahrnovat i okolnost, že je v pornografickém díle zobrazováno či jinak využíváno dítě, nebo osoba, jež se jeví být dítětem.⁴¹²

Pachatelem může být kdokoliv, v souladu s mezinárodním i unijním právem též právnická osoba.⁴¹³ Již u výkladu k přečinu šíření pornografie podle § 191 odst. 1 tr. zákoníku byla nastíněna problematika možného pachatelství či účastenství účinkujícího (herce, modela) na spáchání takového činu. U přečinu výroby dětské pornografie podle § 192 odst. 3 tr. zákoníku by měla být trestní odpovědnost dětského účinkujícího pravděpodobně vyloučena. Podle § 203 tr. zákoníku dítě, které žádá nebo přijme za pohlavní styk s ním, své pohlavní sebeukájení, obnažování nebo jiné srovnatelné chování úplatu nebo jinou výhodu či prospěch, není pro takový čin trestně

---

⁴¹⁰ GŘIVNA, 2012, op. cit., s 1895. ŠČERBA, op. cit., s. 613.

⁴¹¹ ŠČERBA, op. cit., s. 613. FENYK, op. cit., s. 733.

⁴¹² ŠČERBA, op. cit., s. 613.

⁴¹³ Ustanovení § 7 ZTPO.

odpovědné, a to ani podle ustanovení o návodci nebo pomocníkovi. Přestože se tato zvláštní okolnost vylučující protiprávnost vztahuje především k přečinu svádění k pohlavnímu styku podle § 202 tr. zákoníku, jedná se o zákonné provedení zásady, že „nemůže být trestná osoba, k jejíž ochraně je příslušné trestněprávní ustanovení určeno“.⁴¹⁴ Z toho důvodu lze takovou okolnost vylučující protiprávnost pravděpodobně analogicky aplikovat i na původní výrobu pornografie v případech, kdy se dítě starší 15 let dobrovolně na takové výrobě podílí jako účinkující.⁴¹⁵ Pro úplnost lze dodat, že pokud by bylo dítě k takové spolupráci donuceno, mělo by postavení tzv. živého nástroje, a jeho trestní odpovědnost by byla vyloučena podle § 22 odst. 2 tr. zákoníku.

Obdobně by pak měly být posuzovány i případy, kdy by děti ve věku pohlavní dospělosti dobrovolně vyhotovily např. videozáznam svých sexuálních aktivit splňující znaky dětské pornografie. Formálně by nezletilí původci takového materiálu naplnili znaky skutkové podstaty přečinu výroby a jiného nakládání s pornografií podle § 192 odst. 3 (a následně odst. 1) tr. zákoníku, případně též zločinu zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 tr. zákoníku. Jakkoliv bylo výše uvedeno, že je primárním objektem přečinu výroby a jiného nakládání s pornografií § 192 tr. zákoníku spíše obecná ochrana souvisejících společenských hodnot, v takových případech by měl zřejmě převážet zájem na ochraně dětí před jejich zneužíváním.⁴¹⁶ Záleží samozřejmě na okolnostech konkrétního případu, ale v zásadě by mělo být takové jednání beztrestné, též s ohledem na zcela zanedbatelnou míru společenské škodlivosti ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku a konečně i možnosti tzv. eurokonformního výkladu příslušných ustanovení tr. zákoníku,⁴¹⁷ byť jeho užití může být v rámci trestního práva značně problematické. Samozřejmě v případě dalšího šíření takového materiálu, ať už jeho původci či dalšími osobami, již trestnost takového jednání vyloučit nelze.

---

⁴¹⁴ ŠÁMAL, Pavel. § 203 *Beztrestnost dítěte*. In: ŠÁMAL, 2012, op. cit., s. 1967.

⁴¹⁵ Není zřejmě podstatně, zda by za takové jednání žádalo či přijmulo odměnu ve smyslu citovaného ustanovení. I pokud by se podílelo na výrobě „zadarmo“, stále by bylo možné, opět s ohledem na přípustnou analogii okolností vylučujících protiprávnost, danou zásadu aplikovat.

⁴¹⁶ BARTOŇ, op. cit., s. 299.

⁴¹⁷ Směrnice 2011/93/EU takové jednání výslovně vylučuje ze své působnosti. K tomu více v oddílu 2.6.3 této práce.

4.3 Zločin zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 TrZ a přečin účasti na pornografickém představení podle § 193a TrZ

Zločin zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 tr. zákoníku a přečin účasti na pornografického představení podle § 193a tr. zákoníku fakticky nespočívají v nakládání s pornografickým materiálem jako takovým, ale představuje především specifickou formu sexuálního (spíše nepřímého) zneužívání, případně sexuálního vykořisťování dětí. Ostatně i ve směrnici 2011/93/EU je postih účasti na pornografickém představení upraven v článku nazvaném „Trestné činy pohlavního vykořisťování“ společně s dětskou prostitucí. Z těchto důvodů je předmětným trestným činům v této práci věnován podstatně menší prostor, než jak tomu bylo u dříve uvedených. Považuji však za vhodné se o nich alespoň stručně zmínit, protože zločin zneužití dítěte k výrobě pornografie samozřejmě úzce souvisí se samotnou výrobou dětské pornografie a přečin účasti na pornografickém představení pak ve své podstatě postihuje jednání, které může do značné míry substituovat přechovávání dětské pornografie, resp. získání přístupu k ní prostřednictvím ICT.

4.3.1 Skutková podstata zločinu podle § 193 TrZ

V návaznosti na to, co bylo výše uvedeno k objektu přečinu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 tr. zákoníku, lze uvést, že objektem zločinu zneužití dítěte k výrobě pornografie je jednoznačně zájem společnosti na ochraně dětí před sexuálním zneužíváním a vykořisťováním, konkrétně přímo před zneužíváním k výrobě pornografie, a s tím úzce související zájem na řádném mravním a citovém vývoji dětí, resp. zdravém vývoji dětí v oblasti sexuality. Sekundárním objektem může být, byť jistě ne za každých okolností, též svoboda rozhodování.⁴¹⁸ Dle důvodové zprávy vychází koncepce zvýšené ochrany osob mladších 18 let proti zneužití k výrobě pornografie z faktu, že samotná výroba nemusí vždy zahrnovat zneužití takové osoby, jde-li o výrobu odvozenou (např. rozmnožování fotografií, střihů a jiné zpracování filmů apod.).⁴¹⁹

Zločin zneužití dítěte k výrobě pornografie spáchá ten, kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede nebo zneužije dítě k výrobě pornografického díla nebo kořistí z účasti

---

⁴¹⁸ GŘIVNA, 2012, op. cit. 1898. KALVODOVÁ, op. cit., s. 98. ŠČERBA, op. cit. 613. VANTUCH, op. cit. 677. KROULÍK, op. cit., s. 351.

⁴¹⁹ Tisk č. 410, důvodová zpráva, 2007, op. cit., s. 257.

dítěte na takovém pornografickém díle. Z výše uvedeného vyplývá, že je vzhledem k objektu daného trestného činu zřejmě nutné chápat pojem výroby v užším významu než je tomu u přečinů podle § 191 odst. 2 a § 192 odst. 3 tr. zákoníku. Přestože se tedy stále jedná o blíže nespecifikovanou tvůrčí nebo jinou činnost směřující k vytvoření pornografického díla, půjde v této souvislosti pouze o výrobu původní, nikoliv však už o výše zmíněnou výrobu odvozenou.⁴²⁰ V návaznosti na objekt daného trestného činu je pak zřejmé, že pachatelem zapříčiněná účast dítěte na výrobě pornografického díla musí mít takovou formu, aby výsledné dílo mělo povahu dětské pornografie. Zneužití dítě by v něm tedy mělo účinkovat jako herec či model apod.⁴²¹ Pokud by pachatel zapříčinil, aby se dítě podílelo na výrobě (ať už původní či odvozené) jinak než přímou účastí, např. jako kameraman či střiháč, nemělo by být jeho jednání ve vztahu k takové osobě bez dalšího posuzováno jako zločin zneužití dítěte k výrobě pornografie, přestože by to z pouhého jazykového výkladu souvisejícího ustanovení mohlo vyplývat.⁴²²

Vzhledem k formulaci většiny postihovaných jednání, spočívajících spíše v přípravě k původní výrobě dětské pornografie, může pachatel daný čin spáchat, aniž by k takové výrobě a ke skutečnému ohrožení chráněných zájmů došlo. V tomto ohledu se tedy může jednat o předčasně dokonaný trestný čin. Ohledně subjektu a subjektivní stránky zločinu zneužití dítěte k výrobě pornografie lze pak odkázat na předchozí výklad. Pachatelem může být i právnická osoba.⁴²³

V judikatuře se lze setkat i se zajímavým a na první pohled ne úplně zřejmým případem zneužití dítěte k výrobě pornografie, kdy pachatel vyhledával na sociální síti Lidé.cz uživatelské profily nezletilých dívek, které následně kontaktoval s žádostí o zaslání jejich erotických a pornografických fotografií s příslibem finanční odměny. Pokud pak nezletilé dívky pachateli takové fotografie zaslaly, posoudil soud jeho jednání mimo jiné jako zneužití dítěte k výrobě pornografie.⁴²⁴ Z dostupných informací bohužel není jasné, zda se soud zabýval také příčinnou souvislostí mezi jednáním pachatele a samotnou výrobou pornografického díla, v případech kdy mohly mít dotyčné dívky dané fotografie ve své dispozici již před pachatelovou žádostí o jejich zaslání, protože

---

⁴²⁰ KROULÍK, op. cit., s. 351.

⁴²¹ Ibid.

⁴²² V obdobných případech by však samozřejmě mohla vzniknout odpovědnost pachatele za jiný trestný čin, např. ohrožování výchovy dítěte podle § 201 odst. 1 TrZ.

⁴²³ Ustanovení § 7 ZTPO.

⁴²⁴ Usnesení NS 7 Tdo 1068/2012, op. cit.

zřejmá existence takového kauzálního nexu vyplývá ze samotných okolností pouhé části z celkového počtu 14 skutků, kterých se předmětné rozhodnutí týká.

4.3.2 Skutková podstata přečinu podle § 193a TrZ

Předně je vhodné se pozastavit nad skutečností, že se zákonodárce při transpozici směrnice 2011/93/EU ve vztahu k trestným činům týkajícím se pornografického představení zaměřil pouze na jednání spočívající v účasti. Přitom v současné době v tr. zákoníku zřejmě neexistují jiná ustanovení, která by komplexně postihovala další, v uvedené směrnici upravená, mnohem závažnější jednání spočívající v zapříčinění účasti dítěte na pornografickém představení, donucování a najímání dítěte k takové účasti, prospěch z takové účasti dítěte nebo jiné vykořisťování dítěte k takovým účelům.⁴²⁵ Osobně rozhodně nesdílím názor Vlády ČR, že lze taková jednání posuzovat jako zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 tr. zákoníku,⁴²⁶ protože by takový postup mohl vést, vzhledem ke zřejmým významovým rozdílům mezi pojmy pornografického díla a pornografického představení, k použití nepřipustné analogie zákona.

Primární objekt přečinu účasti na pornografické představení zřejmě stojí někde na hraně mezi objekty přečinu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 tr. zákoníku a zločinu zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 tr. zákoníku. Vzhledem k povaze postihovaného jednání a skutečnosti, že dané ustanovení směřuje především k omezování poptávky po pornografických představeních, mohou být relevantní zájmy, obdobně jako např. u přechovávání dětské pornografie, ohroženy či porušeny spíše nepřímo.

Přečin účasti na pornografickém představení spáchá ten, kdo se účastní pornografického představení nebo jiného obdobného vystoupení, ve kterém účinkuje dítě. Pojem pornografického představení je z hlediska tr. zákoníku zcela nový a není v něm nijak definován. Přesný význam mu tak může přisoudit teprve odborná literatura

---

⁴²⁵ Minimálně část uvedených jednání by však zřejmě mohla být posuzována jako zvlášť závažný zločin obchodování s lidmi podle § 168 písm. a) či e) TrZ.

⁴²⁶ Uvedený závěr vyplývá z předkládací zprávy Vlády Parlamentu ČR týkající se Lanzarotské úmluvy a nevztahuje se tak přímo ke směrnici 2011/93/EU. Parlament ČR, Poslanecká sněmovna 2013 –. Tisk č. 321. Vládní návrh k vyslovení souhlasu s ratifikací Úmluva Rady Evropy o ochraně dětí proti sexuálnímu vykořisťování a pohlavnímu zneužívání (25. října 2007, Lanzarote). Dostupné na goo.gl/qAm9wE (zobrazeno 31. 10. 2014).

a zejména aplikační praxe. Je však zřejmé, že by měl být pojem vykládán ve světle směrnice 2011/93/EU.⁴²⁷ Zákodárce se rozhodl navíc použít i pojem jiného obdobného vystoupení. Ten však dle mého názoru, vzhledem k absenci legálního terminologického základu primárního pojmu pornografického představení, zbytečně prohlubuje neurčitost celého ustanovení. V souladu se směrnicí 2011/93/EU pak není u pornografického představení trestná účast na vystoupení, ve kterém účinkuje osoba, jež se jeví být dítětem (z logiky věci by se mohlo jednat pouze o skutečnou osobu, ne o osobu virtuální). Pozitivní skutkový omyl účastníka pornografického představení o věku účinkující osoby by tak vedl k nezpůsobilému pokusu daného trestného činu. Pachatelem opět může být i právnická osoba,⁴²⁸ byť vzhledem k charakteru postihovaného jednání zřejmě taková možnost nastane v praxi jen velmi zřídka, pokud vůbec.

Co se týče hypotetických příkladů spáchání tohoto trestného činu, tak jakkoliv je jistě možné, že by se pachatel mohl účastnit pornografického představení např. v nočním klubu,⁴²⁹ je s ohledem na směrnici 2011/93/EU dle mého názoru postih zaměřen především na (nejen placené) živé internetové videopřenosy uskutečněné prostřednictvím webových stránek či komunikačních služeb a programů (např. Skype apod.), kdy je vystoupení dítěte snímáno webovou kamerou a v reálném čase přenášeno k divákovi. Jak pojem pornografického představení, tak související skutkovou podstatu bude nutné v budoucnu podrobit kritické analýze. Aktuální literatura pak naznačuje, že to nebude úkol zcela jednoduchý.⁴³⁰

4.4 Tresty za spáchání tr. činů podle § 191 až § 193a TrZ

Za spáchání přečinu šíření pornografie podle § 191 odst. 1 tr. zákoníku je stanoven trest odnětí svobody až na jeden rok, zákaz činnosti nebo propadnutí věci nebo jiné

---

⁴²⁷ Celé znění definice uvedené ve směrnici 2011/93/EU je uvedeno v oddílu 2.6.3 této práce.

⁴²⁸ Ustanovení § 7 ZTPO.

⁴²⁹ Z definice vyplývá, že i např. pouhý striptýz, dojde-li k odhalení pohlavních orgánů dítěte, by mohl mít povahu pornografického představení či jiného obdobného vystoupení.

⁴³⁰ „Účast na takovém představení (...) bude zahrnovat pachatelovu přítomnost a vnímání takového představení, například návštěvou kina, živého představení v divadle, promítáním obrazového nebo zvukového záznamu apod.“ ŠČERBA, Filip. *Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti*. In: JELÍNEK, Jiří et al. *Trestní právo hmotné*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. S. 623. Z uvedeného vyplývá, že autor považuje za pornografické představení např. projekci filmu majícího charakter dětské pornografie. Takové předvádění pornografického díla však zcela postrádá nezbytný prvek „živého vystoupení“ a daný výklad tedy odporuje dříve uvedené definici i kontextu pojmu v rámci směrnice 2011/93/EU.

majetkové hodnoty. Výroba a šíření tvrdé pornografie tak představuje nejen nejméně závažné jednání, kterého se lze v souvislosti s pornografií dopustit, ale jedná se zároveň i o vůbec nejmírněji trestaný trestný čin proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. Spáchání přečinu šíření pornografie podle § 191 odst. 2 se trestá odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Za přechovávání dětské pornografie podle § 192 odst. 1 tr. zákoníku a získání přístupu k dětské pornografii prostřednictvím ICT podle § 192 odst. 2 tr. zákoníku je shodně stanoven trest odnětí svobody až na dva roky, stejně tak za spáchání přečinu účasti na pornografickém představení podle § 193a tr. zákoníku. Vzhledem k obdobné závažnosti i povaze těchto trestných činů, jejichž postih je zaměřen především na omezení poptávky po dětské pornografii a dětských pornografických představeních, je shodně stanovená horní hranice trestní sazby jistě odůvodněná.

Spáchání přečinu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 odst. 3 tr. zákoníku se trestá odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. Je tak zřejmé, že zákonodárce přisuzuje výrobě a šíření dětské pornografie podstatně vyšší společenskou škodlivost, než jako je tomu u pornografie tvrdé.

Za spáchání zločinu zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 odst. 1 tr. zákoníku bude pachatel potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let. Tento trestný čin tak představuje v základní skutkové podstatě vůbec nejzávažnější jednání, kterého se může pachatel v souvislosti s výrobou pornografií dopustit. Právě zneužití dítěte k výrobě pornografie představuje vzhledem k trestní sazbě již v základní skutkové podstatě zločin, zatímco veškeré ostatní výše uvedené činy jsou pouze přečinem, nejsou-li spáchány za zvláště přitěžujících okolností (u šíření pornografie se pak musí jednat o závažnější kategorii těchto okolností podle § 191 odst. 4 tr. zákoníku). Žádný z uvedených trestných činů pak není ani v kvalifikovaných skutkových podstatách zvláště závažným zločinem.

Z alternativních trestů výslovně neupravených v příslušných ustanoveních zvláštní části přichází v úvahu u většiny uvedených trestných činů (pravděpodobně s výjimkou přečinů podle § 192 odst. 1 a 2 a § 193a tr. zákoníku) zejména uložení peněžitého trestu, protože jejich spáchání může být často spojeno se získáním nebo snahou o získání majetkového prospěchu ve smyslu § 67 odst. 1 tr. zákoníku. Již dříve

pak bylo naznačeno, že poněkud paradoxně je možné za přečiny podle § 191 a § 192 odst. 3 tr. zákoníku uložit samostatně také trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, kdežto za přechovávání dětské pornografie podle § 192 odst. 1 tr. zákoníku je možné tento trest uložit pouze vedle trestu odnětí svobody (ten však zřejmě bývá v mnoha případech přechovávání dětské pornografie podmíněně odložen⁴³¹).

Ve vztahu k trestným činům souvisejícím s dětskou pornografií a pornografickým představením, ve kterém účinkuje dítě, lze připomenout minimální sankce stanovené ve směrnici 2011/93/EU. Pořizování nebo držení dětské pornografie, a dále vědomé získávání přístupu k dětské pornografii má být trestáno odnětím svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně jeden rok, u odpovídajících přečinů podle § 192 odst. 1, 2 a § 193a tr. zákoníku je tak stanovena dvojnásobná horní hranice trestu odnětí svobody. Distribuce, šíření nebo předávání dětské pornografie, a dále nabízení, dodávání nebo zpřístupňování dětské pornografie má být trestáno odnětím svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně dvě léta. Horní hranice trestní sazby u souvisejícího přečinu podle § 192 odst. 3 tr. zákoníku je tak opět o jeden rok vyšší, navíc je zde stanovena též spodní hranice na šesti měsících. U výroby dětské pornografie je pak minimální horní hranice trestní sazby stanovena na tři roky, s výjimkou zmíněné spodní hranice, je tak sankce podle § 192 odst. 3 tr. zákoníku shodná. Nicméně při původní výrobě dětské pornografie bude pachatel postižen především za zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 tr. zákoníku s podstatně vyšší trestní sazbou od jednoho roku do pěti let, jehož obdobu směrnice 2011/93/EU nezná. V oblasti výše sankcí je tedy česká úprava daných trestných činů ztlačně přísnější než právo EU. Přesto se lze setkat s názorem, že je dvouletá sankce u méně závažných trestných činů souvisejících s dětskou pornografií příliš mírná vzhledem k nutnosti jejich nulové tolerance.⁴³²

4.5 Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby u tr. činů podle § 191 až § 193 TrZ

Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby u přečinu šíření pornografie podle § 191 odst. 1 a 2 tr. zákoníku jsou, i přes rozdílnou trestní sazbu základní, shodné a jsou rozděleny dle závažnosti do dvou kategorií. Odnětím svobody na šest měsíců až tři

---

⁴³¹ Stenoprotokol, 2014, op. cit., řeč H. Váľkové. Dostupné na goo.gl/UN7Uwe (zobrazeno 31. 10. 2014).

⁴³² Ibid., řeč A. Gajduškové.

léta bude podle § 191 odst. 3 tr. zákoníku pachatel potrestán, spáchá-li daný čin jako člen organizované skupiny, nebo tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch. Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude podle § 191 odst. 4 tr. zákoníku pachatel potrestán, spáchá-li daný čin jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Obdobně jsou upraveny okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby u přečinu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 odst. 3, 4 a 5 tr. zákoníku, avšak trestní sazby jsou podstatně vyšší. U první uvedené kategorie je trestem odnětí svobody na dvě léta až šest let, u druhé pak na tři až osm let. Navíc je možné uložit samostatně též trest propadnutí majetku.

Ve vztahu k přechovávání dětské pornografie podle § 192 odst. 1 tr. zákoníku a získávání přístupu k ní prostřednictvím ICT podle § 192 odst. 2 tr. zákoníku nejsou stanoveny žádné zvláště přitěžující okolnosti, stejně tak u přečinu účasti na pornografickém představení podle § 193a tr. zákoníku.

U zločinu zneužití dítěte k výrobě pornografie jsou zvláště přitěžující okolnosti podmiňující stanoveny shodně, včetně výše trestních sazeb, jako v § 192 odst. 4 a 5 tr. zákoníku, pouze není z logických důvodů upravena okolnost spáchání činu tiskem, filmem apod. U všech výše zmíněných okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby je vyžadováno úmyslné zavinění, což vyplývá z jejich povahy a v případě úmyslu získat pro sebe prospěch přímo z textu zákona.⁴³³

4.5.1 Pojmy organizované skupiny a značného prospěchu

Organizovanou skupinou se rozumí nejméně tříčlenné sdružení trestně odpovědných osob, jejichž vzájemná součinnost na realizování trestné činnosti vykazuje takovou míru plánovitosti jejího průběhu a tomu odpovídající koordinaci úloh jednotlivých účastníků, že tyto okolnosti zvyšují pravděpodobnost úspěšného provedení trestného činu.⁴³⁴ Organizovaná skupina nemusí mít trvalejší charakter a její činnost se

---

⁴³³ GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1888.

⁴³⁴ Rozhodnutí NS ČSR 11 To 51/85, uveřejněné pod číslem 45/1986 Sb. rozh. tr.

tak může týkat i jednorázového spáchání trestného činu. Včlenění do organizované skupiny je nutno posuzovat s ohledem na faktickou činnost pachatele, není potřeba jeho výslovné přijetí za člena takové skupiny.⁴³⁵ Znak organizované skupiny působící ve více státech je naplněn, pokud taková skupina působí alespoň ve dvou státech, přičemž jedním z nich může být i ČR.⁴³⁶

Značným prospěchem se rozumí prospěch dosahující částky nejméně 500 000 Kč, prospěchem velkého rozsahu prospěch dosahující částky nejméně 5 000 000 Kč.⁴³⁷ Existence daných okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby je závislá na úmyslu pachatele, ne na skutečnosti, zda spácháním činu nějaký prospěch získal, přičemž je však potřeba posoudit i způsobilost použitých prostředků a metod pachatele k realizaci takového úmyslu.⁴³⁸

4.5.2 Pojmy tisku, filmu, rozhlasu, televize a jiného obdobně účinného způsobu

Zákonná formulace zvláště přitěžující okolnosti spočívající ve spáchání daných trestných činů tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem je dle mého názoru značně archaická a vzhledem k současným podmínkám vysoce nevyhovující. Uvedený způsob spáchání trestného činu byl pravděpodobně poprvé upraven již v tr. zákoně z roku 1950 (samozřejmě bez použití pojmu veřejně přístupné počítačové sítě), jednak v souvislosti s legální definicí spáchání trestného činu veřejně (kde bylo, obdobně jako dnes, místo „tiskem“ použito „obsahem tiskoviny, rozšiřovaného spisu“, což je formulace pocházející dokonce z osnovy tr. zákona z roku 1937), jednak u některých konkrétních trestných činů jako okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby.⁴³⁹ Tato koncepce byla následně přejata do tr. zákona a po připojení pojmu veřejně přístupné počítačové sítě i do tr. zákoníku.⁴⁴⁰

---

⁴³⁵ GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1886.

⁴³⁶ Usnesení NS 5 Tdo 794/2004, uveřejněné pod číslem 34/2005 Sb. rozh. tr. Dostupné na goo.gl/eSYWec (zobrazeno 31. 10. 2014).

⁴³⁷ Ustanovení § 138 odst. 1 a 2 TrZ.

⁴³⁸ KROULÍK, op. cit., s. 348.

⁴³⁹ Ustanovení § 76 odst. 1 písm. a) a dále trestné činy podpory a propagace fašismu a podobných hnutí podle § 83 odst. 2 písm. a) a šíření poplašné zprávy podle § 128 odst. 3 tr. zákona z roku 1950.

⁴⁴⁰ Do kvalifikované skutkové podstaty trestného činu ohrožování mravnosti podle § 205 odst. 3 písm. a) TZ byla tato zvláště přitěžující okolnost, již včetně pojmu veřejně přístupné počítačové sítě, zakotvena prostřednictvím dříve zmiňované tzv. euronovely v roce 2002.

Určitou skepsi vzbuzuje už jen samotná skutečnost, že by měl moderní trestní kodex používat ve vztahu k možným způsobům rozšiřování informací terminologii, která vznikla před více než půl stoletím za značně specifických společenských podmínek a která reflektovala dobové technologické možnosti, v některých směrech takřka neporovnatelné s těmi současnými. Při bližším pohledu na jednotlivé pojmy a jejich ustálený výklad se pak takové pochybnosti jenom prohlubují. S tím souvisí i skutečnost, že v souvislosti s technologickým vývojem postupem času sílila také mnohovýznamovost těchto pojmů (to se týká především tisku a filmu) a absence legální definice i jasného jazykového výkladu tak může znesnadňovat srozumitelnost, interpretaci a aplikaci celého ustanovení.

Doplnění výčtu o pojem veřejně přístupné počítačové sítě alespoň částečně tuto zvláště přitěžující okolnost přiblížilo současné realitě, nicméně je vhodné podotknout, že tak zákonodárce zřejmě neučinil po bližší analýze významu předmětných pojmů, jako spíš na základě povinností vyplývajících pro ČR z příslušných předpisů EU a navazujících systémových úprav tr. zákona. Také skutečnost, že demonstrativní výčet obsahuje též zbytkovou kategorii jiného obdobně účinného způsobu spáchání, pak do určité míry relativizuje výše nastíněný problém. Přesto je v konkrétních případech nutné takový jiný obdobně účinný způsob opět porovnávat s od reality odtrženým zastaralým právním konstruktem tisku, filmu, rozhlasu a televize.

Předmětná okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby tedy představuje zakotvení znaku veřejného spáchání trestného činu ve smyslu § 117 odst. 1 tr. zákoníku přímo do kvalifikované skutkové podstaty. Účelem daného ustanovení je přísnější postih šíření závadného obsahu masově či hromadně účinnými prostředky takovým způsobem, aby se tímto obsahem mohl seznámit blíže neurčený a neomezený počet adresátů (resp. počet dostatečně vysoký, jak bude uvedeno dále).⁴⁴¹ Musí se tedy jednat o podstatně širší okruh lidí, než jaký postačuje k naplnění základní skutkové podstaty daných trestných činů.⁴⁴² Předmětná textace zákona však obsahuje, vzhledem k významu daných pojmů, především výčet prostředků, které pouze mohou vést k takové masové či hromadné účinnosti, kdežto podmínku jejich skutečné způsobilosti takových výsledků dosáhnout je nutné již dovodit dalším výkladem.

---

⁴⁴¹ Usnesení NS 7 Tdo 809/2011. Dostupné na goo.gl/qvOdJp (zobrazeno 31. 10. 2014).

⁴⁴² Usnesení NS 5 Tdo 641/2012. Dostupné na goo.gl/rkXB77 (zobrazeno 31. 10. 2012).

Konkrétně v případě trestných činů podle § 191 a § 192 tr. zákoníku je srozumitelnost textu snížena ještě skutečností, že jejich základní skutkové podstaty obsahují také výčty forem pornografického díla a postihovaných jednání, které vykazují určitou podobnost s předmětnou okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby, avšak souvisí s ní pouze částečně. Tedy např. skutečnost, že pachatel vyrobil filmové dílo mající charakter tvrdé pornografie a následně ho učinil veřejně přístupným nebo uvedl do oběhu ve smyslu § 191 odst. 1 tr. zákoníku nemusí bez dalšího znamenat, že spáchal daný čin filmem podle odst. 3 písm. b) citovaného ustanovení, nebyla-li zároveň splněna podmínka dostatečně vysokého počtu adresátů.⁴⁴³

Tiskem se rozumí vyhotovení textu, znaku nebo obrazu rozmnoženého prostřednictvím zařízení umožňujících tisk či kopírování bez ohledu na použitou technologii.⁴⁴⁴ Některé v literatuře typicky uváděné příklady možných prostředků tisku (např. tiskařský list, cyklostyl, či telefax) jsou z hlediska současné technologické úrovně poněkud neaktuální a pravděpodobnost jejich použití při spáchání souvisejících trestných činů je oproti jiným běžně dostupným zařízením (např. domácí počítačová tiskárna) velmi nízká. Zatímco pojem tisk označuje především samotný proces tvorby, produktem tohoto procesu je tiskovina, nicméně s ohledem na kontext jsou oba pojmy užívány jako synonyma. Tiskovinou není přepis na psacím stroji⁴⁴⁵ či ručně provedená reprodukce obrazu, protože zde chybí podmínka zhotovení na odpovídajícím zařízení. Pojem tisku také není chápán pouze v užším přeneseném významu novin, časopisů a jiných periodických publikací, ale spadají pod něj i veškeré neperiodické publikace a jiné druhy tiskovin určených většímu okruhu adresátů, tedy např. knihy, plakáty, samostatné reprodukce fotografií či obrazů apod.⁴⁴⁶

Filmem se rozumí dynamický záznam určitého děje, textu či obrazu zachyceného na filmovém pásu, který je určen k veřejné produkci, bez ohledu na to, zda jde o dlouhometrážní či krátkometrážní film.⁴⁴⁷ Opět lze upozornit na určitou zastaralost ustáleného výkladu. Filmový pás totiž v současnosti zdaleka není jediným možným prostředkem distribuce filmů určených k veřejné produkci, naopak vzhledem

---

⁴⁴³ Usnesení NS 7 Tdo 687/2011. Dostupné na goo.gl/3uKIAf (zobrazeno 31. 10. 2014).

⁴⁴⁴ GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1886. KROULÍK, op. cit., s. 348. VANTUCH, op. cit., s. 671.

⁴⁴⁵ Ibid.

⁴⁴⁶ Ibid.

⁴⁴⁷ GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1887. KROULÍK, op. cit., s. 348. VANTUCH, op. cit., s. 671.

k celoplošné digitalizaci projekčních technologií představuje zcela minoritní záležitost. Nejvyšší soud pak vyjádřil názor, že je z hlediska naplnění znaků kvalifikované skutkové podstaty nutné posoudit též rozsah dotčeného pornografického filmového díla: „Je-li film jako dílo svým rozsahem z časového hlediska v rozsahu desítek minut až několika hodin, jsou k e-mailu připojené videosoubory (videoklipy) záležitostí několika vteřin nebo nanejvýš minut. Aby se zpřístupnění díla formou připojeného videosouboru svojí intenzitou vyrovnalo zpřístupnění díla filmem, musí se jednat o výrazně větší počet veřejně přístupnou počítačovou sítí odeslaných videosouborů, což o to víc platí v případě opatření fotografického díla.“⁴⁴⁸ Je však třeba poznamenat, že byly uvedené závěry formulovány zejména v kontextu níže popsané problematiky vztahu pojmu veřejně přístupné počítačové sítě k e-mailu.

Rozhlasem se rozumí veřejné šíření zvuku (především řeči a hudby) na dálku k posluchačům rádiovou cestou bez ohledu na frekvenci vln, případně metalickým vedením (rozhlas po drátě).⁴⁴⁹ V minulosti by pod tento pojem zahrnován i např. místní, závodní či školní rozhlas apod.,⁴⁵⁰ v současnosti je na tyto druhy rozhlasu nahlíženo pouze jako na potenciální jiný obdobně účinný způsob.⁴⁵¹ Televize je chápána jako sdělovací prostředek pro přenos obrazu a zvuku na dálku k divákům elektronickou cestou.⁴⁵² Pod pojem televize se zařazují též televizní filmy a inscenace (a nepatří tak pod výše uvedený pojem filmu).⁴⁵³ Uvádí se, že rozhlas a televize představují nejdůležitější masové sdělovací prostředky doby a uveřejnění obrazu, zvuku či textu jejich prostřednictvím zvyšuje společenskou škodlivost.⁴⁵⁴

Jiným obdobně účinným způsobem může být např. záznam na jakémkoliv zvukovém, obrazovém či datovém nosiči, avšak pouze za podmínky jeho zpřístupnění většímu počtu posluchačů nebo diváků, tedy veřejnosti ve formě blíže neurčeného počtu lidí bez ohledu na to, zda je takový přístup zcela volný či určitým způsobem omezený (např. placený).⁴⁵⁵

---

⁴⁴⁸ Usnesení NS 7 Tdo 687/2011, op. cit.

⁴⁴⁹ GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1887. KROULÍK, op. cit., s. 348.

⁴⁵⁰ GLOGAR, op. cit., s. 260.

⁴⁵¹ GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1887.

⁴⁵² GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1887. KROULÍK, op. cit., s. 348. VANTUCH, op. cit., s. 671.

⁴⁵³ GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1887.

⁴⁵⁴ KROULÍK, op. cit., s. 348.

⁴⁵⁵ GŘIVNA, 2012, op. cit., s. 1887.

Z výše uvedeného jasně vyplývá, že samotná technologická podstata souvisejících prostředků, kterými je závadný obsah přenášen k dalším osobám, či nosičů, na kterých je zaznamenán, není nijak zvlášť důležitá, přestože je na ni v rámci ustáleného výkladu z praktických důvodů brán určitý zřetel. Zásadní je především znak spočívající v možnosti seznámit se závadným obsahem buď blíže neurčený počet lidí, nebo počet lidí alespoň tak velký, aby byla podstatně zvýšena společenská škodlivost příslušného trestného činu.

4.5.3 Pojem veřejně přístupné počítačové sítě a jeho vztah k e-mailu

Zvýšenou pozornost je vhodné věnovat pojmu veřejně přístupné počítačové sítě. Již výše bylo zmíněno, že se dle ustáleného výkladu veřejně přístupnou počítačovou sítí rozumí funkční propojení počítačů do sítí s cílem vytvořit informační systém s tzv. dálkovým přístupem, tedy především internet.⁴⁵⁶ Je celkem zřejmé, že za takovou síť nelze považovat uzavřenou počítačovou síť, u které chybí podmínka veřejné přístupnosti,⁴⁵⁷ přesto se mohou vyskytnout i sporné případy např. sice lokální, avšak veřejně přístupné, institucionální počítačové sítě, jaké mohou provozovat třeba veřejné knihovny. Daný pojem je v literatuře i v judikatuře konstantně vykládán v souvislosti s podmínkou možnosti tzv. dálkového přístupu, ačkoliv to z jeho obsahu přímo nevyplývá, což by v praxi mohlo mít význam právě u veřejně přístupných lokálních počítačových sítí. Konečně za určitých okolností může být jistě i zcela uzavřená (např. podniková) počítačová síť prostředkem šíření závadného materiálu jiným obdobně účinným způsobem.

Specifický výkladový problém představuje vztah elektronické pošty, jako možného prostředku šíření závadného obsahu, k pojmům veřejně přístupné počítačové sítě a jiného obdobně účinného způsobu. Touto problematikou se ve své judikatuře, související především se šířením dětské pornografie, opakovaně zabýval Nejvyšší soud, přičemž lze v jeho přístupu v posledních letech vysledovat zřejmý názorový rozpor.

Pravděpodobně poprvé se k tomuto tématu vyjádřil Nejvyšší soud v září roku 2010 v rozhodnutí sp. zn. 6 Tdo 1135/2010, kdy uvedl, že preposíláním digitálních fotografií

---

⁴⁵⁶ Ibid.

⁴⁵⁷ Ibid.

s tematikou dětské pornografie do e-mailových schránek dalších osob byl mimo jiné naplněn znak spáchání činu veřejně přístupnou počítačovou sítí.⁴⁵⁸ Je však vhodné upozornit na skutečnost, že pachatel v daném případě vedle přeposílání závadných e-mailových zpráv z konkrétně určené adresy, ke kterému se Nejvyšší soud přímo vyjádřil výše uvedeným způsobem, zároveň, v textu rozhodnutí blíže neurčeným způsobem, „k přeposílání dětské pornografie využíval i dalších emailových schránek, přičemž (...) ponechal v těchto zájmových emailových schránkách materiály s dětskou pornografií a dalším doposud neustanoveným osobám umožnil prohlížení a stahování tohoto pornografického materiálu“.⁴⁵⁹ Z citovaného rozhodnutí bohužel nejsou patrné další podrobnosti, nicméně z uvedeného lze dovodit, že pachatel pravděpodobně sdílel s více osobami přístup k několika e-mailovým schránkám.

Již v říjnu roku 2010 Krajský soud v Brně v rozhodnutí sp. zn. 3 To 478/2010 v jiném případě změnil rozhodnutí nižšího soudu postavené na výše uvedeném principu a došel k závěru, že posílání e-mailových zpráv obsahujících přílohy s dětskou pornografií ze soukromé schránky pachatele do soukromých schránek jiných uživatelů (v daném případě se jednalo o celkem 12 e-mailových zpráv odeslaných celkem 8 příjemcům) naopak nelze pokládat za čin spáchaný veřejně přístupnou počítačovou sítí.⁴⁶⁰ Krajský soud v Brně v této věci dále uvedl, že byly předmětné e-mailové zprávy sice posílány prostřednictvím internetu, který je veřejně přístupnou počítačovou sítí, ale samotné zprávy nejsou veřejně přístupné, protože se nacházejí v soukromých schránkách chráněných heslem, a e-mailovou komunikaci lze tak přirovnat k prosté dopisní korespondenci. Dle Krajského soudu v Brně by se o spáchání činu veřejně přístupnou počítačovou sítí jednalo, pokud by pachatel dětskou pornografií tzv. „vyvěsil“ na webové stránky přístupné blíže neurčenému a neomezenému okruhu osob.⁴⁶¹

S těmito závěry nesouhlasil nejvyšší státní zástupce a napadl související rozsudek dovoláním v neprospěch obviněného. Dovolání bylo Nejvyšším soudem odmítnuto, protože bylo podáno opožděně (o 8 dnů),⁴⁶² nicméně pro zajímavost lze uvést některé argumenty, kterými nejvyšší státní zástupce rozporoval výše uvedené závěry Krajského

---

⁴⁵⁸ Usnesení NS 6 Tdo 1135/2010. Dostupné na goo.gl/83iVhs (zobrazeno 31. 10. 2014).

⁴⁵⁹ Ibid.

⁴⁶⁰ Rozsudek KS v Brně 3 To 478/2010. Dostupné na goo.gl/fqmKW5 (zobrazeno 31. 10. 2014).

⁴⁶¹ Ibid.

⁴⁶² Usnesení NS 8 Tdo 1347/2011 . Dostupné na goo.gl/WsDgR9 (zobrazeno 31. 10. 2014).

soudu v Brně. V návaznosti na dříve uvedené vymezení pojmu veřejně přístupné počítačové síť nejvyšší státní zástupce uvedl, že je e-mail v obecném smyslu funkční v rámci celého internetu, nikoliv v rámci uzavřené sítě a že k přenosu e-mailových zpráv dochází prostřednictvím serverů, které mohou vytvářet jejich kopie, a ty mohou být přístupné dalším neurčeným osobám. Nejvyšší státní zástupce nesouhlasil s příměrem elektronické pošty k dopisní korespondenci, protože e-mail „velmi jednoduchým a dostupným způsobem umožňuje rychle a efektivně zasílat zprávy, obsahující texty, fotografie, videosoubory apod., a to bez nutnosti ukládat jejich obsah na hmotný substrát a ten dále potřebnými úkony připravit k dopisní či balíkové přepravě a odeslat. Důsledkem je všeobecně známá skutečnost spočívající v tom, že některé zprávy jsou schopny se za pomoci elektronické pošty šířit geometrickou řadou mezi obrovské množství adresátů. Elektronická pošta dále umožňuje rychlé a uživatelsky nenáročné zasílání zpráv velkému množství adresátů, bez nutnosti znát jejich pravou identitu či místo pobytu, bez nutnosti potřeby předání či doručení dopisu nebo balíku adresátu, ale pouhým tzv. kliknutím na potřebný požadavek v rámci nabídky užívaného programového vybavení.“⁴⁶³

Dále nejvyšší státní zástupce svůj závěr podpořil analogií s jinými způsoby šíření pornografie představujícími okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby, kdy např. v případě spáchání činu tiskem není nutné, aby se jednalo o běžně distribuovaný periodický titul, ale o jakoukoliv publikaci zpřístupňovanou i pouze omezenému okruhu zájemců. Konečně e-mail dle nejvyššího státního zástupce umožňuje jednoduchou a efektivní distribuci dětské pornografie mezi členy skupiny, která zcela zjevně není uzavřená, ale je prostřednictvím některých členů napojena na skupiny další.⁴⁶⁴

Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 1467/2010 se pak týkalo případu, kdy obviněný rozeslal ze své e-mailové schránky různým adresátům 163 zpráv obsahujících dětskou pornografii. Nižší soudy opět rozhodly ve smyslu, že nebyl s ohledem na soukromou povahu heslem chráněných e-mailových schránek a zpráv podléhajících ochraně listovního tajemství při spáchání činu naplněn znak veřejně přístupné počítačové sítě. Nejvyšší státní zástupkyně v souvisejícím dovolání v neprospěch obviněného opět tvrdila, že obviněný rozesílal e-mailové zprávy

---

⁴⁶³ Ibid.

⁴⁶⁴ Ibid.

prostřednictvím internetu, a tedy šlo o spáchání činu veřejně přístupnou počítačovou sítí. Dle nejvyšší státní zástupkyně pak odlišnost e-mailu a klasické dopisní korespondence „spočívá v tom, že e-mailové zprávy musí projít cizími počítači v síti před tím, než dosáhnou cílový počítač, což výrazně zjednodušuje možnost obsah zprávy zachytit a přečíst ji. Naprostá většina providerů kopie všech emailových zpráv ukládá na své servery před doručením, a tyto zálohy ponechává na serverech řadu měsíců po doručení zprávy, a to i v případě, že ve schránkách odesílatele a příjemce jsou vymazány. Samotní uživatelé ovšem často tyto zprávy ponechávají uložené ve svých schránkách, a zde k nim mohou získat přístup i jiné osoby, než ty, kterým byly určeny.“ Dále nejvyšší státní zástupkyně poukázala také „na nezanedbatelný problém virů, které nejen, že mohou narušovat instalované programy, ale mohou být naprogramovány tak, že bez vědomí uživatele odesílají z jeho počítače uložená data a dokumenty“.⁴⁶⁵

Nejvyšší soud se v daném případě neztotožnil se závěry nižších soudů, nicméně jednoznačně nedal za pravdu ani nejvyšší státní zástupkyni. V rámci svých úvah pak přímo nevyločil, avšak ani nepotvrdil, že byl daný čin spáchán veřejně přístupnou počítačovou sítí, a zároveň upozornil, zejména s ohledem na enormní počet příjemců,⁴⁶⁶ na možnost alternativy spáchání činu jiným obdobně účinným způsobem.⁴⁶⁷ Z celkového vyznění rozhodnutí je dle mého názoru patrné, že se Nejvyšší soud přiklání spíše k druhé možnosti, přesto výsledné posouzení nechal na odvolacím soudu, kterému uložil povinnost věc znovu projednat. Obdobně, tedy bez uvedení jednoznačného závěru, k této problematice Nejvyšší soud přistoupil i v některých pozdějších rozhodnutích.⁴⁶⁸

Jen o pár dní mladší je rozhodnutí Nejvyššího soudu 4 Tz 79/2010, které se týká případu, kdy obviněný prostřednictvím kontaktů získaných v konkrétní místnosti chatovacího portálu přijímal a odesílal e-mailové zprávy obsahující dětskou pornografii. Okresní soud uznal obviněného vinným formou trestního příkazu, přičemž bez dalšího

---

⁴⁶⁵ Usnesení NS 8 Tdo 1467/2010. Dostupné na goo.gl/V7fe3i (zobrazeno 31. 10. 2014).

⁴⁶⁶ V tomto ohledu je vhodné upozornit na skutečnost, že z textu rozhodnutí není patrné, zda měl Nejvyšší soud jasno v otázce počtu příjemců, když je v popisu skutkového děje uvedeno, že obviněný rozeslal 163 e-mailových zpráv různým adresátům, a následně je operováno s informací, že se soubory s dětskou pornografií dostaly k 163 adresátům.

⁴⁶⁷ Usnesení NS 8 Tdo 1467/2010, op. cit.

⁴⁶⁸ Usnesení NS 8 Tdo 407/2011. Dostupné na goo.gl/SZghzx (zobrazeno 31. 10. 2014). Usnesení NS 6 Tdo 903/2011. Dostupné na goo.gl/tfu0SY (zobrazeno 31. 10. 2014). Usnesení NS 6 Tdo 1561/2011. Dostupné na goo.gl/NYjuwa (zobrazeno 31. 10. 2014).

převzal právní názor státního zástupce, že daný čin nebyl spáchán veřejně přístupnou počítačovou sítí, opět s ohledem na soukromou povahu e-mailové komunikace. Proti tomuto trestnímu příkazu podal ministr spravedlnosti stížnost pro porušení zákona, který mimo jiné tvrdil, že „obviněný zasílal e-mailové zprávy prostřednictvím internetové sítě a již z tohoto faktu jednoznačně vyplývá, že šlo o spáchání činu veřejně prospěšnou [sic] počítačovou sítí“.⁴⁶⁹ Nejvyšší soud se s tímto názorem bez jakýchkoliv pochybností ztotožnil a mimo jiné uvedl, že naprostá většina poskytovatelů zálohuje kopie e-mailových zpráv na své servery a že obviněný „e-mailové zprávy s dětskou pornografií na svých stránkách [sic] ponechával, a zde k nim mohly mít přístup i jiné osoby“,⁴⁷⁰ dále okrajově zmínil již dříve nastíněný problém virů a konečně své závěry podpořil též pochybným argumentem, že přístup do konkrétní místnosti chatovacího portálu mohl obviněný získat výlučně prostřednictvím internetu.⁴⁷¹

V rozhodnutí 3 Tdo 414/2011 pak Nejvyšší soud učinil závěr, že obecně je „zaslání pornografického díla elektronickou poštou uvedením do oběhu prostřednictvím veřejně přístupné počítačové sítě“ a naplňuje tak formálně znaky předmětné kvalifikované skutkové podstaty, nicméně vzhledem k soukromé povaze e-mailové korespondence se jedná o využití veřejně přístupné počítačové sítě způsobem nikoliv veřejně přístupným. Zároveň Nejvyšší soud uvedl, že se v daném případě, kdy obviněnému bylo prokázáno pouze 5 odeslaných e-mailových zpráv s dětskou pornografií, nejednalo ani o spáchání činu jiným obdobně účinným způsobem ve smyslu příslušného ustanovení tr. zákona, protože by pro naplnění tohoto znaku musela být dětská pornografie rozeslána většímu počtu adresátů, aby jednání vykazovalo zákonem požadovanou hromadnou účinnost.⁴⁷²

Prakticky totožným způsobem rozhodl Nejvyšší soud také v rozhodnutí sp. zn. 3 Tdo 669/2011 týkající se případu, kdy obviněný odeslal 32 e-mailových zpráv s dětskou pornografií na 18 odlišných e-mailových adres. Z obsahu tohoto judikátu pak stojí za zmínku citace z rozhodnutí nižšího soudu, podle kterého je „pravdou, že e-mailová

---

⁴⁶⁹ Rozsudek NS 4 Tz 79/2010, op. cit.

⁴⁷⁰ Ibid.

⁴⁷¹ Ibid. Pro úplnost je vhodné poznamenat, že v daném případě Nejvyšší soud pouze prohlásil (tzv. akademickým výrokem) nezákonnost napadeného trestního příkazu, protože ho nebylo možné zrušit, když nebyla naplněna podmínka porušení zákona v neprospěch obviněného.

⁴⁷² Usnesení NS 3 Tdo 414/2011, op. cit.

zpráva prochází cizími počítači předtím, než dosáhne počítač cílový, nicméně pouze z této skutečnosti dovodit, že e-mailová zpráva by měla představovat formu jakési veřejné komunikace, tj. komunikace, jež není vymezena konkrétními předem určenými subjekty, je dle názoru soudu naprosto zcestná⁴⁷³.

K podobnému závěru, nicméně postaveném na poněkud odlišných základech, došel Nejvyšší soud v rozhodnutí 7 Tdo 687/2011, když uvedl, že zaslání pornografického díla elektronickou poštou formálně představuje uvedení do oběhu prostřednictvím veřejně přístupné počítačové sítě, avšak v případě, kdy obviněný odeslal za dobu necelých 3 týdnů celkem 18 e-mailových zpráv, taková okolnost svou závažností nezvyšuje podstatně stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost, a proto k ní nelze přihlížet.⁴⁷⁴ Ke vztahu některých druhů jednání upravených v základních skutkových podstatách a předmětné zvláště přitěžující okolnosti Nejvyšší soud uvedl, že „trestný čin šíření pornografie (...) obsahoval různé formy (alternativně) opatření pornografického díla jinému, která z hlediska svého významu pro opatření tohoto díla jinému mají být srovnatelná. Je-li mezi těmito formami opatření díla také jeho učinění veřejně přístupným a jeho uvedení do oběhu, je již v tomto ustanovení vyjádřen požadavek vyšší míry zveřejnění takového díla a tím jeho zpřístupnění většímu počtu osob. Mnohem intenzivnější míru zpřístupnění díla pak představují formy jeho opatření jinému uvedené v ustanovení § 205 odst. 3 písm. b) tr. zákona (tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí, jiným obdobně účinným způsobem), které musí být z hlediska svého významu pro opatření díla rovněž srovnatelné.“⁴⁷⁵

Osobně považuji za jedno z obsahově zdařilejších již dříve citované rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 7 Tdo 809/2011, které se týkalo případu, kdy pachatel odeslal ze své e-mailové schránky do jiných 10 e-mailových schránek nejméně 16 zpráv obsahujících dětskou pornografii. Paradoxně právě k tomu rozhodnutí později Nejvyšší soud nepřihlížel ani ve své další judikatuře ani při tvorbě níže uvedeného výkladového stanoviska. Faktem je, že je toto rozhodnutí, obdobně jako předchozí uvedené, bylo argumentačně založeno mimo jiné na zásadě materiálního posouzení naplnění znaků kvalifikované skutkové podstaty podle § 88 odst. 1 tr. zákona, dle které se k okolnosti

---

⁴⁷³ Usnesení NS 3 Tdo 669/2011. Dostupné na goo.gl/lnS27s (zobrazeno 31. 10. 2014).

⁴⁷⁴ Usnesení NS 7 Tdo 687/2011, op. cit.

⁴⁷⁵ Ibid.

podmiňující použití vyšší trestní sazby přihlédne jen tehdy, jestliže pro svou závažnost podstatně zvyšuje stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost. Tato zásada však v souvislosti s přechodem k formálnímu pojetí trestného činu v tr. zákoníku již upravena není a nelze ji tak nadále aplikovat. Přesto mají dle mého názoru závěry uvedené v tomto rozhodnutí, vzhledem k neurčitosti předmětné zvláště přitěžující okolnosti, určitou obecnou platnost i ve vztahu k relevantním trestným činům spáchaným v době účinnosti tr. zákoníku.

Nejvyšší soud uvedl, že z celkového kontextu příslušného ustanovení vyplývá, že se týká způsobu spáchání činu za použití masově účinných sdělovacích prostředků umožňujících jeden projev adresovat blíže neurčenému a neomezenému okruhu adresátů, který se může s projevem seznámit (zhlédnutím, vyslechnutím, přečtením), čímž se podstatně zvyšuje nebezpečnost činu. Nemůže tak být posuzován pouze technický prostředek přenosu projevu, ale především způsob použití takového prostředku za podmínek zajišťujících srovnatelnost s jinými masově účinnými způsoby spáchání činu. Dle Nejvyššího soudu je tak formálně akceptovatelný úsudek, že obviněný spáchal čin veřejně přístupnou počítačovou sítí, avšak při zkoumání, zda byly naplněny znaky kvalifikované skutkové podstaty z materiálního hlediska, je nutné zkoumat nikoliv pouze skutečnost, zda byl takový prostředek použit, ale také zda byl použit způsobem podstatně zvyšujícím stupeň nebezpečnosti činu pro společnost, tedy způsobem srovnatelným svou účinností s tiskem, filmem, rozhlasem či televizí. To by bylo umožněno v případě veřejného zpřístupnění pornografických projevů na internetu nebo rozesláním e-mailových zpráv velkému počtu osob.⁴⁷⁶

Konečně byly též vypořádány „oblíbené“ výše zmiňované argumenty týkající se potenciální možnosti zachycení e-mailových zpráv jinými osobami než adresátem, a to buď při jejich přenosu, nebo na základě skutečnosti, že jsou takové zprávy zálohovány na serverech poskytovatelů, případně ukládány v e-mailových schránkách příjemců, a konečně též v souvislosti s problematikou virů. K tomu Nejvyšší soud uvedl, že „takové rozšíření obsahu e-mailových zpráv mimo okruh jejich adresátů není součástí řádně probíhajícího provozu elektronické pošty a je zpravidla spojeno s neoprávněnými

---

⁴⁷⁶ Usnesení NS 7 Tdo 809/2011, op. cit.

zásahy třetích osob, případně s porušením povinností poskytovatelů příslušných služeb“.⁴⁷⁷ V tomto ohledu se závěry Nejvyššího soudu plně souhlasím, protože uvedené hypotetické a spekulativní okolnosti šíření nemohou být kryty pachatelovým zaviněním ani ve formě nepřímého úmyslu.⁴⁷⁸ Nejvyšší soud se také vyjádřil k nevhodnosti, do té doby hojně využívané, argumentace pomocí „prapůvodního“ rozhodnutí sp. zn. 6 Tdo 1135/2010, když uvedl, že se sice toto rozhodnutí týkalo obdobné trestní věci, avšak související dovolání bylo odmítnuto z procesních důvodů, aniž by došlo k meritornímu přezkoumání rozhodnutí nižšího soudu, které Nejvyšší soud v citovaném rozhodnutí pouze reprodukoval bez vyslovení vlastního názoru.⁴⁷⁹

Výše nastíněné výkladové problémy vedoucí k nejednotnému a nekomplexnímu přístupu v rozhodovací praxi vyústily v lednu roku 2013⁴⁸⁰ vydáním stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 300/2012. Kolegium po zvážení dvou možných alternativ⁴⁸¹ došlo nakonec k závěru, že „rozesílání pornografických děl prostřednictvím elektronické pošty mezi tzv. e-mailovými schránkami, chráněnými individuálními přístupovými hesly, nenaplnuje znak ‚veřejně přístupná počítačová síť‘ ve smyslu § 191 odst. 3 písm. b) a § 192 odst. 3 písm. b) tr. zákoníku“, a že „v případě rozesílání pornografických děl na větší počet e-mailových adres, je-li význam tohoto jednání pro šíření díla právě s ohledem na počet oslovených adresátů srovnatelný se spácháním trestného činu tiskem, filmem, rozhlasem, televizí nebo veřejně přístupnou počítačovou sítí, naplnuje znak ‚jiným obdobně účinným způsobem“ ve smyslu § 191 odst. 3 písm. b) a § 192 odst. 3 písm. b) tr. zákoníku“. K druhé právní větě trestní kolegium uvedlo, že uvedený znak bude naplněn v případě, kdy pachatel rozeslal pornografii 163 adresátům, s tím, že uvedená podmínka srovnatelnosti může být splněna i v případě

---

⁴⁷⁷ Ibid.

⁴⁷⁸ Na druhou stranu je třeba připustit, že by si měl být pachatel za určitých okolností vědom možnosti dalšího šíření vzhledem ke specifickým možnostem e-mailu. K tomu více níže.

⁴⁷⁹ Usnesení NS 7 Tdo 809/2011, op. cit.

⁴⁸⁰ Je otázkou, kdy začalo trestní kolegium Nejvyššího soudu na svém stanovisku pracovat, protože z jeho obsahu sice vyplývá, že navrhl předseda trestního kolegia zaujetí stanoviska již v říjnu 2010, nicméně tak měl učinit na základě podnětů nejvyšší státní zástupkyně z listopadu 2010 a nejvyššího státního zástupce z listopadu 2011. Není zřejmé, zda je nejasnost v časových údajích dána pouze přepisem, nebo i jinými skutečnostmi.

⁴⁸¹ Vedle přijatého výkladu uvedeného dále v textu, byla zvažována i opačná alternativa, tedy že rozesílání pornografických děl prostřednictvím e-mailové pošty naplnuje znak veřejně přístupnou počítačovou sítí ve smyslu příslušných ustanovení TrZ.

menšího počtu adresátů, podle názoru trestního kolegia tomu tak bude zpravidla, když jejich počet bude tvořit několik desítek.⁴⁸²

Skutečnost, že trestní kolegium Nejvyššího soudu svým stanoviskem poměrně jasně určilo rozhodná východiska pro výklad pojmu veřejně přístupné počítačovou sítě ve vztahu k e-mailové komunikaci, lze jistě uvítat. Na druhou stranu je třeba připomenout, že bylo k vypracování stanoviska přistoupeno i z důvodu, že „dosavadní rozhodnutí Nejvyššího soudu vydaná k obdobným otázkám neskýtají vyčerpávající odpovědi na problémy s nimi spojené a bude třeba se jimi zabývat i v širších souvislostech.“⁴⁸³ Dle mého názoru přitom ani samotné stanovisko v tomto ohledu neobsahuje řešení některých sporných otázek, které dosavadní praxe přinesla.

Trestní kolegium se tak například dostatečně nevypořádalo s již několikrát zmíněnými argumenty, soustavně předkládanými nejvyšší státním zástupcem v souvisejících dovoláních (sdílení přístupových údajů k e-mailové schránce, problematika virů atd.). Konečně i v rámci připomínkového řízení k návrhu stanoviska Nejvyšší státní zastupitelství (které jako jediné z oslovených institucí nesouhlasilo s přijatou alternativou) uvedlo, že daný restriktivně pojatý výklad neodpovídá závažnosti takového činu, která „spočívá právě v tom, že odesílatel, využívajíc veřejně přístupnou počítačovou síť, vědomě vytváří podmínky pro možnost šíření takové zprávy mezi další, prakticky neomezené množství uživatelů (adresátů)“.⁴⁸⁴ Trestní kolegium opět porovnává e-mail s prostou dopisní korespondencí, což má jistě smysl co do soukromé povahy obou forem komunikace, avšak vzhledem k technologickým možnostem e-mailu takové srovnání značně zaostává. Jednoduchost ovládnutí, rychlost přenosu e-mailových zpráv, možnost jejich neomezeného a okamžitého přeposílání, to jsou specifické vlastnosti e-mailu, které podstatně zvyšují potenciál společenské škodlivosti souvisejících trestných činů. S takovou skutečností pak musí takřka každý pachatel s běžnými uživatelskými znalostmi výpočetní techniky počítat a za jistých okolností by se tak dalo uvažovat i o zavinění formou nepřímého úmyslu⁴⁸⁵ (na rozdíl od dříve zmiňovaných nepřímých

---

⁴⁸² Stanovisko NS Tpjn 300/2012, uveřejněné pod číslem 20/2013 Sb. rozh. tr. Dostupné na goo.gl/WEivVM (zobrazeno 31. 10. 2014).

⁴⁸³ Ibid.

⁴⁸⁴ Ibid.

⁴⁸⁵ Zmiňované aspekty e-mailu se běžně projevují ve formě různých poplašných, řetězových, domněle humorných a jiných rychle se šířících e-mailových zpráv, kdy i odeslání malému počtu adresátů, může vést k tomu, že se obsah zprávy dostane k podstatně širšímu okruhu osob, a původce zprávy si toho často musí být vědom a, slovy TrZ, je s tím srozuměn.

reálných možností neoprávněného přístupu k e-mailovým zprávám). Konečně i samotné trestní kolegium uvedlo, že „osoby obdobného zaměření, včetně osob sexuálně deviantních, jsou v kontaktu prostřednictvím internetu i emailové pošty, vyměňují si pornografické materiály často s vědomím, že tyto budou dále šířeny a přeposílány dalším uživatelům“,⁴⁸⁶ přesto své úvahy o naplnění znaku „jiným obdobným způsobem“ váže pouze na podmínku dostatečně vysokého počtu adresátů.

Částečně nad rámec výše uvedeného lze v souvislosti s pojmem veřejně přístupné počítačové sítě lze ještě poukázat na velmi aktuální problematiku sociálních sítí jako je např. Facebook či český portál Lidé.cz.⁴⁸⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 641/2012 se týkalo případu pohlavního zneužití, kdy pachatel mimo jiné zaznamenal svůj pohlavní styk s poškozenou mladší 15 let na mobilní telefon a následně výsledné fotografie a videonahrávky zaslal poškozené na její profil na sociální síti Lidé.cz, což nalézací i odvolací soud kvalifikovaly jako zločin výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 odst. 2 a odst. 3 písm. b) tr. zákoníku. K odhalení případu pak došlo především proto, že si poškozená předmětná videa stáhla na pevný disk počítače kamarádky, kde je později objevil její bratr. K výše uvedenému závěru pak došel nalézací soud mimo jiné z poněkud absurdního důvodu, že pachatel učinil dané pornografické dílo „veřejně přístupným tím, že zasláním přes sociální internetovou síť umožnil, aby se s ním v podstatě kdokoliv seznámil. Jedná se o veřejně přístupnou počítačovou síť a právě tuto nahrávku našel bratr svědkyně, takže kdokoliv se s ním seznámit mohl.“⁴⁸⁸

Nejvyšší soud především uvedl, že z popisu skutkového děje není patrné, zda obviněný zaslal pornografický materiál v rámci sociální sítě Lidé.cz do soukromé schránky adresátky (tedy v podstatě elektronickou poštou), nebo jej umisťoval na tzv. nástěnku jejího profilu, kde mohla být zpřístupněna i jiným osobám. Z toho důvodu došel k závěru, že nebylo dostatečně prokázáno naplnění znaku učinění pornografického díla veřejně přístupným ani znaku spáchání tohoto činu veřejně přístupnou počítačovou

---

⁴⁸⁶ Stanovisko NS Tpjn 300/2012, op. cit.

⁴⁸⁷ Pro úplnost je vhodné uvést, že portál Lidé.cz byl v roce 2014 přepracován na primárně seznamovací službu. Dále zmiňovaný případ se nicméně týká doby, kdy se portál svou funkcionalitou blížil spíše např. zmiňovanému Facebooku.

⁴⁸⁸ Usnesení NS 5 Tdo 641/2012, op. cit. Toto rozhodnutí bylo vydáno ještě před výše zmiňovaným sjednocujícím stanoviskem.

sítí, a v souladu s již dříve použitou argumentací dodal, že pokud „slouží veřejně přístupná počítačová síť pouze jako prostředek pro přenos zprávy jednotlivým konkrétním uživatelům (obdobně jako dopis zasílaný poštovní přepravou), nelze podle názoru Nejvyššího soudu považovat za naplněný znak spočívající ve spáchání činu veřejně přístupnou počítačovou sítí“.⁴⁸⁹ Zároveň Nejvyšší soud připustil, že by mohl být, vedle případu rozesílání e-mailové zprávy obsahující dětskou pornografii širšímu okruhu osob, čin spáchán veřejně přístupnou počítačovou sítí, také za situace, kdy by pachatel zveřejnil přístupové údaje k e-mailové schránce dalším osobám.⁴⁹⁰

Po vrácení rozhodnutí Nejvyšším soudem k novému projednání odvolací soud bez dalšího dokazování setrval na své dřívější kvalifikaci skutku obviněného. Popis skutkového děje pak doplnil v tom smyslu, že profil poškozené na Lidé.cz představoval „volně přístupné elektronické úložiště dokumentů“ a v odůvodnění k tomu uvedl, že jsou Lidé.cz „tzv. komunitní web nebo-li internetová sociální síť, tedy v rámci www místo, kde dochází ke kontaktům mezi uživateli sítě. Osoby mající v rámci této sociální sítě vytvořen svůj profil se jeho prostřednictvím představují, prezentují dalším uživatelům sítě: pokud by s výjimkou osoby, již se profil týká, neměl k němu nikdo jiný přístup, ztratil by tento profil smysl. Je pouze otázkou, jak široký byl okruh jiných osob, které k tomuto profilu měly přístup, zda tedy tento okruh byl neomezen, či zda jej tvořili tzv. přátelé, přátelé přátel apod.“⁴⁹¹

Dle odvolacího soudu tak měl takový přístup zajištěn minimálně určitý, byť omezený, okruh osob, z čehož lze dovozovat, že umístěním nejrůznějších údajů či fotografií na tento profil dochází k jejich zveřejnění, proto je „profil poškozené na sociální síti Lidé.cz volně přístupným úložištěm dokumentů, když za ono volné je třeba považovat i úložiště, k němuž má přístup určitý omezený počet uživatelů sítě, přičemž tento i omezený počet uživatelů především znamená učinění dokumentu veřejně přístupným, ať už ve smyslu § 117 písm. a) či analogicky také b) tr. zákoníku“.⁴⁹² Dále odvolací soud došel k závěru, že „zasláním příslušných fotografií či videozáznamů na veřejně přístupný profil uživatelky sítě dochází ke spáchání tohoto skutku,

---

⁴⁸⁹ Ibid.

⁴⁹⁰ Ibid.

⁴⁹¹ Nález ÚS III.ÚS 4244/12, op. cit.

⁴⁹² Odvolací soud tedy mj. použil argumentaci popírající dřívější judikaturu a ustálený výklad, když spatřoval přímou souvislost mezi znakem učinění pornografického díla veřejně přístupným ve smyslu tehdejšího § 192 odst. 2 TrZ a veřejným spácháním trestného činu ve smyslu § 117 TrZ.

tedy ke zveřejnění pornografie zobrazující dítě, veřejně přístupnou počítačovou sítí“, a že je „sice pravdou, že sociální síť není typickým sdělovacím prostředkem jako např. televize či tisk, nicméně i tato síť jako taková je nositelkou ať již informací či obrazového materiálu, který je nepochybně také informací svého druhu, koneckonců i ze samotného označení sociální síť lze dovozovat určitou souvislost s dikcí ustanovení § 192 odst. 3 písm. b) tr. zákoníku, kde je zmiňována počítačová síť“.⁴⁹³

Později se k tomuto případu vyjádřil i Ústavní soud, když nálezem sp. zn. I.ÚS 1428/13 zrušil nové rozhodnutí odvolacího soudu pro porušení čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Ústavní soud se v souvisejícím nálezu obecně vyjádřil k povaze i účelu sociálních sítí a poukázal především na rozličné funkce, které tyto služby svým uživatelům nabízejí (včetně obvyklé možnosti zasílání individuálně adresovaných soukromých zpráv). Dle Ústavního soudu pak z problematiky sociálních sítí a podstatných funkčních rozdílů mezi různými platformami „vyplývá celá řada otázek, kterým se soudy v podobných případech musejí věnovat. Před tím, než dospějí k rozhodnutí, by si měly ujasnit, jaké funkcionality měl pachatel k dispozici, jaké skutečně využil, a co toto využití z hlediska rozsahu jeho trestné činnosti znamená.“ Soudy by se tak měly při dokazování v obdobných případech zabývat funkcemi konkrétní služby, možnostmi jejich nastavení a skutečností, zda uživatel tyto funkce používal, dále např. úroveň soukromí uživatelského profilu, počtem kontaktů uživatele atd., přičemž nelze tyto aspekty pominout pouhým obecným konstatováním, že předmětná služba či webová stránka je sociální sítí.⁴⁹⁴

Vzhledem k obsahové zřejmosti i kvalitě v předmětném nálezu Ústavního soudu shledávám zásadní přínos k problematice pojmu veřejně přístupné počítačové sítě a trůfám si tvrdit, že výše nastíněné závěry mohou představovat základní kámen budoucí rozhodovací praxe v trestních věcech souvisejících s použitím sociálních sítí a jiných obdobných služeb. Vzhledem k překotnému rozvoji tohoto internetového odvětví je přitom velmi pravděpodobné, že takových případů bude nadále přibývat, a to i mimo oblast šíření (dětské) pornografie.

---

⁴⁹³ Nález ÚS III.ÚS 4244/12, op. cit. Použití argumentu určité souvislosti sociální sítě s veřejně přístupnou počítačovou s ohledem na použití homonyma síť osobně považuji za nepřipustně extenzivní až absurdní výklad pojmu veřejně přístupné počítačové sítě.

⁴⁹⁴ Ibid.

4.6 Vztah tr. činů podle § 191 až § 193a TrZ k dalším ustanovením TrZ

Jednočinný souběh výše popsaných trestných činů je možný např. u přečinu šíření pornografie podle § 191 odst. 1 a odst. 2 tr. zákoníku v případech, kdy by pachatel šířil tvrdou pornografií mezi osoby mladší 18. Dále též možný jednočinný souběh přečinu šíření pornografie podle § 191 odst. 1 tr. zákoníku a přečinu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 odst. 3 tr. zákoníku, pokud by pachatel vyrobil či šířil dílo mající charakter tvrdé i dětské pornografie zároveň. Při původní výrobě dětské pornografie připadá samozřejmě v úvahu jednočinný souběh přečinu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 odst. 3 tr. zákoníku a zločinu zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 odst. 1 tr. zákoníku (nejedná-li se o kořistění).

Není-li to výjimečně vyloučeno z povahy konkrétního jednání, je možný jednočinný souběh snad všech výše daných trestných činů s přečinem ohrožování výchovy dítěte podle § 201 odst. 1 tr. zákoníku.⁴⁹⁵ U trestných činů souvisejících s výrobou tvrdé či dětské pornografie podle § 191 odst. 1, § 192 odst. 3 a § 193 tr. zákoníku, jedná-li se o výrobu původní, je dále možný jednočinný souběh zejména s některými dalšími trestnými činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti.⁴⁹⁶

Jednání, které by odpovídalo (jinak ne trestné) přípravě či pokusu zločinu zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 tr. zákoníku by pak mohlo být kvalifikováno jako dokonaný přečin svádění k pohlavnímu styku podle § 202 tr. zákoníku. V obdobném vztahu je k trestným činům podle § 192 a § 193 tr. zákoníku také nově upravený přečin

---

⁴⁹⁵ V judikatuře lze nalézt i případy, kdy je jednání odpovídající přečinu šíření pornografie podle § 191 odst. 2 TrZ posouzeno pouze jako jeden z dílčích útoků spáchaného přečinu ohrožování výchovy dítěte podle § 201 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Jedná se např. o případy, kdy pachatel v rámci širší trestné činnosti „mladistvému (...) pustil DVD ‚Ženy hříchu‘ s pornografickou tematikou“ (Usnesení NS 4 Tdo 226/2012. Dostupné na goo.gl/J8f7z8 (zobrazeno 31. 10. 2014)), kdy poškozenou „nutil sledovat pornografické filmy“ (Usnesení NS 7 Tdo 559/2013–I. Dostupné na goo.gl/ri7SbV (zobrazeno 31. 10. 2014)) nebo kdy „nezletilý ukazoval na počítači internetové stránky s pornografickou tematikou“ a „přiměl ji, aby s ním koukala na film s pornografickou tematikou“ (Usnesení NS 8 Tdo 772/2013. Dostupné na goo.gl/rol2B8 (zobrazeno 31. 10. 2014)). Uvedené případy byly navíc spojeny s pohlavním zneužíváním dotčených osob, případně dalšími trestnými činy. Jedná se tak zřejmě o vyloučení jednočinného souběhu z důvodů faktické konzumpce.

⁴⁹⁶ Jedná se zejména o trestné činy znásilnění, sexuálního nátlaku a pohlavního zneužití podle § 185 až 187 TrZ. Možný souběh s některými trestnými činy proti životu a zdraví, je vzhledem k tomu, že by možná újma na zdraví nebo dokonce smrt byla v případech výroby pornografie pravděpodobně úzce spojena se sexuálními aktivitami, kryt především kvalifikovanými skutkovými podstatami uvedených trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti.

navazování nedovolených kontaktů s dítětem podle § 193b tr. zákoníku, který spáchá ten, kdo navrhne setkání dítěti mladšímu patnácti let v úmyslu spáchat trestný čin podle § 187 odst. 1, § 192, 193, § 202 odst. 2 tr. zákoníku nebo jiný sexuálně motivovaný trestný čin.

Je vyloučen jednočinný souběh přečinu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 odst. 1 a odst. 3 tr. zákoníku. Při naplnění znaků skutkové podstaty spočívajících v různých formách šíření dětské pornografie podle odst. 3 citovaného ustanovení, představuje totiž přechovávání pouze přípravné jednání k závažnějšímu trestnému činu.⁴⁹⁷ Obdobně lze zřejmě nahlížet i na vztah § 192 odst. 2 a odst. 1 tr. zákoníku, kdy je získání přístupu k dětské pornografii prostřednictvím ICT subsidiární vůči jejímu přechovávání, je-li následně závadný materiál umístěn (stažen) na úložiště nacházející se v dispozici pachatele (paměťové médium, lokální disk, e-mailová schránka apod.). Již dříve pak bylo naznačeno, že je vyloučen jednočinný souběh kořistění z dětské pornografie podle § 192 odst. 3 tr. zákoníku a kořistění z účasti dítěte na pornografickém díle podle § 193 tr. zákoníku, které je závažnější.⁴⁹⁸

Zločin zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 tr. zákoníku je v poměru speciality vůči zvlášť závažnému zločinu obchodování s lidmi podle § 168 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Jejich jednočinný souběh je tedy vyloučen.⁴⁹⁹ Přestože se může zdát, že se skutkové podstaty těchto trestných činů vzájemně překrývají, zásadní rozdíl je především v tom, že v případě obchodování s lidmi musí pachatel jednat ve vztahu k dotčenému dítěti v úmyslu, aby ho bylo užito k výrobě pornografického díla osobou odlišnou od tohoto pachatele.

V souvislosti s výše popsanými trestnými činy je nepřekážení a neoznámení trestného činu ve smyslu § 367 a § 368 tr. zákoníku trestné pouze u zločinu zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 tr. zákoníku, čímž je opět vyjádřena nejvyšší závažnost tohoto trestného činu v rámci celé popsané skupiny. Beztrestnost agenta ve smyslu § 363 tr. zákoníku se pak týká všech trestných činů podle § 191 až § 193 tr. zákoníku. Je otázkou, zda by nebylo vhodné tuto zvláštní okolnost vylučující protiprávnost upravit též ve vztahu k přečinu účasti na pornografickém představení podle § 193a tr. zákoníku.

---

⁴⁹⁷ Stanovisko NS Tpjn 300/2012, op. cit.

⁴⁹⁸ GŘIVNA, 2012, op. cit., s 1895. ŠČERBA, op. cit., s. 613.

⁴⁹⁹ GŘIVNA, Tomáš. § 168 *Obchodování s lidmi*. In: ŠÁMAL, 2012, op. cit., s. 1699.

4.7 Postih pornografie v dalších ustanoveních právního řádu ČR

Pro úplnost lze zmínit ještě ustanovení některých dalších zákonů, která souvisí s regulací šíření pornografie v médiích a jejichž porušení je spojeno se vznikem správněprávní odpovědnosti, což může mít význam při uplatňování zásady subsidiarity trestní represe. Tak podle zákona o provozování rozhlasového a televizního vysílání⁵⁰⁰ je jednou ze základních povinností provozovatelů vysílání nezařazovat do vysílání pořady, které mohou vážně narušit fyzický, psychický nebo mravní vývoj dětí a mladistvých zejména tím, že obsahují pornografii a hrubé samoučelné násilí, a dále nezařazovat v době od 06.00 hodin do 22.00 hodin pořady a upoutávky, které by mohly ohrozit fyzický, psychický nebo mravní vývoj dětí a mladistvých, přičemž se druhá uvedená povinnost nevztahuje na provozovatele vysílání, je-li vysílání koncovému uživateli dostupné na základě písemné smlouvy uzavřené s osobou starší 18 let a je k němu poskytnuto technické opatření, které této osobě umožňuje omezit přístup k vysílání dětem a mladistvým.⁵⁰¹ Za porušení těchto povinností uloží Rada pro rozhlasové a televizní vysílání provozovateli vysílání pokutu od 20 000 Kč do 10 000 000 Kč,⁵⁰² navíc pokud by byla provozovateli vysílání opakovaně uložena sankce za závažné porušení uvedeného zákazu pornografie, Rada pro rozhlasové a televizní vysílání mu neprodlouží licenci opravňující k vysílání.⁵⁰³

Podle zákona o regulaci reklamy⁵⁰⁴ pak nesmí reklama mimo jiné ohrožovat obecně nepřijatelným způsobem mravnost a obsahovat prvky pornografie.⁵⁰⁵ Pokud fyzická osoba jako zadavatel reklamy, případně právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba jako zadavatel nebo jako zpracovatel reklamy, poruší uvedenou povinnost, lze jim uložit pokutu do 2 000 000 Kč.⁵⁰⁶

---

⁵⁰⁰ Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁰¹ Ibid. Ustanovení § 32 odst. 1 písm. e) a g) citovaného zákona.

⁵⁰² Ibid. Ustanovení § 60 odst. 3 písm. c) a d) citovaného zákona.

⁵⁰³ Ibid. Ustanovení § 12 odst. 12 písm. e) citovaného zákona.

⁵⁰⁴ Zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁰⁵ Ibid. Ustanovení § 2 odst. 3 citovaného zákona.

⁵⁰⁶ Ibid. Ustanovení § 8 odst. 2 písm. b) ve spojení s odst. 4, § 8a odst. 2 písm. g) ve spojení s odst. 6 písm. b) a § 8 odst. 3 písm. f) ve spojení s odst. 7 písm. a) citovaného zákona.

Konečně podle zákona o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání⁵⁰⁷ je poskytovatel povinen zajistit aby služba, jejíž obsah může vážně narušit fyzický, psychický nebo mravní vývoj dětí a mladistvých zejména tím, že obsahuje mimo jiné pornografii, byla dostupná pouze tak, aby děti a mladiství neměli běžně možnost obsah této služby vidět nebo slyšet.⁵⁰⁸ Za správní delikt spočívající v nesplnění uvedené povinnosti se poskytovateli uloží pokuta do 2 000 000 Kč.⁵⁰⁹

---

⁵⁰⁷ Zákon č. 132/2010 Sb., o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání a o změně některých zákonů.

⁵⁰⁸ Ibid. Ustanovení § 6 odst. 3 citovaného zákona.

⁵⁰⁹ Ibid. Ustanovení § 12 odst. 1 písm. d) ve spojení s odst. 2 citovaného zákona.

5 Úvahy a návrhy de lege ferenda

Z předchozího výkladu je zřejmé, že nelze právní úpravu trestního postihu pornografie a pornografických představení, ve kterých účinkují děti, považovat za zcela ideální. Je však třeba poznamenat, že některé dříve zmiňované nedostatky nejsou pravděpodobně natolik závažné, aby si s nimi soudy při interpretaci a aplikaci příslušných ustanovení nedokázaly poradit. Také z dostupné judikatury vyplývá, že při trestní represi v konkrétních případech snad nedochází k žádným výrazným excesům. Přesto by určité změny dle mého názoru byly, když ne nezbytné, tak minimálně vhodné, a to zejména se zřetelem na větší určitost relevantních ustanovení, potřebný soulad s unijním právem a konečně i míru společenské škodlivosti postihovaných jednání.

Jsem si vědom toho, že jsou některé níže navržené úpravy snad až příliš radikální, a je pravděpodobné, že by se k jejich provedení minimálně část odborné i laické veřejnosti stavěla s určitou rezervovaností či dokonce nevolí. Konečně je třeba poznamenat, že by si případná obdobná novelizace určitě vyžádala rešerše značně překračující rozsah této práce, zejména v oblasti tuzemské judikatury (včetně nižších soudů) a komparace zahraničních právních úprav. V úvahu by jistě měly být brány i zdroje souvisejících vědních oborů či jejich odvětví (např. kriminologie, psychologie, sexuologie, sexuální výchova atd.).⁵¹⁰

5.1 Návrhy možné revize přístupu k pojmu pornografie a pojmům souvisejícím

V souladu s tím, co bylo uvedeno již v první kapitole této práce, nepovažuji za nutné přistoupit k zakotvení legální definice pojmů (prosté, resp. obsahově dále nespécifikované) pornografie či pornografického díla⁵¹¹ přímo do textu tr. zákoníku. Jakkoliv by taková úprava mohla přispět ke zřejmosti a srozumitelnosti souvisejících ustanovení, zejména z hlediska adresátů právních norem z řad neodborné veřejnosti, obávám se, že by zákonodárce nebyl schopen nalézt vhodný kompromis mezi dostatečnou

---

⁵¹⁰ Na druhou stranu je třeba poznamenat, že s ohledem na diskutabilní kvalitativní úroveň některých dříve zmiňovaných legislativních úprav, sám zákonodárce zřejmě při své práci často v takto širokých souvislostech vůbec neuvažuje.

⁵¹¹ Pro zachování vyšší míry kontinuity dále v rámci uvedených úvah (s výjimkou zkratky dětské pornografie) nadále používám pojem pornografického díla, byť by zřejmě bylo možné od něj zcela upustit a nahradit ho jednoduchým pojmem pornografie.

určitostí a zároveň nezbytnou obecností vymezení. Na druhou stranu by mohlo být prospěšné alespoň částečně revidovat ustálené doktrinální definice, na které se dlouhodobě odvolává také judikatura. Byť jejich obecnost a použité relativní hodnotící prvky napomáhají široké použitelnosti nezávislé na čase a místě použití, srozumitelnost výkladu je tím poněkud rozmělněna. Zatímco u legální definice by byl kazuistický přístup spíše nežádoucí, v rámci interpretace by naopak mohl přispět k jednoznačnosti pojmu. Ostatně i v současné literatuře je většinou alespoň rámcově uvedeno, za jakých okolností nemůže mít dílo pornografický charakter, není důvod, proč se při výkladu obdobně nevěnovat i pozitivním příkladům. Inspirací by mohla být např. definice pornografie ve slovenském tr. zákoně upravená dle terminologie používané tr. zákoníkem (např. podle přečinu svádění k pohlavnímu styku podle § 202 tr. zákoníku) a ustáleným výkladem souvisejících pojmů, jako je např. pohlavní styk.⁵¹²

Odlišně je dle mého názoru třeba nahlížet na sekundární definice tvrdé a dětské pornografie, které obecný pojem na jednu stranu zužují, na druhou stranu ho mohou do určité míry také překračovat. U vymezení tvrdé pornografie je situace jednodušší a s určitým dále uvedeným zpřesněním by bylo jinak vhodné zachovat současný stav, kdy jsou na obecný pojem navázány podmínky projevu neúcty nebo násilí k člověku nebo pohlavního styku člověka se zvířetem. Vzhledem k možnému extenzivnímu výkladu pojmu neúcty k člověku zřejmě není nezbytné hranice tvrdé pornografie dále rozšiřovat.

Naproti tomu u dětské pornografie považují současný stav za vysoce nevyhovující. Její sekundární definice je poměrně nepřesná a dostatečně nevystihuje veškeré aspekty, které dětské pornografii přisuzuje mezinárodní či unijní právo. Dále je dle mého názoru nutné podrobit kritickému zhodnocení i ustálenou judikaturu Nejvyššího soudu, především často citované rozhodnutí č. 35/2005 Sb. rozh. tr., které by nemělo být bez dalšího aplikováno na současné podmínky, protože vzniklo za již neplatné právní úpravy chránící zájmy částečně odlišné o těch, na které, pod značným vlivem mezinárodních a unijních závazků, cílí účinná relevantní ustanovení tr. zákoníku. Z uvedených důvodů by bylo dle mého názoru vhodné upravit legální definici dětské pornografie v rámci společného výkladového ustanovení, jejímž vzorem by přirozeně mohly být definice uvedené ve směrnici 2011/93/EU i ve slovenském tr. zákoně, opět

---

⁵¹² K tomu např. usnesení NS 8 Tdo 775/2014. Dostupné na goo.gl/BcyexD (zobrazeno 31. 10. 2014).

modifikované dle terminologie používané v tr. zákoníku. Současně by bylo příhodné blíže vymežit neurčitý pojem osoby, jež se jeví být dítětem, jehož výklad je bez znalosti nadnárodního kontextu opět poněkud obtížný.

Obdobně by bylo vhodné přistoupit také k legální definici pojmu pornografického představení, ve kterém účinkuje dítě.⁵¹³ U něj je absence jednoznačného vymezení ještě znatelnější, protože se jedná o moderní právní konstrukt, který se v obecném jazyce takřka nevyskytuje, což může vést až ke zcela nevhodné interpretaci souvisejícího ustanovení tr. zákoníku. Zároveň by mělo být z textu zákona zřejmé, že se pojem pornografického představení vztahuje i na živá vystoupení přenášena prostřednictvím ICT. Pro zachování terminologické konzistence by však bylo vhodné použít substituční pojem sítě elektronických komunikací, který má sice užší význam, ale s ohledem na související trestné činy je zcela adekvátní.

Konečně by oproti současnému stavu bylo dle mého názoru vhodné zcela opustit od nekonceptního a nejednoznačného demonstrativního výčtu možných druhů či forem pornografického díla uvedeném v § 191 a § 192 tr. zákoníku. Co se týče trestního postihu šíření veškeré pornografie mezi osoby mladší 15 let,⁵¹⁴ mohl by být použit jednoduchý pojem pornografického díla (zahrnujícího i nosič, na které je takové dílo zaznamenáno) bez dalšího zpřesnění (čímž by byl zaručen dopad ustanovení na jakékoliv formy takového díla, včetně veškeré virtuální pornografie). V rámci trestního postihu tvrdé a dětské pornografie by navíc měly být vhodnějším způsobem formulovány také navazující podmínky týkající se obsahu. Příslušná ustanovení by, s ohledem na objekt souvisejících trestných činů, měla dopadat skutečně pouze na ta pornografická díla, která zobrazují (tedy ne jinak znázorňují či popisují apod.) zachycenou skutečnost (s níže uvedenou výjimkou). Tím by byl zcela vyloučen dopad daných ustanovení na jednání související s veškerou virtuální tvrdou pornografií (bez ohledu na to, jak realisticky by mohla na pozorovatele působit) i s veškerou nerealistickou virtuální dětskou pornografií.⁵¹⁵ Dle mého názoru totiž v takových případech nemůže spíše sporná

---

⁵¹³ Dle mého názoru by bylo vhodné se, ať už v zákoně či při interpretaci, zcela vyhnout zkratce „dětského pornografického představení“ (užívané např. ve slovenském tr. zákoně), vzhledem k tomu, že může v adresátovi právní normy vyvolávat nevhodné až nechtěně komické asociace.

⁵¹⁴ Ke změně věkové hranice více níže.

⁵¹⁵ Bylo by však nutné v tomto smyslu příslušná ustanovení i interpretovat a vyvarovat se přílišnému extenzivnímu výkladu pojmu zobrazení, jaký byl např. nastíněn v souvislosti s legální definicí

potřeba ochrany mravnosti a souvisejících společenských hodnot převážit nad svobodou projevu a právem na informace. Trestný postih takových forem pornografie by tak byl nadále možný pouze v rámci postihu jejich šíření mezi osoby mladší 15 let. Všeobecnou trestnost realistické virtuální dětské pornografie by bylo nutné zachovat s ohledem na související mezinárodní a unijní závazky.

Určitý problém by při takové koncepci mohla představovat beztrestnost výroby, přechovávání a šíření pornografického díla, které dle současného znění „jinak využívá dítě“. S ohledem na ustálený výklad se pravděpodobně jedná především o zvukové nahrávky dětského hlasu vyhotovené při sexuálních aktivitách, kterých se dítě účastní. Je však otázkou, do jaké míry je takový hypotetický příklad reálný a zda by aplikace příslušného ustanovení i za současného znění byla v praxi na obdobné případy vůbec možná, mimo jiné s ohledem na zřejmou složitost dokazování (u samostatné zvukové stopy tvrdé pornografie je situace obdobná).

5.2 Návrh možné revize ustanovení § 191 TrZ

Z dříve provedeného výkladu geneze trestného činu ohrožování mravnosti, resp. šíření pornografie, je zřejmé, že kromě historických souvislostí v podstatě neexistuje žádný racionální důvod ke sloučení dvou na sobě zcela nezávislých skutkových podstat pod jeden trestný čin. Jejich rozdělení se tak jeví jako více než vhodné.

Co se týče samotné skutkové podstaty stávajícího přečinu podle § 191 odst. 1 tr. zákoníku, vedle již zmíněného upřesnění definice tvrdé pornografie, by si jistou úpravu zasloužil i výčet postihovaných jednání. Důsledně by měl být rozlišován především účel jednání možného pachatele. Je pak zřejmé, že závažnější je jednání, které spočívá přímo v šíření, než jednání, které takovému šíření může předcházet, byť by v obou kategoriích zřejmě měla být zachována shodná trestní sazba.

Při případné budoucí revizi stávajícího přečinu podle § 191 odst. 2 tr. zákoníku by měl být vzat v úvahu především skutečný účel daného ustanovení a souvislost s dalšími relevantními aspekty. Současná úprava je dle mého názoru, vzhledem k míře sexuálního povědomí mladistvých, společenskému statusu pornografie a širokým možnostem jejího

---

pornografie ve slovenském TZ v oddílu 1.6 této práce. Stejně tak by bylo nutné restriktivně vykládat pojem člověka i zvířete, aby ustanovení dopadalo skutečně jen na pornografická díla zobrazující aktivity, kterých se účastnila reálná osoba či zvíře.

získání (to se týká především její dostupnosti na internetu), v kontextu určitého okruhu případů takřka na hranici obsolence. Zejména by mělo dojít k zohlednění zákonné věkové hranice způsobilosti k pohlavnímu styku, jako je tomu například v polském nebo švýcarském tr. zákoníku.⁵¹⁶ Radikálnějším, a dle mého názoru vhodnějším, řešením by bylo zcela vyloučit jakýkoliv právní postih šíření prosté pornografie mezi osoby starší 15 let. Dalšími variantami, které by přicházely v úvahu, zejména v případě společenské či politické nevole k uvedené změně, by mohlo být snížení horní hranice trestní sazby za šíření pornografie mezi mladistvé nebo postih takového jednání pouze v rámci správního trestání. Za šíření pornografie mezi osoby mladší 15 let by zřejmě bylo vhodné zachovat stávající trestní sazbu, která je obdobně stanovena i u jiných trestných činů způsobilých ohrozit mravnost dětí.⁵¹⁷ Konečně je třeba zdůraznit, že by praktické provedení takového návrhu jistě bylo vhodné, možná i nezbytné, doplnit o další kroky např. v oblasti sexuální výchovy a osvěty, doporučeného věkového ratingu audiovizuálních děl apod. Čelit v tomto směru možným negativním důsledkům pornografie na mravní a sexuální vývoj mládeže má jistě větší smysl, než pouhé prosazování neadekvátní a neúčelné trestní represe.

V případě úpravy stávajících skutkových podstat podle § 191 odst. 1 a 2 tr. zákoníku do dvou samostatných trestných činů by bylo dále vhodné oba rozdílně pojmenovat.⁵¹⁸ Přestože se u prvního hypotetického trestného činu nabízí různé varianty názvu „(výroba a) šíření tvrdé pornografie“, vzhledem k odlišnému vnímání „tvrdosti“ pornografie v obecném a trestněprávním kontextu, by bylo lepší pojem tvrdé pornografie zachovat pouze jako doktrinální zkratku a přímo v zákoně ho vůbec neuvádět. Případnější by mohl být název, který by částečně vycházel z historické tradice a přesněji by vyjadřoval objekt trestného činu (např. „výroba, šíření a jiné nakládání s pornografií ohrožující mravnost“) nebo název, který by obsahoval dosud neužívané, ale významově zřejmé pojmy násilné (přestože by se s ohledem na možný znak projevu neúcty k člověku opět jednalo o částečně nepřesné zjednodušení) a zvířecí pornografie, obdobně jako

---

⁵¹⁶ Ustanovení art. 202 § 2 polského tr. zákoníku a art. 197 odst. 1 švýcarského tr. zákoníku.

⁵¹⁷ Např. prostituce ohrožující mravní vývoj dětí podle § 190 odst. 1 TrZ nebo ohrožování výchovy dítěte podle § 201 odst. 1 TrZ.

⁵¹⁸ Ve slovenském TZ jsou odpovídající skutkové podstaty upraveny v samostatných ustanoveních pod jiným číslem §, avšak pod společným nadpisem „Ohrožovanie mravnosti“.

např. v německém tr. zákoníku.⁵¹⁹ Název trestného činu postihující šíření pornografie mezi osoby mladší 15 let by pak mohl jednoduše shrnout obsah skutkové podstaty.

Okolnosti použití vyšší trestní sazby podle současného znění § 191 odst. 3 a 4 tr. zákoníku nejsou v rámci celého kodexu nijak specifické ani neodporují celkovému účelu ustanovení. Není tak důvod k tomu je i nadále nezachovat. To se týká i výše kritizované zvláště přitěžující okolnosti spáchání daných činů tiskem, filmem atd. Potřebné úpravy, které by umožnily, aby takový způsob spáchání trestného činu lépe formálně i obsahově odpovídal účelu příslušného ustanovení a aktuálním společenským podmínkám, by si vyžádaly podstatný systémový zásah i do dalších ustanovení zákona (včetně změny vymezení veřejného spáchání trestného činu podle § 177 písm. a) tr. zákoníku). Okruh otázek s takovou změnou spojený tak značně přesahuje hranice tématu této práce.⁵²⁰ Nicméně alespoň v případě šíření tvrdé pornografie by měl být z podstaty věci vyloučen způsob spáchání takového činu rozhlasem. Dále lze v rámci těchto úvah zvážit určité snížení současných trestních sazeb spojených se všemi zvláště přitěžujícími okolnostmi, které jsou v určitém nepoměru zejména k základní skutkové podstatě týkající se tvrdé pornografie.

5.3 Návrh možné revize ustanovení § 192 až §193a TrZ

V oblasti dětské pornografie by vzhledem k odlišné závažnosti bylo možné zcela oddělit výrobu a šíření dětské pornografie od jejího přechovávání a získání přístupu k ní. Zároveň by však bylo vhodné zakotvit novou zvláště přitěžující okolnost zohledňující skutečnost, zda bylo takové přechovávání či získání přístupu učiněno za účelem (odvozené) výroby či šíření. Jako vhodné se jeví též výslovné zakotvení trestu propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty za tato jednání. Získání přístupu by pak mělo být postihováno bez ohledu na skutečnost, zda k takovému jednání bylo použito ICT, čímž by byla trestnímu postihu vystavena v podstatě veškerá poptávka po dětské pornografii (a zároveň by byl odstraněn možný výkladový problém neurčitého pojmu ICT). To je možná na jednu stranu přístup až příliš restriktivní, na druhou stranu však neexistuje

---

⁵¹⁹ Ustanovení § 184a německého tr. zákoníku.

⁵²⁰ Stejně tak by bylo vhodné zvážit, zda v rámci koherence obsahu zákona na legislativní úrovni nevyřešit také vztah znaku veřejného spáchání trestného činu ve smyslu § 177 odst. 1 a 2 TrZ a jednání spočívajícím v činění pornografického díla veřejně přístupným podle § 191 odst. 1 a § 192 odst. 3 TrZ, jakkoliv se s touto problematikou dosavadní judikatura v uspokojivé míře dokázala vypořádat.

důvod, proč by měly být některé formy poptávky či „konzumace“ dětské pornografie privilegovány oproti jiným.

Přestože bylo výše zmíněno, že kořeny zločinu zneužití dítěte k výrobě dětské pornografie podle § 193 tr. zákoníku jsou poněkud problematické, motivace zákonodárce postihovat původní výrobu dětské pornografie, resp. jednání k takové výrobě směřující, přísněji než výrobu odvozenou je vcelku pochopitelná. Proto není nezbytné provádět v rámci daného ustanovení zásadní změny. Z dříve uvedených důvodů však pokládám za zcela nezbytnou výslovnou úpravu postihu jednání souvisejících se zneužitím dítěte k účinkování⁵²¹ na pornografickém představení. Jednalo by se v podstatě o variaci na zločin zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 tr. zákoníku. Možnou variantou by samozřejmě byla i úprava obou skutkových podstat v rámci jednoho ustanovení.

V rámci všech trestných činů týkajících se dětské pornografie a pornografického představení, ve kterém účinkuje dítě, by dle mého názoru měla být také dostatečně akcentována zvýšená závažnost spáchání takových činů v souvislosti s dětmi nedosahujícími věku způsobilosti k pohlavnímu styku.⁵²² Vzhledem k tomu, že nejvhodnější by bylo tuto skutečnost promítnout do okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby, bylo by zároveň možné přistoupit ke snížení základních trestních sazeb (např. na minimum předepsané směrnicí 2011/93/EU). K ostatním zvláště přitěžujícím okolnostem obecně platí víceméně to, co bylo uvedeno již k navrhovaným úpravám § 191 tr. zákoníku, včetně vzájemného srovnání výší trestních sazeb. Zároveň by bylo vhodné některé takové okolnosti zakotvit i ve vztahu k přechovávání a získání přístupu k dětské pornografii, avšak pouze s ohledem na přísnější kriminalizaci takového jednání v případě, že se jedná o přípravu k další výrobě či šíření.

---

⁵²¹ Vzhledem k textu směrnice 2011/93/EU se nabízí možná vhodnější výraz „účast“ (v anglickém znění směrnice „participation“) dítěte na pornografickém představení, to by však mohlo nevhodně kolidovat z účasti na takovém představení ve smyslu stávajícího § 193a TrZ (v anglickém znění směrnice „attending“), přestože české znění směrnice 2011/93/EU používá shodně v obou případech právě varianty výrazu „účast“.

⁵²² Již dříve bylo zmíněno, že je věk pohlavní dospělosti v rámci výše trestních sazeb akcentován i ve směrnici 2011/93/EU, byť ne u dětské pornografie, ale pouze u pornografických představení. Dále např. německý tr. zákoník s ohledem na věk pohlavní dospělosti rozlišuje v § 184b a § 184c mezi dětskou pornografií („kinderpornographische Schriften“) a mladistvou pornografií („jugendpornographische Schriften“) v rámci základní a související privilegované skutkové podstaty.

5.4 Paragrafové znění návrhů de lege ferenda

Níže je uveden návrh paragrafového znění souvisejících ustanovení tr. zákoníku zohledňující snad veškeré výše uvedené úvahy, které by dle mého názoru mohly při vhodném zpracování vést ke zdokonalení relevantní právní úpravy. Z praktických důvodů je v návrhu, až na výjimky, zachováno současné číslování i pořadí daných trestných činů, přestože je v tomto ohledu dle mého názoru účinná úprava poněkud nevyhovující.⁵²³

§ 191

Šíření, výroba a jiné nakládání s násilnou nebo zvířecí pornografií

- (1) Kdo pornografické dílo, které zobrazuje projevy násilí nebo neúcty ke skutečnému člověku nebo které zobrazuje pohlavní styk skutečného člověka se skutečným zvířetem, učiní veřejně přístupným, uvede do oběhu, jinému nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak opatří, anebo pro tento účel vyrobí nebo přechovává, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.
- (2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1
  - a) tiskem, filmem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem,
  - b) jako člen organizované skupiny, nebo
  - c) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.
- (3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1
  - a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo
  - b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

---

⁵²³ Pořadí jednotlivých trestných činů v TrZ by se samozřejmě mělo odvíjet nejen od jejich logické souvislosti, ale také od jejich závažnosti, resp. společenské škodlivosti, což je skutečnost, která není u souvisejících trestných činů v současné úpravě vůbec reflektována.

§ 191a

Zpřístupnění pornografie dítěti mladšímu patnácti let

- (1) Kdo pornografické dílo
  - a) nabídne, přenechá nebo zpřístupní dítěti mladšímu patnácti let, nebo
  - b) na místě, které je dětem mladším patnácti let přístupné, vystaví nebo jinak zpřístupní,
bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

- (2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1
  - a) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem,
  - b) jako člen organizované skupiny, nebo
  - c) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

- (3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1
  - a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo
  - b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

§ 192

Výroba a šíření dětské pornografie

- (1) Kdo dětskou pornografii vyrobí, učiní veřejně přístupnou, uvede do oběhu, jinému zpřístupní, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak opatří, anebo kdo kořistí z dětské pornografie,
bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

- (2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin podle odst. 1
  - a) za použití dětské pornografie, která zobrazuje dítě mladší patnácti let, nebo
  - b) tiskem, filmem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

- (3) Odnětím svobody na dvě léta až šest let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1
- a) jako člen organizované skupiny, nebo
  - b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.
- (4) Odnětím svobody na tři léta až osm let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1
- a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo
  - b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

§ 192a

Přechovávání a získání přístupu k dětské pornografii

- (1) Kdo dětskou pornografií přechovává nebo k ní získá přístup, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.
- (2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin podle odst. 1
- a) za použití dětské pornografie, která zobrazuje dítě mladší patnácti let, nebo
  - b) v úmyslu spáchat trestný čin výroby a šíření dětské pornografie podle § 192 odst. 1.
- (3) Odnětím svobody na dvě léta až šest let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 2 písm. b)
- a) jako člen organizované skupiny, nebo
  - b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.
- (4) Odnětím svobody na tři léta až osm let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 2 písm. b)
- a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo
  - b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

§ 193

Zneužití dítěte k výrobě pornografie

- (1) Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede nebo zneužije dítě k výrobě dětské pornografii, anebo kdo kořistí z účasti dítěte v dětské pornografii, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.
- (2) Odnětím svobody na dvě léta až šest let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin podle odst. 1
  - a) na dítěti mladším patnácti let,
  - b) jako člen organizované skupiny, nebo
  - c) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.
- (3) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1
  - a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo
  - b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

§ 193a

Účast na pornografickém představení, ve kterém účinkuje dítě

- (1) Kdo se účastní pornografického představení, ve kterém účinkuje dítě, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.
- (2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, pokud se účastní pornografického představení, ve kterém účinkuje dítě mladší patnácti let.

§ 193b

Zneužití dítěte k účinkování v pornografickém představení

- (1) Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede nebo zneužije dítě k tomu, aby účinkovalo v pornografickém představení, anebo kdo kořistí z účinkování dítěte v pornografickém představení, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

- (2) Odnětím svobody na dvě léta až šest let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin podle odst. 1
- a) na dítěti mladším patnácti let.
  - b) jako člen organizované skupiny, nebo
  - c) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.
- (3) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1
- a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo
  - b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

§ 193c

Společné ustanovení

- (1) Dětskou pornografií podle § 192 a § 193 se rozumí pornografické dílo, které zobrazuje
- a) skutečný nebo předstíraný pohlavní styk s dítětem nebo osobou, jež se jeví být dítětem, nebo pohlavní sebeukájení nebo jiné srovnatelné chování dítěte nebo osoby, jež se jeví být dítětem, nebo
  - b) za účelem podněcování sexuálního pudu obnažené části těla dítěte nebo osoby, jež se jeví být dítětem.
- (2) Osobou, jež se jeví být dítětem, podle odst. 1 se rozumí existující osoba se vzhledem dítěte, nebo realistické, od skutečnosti nerozeznatelné, pozměněné zobrazení existujícího dítěte nebo osoby se vzhledem dítěte, nebo realistické, od skutečnosti nerozeznatelné, zobrazení neexistujícího dítěte nebo neexistující osoby se vzhledem dítěte.
- (3) Pornografickým představením, ve kterém účinkuje dítě, podle § 193a a § 193b se rozumí živé vystoupení určené určitému publiku, včetně živého vystoupení přenášeného prostřednictvím sítě elektronických komunikací,
- a) ve kterém se dítě účastní skutečného nebo předstíraného pohlavního styku, pohlavního sebeukájení nebo jiného srovnatelné chování, nebo
  - b) ve kterém jsou za účelem podněcování sexuálního pudu obnažovány části těla dítěte.

Závěr

Lidské vnímání sexuality a mravnosti i dalších spřízněných společenských témat se v průběhu historie zásadně proměňovalo. Uvolňování souvisejících pravidel se ve 20. století samozřejmě odrazilo též na obecném vnímání fenoménu pornografie. Navíc se i v této oblasti projevila dlouhodobá tendence posilování svobod jednotlivce na úkor role státu. Jednak se tak v závislosti na čase i místě vyvíjel náhled na to, co lze vůbec za pornografii označit, a jednak si zákonodárci jednotlivých zemí postupně uvědomovali, že regulace výskytu veškeré pornografie prostředkem natolik extrémním, jakým je trestní právo, je v rámci moderní společnosti zcela neadekvátní. Zároveň však bylo nutné čelit narůstajícímu problému komerčního sexuálního zneužívání dětí, což vedlo k přijetí poměrně striktních pravidel týkajících se dětské pornografie na úrovni OSN, Rady Evropy i EU.

Na území dnešní ČR bylo šíření veškeré pornografie kriminalizováno až do roku 1990. Následná, v některých ohledech bezpochyby uspěchaná, celoplošná liberalizace společenských poměrů s sebou pak přinesla problémy, které v období totalitního státu v podstatě neexistovaly nebo alespoň nebyly tolik patrné. To se týkalo i trestního postihu pornografie, kdy byla již první postsocialistickou novelou tr. zákona v této oblasti provedena až příliš široká dekriminalizace, následný nevyhovující stav byl však brzy poměrně uspokojivě zhojen. Další vývoj trestního postihu pornografie v ČR, v souladu s výše uvedeným zaměřený takřka výhradně na oblast dětské pornografie, se odvíjel od závazků přijatých v rámci mezinárodního společenství a především pak od povinností spojených se vstupem do EU.

Zdaleka ne za všechny legislativní práce týkající se souvisejících trestných činů, ať už ve zrušeném tr. zákoně, tak v účinném tr. zákoníku, by si zákonodárce zasloužil pochvalu, a to včetně poslední provedené novelizace z léta 2014. Není bez zajímavosti, že kořeny některých souvisejících problémů lze nalézt i v pouhé neschopnosti příslušných orgánů zajistit potřebnou kvalitu překladu nadnárodních předpisů a dalších cizojazyčných dokumentů. Přestože současná česká právní úprava trestního postihu pornografie zřejmě nijak zásadně nevybočuje z evropského standardu, nelze ji hodnotit jednoznačně kladně.

Trestné činy podle § 191 až 193a tr. zákoníku jsou zatíženy především terminologickými problémy, jako je např. nekoncepční výčet druhů a forem pornografického díla, nepřilíživě zdařilé vymezení tvrdé pornografie, zcela nevhodné

vymezení dětské pornografie a konečně i absentující definice nového pojmu pornografického představení, ve kterém účinkuje dítě. Postih tvrdé pornografie i dětské pornografie dále vykazují určitou vnitřní nekonzistenci, kdy jsou některá jednání trestná a jiná srovnatelná či dokonce závažnější nikoliv. Nepříliš jasné je v tomto ohledu také postavení realistické i nerealistické virtuální pornografie. V oblasti postihu dětské pornografie a pornografických představení, ve kterých účinkují děti, pak není přímo v textu zákona nijak akcentována podstatně zvýšená závažnost takových činů spáchaných v souvislosti s dětmi, které nedosáhly zákonné hranice věku pohlavní dospělosti. V určitém rozsahu je relevantní právní úprava i zastaralá, to se týká především trestního postihu šíření pornografie mezi osoby mladší 18 let, který opět není jakkoliv svázan s věkem způsobilosti k pohlavnímu styku. Ani míru souladu tr. zákoníku s aktuálně platnou směrnicí 2011/93/EU není možné označit za zcela ideální. Některé zmiňované nedostatky platné právní úpravy lze jistě překlénout vhodným výkladem, za určitých okolností snad i prostřednictvím aplikace zásady subsidiarity trestní represe, resp. interpretačního principu společenské škodlivosti trestného činu. Nicméně takový přístup má své zřejmé zákonné limity, proto by si příslušná ustanovení tr. zákoníku zasloužila celkovou revizi a následnou novelizaci zohledňující veškeré výše nastíněné problémy.

Závěrem je třeba opětovně zdůraznit, že pro posouzení pornografie z trestněprávního hlediska je především nezbytné vhodně vymežit samotný pojem pornografie, resp. pornografického díla, a pojmy odvozené, jako je tvrdá či dětská pornografie. Přes výše uvedené výtky, týkající se jejich ne zcela vhodného zakotvení přímo do textu tr. zákoníku, lze označit přístup k těmto termínům v právním prostředí ČR za relativně jednotný. Je však otázkou, zda by nebylo vhodné i tento ustálený výklad v rámci budoucí interpretace a aplikace souvisejících právních norem podrobit bližšímu kritickému zhodnocení.

Seznam použité literatury a dalších zdrojů

Monografie, komentáře k zákonům, učebnice a jiné odborné publikace

BARTOŇ, Michal. *Svoboda projevu: principy, garance, meze*. 1. vyd. Praha: Leges, 2010. ISBN 9788087212424.

BURDA, Eduard et al. *Trestný zákon. Všeobecná část. Komentár. I. díl*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 9788074003240.

CLARKE, John R. *Roman Sex*. 1. vyd. New York: Harry N. Abrams, 2003. ISBN 9780810942639.

ČENTĚŠ, Jozef et al. *Trestný zákon: veľký komentár*. Bratislava: Eurokodex, 2013. ISBN 9788081550201.

DUNOVSKÝ, Jiří et al. *Problematika dětských práv a komerčního sexuálního zneužívání dětí u nás a ve světě*. 1. vyd. Praha: Grada, 2005. ISBN 8024712016.

DUŠEK, Josef, ed., LELEK, Lumír, ed. a POLÁČEK, František, ed. *Československé trestní zákony platné v zemích české a moravskoslezské*. 2. vyd. Praha: V. Linhart, 1947.

FENYK, Jaroslav et al. *Trestní zákoník a trestní řád: průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou. 1. díl. Trestní zákoník*. 1. vyd. Praha: Linde, 2010. ISBN 9788072018086.

GLOGAR, Rudolf et al. *Trestní zákon: Komentář*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1958.

GŘIVNA, Tomáš a POLČÁK, Radim (eds.). *Kyberkriminalita a právo*. 1. vyd. Praha: Auditorium, 2008. ISBN 9788090378674.

HORŇÁK, Pavel et al.: *Marketingová komunikácia*. 1. vyd. Bratislava: Book & Book, 2007. ISBN 9788096909957.

CHMELÍK, Jan et al. *Trestní právo hmotné: zvláštní část: s aplikačními příklady*. Praha: Linde, 2010. ISBN 9788072018208.

CHROMÝ, Jakub. *Kriminalita páchaná na mládeži*. 1. vyd. Praha: Linde, 2010. ISBN 9788072018253.

JELÍNEK, Jiří et al. *Trestní právo hmotné*. 3. vyd. Praha: Leges, 2013. ISBN 9788087576649. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. ISBN 9788075020444.

JELÍNEK, Jiří et al. *Trestní zákon a trestní řád*. 1. vyd. Praha: Linde, 1993. ISBN 8085647036.

JELÍNEK, Jiří et al. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 4. vyd. Praha: Leges, 2013. ISBN 9788087576694.

KALLAB, Jaroslav. *Trestní právo hmotné platné v zemi české a moravskoslezské: (část obecná i zvláštní)*. Praha: Melantrich, 1935.

KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 1995. ISBN 8071790281.

- Kolektiv spolupracovníků kateder trestního práva právnických fakult Karlovy univerzity v Praze a Komenského univ. v Bratislavě. *Československé trestní právo. Svazek II., Zvláštní část*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1957.
- KUCHTA, Josef et al. *Kurs trestního práva: Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 9788074000478.
- MATYS, Karel. *Trestní zákon: komentář*. 2. díl. Část zvláštní. 2. vyd. Praha: Panorama, 1980.
- MIŘIČKA, August. *Trestní právo hmotné: část obecná i zvláštní*. Praha: Spolek československých právníků Všehrd, 1934.
- NOVOTNÝ, František et al. *Trestní zákoník 2010: komentář, judikatura, důvodová zpráva*. Praha: Eurounion, 2010. ISBN 9788073170844.
- NOVOTNÝ, Oto et al. *Trestní právo hmotné. Obecná část*. 6. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR. 2010. ISBN 9788073575090.
- NOVOTNÝ, Oto et al. *Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 1. vyd. Praha: Codex – Hugo Grotius, 1992. ISBN 8090118518. 5. vyd. Praha: ASPI, 2007. ISBN 9788073572594.
- POŠTULKA, Vladimír. *Dějiny pornografie*. 1. vyd. Praha: XYZ, 2007. ISBN 9788087021309.
- SIGEL, Lisa Z., ed. *International Exposure: Perspectives on Modern European Pornography, 1800–2000*. New Brunswick: Rutgers University Press, 2005. ISBN 9780813535197.
- SOLNAŘ, Vladimír. *Trestní právo hmotné. Část obecná*. 1. vyd. Praha: Knihovna Sborníku věd právních a státních, 1947.
- SOLNAŘ, Vladimír, Jaroslav FENYK, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Marie VANDUCHOVÁ. *Systém českého trestního práva*. 1. vyd. Praha: Novatrix, 2009. ISBN 9788025440339.
- ŠÁMAL, Pavel a RIZMAN, Stanislav. *Trestní zákon: Komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 1994. ISBN 8070490977. 6. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004. ISBN 8071798967.
- ŠÁMAL, Pavel et al. *Trestní zákoník: komentář, sv. II*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 9788074004285.
- ŠIMÁK, Jaroslav, ed. et al. *Trestní zákon: komentář k zákonu ze dne 12. 7. 1950, č. 86 Sb.* 1. vyd. Praha: Orbis, 1953.
- VANDUCHOVÁ, Marie, ed. a GRIVNA, Tomáš, ed. *Poceta Otovi Novotnému k 80. narozeninám*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 9788073573652.
- VANTUCH, Pavel. *Trestní zákoník s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. ISBN 9788072636778.
- WEISS, Petr et al. *Sexuologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. ISBN 9788024724928.

Články

ADAMS, J. Ryan. *An Objective Approach to Obscenity in the Digital Age*. St. John's Law Review. 2012, Vol. 86 Issue 1, s. 211–247. ISSN 0036–2905.

AULICKÝ, Petr. *Historicky komparativní náhled na některé trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti*. Státní zastupitelství. Praha: Novatrix, 2010, roč. 8, č. 1., s. 26–29. ISSN 1214–3758.

CUSACK, M. Carmen. *Obscene Squirting: If the Government Thinks it's Urine, Then They've Got Another Thing Coming*. Texas Journal of Women and the Law. 2012, Vol. 22, Issue 1, s. 45–70. ISSN 1058–5427.

JANOVEC, Ladislav. *Porno v současné češtině*. Naše řeč. 2006, roč. 89, č. 3. ISSN 0027–8203. Dostupné na <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7899> (zobrazeno 31. 10. 2014).

KJAR, J. Mason. *2 Obscenity Standards, 1 Neat Solution: How Geotargeting Extends Traditional Obscenity Law to the Internet*. Case Western Reserve Journal of Law, Technology & the Internet. 2012, Vol. 3, Issue 1, s. 1–28. ISSN 0008–7254.

KLIMEK, Libor. *Boj proti sexuálnemu vykorisťovaniu detí a detskej pornografii: minulosť, súčasnosť a (očakávaná) budúcnosť v legislatíve EÚ*. Trestní právo. 2012, roč. 16, č. 1, s. 27–33; č. 2, s. 13–19. ISSN 1211–2860.

LAIRD, E. Morgan. *The Internet and the Fall of the Miller Obscenity Standard: Reexamining the Problem of Applying Local Community Standards in Light of a Recent Circuit Split*. Santa Clara Law Review. 2012, Vol. 52, No. 4, s. 1503–1530. ISSN 0146–0315.

YAMADA, Brian. *Pornoshopped: Why California Should Adopt the Federal Standard for Child Pornography*. Loyola of Los Angeles Entertainment Law Review. 2012, Vol. 32, No. 2, s. 229–256. ISSN 1536–5751

Slovníky a encyklopedie

BARTÁK, Matěj, ed. et al. *Nový slovník cizích slov pro 21. století*. 1. vyd. Praha: Plot, 2008. ISBN 9788086523897.

Encyclopaedia Britannica Online. Encyclopædia Britannica Inc., © 2014. Dostupné na <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/470645/pornography> (zobrazeno 31. 10. 2014).

CHABR, Václav. *Slovník cizích slov*. Praha: Jos. Hokr, 1940.

Internetový slovník současné češtiny. Lingea s.r.o., © 2014. Dostupné na <http://www.nechybujte.cz/> (zobrazeno 31. 10. 2014).

Kartotéka lexikálního archivu (1911–1991). Ústav pro jazyk český, v. v. i., 2007–2008. Dostupné na

http://bara.ujc.cas.cz/psjc/search.php?heslo=pornografie&where=hesla&zobraz_cards=cards&pocet_karet=100&ps_heslo=pornografie&ps_startfrom=0&ps_numcards=24&numchange=yes&not_initial=1 (zobrazeno 31. 10. 2014).

KRAUS, Jiří et al. *Nový akademický slovník cizích slov: A-Ž (studentské vydání)*. 1. vyd. Praha: Academia, 2006. ISBN 8020014152.

Malá československá encyklopedie. Svazek V. Pom-S. 1. vyd. Praha: Academia, 1987.

Masarykův slovník naučný: lidová encyklopedie všeobecných vědomostí. Díl V. Praha: Československý kompas, 1937.

Nové universum: všeobecná encyklopedie A-Ž. 1. vyd. V Praze: Knižní klub, 2003. ISBN 802421069X.

Online Etymology Dictionary. Douglas Harper, © 2001–2013. Dostupné na <http://www.etymonline.com/index.php?term=pornography> (zobrazeno 31. 10. 2014).

Příruční slovník jazyka českého (1935–1957). Ústav pro jazyk český, v. v. i., 2007–2008. Dostupné na

http://bara.ujc.cas.cz/psjc/search.php?heslo=pornografie&where=hesla&zobraz_ps=ps&ps_heslo=pornografie&ps_startfrom=0&ps_numcards=24&numchange=no&not_initial=1 (zobrazeno 31. 10. 2014)

REJMAN, Ladislav. *Slovník cizích slov*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1971.

ŠALING, Samo et al. *Velký slovník cudzích slov*. 3. vyd. Bratislava: Samo, 2003. ISBN 8089123023.

ŠETKA, Otakar. *Nový slovník cizích slov v moderní češtině*. 1. vyd. Třebíč: Jindřich Lorenz, 1935.

TAUŠ, Karel, ed. *Slovník cizích slov, zkratek, novinářských šifer, pseudonymů a časopisů pro čtenáře novin*. 2. vyd. Blansko: Karel Jelínek, 1947

VÁCLAVÍK, Karel et al. *Praktický slovník cizích slov*. 1. vyd. Praha: XYZ, 2011. ISBN 9788073885434.

Soudní rozhodnutí a stanoviska

(řazeno chronologicky)

Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA ve věci Roth v. United States, 354 U.S. 476 (1957). Dostupné na

<https://supreme.justia.com/cases/federal/us/354/476/case.html> (zobrazeno 31. 10. 2014).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA, *Jacobellis v. Ohio*, 378 U.S. 184 (1964).
Dostupné na

<https://supreme.justia.com/cases/federal/us/378/184/case.html> (zobrazeno 31. 10. 2014).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA ve věci *Miller v. California*, 413 U.S. 15 (1973).
Dostupné na

<https://supreme.justia.com/cases/federal/us/413/15/case.html> (zobrazeno 31. 10. 2014).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA ve věci *New York v. Ferber*, 458 U.S. 747 (1982).
Dostupné na

<https://supreme.justia.com/cases/federal/us/458/747/case.htm> (zobrazeno 31. 10. 2014).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 18. 7. 1985, sp. zn. 11 To 51/85, uveřejněné pod číslem 45/1986 Sb. rozh. tr.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA ve věci *Ashcroft v. Free Speech Coalition* 535 U.S. 234 (2002). Dostupné na

<https://supreme.justia.com/cases/federal/us/535/234/case.html> (zobrazeno 31. 10. 2014).

Usnesení Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 19. 2. 2004, sp. zn. 2 As 69/2003.
Dostupné na

http://www.nssoud.cz/main0col.aspx?cls=JudikaturaSimpleSearch&SimpleSearch=1&rjz_id=12&rok=2003&senat=2&cislo=69 (zobrazeno 31. 10. 2014).

Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 19. 4. 2004, sp. zn. IV. ÚS 606/03. Dostupné na <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=4-606-03>. (zobrazeno 31. 10. 2014).

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 7. 2004, sp. zn. 5 Tdo 794/2004, uveřejněné pod číslem 34/2005 Sb. rozh. tr. Dostupné na

http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/C43BD1A2AC58239AC1257A4E0067022D?openDocument (zobrazeno 31. 10. 2014).

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 12. 2004, sp. zn. 7 Tdo 1077/2004.
Dostupné na

http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/66AF0BD7A0969AE0C1257A4E0064D8B6?openDocument (zobrazeno 31. 10. 2014).

Usnesení Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 27. 9. 2007, sp. zn. 5 As 32/2007.
Dostupné na

http://www.nssoud.cz/main0col.aspx?cls=JudikaturaSimpleSearch&SimpleSearch=1&rjz_id=12&rok=2007&senat=5&cislo=32 (zobrazeno 31. 10. 2014).

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 9. 2010, sp. zn. 6 Tdo 1135/2010. Dostupné na http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/5A77EC59CAF1CB91C1257A4E006692DC?openDocument (zobrazeno 31. 10. 2014).

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 27. 10. 2010, sp. zn. 3 To 478/2010.
Dostupné na

http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/judikatura_vks.nsf/WebSearch/15FF1CBD3B27274FC1257A920066CB6D?openDocument (zobrazeno 31. 10. 2014).

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 1. 2011, sp. zn. 8 Tdo 1467/2010. Dostupné na http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/5AFB33BB4E94B6EDC1257A4E00678F27?openDocument (zobrazeno 31. 10. 2014).

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 1. 2011, sp. zn. 4 Tz 79/2010. Dostupné na http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/29E0F21A5B72824DC1257A4E0068CE94?openDocument (zobrazeno 31. 10. 2014).

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 4 2011, sp. zn. 8 Tdo 407/2011. Dostupné na http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/7597C79BD7D46838C1257A4E00688A1B?openDocument (zobrazeno 31. 10. 2014).

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 4. 5. 2011, sp. zn. 3 Tdo 414/2011. Dostupné na http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/FC20469B8939D909C1257A4E0067359F?openDocument (zobrazeno 31. 10. 2014).

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 1. 6. 2011, sp. zn. 3 Tdo 669/2011. Dostupné na http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/E470BC5C1F85C0A6C1257A4E006A6611?openDocument (zobrazeno 31. 10. 2014).

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. 7 2011, sp. zn. 7 Tdo 687/2011. Dostupné na http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/3107F34FC810817EC1257A4E006AA979?openDocument (zobrazeno 31. 10. 2014).

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 7. 2011, sp. zn. 6 Tdo 903/2011. Dostupné na http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/4BAC91CD5E13E6D3C1257A4E00658E11?openDocument (zobrazeno 31. 10. 2014).

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 9. 2011, sp. zn. 7 Tdo 809/2011. Dostupné na http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/363A0BF48225ADAEC1257A4E0068E114?openDocument (zobrazeno 31. 10. 2014).

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 11. 2011, sp. zn. 8 Tdo 1347/2011. Dostupné na http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/8DB09A5BA9BA5483C1257A4E0067913E?openDocument (zobrazeno 31. 10. 2014).

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 12. 2011, sp. zn. 6 Tdo 1561/2011. Dostupné na http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/0121C24E5491FEBAC1257A4E006AB663?openDocument (zobrazeno 31. 10. 2014).

Usnesení Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. 4 Tdo 226/2012. Dostupné na http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/8A82C32B3284DD7BC1257A4E00658C3B?openDocument (zobrazeno 31. 10. 2014).

Usnesení Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 29. 3. 2012, sp. zn. 5 As 15/2011. Dostupné na

http://www.nssoud.cz/main0col.aspx?cls=JudikaturaSimpleSearch&SimpleSearch=1&rjz_id=12&rok=2011&senat=5&cislo=15 (zobrazeno 31. 10. 2014).

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 7. 2012, sp. zn. 5 Tdo 641/2012. Dostupné na http://www.nsouid.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/5FE2A1A681111E45C1257A940048E02D?openDocument&Highlight=0 (zobrazeno 31. 10. 2014).

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 8. 2012, sp. zn. 4 Tdo 886/2012. Dostupné na http://www.nsouid.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/3111A92202232B77C1257A76004E1714?openDocument (zobrazeno 31. 10. 2014).

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 9. 2012, sp. zn. 8 Tdo 1002/2012. Dostupné na http://www.nsouid.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/9D7A421E50E445CEC1257AA2002DB0DD?openDocument (zobrazeno 31. 10. 2014).

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 12. 2012, sp. zn. 7 Tdo 1068/2012. Dostupné na

http://www.nsouid.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/39D2D90434CA99C1C1257A910036BF2A?openDocument (zobrazeno 31. 10. 2014).

Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. Tpjn 300/2012, uveřejněné pod číslem 20/2013 Sb. rozh. tr. Dostupné na

http://www.nsouid.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/510D3BBA2FD98693C1257B2B0054DA9B?openDocument (zobrazeno 31. 10. 2014).

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. 3. 2013, sp. zn. 11 Tcu 6/2013. Dostupné na http://www.nsouid.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/34377CF792DC0494C1257B4700359266?openDocument (zobrazeno 31. 10. 2014).

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 6. 2013, sp. zn. 7 Tdo 559/2013–I. Dostupné na http://www.nsouid.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/563985DD54509DC8C1257BA3005A5704?openDocument (zobrazeno 31. 10. 2014)

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. 8 Tdo 772/2013. Dostupné na http://www.nsouid.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/45F2AB5BFC07B882C1257C2300436B64?openDocument (zobrazeno 31. 10. 2014).

Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 27. 11. 2013, sp. zn. III.ÚS 4244/12. Dostupné na http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-1428-13_1 (zobrazeno 31. 10. 2014).

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 5. 2014, sp. zn. 6 Tdo 551/2014. Dostupné na http://www.nsouid.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/A4D9B7E6860D6A2DC1257D1C004B3276?openDocument (zobrazeno 31. 10. 2014).

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 2. 7. 2014, sp. zn. 8 Tdo 775/2014. Dostupné na http://www.nsouid.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/CD70B133CC1D24E3C1257D55004AA5E1?openDocument (zobrazeno 31. 10. 2014).

Návrhy právních předpisů, důvodové zprávy a související dokumenty

(řazeno chronologicky)

Komise pro reformu československého trestního zákona. *Přípravné osnovy trestního zákona o zločinech a přečinech a zákona přestupkového*. Praha: Ministerstvo spravedlnosti, 1926.

Senát Národního shromáždění R. Čs. r. 1927. Tisk. č. 356. Návrh senátora (...), aby senát Národního shromáždění usnesl se na zákonu na ochranu mládeže před zhoubným tiskem u na potírání oplzlých tiskovin, písemností, děl výtvarných, fotografických neb filmových. Dostupné na

http://www.senat.cz/informace/z_historie/tisky/2vo/tisky/T0356_00.htm (zobrazeno 31. 10. 2014).

Ministerstvo spravedlnosti. *Osnova zákona, kterým se vydává trestní zákon*. Praha: Státní tiskárna, 1937.

Národní shromáždění republiky Československé 1948–1954. Tisk č. 472. Vládní návrh trestního zákona. Důvodová zpráva ze dne 23. 5 1950. Dostupné na

http://www.psp.cz/eknih/1948ns/tisky/t0472_11.htm (zobrazeno 31. 10. 2014).

Národní shromáždění Československé socialistické republiky 1960–1964. Tisk č. 65. Vládní návrh trestního zákona. Dostupné na

http://www.psp.cz/eknih/1960ns/tisky/t0065_11.htm (zobrazeno 31. 10. 2014).

Federální shromáždění Československé socialistické republiky 1986–1990. Tisk č. 325. Vládní návrh zákona, kterým se mění a doplňuje trestní zákon. Důvodová zpráva ze dne 26. 3 1990. Dostupné na

http://www.psp.cz/eknih/1986fs/tisky/t0325_03.htm (zobrazeno 31. 10. 2014).

Federální shromáždění Československé socialistické republiky 1986–1990. Tisk č. 434. Společná zpráva výborů (...) Sněmovny lidu a Sněmovny národů k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění a doplňuje trestní zákon. Dostupné na

http://www.psp.cz/eknih/1986fs/tisky/t0434_00.htm (zobrazeno 31. 10. 2014).

Federální shromáždění Československé socialistické republiky 1986–1990. Stenoprotokol z 28. schůze ze dne 2. 5. 1990. Řeč J. Oleje. Dostupné na

<http://www.psp.cz/eknih/1986fs/slsn/stenprot/028schuz/s028004.htm> (zobrazeno 31. 10. 2014).

Federální shromáždění Československé socialistické republiky 1990–1992. Stenoprotokol z 19. schůze ze dne 10. 12. 1991. Řeč E. Novákové. Dostupné na

<http://www.psp.cz/eknih/1990fs/slsn/stenprot/019schuz/s019037.htm> (zobrazeno 31. 10. 2014).

Federální shromáždění Československé socialistické republiky 1990–1992. Stenoprotokol z 19. schůze ze dne 10. 12. 1991. Řeč J. Pobežala. Dostupné na

<http://www.psp.cz/eknih/1990fs/slsn/stenprot/019schuz/s019038.htm> (zobrazeno 31. 10. 2014)

Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 1998–2002. Tisk č. 972. Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů. Důvodová zpráva ze dne 13. 6. 2001. Dostupné na <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=972> (zobrazeno 31. 10. 2014).

Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 2002–2006. Tisk č. 744. Vládní návrh na vydání trestního zákoníku. Dostupné na <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=744&CT1=0> (zobrazeno 31. 10. 2014).

Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 2006–2010. Tisk č. 114. Návrh poslanců (...) na vydání zákona, kterým se mění zákon číslo 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. Důvodová zpráva ze dne 14. 12. 2006. Dostupné na <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=5&ct=114&ct1=0> (zobrazeno 31. 10. 2014).

Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 2006–2010. Tisk č. 114/1. Stanovisko vlády k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné na <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=5&ct=114&ct1=1> (zobrazeno 31. 10. 2014).

Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 2006–2010. Tisk č. 410. Vládní návrh na vydání zákona trestní zákoník. Důvodová zpráva ze dne 19. 12. 2007. Dostupné na <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=5&ct=410> (zobrazeno 31. 10. 2014).

Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 2006–2010. Stenoprotokol z 15. schůze ze dne 5. 6. 2007. Řeč J. Rybínové. Dostupné na <http://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/015schuz/s015010.htm#r4> (zobrazeno 31. 10. 2014).

Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 2006–2010. Ústavně právní výbor. Zápis z jednání č. 13 (4. 4. 2007).

Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 2010–2013. Tisk č. 285. Vládní návrh na vydání zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Důvodová zpráva ze dne 23. 2. 2011. Dostupné na <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=285> (zobrazeno 31. 10. 2014).

Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 2010 – 2013. Tisk č. 620. Vládní návrh zákona o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie a o změně některých zákonů (zákon o audiovizu). Důvodová zpráva ze dne 29. 2. 2012. Dostupné na <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=620> (zobrazeno 31. 10. 2014).

Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 2010 – 2013. Tisk č. 646. Vládní návrh zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních. Důvodová zpráva ze dne 14. 3. 2012. Dostupné na

<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=646> (zobrazeno 31. 10. 2014).

Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 2010–2013. Stenoprotokol z 54. schůze ze dne 18. 6. 2013. Řeč J. Kubiceho. Dostupné na <http://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/054schuz/s054095.htm> (zobrazeno 31. 10. 2014).

Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 2013–. Tisk č. 45. Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění zákona č. 105/2013 Sb. Důvodová zpráva ze dne 20. 11. 2013. Dostupné na <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=45&CT1=0>. (zobrazeno 31. 10. 2014).

Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 2013 –. Stenoprotokol z 6. schůze ze dne 5. 2. 2014. Řeč M. Bendy. Dostupné na <http://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/006schuz/s006040.htm> (zobrazeno 31. 10. 2014).

Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 2013 –. Stenoprotokol z 10. schůze ze dne 12. 6. 2014. Interpelace G. Peckové. Dostupné na <http://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/010schuz/s010096.htm> (zobrazeno 31. 10. 2014).

Parlament České republiky, Senát, 9. funkční období. Stenoprotokol z 22. schůze ze dne 19. 6. 2014. Řeč M. Antla. Dostupné na <http://senat.cz/xqw/xervlet/psenat/hlasovani?action=steno&O=9&IS=5298&D=19.06.2014#b15038> (zobrazeno 31. 10. 2014).

Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 2013 –. Tisk č. 304. Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné na <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=304&CT1=0> (zobrazeno 31. 10. 2014).

Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 2013 –. Tisk č. 321. Vládní návrh k vyslovení souhlasu s ratifikací Úmluva Rady Evropy o ochraně dětí proti sexuálnímu vykořisťování a pohlavnímu zneužívání (25. října 2007, Lanzarote). Dostupné na <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=321&CT1=0> (zobrazeno 31. 10. 2014).

Mezinárodní smlouvy a další mezinárodněprávní dokumenty

(řazeno chronologicky)

Dohoda o potlačování rozšiřování necudných publikací, přijata 4. 5. 1910 v Paříži, publikována vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 184/1922 Sb. z. a n.

Smlouva mezi čelnými mocnostmi spojenými i sdruženými a Československem, podepsaná 10. 9. 1919 v Saint-Germain-en-Laye, publikována pod č. 508/1921 Sb. z. a n.

League of Nations. *League of Nations – Official Journal*. Vol. 3, Issue 11 – Part II, Annex 429, 1922; Vol. 4, Issue 10, 1923; Vol. 9, Issue 5, 1928; Vol. 11, Issue 1, 1930.

Mezinárodní úmluva o potlačování obchodu s necudnými publikacemi a jejich rozšiřování, přijata 12. 9. 1923 v Ženevě, publikována pod č. 96/1927 Sb. z. n.

Úmluva o právech dítěte, přijata 20. 11. 1989 v New Yorku, publikována sdělením federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb.

Úmluva č. 182 o zákazu a okamžitých opatřeních k odstranění nejhorších forem dětské práce, přijatá 17. 6. 1999 v Ženevě, publikována sdělením ministerstva zahraničních věcí č. 90/2002 Sb. m. s.

Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte týkající se prodeje dětí, dětské prostituce a dětské pornografie, přijat 25. 5. v New Yorku, publikován byl sdělením Ministerstva zahraničních věcí č. 74/2013 Sb. m. s.

Úmluva o počítačové kriminalitě, přijata 23. 11. 2001 v Budapešti, publikována sdělením Ministerstva zahraničních věcí č. 104/2013 Sb. m. s.

Úmluva Rady Evropy o ochraně dětí proti sexuálnímu vykořisťování a pohlavnímu zneužívání, přijata 25. 7. 2007, za Českou republiku byla podepsána 17. 7. 2014 a zatím nebyla ratifikována.

Právní předpisy a další dokumenty Evropské unie

(řazeno chronologicky)

Společná akce ze dne 24. února 1997 o boji proti obchodování s lidmi a pohlavnímu vykořisťování dětí, přijatá Radou na základě článku K.3 Smlouvy o Evropské unii (97/154/SVV).

Rozhodnutí Rady EU ze dne 29. května 2000 o boji proti dětské pornografii na internetu.

Rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV ze dne 22. prosince 2003 o boji proti pohlavnímu vykořisťování dětí a dětské pornografii.

Evropská komise. SEC (2009) 355. Pracovní dokument útvarů komise. Doprovodný dokument návrhu Rámcového rozhodnutí Rady o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterým se zrušuje rámcové rozhodnutí 2004/68/SVV. Posouzení dopadů ze dne 25. 3. 2009. Dostupné na <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009SC0355&qid=1412324667209&from=CS> (zobrazeno 31. 10. 2014).

Evropská komise. KOM (2010) 94. Návrh Směrnice Evropského parlamentu a Rady o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se zrušuje rámcové rozhodnutí 2004/68/SVV. Důvodová zpráva ze dne 29. 3. 2010. Dostupné na

[http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com\(2010\)0094/_com_com\(2010\)0094_cs.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com(2010)0094/_com_com(2010)0094_cs.pdf) (zobrazeno 31. 10. 2014).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV.

Právní předpisy:

(řazeno chronologicky)

Zákon trestní o zločinech, přečinech a přestupcích, vyhlášený císařským patentem č. 117/1852 ř. z.

Zák. čl. V/1878, Trestní zákoník o zločinech a přečinech („a magyar büntetőtörvénykönyv a büntettekről és vétségekről“). Pro účely této práce byl použit překlad Michala Slávika. *Uhorský trestný zákonník o zločinoch a přečinoch*. 2. vyd. Bratislava: Comenius, 1921.

Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon.

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon.

Zákon č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon.

Zákon č. 557/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon.

Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 121/2000, o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 134/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 271/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 132/2010 Sb., o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání a o změně některých zákonů (zákon o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 330/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 496/2012 Sb., o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie a o změně některých zákonů (zákon o audiovizu), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.

Zákon č. 141/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění zákona č. 105/2013 Sb.

Další zdroje

Informace poskytnuté na žádost autora práce dne 18. 11. 2013 Mgr. Kateřinou Flaigovou, vrchní ředitelkou sekce pro mezinárodní vztahy, strategie a koncepce Ministerstvem vnitra.

Informace poskytnuté na žádost autora práce dne 18. 3. 2014 PhDr. Jiřím Vokušem, pověřeným vedením oddělení tisku a prevence Police ČR. Dostupné na

<http://www.policie.cz/clanek/urad-pro-potirani-pornografie-statistiky-formular-pro-hlaseni-zavadoveho-obsahu-a-aktivit-v-siti-internet.aspx> (zobrazeno 31. 10. 2014).

Trestněprávní aspekty pornografie

Resumé

Hlavním cílem této práce je představit fenomén pornografie z trestněprávního hlediska, poukázat na nedostatky současné české relevantní právní úpravy a navrhnout jejich možné řešení, především formou potenciálních legislativních změn. Práce se skládá z pěti kapitol. První kapitola je věnována problematice vymezení neurčitého právního pojmu pornografie, včetně od něj odvozených pojmů tvrdé a dětské pornografie. Stručně je popsán též přístup k tomuto pojmu v právních řádech Slovenské republiky a USA a předestřena je též problematika tzv. virtuální pornografie. Druhá kapitola poskytuje přehled nejdůležitějších relevantních mezinárodněprávních nástrojů od smluv o potlačování necudných publikací uzavřených na začátku 20. století až po moderní smlouvy Organizace spojených národů a Rady Evropy a právní dokumenty Evropské unie přijaté v oblasti boje proti sexuálnímu vykořisťování dětí a dětské pornografii. Třetí kapitola se věnuje historické genezi relevantních ustanovení právních předpisů na československém a českém území od bývalých rakousko-uherských trestních kodexů, přes rekodifikační návrhy z období první republiky a socialistické trestní zákony z roku 1950 a 1961, až k novelizacím provedeným po roce 1989. Ve čtvrté kapitole je provedena analýza současné české právní úpravy trestního postihu pornografie včetně zevrubného rozboru skutkové podstaty relevantních trestných činů upravených v § 191 až § 193a tr. zákoníku, tedy šíření pornografie, výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií, zneužití dítěte k výrobě pornografie a účasti na pornografickém představení. V této kapitole jsou též popsány související okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, zvýšená pozornost je pak s ohledem na aktuální judikaturu věnována specifické problematice pojmu veřejně přístupné počítačové síť a jeho vztahu k e-mailu. V poslední části této kapitoly je nastíněn vztah výše zmíněných trestných činů k dalším ustanovením tr. zákoníku a některým jiným souvisejícím zákonům. Poslední kapitola obsahuje shrnutí veškerých úvah, doporučení a návrhů *de lege ferenda* včetně paragrafového znění příslušných hypotetických ustanovení tr. zákoníku. Je zřejmé, že současná česká právní úprava trestního postihu pornografie není dokonalá a nereflktuje některé důležité související aspekty. Především vzhledem k narůstajícímu problému dětské pornografie a k souvisejícím mezinárodním závazkům České republiky lze zákonodárci jedině doporučit, aby v budoucnu věnoval této oblasti trestněprávní regulace více pozornosti.

Criminal Aspects of Pornography

Summary

The main purpose of this thesis is to introduce the phenomenon of pornography in terms of criminal law, to point out flaws in the current relevant criminal legislation in the Czech Republic and to propose a possible solution in a form of potential legislative changes. The thesis is composed of five chapters. The first chapter deals with definition issue of vague legal term of “pornography” and other related terms (“child pornography”, “hardcore pornography”). Furthermore, it briefly describes attitudes to the term of pornography in the legal systems of Slovakia and the United States of America and examines the issue of so called virtual pornography. The second chapter provides an overview of the related most important international instruments such as anti-pornography treaties concluded in the early 20th century as well as modern United Nations and Council of Europe treaties and European Union legal documents aiming at combat sexual exploitation of children and child pornography. The third chapter outlines historical development of the Czechoslovak and Czech criminal regulation of pornography in the former Austro-Hungarian criminal codes, recodification draft bills from the era of the First Czechoslovak Republic, socialist criminal codes of 1950 and 1961 and later amendments passed after 1989. The fourth chapter examines the current relevant criminal legislation in the Czech Republic and provides detailed analysis of the facts of the crimes under s. 191 to s. 193a of the Czech Criminal Code: dissemination of pornography, production and other treatment of child pornography, abuse of a child to pornography production and attending pornographic performances. The chapter includes a description of the aggravated circumstances and concentrates on contemporary Czech case law regarding term publicly accessible computer network and its relation to e-mail. The last part of this chapter focuses on the relation of the aforesaid crimes to other provisions of the Czech Criminal Code and some other laws of the Czech legal system. The final chapter contains a summary of all *de lege ferenda* considerations, recommendations and proposals, including a hypothetical statutory text of relevant provisions of the Czech Criminal code. Obviously, the existing criminal legal regulation of pornography in the Czech Republic is not flawless and does not deal with some important related issues. Taking into account the increasing problem of child pornography and international commitments of the Czech Republic, it can only be recommended that legislators pay more attention to the area of criminal regulation in future.

Klíčová slova / Keywords

trestní právo, pornografie, dětská pornografie

Criminal law, Pornography, Child pornography